

370.5
1942

662

4

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΛΙΝΘΜΠΕΝΑΚΗ

662

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΩΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ

ΔΙ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΥΠΟΥΣ

ΤΩΝ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Ἡ παροῦσα ἔκδοσις περιλαμβάνει
ὅλας τὰς μέχρι σήμερον γενομένας
τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ
Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τοῦ
1913, διὰ τῶν Διαταγμάτων
1-9-1913, 12-4-1919, 25-11-1919
16-7-1934, 1464-1942

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. ΣΙΔΕΡΗ
ΣΤΑΔΙΟΥ 44
ΑΘΗΝΑΙ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΩΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΔΙ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΥΠΟΥΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ 1-9-1913

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

"Εχοντες υπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 2, 6 καὶ 19 τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου 1905, ΒΤΜΘ' νόμου περὶ στοιχειώδους ἡ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ ἀπὸ 18 Ἰουλίου 1911, ΓΩΚΗ' νόμου ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν τάδε :

"Α ρ θ ρ ο ν 1. Τὰ μαθήματα, ὁ δι' ἕκαστον τούτων πρὸς διδασκαλίαν ἀναγκαῖος χρόνος καὶ ἡ κατὰ τάξεις κατανομή τῆς διδακτέας ὕλης ὀρίζονται ὡς ἔπεται διὰ πάντα τὰ εἴδη τῶν πλήρων δημοτικῶν σχολείων ἀρρένων καὶ θηλέων.

.

Α'. ΠΟΛΥΤΑΞΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΩΡΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΠΟΛΥΤΑΞΙΩΝ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Τὰ Ὁρολόγια Προγράμματα τῆς καθ' ἡμέραν διδασκαλίας συντάσσονται κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ σχολικοῦ ἔτους ὑπὸ τοῦ συλλόγου τῶν διδασκάλων ἐκάστου σχολείου καὶ ἐγκρίνονται ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ. Ἐν αὐτοῖς μένουσι κεναὶ μαθημάτων αἱ μ.μ. ὄραι τῆς Τετάρτης καὶ τοῦ Σαββάτου. Ἄπαξ δὲ τοῦλάχιστον τῆς ἐβδομάδος κατὰ ταύτας οἱ μαθηταὶ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ διδασκάλου τῶν ἐξέρχονται εἰς ἐκδρομὴν.

Α'.—Έξαταξίου δημοτικού σχολείου

Μαθήματα		Ώραι διδασκαλίας κατά τάξεις					
		Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ
1	Θρησκευτικά	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	2	2	3	3
2	Έλληνική γλώσσα	8	9	9	9	9	9
3	Ίστορία			1	2	2	2
4	Πατριδογν. και Γεωγραφία	3	3	2	2	2	2
5	Φυσική Ίστορία Φυσική και Χημεία			3	3	2 2	2 2
6	Άριθμητική Γεωμετρία	3	3	3	3	3 1	3 1
7	Ίχθυογραφία	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	2	2		
8	Καλλιγραφία		2	2	2	2	2
9	Χειροτεχνία	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	2	2	2	2
10	Ώδικη	$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$	4	4	4	4
11	Γυμναστική Παιδιαί (κατά τας έκδρομάς)	$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$	4	4	4	4
Ώραι διδασκαλίας εν όλω		22	25	30	31	32	32

Διά του έδ. 3 άρθρ. 1 του Ν. Δ, 1461/1942 ώρίσθησαν υποχρεωτικά ώραι διδασκαλίας καθ' έβδομάδα διά μέν τον διευθυντήν 28 ώραι, διά δε τούς δημοδιδασκάλους 32.

Β'.—Πενταταξίου δημοτικού σχολείου

Μαθήματα		Ώραι διδασκαλίας κατά τάξεις					
		Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ
1	Θρησκευτικά	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	2	2	3	
2	Έλληνική γλώσσα	8	9	9	9	9	9
3	Ίστορία			1	2	2	
4	Πατριδογν. και Γεωγραφία	3	3	2	2	2	
5	Φυσική και Χημεία Φυσική Ίστορία			3	3	2 2	
6	Άριθμητική	3	3	3	3	3	3
	Γεωμετρία					2	2
7	Ίχνογραφία	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	2	2	2	
8	Καλλιγραφία		2	2	2		
9	Χειροτεχνία	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	2	2	2	
10	Ώδική	4	4	4	4	4	
		2	2	2	2	2	
11	Γυμναστική	4	4	4	4	4	
	Παιδιά (κατά τας εκδρομάς)	2	2	2	2	2	
Ώραι διδασκαλίας εν όλω		22	25	30	31	41	

Διά τοῦ ἐδ. 3 τοῦ ἀρθρ. 1 τοῦ Ν. Δ. 1461|1942 ὠρίσθησαν ὑποχρεωτικά ὧραι διδασκαλίας καθ' ἑβδομάδα διά μέν τὸν διευθυντὴν 28 ὧραι, διά δὲ τοὺς δημοδιδασκάλους 32.

Ἡ Ίχνογραφία, Καλλιγραφία καὶ Χειροτεχνία τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων διδάσκονται μὲν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν καὶ ἐν τῇ αὐτῇ αἰθροῦσῃ εἰς ἀμφοτέρας τὰς τάξεις, ἀλλὰ εἰς ἑκατέραν διδόνται τὰ ἀνήκοντα ἐν τῇ τάξει ἴδια θέματα.

Πρὸς διδασκαλίαν τῶν Μαθηματικῶν τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων ἀναγράφονται μὲν ἡμιῶρια ἐν τῷ προγράμματι, ἀλλ' ὁ χρόνος οὗτος προσδιορίζει τὴν προφορικὴν μόνον διδασκαλίαν ἐν ἐκάστῃ τάξει. Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἢ μίαν τάξιν διδάσκειται προφορικῶς, ἢ ἕτερα λύει γραπτῶς προβλήματα.

Γ'.—Τετραταξίου δημοτικού σχολείου

Μαθήματα		Ώραι διδασκαλίας κατά τάξεις					
		A	B	Γ	Δ	ε	ς
1	Ήθησκειυτικά	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	2		3	
2	Έλληνική γλώσσα	8	9	9	9	9	
3	Ίστορία			2		2	
4	Πατριδογν. και Γεωγραφία	3	3	2		2	
5	Φυσική Ίστορία Φυσική και Χημεία			3		2 2	
6	Αριθμητική	3	3	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$
	Γεωμετρία					1 2	1 2
7	Ίχνογραφία	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	2			2
8	Καλλιγραφία		2	2			
9	Χειροτεχνία	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	2		2	
10	Ώδική	$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$		$\frac{4}{2}$	
11	Γυμναστική	4 2	4 2	4 2		4 2	
	Παιδιαί (κατά τάς έκδρομάς)						
Ώραι διδασκαλίας έν όλω		22	25	40		32	

Διά τοϋ έδ. 3 τοϋ άρθρ. 1 τοϋ Ν. Δ. 1461|1942 ώρίσθησαν ύποχρεωτικά ώραι, διδασκαλίας καθ' έβδομάδα διά μέν τόν διευθυντήν 28 ώραι, διά δέ τοϋς δημοδιδασκάλους 32.

Η Ίχνογραφία, ή Καλλιγραφία και ή Χειροτεχνία τών τεσσάρων άνωτέρων τάξεων διδάσκονται μέν συγχρόνως εις έκαστον τμήμα, άλλ' εις έκάστην τάξιν δίδονται τά άνήκοντα τη τάξει ίδια θέματα.

Πρός διδασκαλίαν τών Μαθηματικών τοϋ μέσου και άνωτέρου τμήματος άναγράφονται μέν ήμιώρια έν τώ προγράμματι προς διδασκαλίαν έκάστης τάξεως, αλλά ό χρόνος οϋτος προσδιορίζει μόνον τήν προφορικήν διδασκαλίαν έν έκάστη τάξει. Αί γραπτά άσκήσεις της τάξεως γίνονται, καθ' όν χρόνον ή έτέρα τάξις τοϋ τμήματος διδάσκεται προφορικώς.

Δ'.—Τριταξίου δημοτικού σχολείου

Μαθήματα		Ώραι διδασκαλίας κατά τάξεις					
		A	B	Γ	Δ	E	ς
1	Θρησκευτικά	$\frac{2}{2}$		2		3	
2	Έλληνική γλώσσα	8	8	9		9	
3	Ίστορία			2		2	
4	Πατριδογν. και Γεωγραφία	3		2		2	
5	Φυσική Ίστορία Φυσική και Χημεία			3		2	2
6	Άριθμητική	3 2	3 3	3 2	3 2	3 2	3 2
	Γεωμετρία					1 2	1 2
7	Ίχνογραφία		Σιωπηρά έργασια	2		2	
8	Καλλιγραφία			2			
9	Χειροτεχνία	4 2		2		2	
10	Ώδική	4 2		4 2		4 2	
11	Γυμναστική Παιδιά (κατά τας εκδρομάς)	4 2		4 2		4 2	
Ώραι διδασκαλίας κατά τμήμ.		29		31		32	

Διά του έδ. 3 του άρθρ. 1 του Ν. Δ. 1461|1942 ώρισθησαν υποχρεωτικά ώραι διδασκαλίας καθ' έβδομάδα δια μέν τόν διευθυντήν 28 ώραι, διά δέ τούς δημοδιδασκάλους 32.

Ο διδάσκαλος τών δύο κατωτέρων τάξεων αναλαμβάνει δίωρον διδασκαλίαν έν τώ άνωτάτω τμήματι.

Η Ίχνογραφία και ή Καλλιγραφία τών δύο κατωτέρων τάξεων δίδονται ώς σιωπηρά έργασία κατά τόν χρόνον της διδασκαλίας της αναγνώσεως έν τη έτέρα τάξει. Τα μαθήματα ταύτα εις τας τέσσαρας άνωτέρας τάξεις ώς και ή Χειροτεχνία εις πάσας διδάσκονται μέν εις έκαστον τμήμα κατά την αύτην ώραν και έν τη αύτη αιθούση, άλλα παρέχονται εις έκάστην τάξιν τά άνήκοντα αύτη θέματα.

Πρός διδασκαλίαν τών Μαθηματικών αναγράφονται τά ήμίωρια έν τώ προγράμματι προς διδασκαλίαν έκάστης τάξεως, άλλ' ό χρόνος ούτος προσδιορίζει μόνον την προφορικήν διδασκαλίαν. Αί γραπτά άσκήσεις έκάστης τάξεως γίνονται καθ' έν χρόνον ή έτέρα τάξις του τμήματος διδάσκειται προφορικώς.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ ΜΑΘΗΜΑΣΙ
ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΑΞΙΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Α'. Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομένας

Α'. Τάξις

α' Προσευχαί. 1. Ἡ προσευχή τοῦ παιδίου πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ στείλῃ τὸ πνεῦμα Του τὸ ἅγιον, ἵνα φωτίσῃ αὐτὸ καὶ μάθῃ γράμματα καὶ γίνῃ καλὸς ἄνθρωπος.

2. Ἡ προσευχή τοῦ παιδίου μετὰ τὴν λήξιν τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, διότι διεφύλαξεν αὐτὸ κατὰ τὴν ἡμέραν ὑγιᾶς καὶ ἔστειλε τὸ πνεῦμα Του τὸ ἅγιον καὶ ἐφώτισεν αὐτὸ εἰς τὰ καλὰ μαθήματα.

3. Ἡ προσευχή τοῦ παιδίου κατὰ τὴν ἐσπέραν πρὸ τῆς κατακλίσεως, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ στείλῃ τὸν ἀγγελὸν Του, ἵνα φυλάξῃ αὐτὸ κοιμώμενον τὴν νύκτα ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

4. Ἡ προσευχή τοῦ παιδίου τὴν πρωτὴν μετὰ τὴν ἔγερσιν, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, διότι διεφύλαξεν αὐτὸ τὴν νύκτα ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ φυλάξῃ αὐτὸ ἐπίσης καὶ τὴν ἡμέραν.

5. Προσευχή ὑπὲρ τῶν γονέων, τῶν ἀδελφῶν, τοῦ διδασκάλου, τῶν συμμαθητῶν κτλ.

6. Ἐπίκαιροι προσευχαί τῶν παιδιῶν ἐν καιρῷ γεγονότων συγκλονιζόντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, οἷον ἀσθενειῶν, θεομηνιῶν κλπ., δι' ὧν εὐχαριστοῦσι τὸν Θεὸν διὰ τὰ ἀγαθὰ, ἃ παρέχει αὐτοῖς, ἢ παρακαλοῦσιν Αὐτὸν νὰ τὰ προφυλάξῃ ἐκ τοῦ κινδύνου.

7. Ἁγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς.

β'. Ποιήματα καὶ ἄσματα θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀλφαβηταρίῳ περιεχομένων.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν ἡμᾶς χαρισάμενος.

ΣΗΜ. Κατάλληλα ποιήματα καὶ ἄσματα θρησκευτικὰ δύνανται νὰ χρησιμοποιῶνται καὶ ὡς προσευχαί ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῶν μαθημάτων.

γ' Διδασκαλίαι ἀπλάι πρὸς ἐρμηνεῖαν τῶν ἐξῆς ἑορτῶν: 1) Τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, 2) τῆς βαπτίσεως τοῦ Χριστοῦ, 3) τῆς Κυριακῆς τῶν Βασιῶν, 4) τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ, 5) τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Β' Τάξις

α'. Προσευχαί. 1) Προσευχή πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας ὡς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τάξει, ἀλλὰ πῶς ἐκτενεστέρα, 2) Προσευχή μετὰ τὴν λήξιν τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας, 3) Προσευχή πρὸ τοῦ φαγητοῦ, 4) Προσευχή μετὰ τὸ φαγητόν, 5) Προσευχή πρὸ τῆς κατακλίσεως τὴν ἑσπέραν, ὡς καὶ ἐν τῇ α' τάξει, ἀλλὰ πῶς ἐκτενεστέρα, 6) Προσευχή μετὰ τὴν ἔγερσιν τὴν πρωτῶν, 7) Ἐπίκαιροι προσευχαί ἐν καιρῷ γενοίτων συγκλονιζόντων τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

β'. Ποιήματα καὶ ἄσματα θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀναγνωσματορίῳ τῆς β' τάξεως περιεχομένων

γ'. Διδασκαλίαι ἀπλαῖ πρὸς ἐρμηνεῖαν ἑορτῶν: 1) Τῶν ἑορτῶν τῶν ἀναγραφομένων ἐν τῇ α' τάξει, 2) τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Χριστοῦ, 3) τῶν γενεθλίων τῆς Θεοτόκου, 4) τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, 5) τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, 6) τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου.

Γ' Τάξις

Α'. Ἱστορίαι ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης

α'. Ἡ πρὸ τῶν Πατρισχεῶν ἱστορία. 1) Ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου καὶ ἡ πλάσις τοῦ ἀνθρώπου, 2) ὁ παράδεισος, ἡ παρακοή τῶν πρωτοπλάστων καὶ ἡ ἔξωσις αὐτῶν ἐκ τοῦ παραδείσου, 3) ὁ κατακλυσμός καὶ ὁ πύργος τῆς Βαβέλ.

β'. Οἱ Πατριάρχαι. 1) Ὁ Ἀβραάμ, 2) ὁ Ἰσαάκ, 3) ὁ Ἰακώβ, 4) τὰ κατὰ τὸν Ἰωσήφ.

γ'. Ἡ ἱστορία τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.

δ'. Οἱ κριταί. 1) Ὁ Σαμφών, 2) ὁ Γεδεών, 3) Ὁ Ἥλι καὶ ὁ Σαμουὴλ.

ε'. Ἡ καλὴ νύφη Ρούθ.

στ'. Οἱ βασιλεῖς. 1) Ὁ Σαούλ, 2) ὁ Δαβίδ, 3) ὁ Σολομών, 4) ὁ Ροβοὰμ καὶ Ἱεροβοὰμ, 5) ἡ κατάλυσις τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ αἰχμαλωσία τῆς Βαβυλώνας.

ζ'. Οἱ Προφῆται. 1) Ὁ Ἥλις, 2) ὁ Ἡσαίας, 3) ὁ Ἱερεμίας, 4) ὁ Δανιὴλ, 5) ὁ Ἰωνᾶς.

η'. Ἡ ἱστορία τοῦ πολυπαθοῦς Ἰώβ.

β' Ποιήματα καὶ ἄσματα θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀναγνωσματορίῳ τῆς γ' τάξεως περιεχομένων καὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς φθικῆς ἀναγραφομένων.

γ' Προσευχαί. Προσευχαί ὡς καὶ ἐν τῇ α' καὶ β' τάξει, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκτεταμέναι καὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Δ' Ἐρμηνεῖαι ἑορτῶν. 1) Τῆς ἑορτῆς τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, 2) τῆς ἑορτῆς τοῦ ἀγίου Δημητρίου, 3) τῆς ἑορτῆς τοῦ ἀγίου Νικολάου, 4) τῆς ἑορτῆς τοῦ ἀγίου Γεωργίου, 5) τῆς ἑορτῆς τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου.

Ε' Γεωγραφία τῶν χωρῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Δ' Τάξις

Α'. Ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης

α' Τὰ κατὰ τὴν Θεοτόκον. 1) Ἡ γέννησις τῆς Θεοτόκου, 2) τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, 3) ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου (χαῖρες, κεχαριτωμένη Θεοτόκε κλπ.), 4) ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου.

β' Τὰ κατὰ Ἰωάννην τὸν Προδρόμον. 1) Ἡ γέννησις τοῦ Ἰωάννου, 2) τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου, 3) ἡ ἀποκεφάλισις τοῦ Ἰωάννου.

γ' Τὰ κατὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. 1) Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ (Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ κλπ., Χριστὸς γεννᾶται κλπ., Ἡ γέννησίς σου Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν κλπ.). 2) Ἡ προσκύνησις τῶν μάγων, 3) ὁ Ἡρώδης καὶ ἡ φυγὴ τοῦ Ἰησοῦ εἰς Αἴγυπτον, 4) ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετής ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἱερουσαλήμ, 5) ἡ βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ (Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου Κύριε κλπ.) 6) ἡ ἐκλογὴ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ, 7) τὸ θαῦμα τῆς Κανά, 8) ἡ ἀνάστασις τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας ἐν Ναϊν, 9) ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαείρου, 10) ἡ θεραπεία τῶν 10 λεπρῶν, 11) ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου ἐν Καπερναοῦμ, 12) ὁ ἑκατένταρχος τῆς Καπερναοῦμ καὶ ὁ Χριστὸς, 13) ἡ θεραπεία τοῦ τυφλοῦ τῆς Ἱεριχοῦς, 14) ὁ χορτασμός τῶν πεντακισχιλίων διὰ πέντε ἄρτων, 15) ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου ἐν Βηθσεδᾶ, 16) ἡ κατάπαυσις τῆς τρικυμίας, 17) ἡ θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ, 18) ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Λάζαρος, 19) ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου (τὴν κοινὴν ἀνάστασιν πρὸ τοῦ σοῦ πάθους πιστούμενος κλπ.). 20) ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Ζακχαῖος, 21) ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ Σαμαρεῖτις, 22) ἡ παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου, 23) ἡ παραβολὴ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, 24) ἡ παραβολὴ τῶν μαρῶν παρθένων, 25) ἡ παραβολὴ τοῦ ἐλεήμονος Σαμαρείτου, 26) ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ, 27) ἡ εἰσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, 28) ὁ Ἰησοῦς ὁμιλεῖ κατὰ τῶν Φαρισαίων, 29) τὸ ἀνώτατον συμβούλιον καὶ ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα, 30) ὁ μυστικὸς δειπνός, 31) ἡ σύλληψις τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεθσημανῇ, 32) Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ συνεδρίου, 33) Ἡ ἀρνήσις τοῦ Πέτρου καὶ τὸ τέλος τοῦ Ἰούδα, 34) Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ Πιλάτου, 35) Σταύρωσις τοῦ Ἰησοῦ (Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου ὁ ἐν ἔδασι κλπ.). 36) ταφὴ τοῦ Ἰησοῦ (Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ κλπ. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σου νεκρὸν κλπ.). 37) ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ (Χριστὸς ἀνέστη. Τὸ φαιδρὸν τῆς ἀναστάσεως κήρυγμα κλπ. Ἀναστάσεως ἡμέρα κλπ. Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται κλπ.). 38) ἡ ἀνάληψις τοῦ Ἰησοῦ (Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ κλπ.) 39) ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Χριστοῦ (Μετεμορφώθης ἐν τῷ ὄρει κλπ.).

β' Προσευχαί ὡς καὶ ἐν τῇ γ' τάξει, ἀλλ' ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης.

γ' Ποιήματα καὶ ᾠσματα θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀναγνωστικῷ βιβλίῳ περιεχομένων καὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ὀδικῆς ἀναγραφομένων.

Δ' Γεωγραφία τῆς Παλαιστίνης.

Ε' Τάξις

Α' Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία

1) Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος (Εὐλογητὸς εἶ. Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους κλπ.). 2) ἡ πρώτη χριστιανικὴ ἐκκλησία ὁ βίος τῶν πρώτων χριστιανῶν ἔκλογη διακόνων πρὸς περίθαλψιν τῶν χριστιανῶν ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος ὁ Φίλιππος. 3) ὁ Παῦλος αἰ σπουδαί τοῦ Παύλου ὁ Παῦλος ἀπὸ σφοδροτάτου διώκτου καθίσταται θερμότατος κήρυξ τῆς νέας θρησκείας ὁ Παῦλος κηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον ἐν Συρίᾳ, Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Κύπρῳ ἱδρύσας ἐκκλησιῶν. 4) ὁ Παῦλος ἱδρύει ἐν Φιλίπποις, Θεσσαλονίκη καὶ Βεροίᾳ ἐκκλησίας. 5) ὁ Παῦλος ἐν Ἀθήναις κηρύττει περὶ τοῦ ἀγνώστου Θεοῦ. Διονύσιος ὁ ἀρεοπαγίτης. 6) ὁ Παῦλος ἐν Κορίνθῳ ἱδρύει ἐκκλησίαν. 7) ὁ Παῦλος ἐπιστρέφει εἰς Ἱερουσαλήμ, συλλαμβάνεται καὶ ἀποστέλλεται εἰς Ῥώμην τελευτῆ τοῦ Παύλου, 8) ὁ ἀπόστολος Πέτρος. (Οἱ τῶν ἀποστόλων πρωτόθρονου

κλπ.). 9) ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας (Ὡς τῶν ἀποστόλων πρωτόκλητος κλπ.), 10) ὁ ἀπόστολος Λουκᾶς, 11) οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι, 12) ὀργανισμὸς τῶν πρώτων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ διοικήσεις αὐτῶν· διάκονοι, πρεσβύτεροι, ἐπίσκοποι, ἐπαρχιακὰ σύνοδοι, 13) ἀποστολικά ἐκκλησία· σχέσεις αὐτῶν. 14) διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Νέρωνος, Δεκίου, Δομιτιανοῦ, Διοκλητιανοῦ κλπ. Μάρτυρες τῆς νέας θρησκείας : ὁ ἅγιος Δημήτριος, ὁ ἅγιος Γεώργιος κτλ. (Μέγαν εὐρατο ἐν τοῖς κινδύνοις σὲ ὑπέρμαχον κλπ. Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς καὶ τῶν πτωχῶν κτλ. 15) ὁ μέγας Κωνσταντῖνος προστάτης τῆς νέας θρησκείας· τὸ λάβαρον, ὁ τίμιος σταυρὸς καὶ ἡ ἅγια Ἐλένη ὁ ναὸς τῆς ἀναστάσεως (Τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον κλπ.). 16) ὁ Ἄρειος καὶ ἡ πρώτη οἰκουμενικὴ σύνοδος (Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν κλπ.). 17) ὁ μέγας Ἀθανάσιος (Στύλος γέγονας ὀρθοδοξίας κλπ.). 18) ὁ Ἰουλιανὸς πολέμιος τοῦ Χριστιανισμοῦ. 19) ὁ μέγας Βασίλειος, 20) Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, 21) ὁ Θεόδωσιος καταδιώκων τοὺς ἔθνικοὺς, 22) ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος (Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας κλπ.). 23) ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ κτίσις τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, 24) ὁ Ἡράκλειος καὶ ὁ ἀκάθιστος ὕμνος. (Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια κλπ.), ἡ ὕψωσις τοῦ Τιμίου σταυροῦ (Σῶσον Κύριε, τὸν λαόν σου κλπ.), 25) ὁ μοναχικὸς βίος· οἱ ἀσκηταὶ ὁ ἅγιος Ἀντώνιος, 26) οἱ Εἰκονομάχοι· Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας (Τὴν ἀχραντον εἰκόνα σου κλπ.), 27) ὁ Φώτιος· αἱ ἀειώσεις τῶν Παπῶν καὶ τὸ σχίσμα· ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Ρώσων (Κύριλλος καὶ Μεθόδιος), 28) ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις ἐν τῇ δύσει. ὁ Λούθηρος· αἱ ἐκκλησίαι τῶν διαμαρτυρομένων, 29) ἡ διοίκησις τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τουρκοκρατίας· ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ τὰ προνόμια. 30) τὰ μοναστήρια κατὰ τὴν δουλείαν φύλακες τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ τῆς θρησκείας, 31) ἡ διοίκησις τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐλευθέρου κράτους μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ, 32) τὰ ἄλλα πατριαρχεῖα.

Β' Προσευχαί. 1) Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς κλπ., Βασιλεῦ, οὐράνιε παρὰ κλητε κλπ., Ἅγιος ὁ Θεὸς κλπ., Δόξα πατρὶ κλπ., Παναγία Τριάς κλπ., Πάτερ ἡμῶν κλπ. 2) Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ προσδεξάμενος τὰ παιδιά ἐλθόντα πρὸς σέ κλπ., 3) Θεοτόκε Παρθένε, χαίρε κεχαριτωμένη Μαρία κλπ.

Γ' Ποιήματα καὶ ἄσματα θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀναγνωστικῷ βιβλίῳ περιεχομένων καὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ὀδύκῃς ἀναγραφομένων.

Δ' Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα περικοπῶν τοῦ Εὐαγγελίου ἀναφερομένων εἰς τὸν βίον, τὰ θαύματα καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

ΣΤ' Τάξις

α' Λειτουργικὴ 1) Ὁ ναὸς καὶ τὰ μέρη αὐτοῦ· ρυθμοὶ Χριστιανικῶν ναῶν· οἱ ἐπισημότεροι τούτων, 2) ἱερὰ σκευή· 3) Ἑορταὶ κινηταὶ καὶ ἀκίνητοι, Δεσποτικά καὶ θεομητορικά ἑορταὶ ἁγίων· βίοι ἁγίων· 4) ἱερὰ ἀκολουθία· ἐρμηνεῖαι τῆς λειτουργίας.

β' Κατήχησις 1) Περί θρησκείας· εἶδη θρησκειῶν· αἱ μονοθεϊστικαὶ θρησκείαι· ὁ χριστιανισμὸς καὶ αἱ διάφοροι χριστιανικαὶ ἐκκλησίαι· ἡ ὀρθόδοξος χριστιανικὴ ἐκκλησία, 2) πηγαὶ τῆς ἡμετέρας χριστιανικῆς θρησκείας (ἅγια Γραφὴ καὶ παράδοσις) τὰ βιβλία τῆς ἁγίας Γραφῆς 3) τὸ σύμβολον τῆς πίστεως· ἐρμηνεῖα αὐτοῦ 4) ὁ δεκάλογος· ἐρμηνεῖα αὐτοῦ 5) τὰ μυστήρια 6) περὶ προσευχῆς ἢ Κυριακῆ προσευχῆς.

γ' Προσευχαί. 1) Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου πνεῦμα κλπ. 2) ὁ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάση ὥρᾳ κλπ. 3) εὐφρανᾶς ἡμᾶς, Κύριε, ἐν τοῖς ποιήμασί σου καὶ ἐν τοῖς ἔργοις κλπ. 4) Δέσποινα, πρόσδεξαι τὰς δεήσεις κλπ. 5) τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου κλπ.

δ' Ποιήματα καὶ ᾠσματα θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀναγνωστικῷ βιβλίῳ περιεχομένων καὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ᾠδίκης ἀναγραφόμενων.

ε' Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα παραβολῶν, τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίας καὶ ἄλλων ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου περικοπῶν.

Β' Διὰ τάξεις συνδιδασκομένας

Α' καὶ Β' τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α' Προσευχαί. 1) Προσευχὴ τοῦ παιδίου πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ στείλῃ τὸ πνεῦμά Του τὸ ἅγιον, ἵνα φωτίσῃ αὐτὸ καὶ μάθῃ γράμματα καὶ γίνῃ καλὸς ἄνθρωπος.

2) Προσευχὴ τοῦ παιδίου μετὰ τὴν λήξιν τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν διότι διεφύλαξεν αὐτὸ κατὰ τὴν ἡμέραν ὑγιᾶς καὶ ἔστειλε τὸ πνεῦμά Του τὸ ἅγιον καὶ ἐφώτισεν αὐτὸ εἰς τὰ καλὰ μαθήματα.

3) Προσευχὴ τοῦ παιδίου κατὰ τὴν ἐσπέραν, πρὸ τῆς κατακλίσεως, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ στείλῃ τὸν ἄγγελόν Του, ἵνα φυλάξῃ αὐτὸ κοιμώμενον τὴν νύκτα ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

4) Προσευχὴ τοῦ παιδίου τὴν πρωΐαν, μετὰ τὴν ἔγερσιν, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν διότι διεφύλαξεν αὐτὸ τὴν νύκτα ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ φυλάξῃ αὐτὸ ἐπίσης καὶ τὴν ἡμέραν.

5) Προσευχὴ ὑπὲρ τῶν γονέων, τῶν ἀδελφῶν, τοῦ διδασκάλου, τῶν συμμαθητῶν κλπ.

6) Ἐπίκαιροι προσευχαί τῶν παιδιῶν, ἐν καιρῷ γεγονότων συγκλονιζόντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, οἷον ὀσθενειῶν, θεομηνιῶν κλπ., δι' ὧν παρακαλοῦσι τὸν Θεὸν νὰ προφυλάξῃ αὐτὰ ἐκ τοῦ κινδύνου ἢ εὐχαριστοῦσι διὰ τὰ μεγάλα ἀγαθὰ, ἃ παρέχει εἰς αὐτὰ.

7) Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς.

Β' Ποιήματα καὶ ᾠσματα θρησκευτικὰ, ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀναγνωστικοῖς βιβλίοις τῶν τάξεων τούτων περιεχομένων.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μῆμασι ζωὴν χαρισάμενος

ΣΗΜ. Κατάλληλα ποιήματα καὶ ᾠσματα θρησκευτικὰ δύνανται νὰ χρησιμοποιῶνται καὶ ὡς προσευχαί ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῶν μαθημάτων.

Γ' Διδασκαλίαι ἀπλᾶι πρὸς ἐρμηνεῖαν τῶν ἑξῆς ἑορτῶν. 1) Τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, 2) τῆς βαπτίσεως τοῦ Χριστοῦ, 3) τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, 4) τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ, 5) τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Α' καὶ Β' Τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α' Προσευχαί αἱ καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς συνδιδασκαλίας ἦτοι:

1) Προσευχὴ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας. 2) Προσευχὴ μετὰ τὴν λήξιν τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας. 3) Προ-

σευχή πρὸ τοῦ φαγητοῦ. 4) Προσευχή μετὰ τὸ φαγητόν. 5) Ἐπί-
καιροι προσευχαί ἐν καιρῷ γεγονότων συγκλονιζόντων τὴν
ψυχὴν τῶν παιδιῶν.

Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός κ.τ.λ.

Β' Ποιήματα καὶ ᾠδαὶ θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀναγνω-
στικοῖς βιβλίοις περιεχομένων.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ κ.λ.π.

Γ' Διδασκαλίας ἀπλᾶί πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ἐξῆς ἑορτῶν :

1) τοῦ γενεθλίου τῆς Θεοτόκου, 2) τῶν εἰσοδίων τῆς Θεο-
τόκου, 3) τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, 4) τῆς Ὑπαπαντῆς
τοῦ Χριστοῦ, 5) τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου.

Γ' καὶ Δ' Τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α' Ἱστορίαι ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

α) Ἡ πρὸ τῶν Πατριαρχῶν ἱστορία: 1) Ἡ δημιουργία τοῦ
κόσμου καὶ ἡ πλάσις τοῦ ἀνθρώπου 2) ὁ παράδεισος, ἡ παρα-
κοῆ τῶν πρωτοπλάστων καὶ ἡ ἔξωσις αὐτῶν ἐκ τοῦ παραδείσου
3) ὁ κατακλυσμός καὶ ὁ Πύργος τῆς Βαβέλ.

β) Οἱ Πατριάρχαι: 1) Ὁ Ἀβραάμ 2) Ὁ Ἰσαάκ 3) Ὁ Ἰακώβ 4)
τὰ κατὰ τὸν Ἰωσήφ

γ) Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ.

δ) Οἱ κριταί: 1) Ὁ Σαμψών 2) ὁ Γεδεών 3) ὁ Ἥλι καὶ ὁ Σα-
μουὴλ.

ε) Ἡ καλὴ νύμφη Ρούθ.

στ) Οἱ βασιλεῖς: 1) Ὁ Σαούλ 2) ὁ Δαβὶδ 3) ὁ Σολομών 4) ὁ
Ροβοάμ καὶ Ἱεροβοάμ 5) ἡ κατάλυσις τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα
καὶ ἡ αἰχμαλωσία τῆς Βαβυλῶνος.

ζ) Οἱ προφῆται: 1) Ὁ Ἡλίας, 2) Ὁ Ἡσαΐας 3) Ὁ Ἱερεμίας 4) ὁ
Δανιήλ 5) ὁ Ἰωνᾶς.

η) Ἡ ἱστορία τοῦ πολυπαθοῦς Ἰώβ.

Β' Ποιήματα καὶ ᾠδαὶ θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀνα-
γνωστικοῖς βιβλίοις τῆς γ' καὶ δ' τάξεως περιεχομένων καὶ τῶν
ἐν τῷ προγράμματι τῆς ᾠδικῆς ἀναγραφομένων.

Γ' Προσευχαί ὡς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ δευτέρᾳ τῆξει, ἀλλὰ
μᾶλλον ἐκτεταμέναι καὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν διδασκαλίαν
τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Δ' Ἐρμηνεῖαι ἑορτῶν: 1) Τῆς ἑορτῆς τῆς ὑψώσεως τοῦ τι-
μίου Σταυροῦ 2) τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου 3) τῆς ἑορ-
τῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου 4) τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου 5)
τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου.

Ε' Γεωγραφία τῶν χωρῶν τῆς παλαιᾶς Διαθήκης

Γ' καὶ Δ' τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α' Ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης

α) Τὰ κατὰ τὴν Θεοτόκον: 1) Ἡ γέννησις τῆς Θεοτόκου 2) τὰ
εἰσόδια τῆς Θεοτόκου 3) ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου (χαίρε
κεχαριτωμένη Θεοτόκε κ.λ.π.) 4) ἡ κοίμησις τῆς Θεοτόκου.

β) Τὰ κατὰ Ἰωάννην τὸν Προδρόμον: 1) Ἡ γέννησις τοῦ
Ἰωάννου 2) τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου 3) ἡ ἀποκεφάλισις τοῦ
Ἰωάννου.

γ) Ἰὰ κατὰ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν: 1) Ἡ γέν-
νησις τοῦ Χριστοῦ (Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ κ.λ.π., Χριστὸς
γεννᾶται κ.λ.π. Ἡ γέννησις σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν κ.λ.π. 2) ἡ

προσκύνησις τῶν μάγων 3) ὁ Ἡρώδης καὶ ἡ φυγὴ τοῦ Ἰησοῦ εἰς Αἴγυπτον 4) ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετής ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἱερουσαλῆμ 5) ἡ βάπτισις τοῦ Χριστοῦ (ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου Κύριε κλπ. 6) ἡ ἐκλογὴ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ 7) τὸ θαῦμα τῆς Κανᾶ 8) ἡ ἀνάστασις τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας ἐν Ναϊν 9) ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰακείρου 10) ἡ θεραπεία τῶν δέκα λεπρῶν 11) ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου ἐν Καπερναοῦμ 12) ὁ ἐκατόνταρχος τῆς Καπερναοῦμ καὶ ὁ Χριστὸς 13) ἡ θεραπεία τοῦ τυφλοῦ τῆς Ἱεριχοῦς 14) ὁ χορτασμὸς τῶν πεντακισχιλίων διὰ πέντε ἄρτων 15) ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου ἐν Βηθσεδᾶ, 16) ἡ κατάπαυσις τῆς τρικυμίας, 17) ἡ θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ, 18) ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Λάζαρος· ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου (τὴν κοινήν ἀνάστασιν πρὸ τοῦ σοῦ πάθους πιστούμενος κ.τ.λ.), 19) ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Ζακχαῖος, 20) ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ Σαμαρείτις, 21) ἡ παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου, 22) ἡ παραβολὴ τοῦ Τελῶλου καὶ τοῦ Φαρισαίου, 23) ἡ παραβολὴ τῶν μωρῶν παρθένων, 24) ἡ παραβολὴ τοῦ ἐλεήμονος Σαμαρείτου, 25) ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ, 26) ἡ εἴσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, 27) ὁ Ἰησοῦς ὁμιλεῖ κατὰ τῶν Φαρισαίων, 28) τὸ ἀνώτατον συμβούλιον καὶ ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα, 29) ὁ μυστικὸς δειπνός, 30) ἡ σύλληψις τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεθσημανῇ, 31) ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ συνεδρίου, 32) ἡ ἄρνησις τοῦ Πέτρου καὶ τὸ τέλος τοῦ Ἰούδα, 33) ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ Πιλάτου, 34) Σταύρωσις τοῦ Ἰησοῦ (Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου κλπ.), 35) ἡ ταφὴ τοῦ Ἰησοῦ (ὁ εὐσχημὸν Ἰωσήφ κλπ.), 36) ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ (Χριστὸς ἀνέστη κλπ. Τὸ Φαῖδρον τῆς ἀναστάσεως κήρυγμα κλπ., Ἀναστάσεως ἡμέρα κλπ., Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον κλπ.) 37) ἡ ἀνάληξις τοῦ Ἰησοῦ (Ἀνεληφθῆς ἐν δόξῃ κλπ.) 38) ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Χριστοῦ, (Μετεμορφώθης ἐν τῷ ὄρει κλπ.).

Β' Προσευχαί. Ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος, ἀλλ' ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Γ' Ποιήματα καὶ ἄσματα θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀναγνωστικοῖς βιβλίοις τῆς γ' καὶ δ' τάξεως περιεχομένων καὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ᾠδικῆς ἀναγραφομένων.

Δ' Γεωγραφία τῆς Παλαιστίνης.

Ε' καὶ ΣΤ° τὰ ξίς

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α' Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία. 1) Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος (εὐλογητὸς εἶ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους κλπ.) 2) ἡ πρώτη χριστιανικὴ ἐκκλησία, ὁ βίος τῶν πρώτων χριστιανῶν, οἱ διάκονοι, ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος, ὁ Φίλιππος, 3) ὁ Παῦλος, αἱ σπουδαὶ τοῦ Παύλου, ὁ Παῦλος ἀπὸ σφοδροτάτου διώκτου καθίσταται θερμότητος κήρυξ τῆς νέας θρησκείας, ὁ Παῦλος κηρύττει τὸ Εὐαγγέλιον ἐν Συρίᾳ, Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Κύπρῳ, ἴδρυσις ἐκκλησιῶν, ὁ Παῦλος ἰδρύει ἐν Φιλίπποις, Θεσσαλονικῇ καὶ Βεροίᾳ ἐκκλησίαν, ὁ Παῦλος ἐν Ἀθῆναις κηρύττει περὶ τοῦ ἀγνώστου Θεοῦ, Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, ὁ Παῦλος ἐν Κορίνθῳ ἰδρύει ἐκκλησίαν, ὁ Παῦλος ἐπιστρέφει εἰς Ἱερουσαλήμ, συλλαμβάνεται καὶ ἀποστέλλεται εἰς Ρώμην. Τελευτὴ τοῦ Παύλου 4) ὁ ἀπόστολος Πέτρος (Οἱ τῶν ἀποστόλων πρωτόθρονος κλπ. 5) ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας (Ὡς τῶν ἀποστόλων πρωτόκλητος κλπ.) 6) ὁ ἀπόστολος Λουκᾶς, 7) οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι 8) ὁ ὄργανισμὸς τῶν πρώτων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ διοικήσις αὐτῶν, διάκονοι,

πρεσβύτεροι, ἐπίσκοποι, ἐπαρχιακαὶ σύνοδοι 9) διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν μάρτυρες τῆς νέας θρησκείας—ὁ ἅγιος Δημήτριος, ὁ ἅγιος Γεώργιος κλπ. (Μέγαν εὐρατο ἐν τοῖς κινδύνοις κλπ. 7) ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς κλπ. 10) ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, προστάτης τῆς νέας θρησκείας, τὸ λάβαρον, ὁ τίμιος σταυρὸς καὶ ἡ ἅγια Ἐλένη, ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως (Τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος κλπ.) 11) ὁ Ἄρειος καὶ ἡ πρώτη οἰκουμένη συνόδος (Καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν κλπ.) 12) ὁ μέγας Ἀθανάσιος (Στίλος γέγονας ὀρθοδοξίας κλπ.) 13) ὁ μέγας Βασίλειος 14) ὁ Γρηγόριος ὁ Νανζιανζηνὸς 15) ὁ Θεοδοσίος καταδιώκων τοὺς ἐθνικοὺς 16) ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος 17) ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ὁ ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας, (τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας κλπ.) 18) ὁ Ἑράκλειος καὶ ὁ ἀκάθιστος ὕμνος (Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῶ κλπ.), ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου σταυροῦ (Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου κλπ.), 19) οἱ εἰκονομάχοι, Κυριακὴ τῆς ὀρθοδοξίας (τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου κλπ.) 20) ὁ Φώτιος· αἱ ἀξιώσεις τῶν παπῶν καὶ τὸ σχίσμα, ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Ρώσων (Κύριλλος καὶ Μεθόδιος), 21) ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις ἐν τῇ Δύσει, ὁ Λούθηρος, 22) ἡ διοίκησις τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τουρκοκρατίας, ὁ Οἰκουμενικὸς Πικτιάρχης καὶ τὰ προνόμια, 23) τὰ μοναστήρια κατὰ τὴν δουλείαν φύλακες τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ θρησκείας 24) ἡ διοίκησις τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐλευθέρου κράτους μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ 25) τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα.

Β' Προσευχαί :

1) Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς κλπ. Βασιλεῦ, οὐράνιε, παράκλητε κλπ. Ἄγιος ὁ Θεὸς Δόξα Πατρὶ. Παναγία Τριάς κλπ. Πάτερ ἡμῶν κλπ. 2) Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ προσδεξάμενος τὰ παιδιά ἐλθόντα πρὸς σέ κλπ. 3) Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε κεχαριτωμένη κλπ.

Γ' Ποιήματα καὶ ᾠσματα θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀναγνωστικοῖς βιβλίοις περιεχομένων καὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ᾠδικῆς ἀναγραφομένων.

Δ' Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα περικοπῶν τοῦ Εὐαγγελίου, ἀναφερομένων εἰς τὸν βίον, τὰ θαύματα καὶ τὴν διὰ παραβολῶν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ε' καὶ ΣΤ' τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α' Λειτουργική : 1) Ὁ ναὸς καὶ τὰ μέρη αὐτοῦ, ρυθμοὶ χριστιανικῶν ναῶν, οἱ ἐπισημότεροι τούτων, 2) ἱερά σκευή 3) ἑορταὶ κινηταὶ καὶ ἀκίνητοι, δεσποτικαὶ καὶ θεομητορικαί, ἑορταὶ ἁγίων, 4) ἱεραὶ ἀκολουθίαι, ἐρμηνεῖα τῆς λειτουργίας.

Β' Κατήχησις : Πολυθεϊστικαὶ καὶ μονοθεϊστικαὶ θρησκείαι, ὁ χριστιανισμὸς καὶ αἱ διάφοροι χριστιανικαὶ ἐκκλησίαι, ἡ ὀρθόδοξος χριστιανικὴ ἐκκλησία, πηγαὶ τῆς ἡμετέρας χριστιανικῆς θρησκείας (Ἁγία Γραφή καὶ παράδοσις), τὸ σύμβολον τῆς πίστεως, ἐρμηνεῖα αὐτοῦ, αἱ δέκα ἐντολαί, ἐρμηνεῖα αὐτῶν, τὰ μυστήρια, περὶ προσευχῆς, ἡ Κυριακὴ προσευχή.

Γ' Προσευχαί : 1) Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου πνεῦμα κλπ., 2) Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ ᾠρα κλπ., 3) Εὐφραναι ἡμᾶς, Κύριε, ἐν τοῖς ποιήμασί σου κλπ. 4) Δέσποινα, πρόσδεξιαι τὰς δεήσεις κλπ. 5) Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς σέ κλπ.

Δ' Ποιήματα καὶ ᾠσματα θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀναγνωστικοῖς βιβλίοις περιεχομένων καὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ᾠδικῆς ἀναγραφομένων.

Ε' Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν τοῦ Εὐαγγελίου ἀναφερομένων εἰς τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρου ὁμιλίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α' Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομένας

Α' Τάξεις

Α' Λεκτικαὶ ἀσκήσεις :

1) Συνδιδάξεις ἀφελεῖς περὶ τοῦ παιδικοῦ βίου. Ὁ παῖς ἐν τῇ οἰκογενεῖα. Ὀνομα τοῦ μαθητοῦ, τῶν γονέων. Ἀσχολίαι τῶν γονέων. Παιδικαὶ κατ' οἶκον ἀσχολίαι. Ἐνδιαφέροντα οἰκογενειακὰ γεγονότα καὶ ἑορταί. Ὁ παῖς μεταξὺ τῶν ὁμηλικῶν. Αἱ συνήθεις ἐν τῷ τόπῳ παιδεία. Ὁ τρόπος, καθ' ὃν παίζονται. Ὁ παῖς ἐν τῷ σχολεῖν. Θέσεις τῶν μαθητῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς παραδόσεως, ἀνάστημα καὶ ἄλλα σωματικὰ χαρακτηριστικά. Ὁ ἡμερήσιος ἐν τῷ σχολεῖν βίος.

2) Κατάλληλα παραμύθια καὶ μῦθοι.

3) Πρακτικὴ διάκρισις ἀτελοῦς καὶ πλήρους ἐκφράσεως ἐξ ἀφορμῆς ἀτελῶν ἀπαντήσεων τῶν μαθητῶν. Ἀνάλυσις γνωστῶν προτάσεων εἰς λέξεις, λέξεων εἰς συλλαβὰς. Διάκρισις καὶ ὀνομασία τῶν συλλαβῶν τῶν λέξεων. Διάκρισις λέξεων μονοσυλλαβῶν, δισυλλαβῶν κλπ. Ἀνάλυσις συλλαβῶν εἰς φθόγγους, σύνθεσις φθόγγων εἰς συλλαβὰς. Ἐπίμονος προσοχὴ εἰς τήρησιν τοῦ συλλαβικοῦ τόνου τῶν λέξεων καὶ ὀρθὴν διάρθρωσιν τῶν κακῶς προφερομένων, φθόγγων.

Β' Ἀνάγνωσις καὶ γραφή.

1) Ἀνάγνωσις καὶ γραφή ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀλφαβηταρίου. Σκοπὸς ἢ κατὰ λέξιν ἀπταιστος ἀνάγνωσις καὶ ἢ κανονικὴ γραφὴ τῶν γραμμάτων. Ἡ γραφὴ εἰς μέγεθος μέτριον καὶ ὑπὸ κλίσιν ἐλαχίστην. Σχῆμα γραμμάτων παρεμφερῆς πρὸς τὸ τοῦ τύπου.

2) Ἀπομνημόνευσις καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων.

Γ' Ὄρθογραφικαὶ ἀσκήσεις.

Ἐπίμονος ἀσκήσις τῶν μαθητῶν ἰδίᾳ κατὰ τὴν γραφὴν εἰς τὰ ἀκόλουθα: 1. Νὰ ἀποδίδουν τὰ ἀκουόμενα φωνητικὰ στοιχεῖα ἐκάστης γνωστῆς λέξεως με ἀντίστοιχα γράμματα. 2. Νὰ χωρίζουν ἀπ' ἀλλήλων τὰς λέξεις τῶν γραφομένων ἀπλῶν φράσεων. 3. Νὰ διακρίνουν τὴν τονιζομένην συλλαβὴν ἐκάστης λέξεως. 4. Νὰ μεταχειρίζονται προσηκόντως τὸ τελικὸν ζ. 5. Νὰ διακρίνουν τὰς λέξεις ὅσαι δέχονται πνεῦμα β. Νὰ θέτουν τόνον καὶ πνεῦμα εἰς τὸ δεύτερον φωνῆεν τῶν διφθόγγων. 7. Νὰ γράφουν με κεφαλαῖον τὸ ἀρχικὸν γράμμα τῶν ὀνομάτων ἀνθρώπων καὶ τόπων, ὡς καὶ τὸ ἀρχικὸν ἐκάστης προτάσεως (κυρ. περιόδου). 8. Νὰ μεταχειρίζονται προσηκόντως τὴν τελείαν, τὸ ἐρωτηματικὸν καὶ τὸ ἐνωτικόν. Πρὸς κατανόησιν τῶν ἀνωτέρω εἶναι ἀνάγκη νὰ διδασθοῦν οἱ μαθηταὶ 1) τὰς ἀκολουθοῦσας γραμματικὰς ἐννοίας: πρότασις, λέξις, συλλαβή, φωνή (φθόγγος), γράμμα, φωνῆεν, σύμφωνον (ὅσα δέν εἶναι φωνῆεντα), διφθόγγος, ὄνομα, προσέτι δὲ τὰ κεφαλαῖα, μικρά καὶ τὸ τελικόν, καὶ 2) τὰ ἀκόλουθα ὀρθογραφικὰ σημεῖα: τόνος, ὀξεῖα, περισπωμένη, πνεύματα, ψιλή, δασεῖα, τελεία, ἐρωτηματικόν, ἐνωτικόν. Β. Δ]μα 12]4]1949.

Β' Τάξεις

Α' Ἀνάγνωσις.

1) Ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου. Σκοπὸς ἢ κατὰ πρότασιν ἀπταιστος ἀνάγνωσις. Ἐπίμονος προσοχὴ εἰς τήρησιν ὀρθοῦ τόνου προτάσεως.

2) Ἀπομνημόνευσις καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων.

Β' *Λεπτικά ασκήσεις.* 1) Ἀδρομερῆς ἀνάλυσις τοῦ ἡμερησίου παιδικοῦ βίου εἰς σειρὰν προτάσεων παραστατικῶν τῶν κυριωτέρων ἐνεργειῶν καὶ καταστάσεων τοῦ μαθητοῦ κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, καθημερινῆς καὶ ἑορτῆς. Λεπτομερῆς ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου καταλλήλων τοιούτων προτάσεων εἰς συστήματα μερικωτέρων προτάσεων ἀποτελοῦντα πλήρη ἀνακοινῶσιν τοῦ μαθητοῦ περὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς σχετικῆς ἐνεργείας (π.χ. νίπτομαι. Πῶς ἀκριβῶς; Τί κάμνω; Τί πρῶτον; τί ἔπειτα; Καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς).

2) Ὁμοία ἀνάλυσις ἐντυπώσεων τοῦ μαθητοῦ ἐκ τοῦ λοιποῦ βίου τῆς οἰκογενείας. Ἔργα τῆς μητρός, τοῦ πατρὸς, τοῦ παπποῦ, τῆς μάμμης, πρεσβυτέρων ἢ νεωτέρων ἀδελφῶν.

3) Ἀσκήσεις εἰς ἐλευθέραν καὶ ἐν συνεχείᾳ λόγῳ ἀπόδοσιν μύθων καὶ διηγῶν τῆς ἀναγνώσεως καὶ περιγραφῶν τῆς πατριδογνωσίας.

Γ' Ὁρθογραφικαὶ ἀσκήσεις.

Ἐπίμονος ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὰ ἀκόλουθα. 1. Νὰ τονίζον σωστά τὴν παραλήγουσαν καὶ τὴν βραχείαν συλλαβὴν (τὸ ε καὶ τὸ ο). 2. Νὰ θέτουν δασείαν εἰς τὰς λέξεις τὰς ἀρχομένας ἀπὸ υ. 3. Νὰ γράφουν τὰς ρηματικὰς καταλήξεις -ω -εις -ει (τρέχω, τρέχεις, τρέχει) καὶ νὰ τονίζουν ὀρθῶς ὅσα ρήματα τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν -ῶ -ᾶς -ᾶ (πηδῶ, πηδάς, πηδοῦν), -εῖς -εῖ (ἀργεῖς, ἀργεῖν). 4. Νὰ γράφουν τὰς ὀνομαστικὰς καταλήξεις -ας (πέτρες, βρύσες, μῆνες), -ο (ξύλο, βουνό), -η (βρύση, βροχή), -ης (ναύτης, διαβάτης), -ος (γέρονς, ἄνεμος). 5. Νὰ γράφουν ὀρθῶς τὰς ἀκολουθοῦσας λέξεις: α) Τὰ ἄρθρα ὁ, ἡ, τό, τοῦ, τῆς, τόν, τήν, οἱ, τά, τῶν, τούς, τίς. β) τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας ἐγώ, ἐμένα, ἐμεῖς, ἐμᾶς, μου, μέ, μᾶς, ἐσύ, ἐσένα, ἐσεῖς, σεῖς, ἐσᾶς, σοῦ, σέ, σᾶς, αὐτός, αὐτή, αὐτό. γ) τὰς συχνότερας προθέσεις μέ, σέ, γιά, ὡς, χωρῖς, ἀπό, ἀντί. δ) Τὰ συχνότερα ἐπιρρημᾶτα καὶ μόρια: κοντά, μαζί, ἴσια, ἐκεῖ, ἐδῶ, ἔξω, κάτω, ἐπάνω, πίσω, γύρω, τώρα, ὕστερα, τότε, πότε, κάποτε, σήμερα, χτές, προχτές, αὔριο, μεθαὔριο, γρήγορα, ἀκόμη, πρωτῖ, πῶς, ἔτσι, χωρῖς, διόλου, ποσό, τόσο, ὅσο, πολύ, λίγο, ναί, ὄχι, μάλιστα, μή, εἰ) Τούς συχνότερους συνδέσμους: καί, κι, ἀλλά, ὅταν, γιὰτί. στ) Τὰ ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ ἑνα μέχρι τοῦ δέκα. Πρὸς κατανόησιν τῶν ἀνωτέρω εἶνε ἀνάγκη νὰ διδαχθῆ ὁ μαθητῆς τὰς ἀκολουθίας γραμματικὰς ἐννοίας: λήγουσα, παραλήγουσα, προπαραλήγουσα, βραχεία συλλαβὴ (ε -καὶ -ο), ἄρθρον, γένη, ρῆμα. (Β Δ]μα 12]4]1919).

Γ'. Τάξις

Α' Ἀνάγνωσις. 1) Ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου. Σκοπὸς ἡ ἄπταιστος ἀνάγνωσις προτάσεων καὶ συνεχοῦς λόγου. Ἐπίμονος προσοχὴ εἰς τὴν τήρησιν ὀρθοῦ καὶ φυσικοῦ τόνου προτάσεως καὶ περιόδου.

2) Ἀπομνημόνευσις καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων.

Β' *Λεπτικά ασκήσεις.* 1) Ἀνάλυσις ἐντυπώσεων τοῦ μαθητοῦ ἐκ γεγονότων τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως εἰς συντόμους καὶ συνηρημένους περὶ αὐτῶν ἀνακοινώσεις.

2) Ἐπίμονος ἀσκήσις εἰς ἐλευθέραν καὶ συνεχῆ ἀπόδοσιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἀναγινωσκομένων.

Γ' Ὁρθογραφικαὶ ἀσκήσεις.

Ἐπίμονος ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὰ ἀκόλουθα: 1. Νὰ τονίζον σωστά τὴν παραλήγουσαν, ὅταν εἶναι μακρά. 2. Νὰ γράφουν τὰς καταλήξεις τῶν ρημάτων εἰς -ῶνω (ἀγκυλώνω, θολώνω), -εῦω (γυρεῦω, μαξεῦω), -ίζω (ἀρχίζω, καθίζω), -ιάζω (ἀνατριχιάζω, ἀγκαλιάζω), -αβω (ράβω, σκάβω), -έρνω (δέρνω), -αίνω (ἀνεβαίνω).

3. Νά γράφουν τὰς ρηματικὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ἐνεστώτος ὡς καὶ τῶν μετοχικῶν τύπων εἰς -όντας, -όντας, -μένος (πηδώντας, τρέχοντας, τελειωμένος). 4. Νά γράφουν τὰς καταλήξεις τῶν συνηθεστέρων οὐσιαστικῶν τοῦ ἀναγνωστικοῦ τῶν τριῶν γενῶν εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ εἰς ὅλας τὰς πτώσεις (ὀνομαστική, γενική, αἰτιατική). 5. Νά τὸν εἰς οὐσατὰ τὰ οὐδέτερα εἰς -α (μῆλα, χῶμα), καὶ τὰ ἀρσενικὰ εἰς -οι (ὄμοι), ὅσα τὸνίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν. 6. Νά γράφουν τὰς συνηθεστέρων κατηγορίας οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων εἰς -ώτης (στρατιώτης, Σουλιώτης), -ισσα (βασίλισσα, γειτόνισσα, μέλισσα), -έλα (κανέλα, φουστανέλα), -ικος (βλάχικος, κλέφτικος), -ικὸς (νησιτικός, παστρικός, κρητικός), -ένιος (μολυβένιος, σιδερένιος), -ερὸς (γερός, φαρμακερός), -ικὸ (γιατρικὸ, μυστικὸ), -ιμος (νηστήσιμος, φρόνιμος), -ιμο (βράσιμο, γράψιμο), -ινος (πράσινος), -ινὸς (βραδινός, πασχαλινὸ), -ιος (ἄγιος, τρύπιος), -ίσιος (ἀρνίσιος, βουνίσιος), -ῶπος (κιτρινωπός). 7. Νά χωρίζουν εἰς τὸν συλλαβισμόν τὰ ὅμοια σύμφωνα. 8. Νά σημειῶνουν τὴν ἐκθλιψιν. 9. Νά γράφουν τὰ ἀριθμητικὰ μέχρι τοῦ 100, τὰς ἀντωνυμίας ἐκείνος, τέτοιος, ποῖος, ὅποιος, πού, ἴδιος, ἄλλος, πόσος, ὅσος, κανεῖς, κανένας, καμμιά, καθεὶς, καθένας καὶ τὰ ἐπίθετα ὅλος, ὀλόκληρος. 10. Νά γράφουν τοὺς συχνοτέρους συνδέσμους καὶ τὰ ἐπιρρήματα : ἦ, εἶτε, λοιπὸν, ἐπειδὴ, χάμω, τριγύρω, μεταξύ, ἀντικρῦ, φέτος, πέροι, ἄλλοτε, περισσότερο, καθῶς, ἴσως, βέβαια, δηλαδή καὶ 11. Νά γράφουν τὰς συνηθεστέρων λέξεις τοῦ κειμένου, καθῶς καὶ τὰς συγγενεῖς τῶν. Πρὸς κατανόησιν τῶν ἀνωτέρων, εἶναι ἀνάγκη νὰ διδαχθῇ ὁ μαθητὴς τὰς ἀκολουθοῦσας γραμματικὰς ἐννοίας : μακρὰ συλλαβὴ (η, ω, δίφθογγοι), πρόσωπον, ἀριθμὸς, πτώσις, ἐπίρρημα, οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἀριθμητικόν, ὑποκοριστικόν, λέξεις ἑτυμολογικῶς συγγενεῖς, ὡς καὶ τὰ ἀκόλουθα ὀρθογραφικὰ σημεῖα : θαυμαστικόν, εἰσαγωγικὰ, διαλυτικά. (B.Δ]μα 12[4]1919).

Δ' Τάξις

α' Ἀνάγνωσις, 1. Ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου. Σκοπὸς ἡ ἀπταιστος καὶ λογικὴ ἀνάγνωσις. Ἀνακεφαλαίωσις τοῦ περιεχομένου τῶν ἀναγνωσκομένων.

2. Ἀπομνημόνευσις καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων.

β' Συνθετικαὶ ἀσκήσεις. 1. Διηγήσεις καὶ περιγραφαὶ ἀναφερόμεναι εἰς τὸν ἐν τῷ οἴκῳ καὶ τῷ σχολείῳ βίον τοῦ παιδίου. 2. Περιγραφαὶ ἀπλῶν καὶ εὐσυνόπτων γεγονότων τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως.

γ' Γραμματικὴ καὶ ὀρθογραφικὴ διδασκαλία. 1. Ἀνακεφαλαίωσις τῶν διδασθέντων περὶ τῆς κλίσεως τῶν οὐσιαστικῶν. Σχηματισμὸς τῶν ἀνισοσυλλάβων θηλυκῶν εἰς -α καὶ -η (ὀκτὰ-ὀκτάδες, νύφη-νυφάδες), τῶν ὀξυτόνων ἀρσενικῶν εἰς -ῆς (πρασινεὺς-πρασινῆς) καὶ τῶν οὐδετέρων εἰς -ος (λάθος), εἰς -α (ὄνομα) -ιμο (γράψιμο), τοῦ κρέας καὶ φῶς εἰς ὅλας τὰς πτώσεις. 2. Ἀνακεφαλαίωσις τῶν διδασθέντων περὶ τῆς κλίσεως τῶν ρημάτων. Σχηματισμὸς τοῦ μέλλοντος, παρατατικοῦ καὶ ἀόριστου τῆς ὀριστικῆς εἰς τὴν ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν φωνὴν τῶν κυριωτέρων κατηγοριῶν τῶν παροξυτόνων (ἐτοιμάζω, χάνω, ἐτοιμάζομαι, χάνομαι) καὶ περισπωμένων ρημάτων (ἀγαπῶ-ᾶς, ἀργῶ-εἶς, ἀγαπιῶμαι-ιέσαι, κοινοῦμαι-ῶσαι). Σχηματισμὸς τῆς Προστακτικῆς, ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς. Διάκρισις καὶ ὀνομασία τῶν 4 χρόνων (ἐνεστώσ, μέλλον, παρατατικός, ἀόριστος) καὶ διάκρισις καὶ ὀνομασία τοῦ ἐξακολουθητικοῦ καὶ τοῦ στιγμιαίου τύπου τοῦ μέλλοντος καὶ τῆς προστακτικῆς.

Ἐπισημαστέον ὅτι ὀρθογραφικὴ διάκρισις τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τοῦ

ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος (γράφεις, γράφει, γράφομε, γράφομαι, γράφονται, θά γράφης, θά γράφῃ, θά γράφωμε, θά γράφωμαι, θά γράφονται). Ἄλλαι λέξεις μετὰ τὰς ὁποίας γράφομεν τὰς προσωπικὰς καταλήξεις, ὅπως καὶ μετὰ τὸ θά: (να, γιὰ νά, ὅταν, ἄν, ἄς). Τὰ κυριώτερα περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν ρημάτων. Τονισμός τύπων ρηματικῶν καθὼς εἶχα, πῆγα, εἶχαν, πῆγαν. ἀγαπούσα, ἀγαπούσαν, θυμάσαι, θυμάται, γελάτε, ἐλάτε, βράσε, σπάσε. Αἱ κυριώτεραι ἐξαιρέσεις εἰς τὴν γραφὴν τῶν ρηματικῶν καταλήξεων, ὅσαι ἐδιδαχθησαν εἰς τὴν γ' τάξιν (ρήματα εἰς -εῦω, κοντεύω κλπ. ἐξαιρέσεις κλέβω, σέβομαι, -ίζω, καθίζω κλπ. ἐξαιρέσεις δακρύζω, δανείζω, κλπ. -ιάζω, ἀγκαλιάζω κλπ., ἐξαιρέσεις ἀδειάζω, μοιάζω κλπ. -αίνω, ἀνεβαίνω κλπ. ἐξαιρέσεις, δένω, μένω κλπ.). Ὅλγα περὶ αὐξήσεως. Ἡ συλλαβικὴ αὐξήσις εἰς τοὺς δισυλλάβους τύπους (ἔγραφα-εξ-ε, ἔγραφα-εξ-ε, ἀλλά (ἐ)γράφαμε, ἐξημερωθήκαμε κλπ.). Ἡ χρονικὴ αὐξήσις σημειουμένη μόνον εἰς τὰ ἀπὸ ο ἀρχόμενα ρήματα (ἀγαπούσα, ἐτοιμάζα, ὠρίζα, ὠρίσα, ὠπλήσα κλπ.). Σύνθετα αὐξάνονται ὡς τὰ ἀπλά (κατοικοῦσα, προσέξαμε, ξαναθυμήθηκα). 3. Διάκρισις οὐσιαστικῶ καὶ ἐπιθέτου Αἱ συνθετοὶ ἀντικαταλήξεις τῶν ἐπιστέων εἰς τὰ τρία γένη (-ος-η-ο: καλός, καλή, καλό· -ος-α-ο: ὠραίος, ὠραία, ὠραίο· -ὺς-ιά-ὺ: μακρός, μακριά, μακρό· -ός-ιά-ό: γλυκός, γλυκιά, γλυκό· -ης-ια-ικω: ζηλιάρης, ζηλιάρια, ζηλιάρικο). Ὁμαλά παραθετικά. (Συγκριτικὰ σχηματιζόμενα περιφραστικῶς δια τοῦ πιδ (πιδ καλός, πιδ προκομένος, πιδ σωστό), ἢ μονολεκτικῶς, διὰ τοῦ -ότερος (-ώτερος), -ύτερος (μεγαλύτερος)). Ἀριθμητικὰ ἐπίθετα μέχρι τοῦ 1000. 4. Διάκρισις ὀνόματος καὶ ἀντωνυμίας. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι εἰς τοὺς δύο ἀριθμούς καὶ ὅλας τὰς πτώσεις (ἐγώ, γεν. καὶ αἰτ. ἐμένα, ἐμεῖς, γεν. καὶ αἰτ. ἐμᾶς-μου, μὲ γεν. καὶ αἰτ. μᾶς-ἐσύ, γεν. καὶ αἰτ. ἐσένα, ἐσεῖς, γεν. καὶ αἰτ. σᾶς-σοῦ, σέ, γεν. καὶ αἰτ. σᾶς-αὐτός, αὐτή, αὐτό κτλ. ὄνομ. τος. (νά τος) τη, το, τοῦ, τῆς, τοῦ, τή(ν), τό, ὄνομ. τει (νά τει), τες, τα. τούς, των, τούς, τίς, τά. 5. Ἄτονοι λέξεις (ὄ, ἦ, οἶ, ὤς), Ἐγκλισίς Οἱ κυριώτεροι κανόνες τῆς (φέρε μου, τὸ ἀμπέλι σας, τὰ μάτια μου, δῶσε μας, χάρισμά σου, ἀγορασέ το, πές μας). 6. Παρατηρήσεις περὶ τῆς ἐτυμολογικῆς συγγένεως τῶν λέξεων. Σειραὶ γνωστῶν λέξεων ἐκ παραγωγῆς καὶ συνθέσεως (νερό, νεράκι, νερώνω, νεροῦλος, νεροουλιάζω, νεροχύτης, νερόφιδο, χιονόνερο—γράφω, ξαναγράφω, ξεγράφω, ἀντιγράφω, ὑπογράφω, γράμμα, γραμματάκι, γραμματικὸς, γραμματικὴ, γραφή, ἀντιγραφή, ὑπογραφή, γραφτό, γράψιμο). Ὁρθογραφία τῶν συχνοτέρων παραγωγικῶν καταλήξεων.

Τὰ κυριώτερα εἶδη τῶν συνθέτων. Τὸ σύνθετον διατηρεῖ τὴν σημασίαν καὶ τῶν δύο συνθετικῶν, εἴτε εἶναι οὐσιαστικά (μαχαιροπήρουνο, διασκοπότηρο, ἀμπελοχώραφα), εἴτε ρήματα (ἀνοικοκλείνω, τρεμοσβήνω), εἴτε ἐπίθετα (γλυκοξίνος, ἀσπροκίτρινος). Δύο οὐσιαστικὰ συντιθέμενα ἐκφράζουεν νέαν ἔνοιαν (αὐγολέμονο, χιονόνερο). Τὸ α' συνθετικὸν προσδιορίζει τὸ β' τὸ δὲ πρῶτον εἶναι οὐσιαστικὸν (μυλόπετρα, κολοκυθόπητα, τραπεζομάνδηλο, λαχανόκηπος, ἀνεμόμυλος): ἐπίθετον (πρωτοβρόχια, κοκκινόχωμα, ἀγριολούλουδο, πικροδάφνη, ὄλοστρογγυλος, ὄλομόναχος), ἐπίρρημα (κρυφομιλῶ, καλοπερνῶ, στραβόπατῶ, ξαναδιαβάζω), πρόθεσις (κατακόκκινος, κατάκαρδα, κατακουράστηκα, ἀντιλέγω, ἀντίλαλος), τὸ στερητικὸν -α (ἄκακος, ἀτρύγητος, ἀσκέπαστος). Σύνθετα ἐκφράζοντα τὸν ἔχοντα τὸ ὑπὸ τῶν δύο συνθετικῶν δηλούμενον (σκληρόκαρδος, καλότυχος, ἀνοιχτομάτης, μακρομάλης, μεγαλόχαρη). Παρατηρήσεις περὶ τοῦ τύπου καὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν συνθέτων (λεμόνι-αὐγολέμονο,

χιόνι-νερό-χιονόνερο, καλή-τύχη-καλότυχος) και άσκησις τών μαθητών εις την έξεύρεσιν συνθέτων.

Τά ύποκοριστικά και αι συνθηδέστεραι παραγωγικαί των καταλήξεις (ουσιαστικά εις -άκις, -άκι, -ίτσα, -ούλα, -πούλα, -πουλο, -ουδάκι, έπίθετα εις -ούλης, -ούτσικος). Άσκησις τών μαθητών εις τόν σχηματισμόν ύποκοριστικών. Τά κοινότερα μεγεθυντικά (εις -α, -αρος, -άρα, -ούκλα). 7. Διάκρισις κλιτών και άκλιτών. Τά άκλιτα. Αί συνθηδέστεραι προθέσεις (μέ, σε (σ'), γιά, (γι'), από, κατά, χωρίς), ώς και οί συνθηδέστεροι σύνδεσμοι: συμπλεκτικοί (και (κι), ουτε, μήτε), διαξευτικοί (ή, είτε), άντιωματικοί (άλλά, μά, όμως, άν και), συμπερασματικοί (λοιπόν, ώστε), αιτιολογικοί (έπειδή, γιατί), τροπικοί (καθώς, όπως, σάν), χρονικοί (όταν, σάν, αφού, ένω, άμα, καθώς, όποτε, πριν, προτοϋ, ώσπου, νά), ύποθετικοί (άν), τελικοί (νά, γιά νά), ειδικοί (πως, ότι, που), Τά κυριώτερα έπιρρήματα και τά συνθηδέστερα έπιφωνήματα (ά, έ, ώ, ποτό, νά, άχ, όχ, άλί, άλιμονο, Θεέ μου, καλές κλπ.). 8. Συλλαβισμός δύο και τριών συμφώνων μεταϋ φωνέντων (έ-σπειρα, έ-βγαλα, κο-φτερός, λί-μνη, ά-στραπή, όρ-μή, δάφ-νη, άν-θρωπος), και δύο συνεκφωνουμένων φωνέντων (πιά-νω, έ-λιές, δου-λειά, έ-μοιασε). (Β.Δ.]μα 25]11]1919).

Τ ά ξ ι ς Π έ μ π τ η

α' Προφορική έκθεσις.—ώρα 1.

Σκοποί τής προφορικής έκθέσεως είναι: 1) 'Ο έθισμός του μαθητου εις την έλευθεραν σαφή, άκριβή και εϋχερηή έκφρασιν τών εκ τής παρατηρήσεως του και τής άναγνώσεως βιβλίων κτηθεισών γνώσεων, έτι δε τών διανοημάτων και τών ψυχικών διαθέσεων αϋτου. *Ετι δε ή προαγωγή και χειραγωγία τών μαθητών εις χρήσιν γλώσσης όμαλής και ρεούσης κατά την προφορικήν έκθεσιν τών ιδεών των.

2) 'Η προώθησις και του δειλου μαθητου εις την προφορικήν έκφρασιν.

3) 'Ο έθισμός του μαθητου εις τό να σκέπτεται πλήρως, πριν έπιχειρήσει να όμιλήσθ.

4) 'Η έπαύξησις του λεξιλογίου τής προφορικής έκφράσεως.

5) 'Η ύποβόθησις του μαθητου εις την γραπτήν έκθεσιν τών διανοημάτων του.

Τά θέματα τής προφορικής έκθέσεως δέον να λαμβάνωνται εκ του κύκλου τής έμπειρίας και τών διαφερόντων του μαθητου.

Πρός τουτου πρέπει ν' αναφέρονται εις πραγματικās ή φανταστικās σκηνάς τής οικογενειακής, σχολικής και κοινωνικής ζωής, τās όποιās ειδεν ή έφαντάσθη ή άνεγνώσεν ό μαθητής εις σχολικά ή άλλα βιβλία, εις περιοδικά κτλ.

Κατάλληλα θέματα δ' ά προφορικήν έκθεσιν παρέχουσι επίσης και τά διδασκόμενα εις τό δημοτικόν σχολειόν μαθήματα τής Ιστορίας, τών Θρησκευτικών, τής Γεωγραφίας, τής Φυσικής 'Ιστορίας και άλλων.

Μεγάλη πρέπει να καταβάλληται προσοχή, όπως κατα την προφορικήν έκθεσιν άποφεύγωνται υπό τών μαθητών αι συνήθεις εις την παιδικήν ηλικίαν παρατακτικά συνδέσεις προτάσεων (π.χ. διά του «τότε», του «ναί» κλπ) εις τās περιπτώσεις, κατά τās όποιās αι συνδέσεις αϋται οϋδαμώς δικαιολογούνται.

Κατά την έκθεσιν δέον να προτιμάται ή χρήσις του μικροπεριόδου λόγου.

'Ελευθερία παρέχεται εις τούς μαθητάς να εκφράζωσι τά διανοήματά των κατά τόν ιδικόν των τρόπον. 'Η έλευθερία όμως

αὕτη δὲν θὰ χρησιμοποιηθῆται εἰς βάρος τῆς γραμματικῆς, συντακτικῆς καὶ λογικῆς ἀκριβείας τῆς ἐκφράσεως.

β' Ἀνάγνωσις.—ὥραι 5' Σκοπὸς τῆς ἀναγνώσεως εἶναι ἡ ἀπταιστος λογικὴ καὶ μετ' ἠθους ἀνάγνωσις συνεχοῦς πεζοῦ λόγου εἰς τὴν ἀπλὴν καθαρεύουσαν. Παρομοία ἀνάγνωσις, ἀπομνημόνευσις καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων.

Ἡ ἀνάγνωσις τελεῖται ἐξ ἀναγνωστικοῦ, ἐγκεκριμένου διὰ διὰ τὴν τάξιν ταύτην.

Τὴν ἀνάγνωσιν ἐπακολουθεῖ :

Βαθυτέρα λογικὴ ἐπεξεργασία ἐκάστου τῶν τμημάτων τοῦ ἐκάστοτε προκειμένου ἀναγνώσματος. Εὗρεσις καὶ ἀποχωρισμὸς τῶν οὐσιωδῶν νοημάτων του. Συνοπτικὴ ἀπόδοσις τοῦ ὅλου περιεχομένου τοῦ ἀναγνώσματος. Εὗρεσις τῆς κυρίας ἰδέας του. Καταγραφή περιλήψεων τῶν ἡμερησίων ἀναγνώσμάτων.

Ἡθικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγνωσμάτων, ἐφ' ὅσον ταῦτα εἶναι ἐπιδεκτικὰ τοιαύτης.

Γλωσσικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγνωσμάτων.

Διαρκὴς καταβολὴ προσπαθείας, ὅπως ἡ ἀνάγνωσις ὁμοιάζῃ τὴν συγῆθι οὐιλίαν.

γ' Σιωπηρὰ ἀνάγνωσις. Σκοποὶ τῆς σιωπηρᾶς ἀναγνώσεως εἶναι :

1) Ὁ ἐθισμὸς τῶν μαθητῶν εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν δέον νὰ μελετῶσι βιβλία πρὸς πρόσκτησιν νέων γνώσεων καὶ βαθυτέραν ἐπεξεργασίαν τῶν ἤδη κτηθεισῶν.

2) Ὁ διὰ τῆς εὐρείας ἀναγνώσεως καταλλήλων βιβλίων σχηματισμὸς ἀνωτέρων ἰδεωδῶν τῆς ζωῆς.

3) Ἡ παρὰ τοῖς μαθηταῖς ἀνάπτυξις τοῦ διαφέροντος ὅπως καὶ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σχολείου ἀποφοίτησιν των ἐπιζητῶσι τὴν ἀνάγνωσιν βιβλίων ἐκλεκτοῦ περιεχομένου.

Κατάλληλα πρὸς σιωπηρὰν ἀνάγνωσιν βιβλία εἶναι ἐγκεκριμένα βιβλία ἀναγνωστικά, λογοτεχνικά, ἐκλαϊκευτικά τῆς ἐπιστήμης, βιβλία ὠφελίμων γνώσεων, ἔτι δὲ περιοδικὰ γεγραμμένα εἰς τὴν ἀπλὴν καθαρεύουσαν, ὧν τὸ περιεχόμενον ἀναφέρεται εἰς ἀντικείμενα καὶ φαινόμενα τοῦ οὐσικοῦ κόσμου, εἰς ταξίδια καὶ ἀνακαλύψεις, εἰς σκηνὰς εἰλημμένας ἐκ τῆς κοινωνικῆς καθόλου ζωῆς τῆς ἀρχαίας καὶ ἰδίως τῆς νέας Ἑλλάδος κλπ.

Ἀνάγνωσις ἐκ τῶν βιβλίων τούτων ἐν τῷ σχολείῳ κατὰ τὰς ὥρας τῆς προφορικῆς ἀναγνώσεως τῶν σιωπηρῶν ἐργασιῶν ἢ κατὰ τὰς κατ' οἶκον. Ἀσκήσεις εἰς τὴν ταχεῖαν κατανόησιν τοῦ ἀναγνωσκόμενου τμήματος καὶ ἀπόδοσιν τῶν οὐσιωδεστέρων νοημάτων του εἴτε γραπτῶς, εἴτε προφορικῶς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὥραν τῆς προφορικῆς ἐκθέσεως ἢ εἰς τὴν ὥραν τῆς προφορικῆς ἀναγνώσεως εὐθὺς μετὰ τὴν σιωπηρὰν ἀνάγνωσιν ἢ εἰς ἄλλην ὥραν τῆς προφορικῆς ἀναγνώσεως ὀριζομένην ὑπὸ τοῦ διδασκάλου καὶ τῶν μαθητῶν.

δ' Γραπτὰ ἐκθέσεις, ὥρα 1. Ἐκθεσις γεγονότων λαμβανόμενων ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου βίου τῶν μαθητῶν. Περιγραφή ἀντικειμένων καὶ ἀφήγησης γεγονότων τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως αὐτῶν. Ἐπιστολαί.

Τὰ πρὸς ἔκθεσιν θέματα δύνανται νὰ εἶναι κοινὰ διὰ πάντας τοὺς μαθητὰς, ἐξευρισκόμενα ἐν συνεργασίᾳ διδασκάλου καὶ μαθητῶν, ἢ ἀτομικὰ ἐκλεγόμενα ὑπὸ τῶν τελευταίων.

Ἡ γλῶσσα τῶν ἐκθέσεων πρέπει νὰ εἶναι ἀπλὴ κατὰ τὴν συντακτικὴν πλοκὴν. Αἱ προτάσεις πρέπει νὰ ἐνώνωνται εἰς παραγράφους. Τὰ διάφορα τμήματα τῶν παραγράφων πρέπει νὰ εὐρίσκονται εἰς λογικὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν.

Ἰδιαιτέρα προσοχή πρέπει νὰ καταβάλλεται διὰ τὴν ὀρθὴν στίξιν.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν γραπτῶν συνθέσεων μελετᾶται πάντοτε ἡ πρότασις καὶ ἡ περίοδος γραμματικῶς συντακτικῶς καὶ ὀρθογραφικῶς. Ὡσαύτως μελετᾶται διαρκῶς καὶ ἡ λογικὴ συνοχὴ τῶν νοημάτων ἐκάστης παραγράφου.

Ἐπίμονος παρακολούθησις τοῦ μαθητοῦ εἰς τὰ ζητήματα τοῦ περ. θωρίου, τοῦ εὐαναγνώστου τῆς γραφῆς καὶ τοῦ χωρισμοῦ εἰς παραγράφου.

ε' Ὄρθογραφία καὶ Γραμματικὴ τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης ὥραι
3. 1) Ὄρθογραφία. Ἀσκήσεις ὀρθογραφικαὶ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ κειμένου τοῦ Ἀναγνωστικοῦ καὶ τῶν συθέσεων.

Γραφὴ ἐν τετραδίῳ κατ' οἶκον τμήματος τοῦ Ἀναγνωστικοῦ, μικρόν τι ὅλον ἀποτελοῦντος, ἐξέτασις αὐτοῦ ἐν τῷ σχολείῳ, καὶ συζήτησις μετὰ διδασκάλου καὶ μαθητῶν περὶ τῆς ὀρθῆς γραφῆς δυσκολωτέρων λέξεων.

Γραφὴ μέρους τοῦ Ἀναγνωστικοῦ, μικρόν τι ὅλον ἀποτελοῦντος ἐν τῷ σχολείῳ. Ἐξέτασις τῶν συνηθετέρων σφαλμάτων. Ἀντιγραφή τοῦ αὐτοῦ μέρους μετὰ τὴν διόρθωσιν καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐν τῷ σχολείῳ.

Ἐλεγχος κατὰ μῆνα τῆς ὀρθογραφικῆς ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν διὰ τῆς ἐν τῷ σχολείῳ γραφῆς καθ' ὑπαγόρευσιν δεδιδαγμένου μέρους τοῦ Ἀναγνωστικοῦ.

2) Γραμματικὴ. Ἐπανάληψις τῶν δεδιδαγμένων ἐκ τοῦ φθολογικοῦ περὶ φωνηέντων, συμφώνων, διφθόγγων.

Τόνοι καὶ τονισμοί, κυριώτεροι κανόνες τούτου. Πνεύματα καὶ θέσεις αὐτῶν.

Ἄτονοι καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις. Οἱ κυριώτεροι κανόνες ἐγκλίσεως. Σημεῖα στίξεως. Πάθη φθόγγων, ἔκθλιψις, συναίρεσις.

Ἐκ τοῦ τυπικοῦ. Διάκρισις κλιτῶν καὶ ἀκλίτων.

Ρήματα δηλωτικὰ ἐνεργειῶν καὶ καταστάσεων. Σχηματισμὸς τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν βαρυτόνων κατὰ πρόσωπα καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν καὶ εἰς τὴν μέσην φωνήν. Ἀσκήσεις εἰς τὴν ὀρθογραφίαν τῶν καταλήξεων. Διάκρισις καὶ ὀνομασία τῶν χρόνων τοῦ ρήματος. Σχηματισμὸς τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ μέλλοντος, ἀόριστου καὶ παρακειμένου τῆς ὀριστικῆς τῶν βαρυτόνων κατὰ πρόσωπα. Ἐνεργητικὸς ἀόριστος β.

Διάκρισις οὐσιαστικῶν α' β' καὶ γ' κλίσεως. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν καὶ τῶν τριῶν κλίσεων. Ἰδιαιτέρα ἀσκήσεις εἰς τὴν κλίσιν τῶν εὐχρήστων εἰς τὴν ἀπλῆν καθαρευούσαν τριτοκλίτων, ἰδίως δὲ τῶν εἰς —εὖς —ις καὶ —ος.

Ἐπιθέτα. Διάκρισις οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων. Καταλήξεις, σχηματισμὸς τῶν τριῶν γενῶν τῶν ἐπιθέτων. Τονισμὸς τῶν εἰς —α θηλυκῶν ἐπιθέτων ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὰ εἰς —α οὐσιαστικά. Κλίσις τριτοκλίτων ἐπιθέτων εἰς —ῆς καὶ —ῆς. Παραθετικά ἐπιθέτων. Ὁμαλὸς σχηματισμὸς αὐτῶν. Ἀριθμητικά (ἀπόλυτα, τακτικά, πολλαπλασιαστικά, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρηματα, παράγωγα ἐξ ἀριθμητικῶν).

Σχηματισμὸς ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ τῶν συνηρημένων τῆς α' καὶ β' συζυγίας. Κλίσις εἰς τὸν συνηρημένον μόνον τύπον.

Περὶ ἀκλίτων.

Ἀντωνυμιαί, αἱ εὐχρηστοὶ ἐν τῇ ἀπλῇ καθαρευούσῃ. Παραγωγικαὶ καταλήξεις. Συνήθη παράγωγα εἰς μα, σις, τῆς. Ἐθνικά. Παράγωγα ἐπιθέτα. Ἀσκήσεις περὶ τὴν ὀρθογραφίαν τῶν εἰς:

-ινός, -εινός, -αῖος, εἶος, καὶ -οῖος ἐπιθέτων, τῶν εἰς -ία, -εῖα, -εια, -οσύνη οὐσιαστικῶν.

Ἐξέτασις προτάσεων. Ἀπλῆ καὶ πεπλατυσμένη πρότασις. Σύνδεσις κατὰ παράταξιν.

Μεθοδικὴ παρατήρησις. Διαρκῆς σύγκρισις τῶν διδασκομένων γραμματικῶν φαινομένων τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης πρὸς τὰ δεδιδωγμένα τῆς δημοτικῆς καὶ καθορισμὸς τῶν μεταξὺ αὐτῶν ὑπαρχουσῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν. (Διάταγμα 4[6]16-7-1934 Φ.Ε.Κ. 222).

Τάξεις Ἑκτη

α'. Προφορικὴ ἔκθεσις.—ὥρα 1. Περὶ τῆς προφορικῆς ἐκθέσεως ἐν τῇ Στ' τάξει ἰσχύουσι τὰ καθορισθέντα διὰ τὴν Ε', εἰς ἃ προσθετέα καὶ τὰ ἀκόλουθα :

Αἱ μικραὶ προτάσεις καὶ ὁ μικροπερίοδος λόγος ἐξακολουθῶσι νὰ εἶναι ἡ βᾶσις τῆς προφορικῆς ἐκθέσεως. Ἡ μετάβασις ἀπὸ προτάσεως εἰς πρότασιν δέον νὰ ἐπιτυγχάνεται μὲ μεγαλυτέραν εὐκολίαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

Οἱ μαθηταὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως πρέπει νὰ καταστῶσιν ἱκανοὶ νὰ σκέπτονται καὶ νὰ ἐκφράζωνται μὲ ἀκρίβειαν νὰ ἐκλέγῃσι καὶ νὰ ἐκθέτωσι τὰ οὐσιώδη καὶ νὰ μὴ ἐξέρχωνται τοῦ θέματός των.

β'. Ἀνάγνωσις.—ὥρα 5. Ἀπταιστος, λογικὴ καὶ μετ' ἠθους ἀνάγνωσις πεζῶν τεμαχίων ἐξ ἐγκεκριμένου διὰ τὴν Στ' τάξιν Ἀναγνωστικοῦ ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει. Παρομοία ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀναγνωστικοῦ ἀνάγνωσις ἀπομνημόνευσις καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων.

Λογικὴ, ἠθικὴ καὶ γλωσσικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγιγνωσκομένων, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει. Διαρκῆς καταβολὴ προσπαθείας ὅπως ἡ ἀνάγνωσις ὁμοιάζει πρὸς τὴν συνήθη ὁμιλίαν.

γ'. Σιωπηρὰ ἀνάγνωσις. Σιωπηρὰ ἀνάγνωσις πρὸς ἐπίτευξιν τῶν αὐτῶν ὡς καὶ ἐν τῇ Ε' τάξει, σκοπῶν ἐξ ἐγκεκριμένων ἀναγνωστικῶν, ἐκλαϊκευτικῶν τῆς ἐπιστήμης βιβλίων, ὠφελίμων γνώσεων ἐν τῷ σχολείῳ κατὰ τὰς ὥρας τῆς προφορικῆς ἀναγνώσεως, τῶν σιωπηρῶν ἐργασιῶν ἢ κατ' οἶκον.

Ἀσκήσις εἰς τὴν ταχεῖαν κατανόησιν τῶν ἀναγιγνωσκομένων καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν κυρίων νοημάτων αὐτῶν, εἴτε γραπτῆν, εἴτε προφορικῆν, ἐνώπιον τῶν μαθητῶν εἰς ὥραν ὀριζομένην, ὡς καὶ ἐν τῇ Ε' τάξει.

δ'. Γραπτὰ ἐκθέσεις.—ὥρα 1. Ἐκθεσις θεμάτων, εἰλημμένων ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς, σχολικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῶν μαθητῶν.

Περιγραφή φυσικῶν ἀντικειμένων καὶ φαινομένων τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως αὐτῶν.

Ἐπιστολαί, αἰτήσεις, ἀποδείξεις καὶ συνήθη κοινωνικὰ ἔγγραφα

Ἀλληλογραφία μὲ ἄλλα σχολεῖα. Ἡμερολόγια μαθητῶν.

Τὰ ἐν τῇ Ε' τάξει καθορισθέντα περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν θεμάτων τῶν ἐκθέσεων, περὶ τῆς γλώσσης καὶ τῆς λογικῆς συνοχῆς τῶν νοημάτων αὐτῶν, περὶ παραγράφων, στίξεως κλπ. ἰσχύουσι καὶ διὰ τὴν τάξιν ταύτην.

Οἱ μαθηταὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους τούτου δέον νὰ ἔχωσιν ἀποκτήσει τὴν ἰκανότητα νὰ γράφωσιν ἀπλᾶς ἐκθέσεις μὲ μικρὰς παραγράφους καὶ μὲ λογικὴν διάρθρωσιν καὶ σαφῆ διατύπωσιν τῶν νοημάτων ἐκάστης.

ε'. Ὄρθογραφία καὶ Γραμματικὴ ἀπλῆς καθαρευούσης.—ὥρα 2. 1. Ὄρθογραφία. Ἀσκήσεις ὀρθογραφικαί, γραφὴ τμημάτων ἐκ

του Ἀναγνωστικοῦ, ἐξέτασις τῶν σφαλμάτων ἀντιγραφῆ τῶν τμημάτων μετ' αὐτὴν καὶ ἔλεγχος τῆς ὀρθογραφικῆς ἰκανότητος τῶν μαθητῶν, ἐν τῷ σχολεῖν ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

2. Γραμματικὴ. Ἐπανάληψις ἐκείνων ἐκ τῶν δεδιδασγμένων, ὅσων δὲν ἐπετεύχθη εἰσέτι ἢ ἐμπέδωσις.

Ἀσκήσεις εἰς τὴν κλίσιν τῶν τριτοκλίτων οὐσιαστικῶν εἰς εὐς, ἰς καὶ ὅς καὶ τῶν ἐπιθέτων εἰς ἦς καὶ ὅς, ὅπως ἀπαντῶσιν εἰς τὴν ἀπλὴν καθαρῆς οὐσίας.

Ἀνώμαλος σχηματισμὸς παραθετικῶν, τῶν εὐχρήστων ἐν τῇ ἀπλῇ καθαρῆς οὐσίας. Αὐξήσις ρημάτων. Σχηματισμὸς τῆς Προστακτικῆς. Σχηματισμὸς καὶ κλίσις τῶν μετοχῶν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ἐνεστώτος, τοῦ ἀορίστου α' καὶ β' τῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α'.

Σχηματισμὸς, κλίσις καὶ διάκρισις τοῦ παρατατικοῦ καὶ ἀορίστου τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ρημάτων.

Ἀσκήσις εἰς τὴν παρατήρησιν τῆς ἐτυμολογικῆς συγγενείας τῶν λέξεων.

Ἐξέτασις προτάσεων. Σύνδεσις καθ' ὑπόταξιν. Ἀνάλυσις μετοχῶν εἰς προτάσεις καθ' ὑπόταξιν.

Μεθοδικὴ παρατήρησις. Διαρκῆς σύγκρισις τῶν διδασκομένων γραμματικῶν φαινομένων τῆς ἀπλῆς καθαρῆς οὐσίας πρὸς τὰ δεδιδασγμένα τῆς δημοτικῆς καὶ καθορισμὸς τῶν μεταξὺ αὐτῶν ὑπαρχουσῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν.

(Β. Δίμα 4[6]15-7-1934 φ.Ε.Κ. 222).

Β' Διὰ τάξεις συνδιδασκομένης

Γ' καὶ Δ' τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

α' Ἀνάγνωσις.

Ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου Σκοπὸς ἡ ἀπταιστος ἀνάγνωσις προτάσεων καὶ συνεχοῦς λόγου. Ἐπίμονος προσοχὴ εἰς τήρησιν ὀρθοῦ καὶ φυσικοῦ τόνου προτάσεως καὶ περιόδου.

Ἀσκήσεις εἰς ἐλευθέραν καὶ συνεχῆ ἀπόδοσιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἀναγιγνωσκομένων.

Ἀπομνημόνευσις καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων.

β'. Συνθετικαὶ ἀσκήσεις.

1. Μικρὰ τινα συστήματα προτάσεων περὶ τοῦ παιδικοῦ βίου, προτάσεις ἀνακεφαλαιωτικαὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ἄλλης διδασκαλίας.

2. Περιγραφαὶ ἀπλῶν καὶ εὐσυνόπτων γεγονότων τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως.

γ. Γραμματικαὶ καὶ Ὄρθογραφικαὶ ἀσκήσεις ὡς ἐτροποποιήθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 12.4.1919 Διατάγματος. Βλέπε ἀντίστοιχον πρόγραμμα τῆς κεχωρισμένως διδασκομένης Γ' τάξεως τοῦ παρόντος (σελ. 17).

Γ' καὶ Δ' τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

α'. Ἀνάγνωσις ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος.

β'. Συνθετικαὶ ἀσκήσεις ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος.

γ. Γραμματικαὶ καὶ Ὄρθογραφικαὶ ἀσκήσεις ὡς ἐτροποποιήθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 12.4.1919 Διατάγματος. Βλέπε ἀντίστοιχον πρόγραμμα τῆς κεχωρισμένως διδασκομένης Δ' τάξεως, τοῦ παρόντος (σελ. 18).

Ε' και ΣΤ' τάξεις

(Πρώτον έτος συνδιδασκαλίας)

Α'. Προφορική έκθεσις ώρα 1. Σκοποί: Οί αυτοί προς τους καθορισθέντας εν τῇ Ε' τάξει διδασκομένην κειωρισμένως.

Τά θέματα τῆς προφορικής έκθέσεως δέον νά λαμβάνωνται ἐκ τοῦ κύκλου τῆς ἐμπειρίας καί τῶν διαφερόντων τοῦ μαθητοῦ, ὡς καί ἐκ τοῦ ὕλικου τῶν ἐν τῷ δημ. σχολείῳ διδασκομένων μαθημάτων τῆς ἱστορίας, τῶν θρησκευτικῶν, τῆς Γεωγραφίας τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας καί ἄλλα.

Μεγάλη προσοχή πρέπει νά καταβάλλεται, ὅπως κατὰ τὴν προφορικήν έκθεσιν ἀποφεύγωνται ὑπὸ τῶν μαθητῶν αἱ συνήθεις εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παραστατικά συνδέσεις προτάσεων (π. χ. διὰ τοῦ «τότε», τοῦ «καί» κλπ.) εἰς τὰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας αἱ συνδέσεις αὐταὶ οὐδαμῶς δικαιολογοῦνται.

Βάσις τῆς προφορικής έκθέσεως πρέπει νά εἶναι αἱ μικραὶ προτάσεις καί ὁ μικροπερίοδος λόγος.

Ἐλευθερία παρέχεται εἰς τοὺς μαθητὰς νά ἐκφράζωσι τὰ διανοήματά των κατὰ τὸν ἰδικόν των τρόπον Ἡ ἐλευθερία ὅμως αὕτη δὲν θά χρησιμοποιηῖται εἰς βάρος τῆς γραμματικῆς συντακτικῆς καί λογικῆς ἀκρίβειας τῆς ἐκφράσεως.

Διὰ τῆς ἀσκήσεως οἱ μαθηταὶ πρέπει νά καταστῶσιν ἱκανοὶ νά σκέπτονται καί νά ἐκφράζωνται μὲ ἀκρίβειαν, νά ἐκλέγωσι καί ἐκθέτωσι τὰ οὐσιώδη καί νά μὴ ἐξέρχωνται τοῦ θέματος των.

Β' Ἀνάγνωσις ὥραι 4.

Τὰ κατὰ τὴν προφορικήν ἀνάγνωσιν ἔχουσιν ὡς καί ἐν τῇ Ε' τάξει, διδασκόμενα κειωρισμένως.

Ἀναγνωστικόν χρησιμοποιεῖται ἐκ τῶν ἐγκεκριμένων διὰ τὴν Ε' καί ΣΤ' τάξιν. Ἐφόσον δὲν ὑπάρχει ἐγκεκριμένον ἴδιον ἀναγνωστικόν διὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς συνδιδασκαλίας τῆς Ε' καί ΣΤ' τάξεως.

Γ' Σιωπηρὰ ἀνάγνωσις.

Τὰ κατ' αὐτὴν ἔχουσιν ὁμοίως ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει, διδασκομένην κειωρισμένως.

Δ' Γραπτὰί ἐκθέσεις

Ἐκθεσις γεγνονότων λαμβανομένων ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου βίου τῶν μαθητῶν. Περιγραφή ἀντικειμένων καί ἀφήγησις γεγονότων τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως αὐτῶν. Ἐπιστολαί, αἰτήσεις, ἀποδείξεις καί συνήθη κοινωνικά ἔγγραφα. Ἀλληλογραφία μὲ ἄλλα σχολεῖα.

Τὰ πρὸς έκθεσιν θέματα δύνανται νά εἶναι κοινὰ διὰ πάντας τοὺς μαθητὰς, ἐξευρισκόμενα ἐν συνεργασίᾳ διδασκάλου καί μαθητῶν, ἢ ἀτομικά, ἐκλεγόμενα ὑπὸ τῶν τελευταίων.

Ἡ γλῶσσα τῶν έκθέσεων πρέπει, νά εἶναι ἀπλή κατὰ τὴν συντακτικὴν πλοκήν. Αἱ προτάσεις πρέπει νά ἐνώνωνται εἰς παραγράφους. Τὰ διάφορα τμήματα τῶν παραγράφων πρέπει νά εὐρίσκωνται εἰς λογικὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν.

Ἰδιαιτέρα προσοχή πρέπει νά καταβάλλεται διὰ τὴν ὀρθὴν στίξιν.

Ἐπ' εὐκαιρία τῶν γραπτῶν συνθέσεων μελετᾶται πάντοτε ἢ πρότασις καί ἡ περίοδος γραμματικῶς, συντακτικῶς καί ὀρθογραφικῶς. Ὡσαύτως μελετᾶται διαρκῶς καί ἡ λογικὴ συνοχὴ τῶν νοημάτων ἐκάστης παραγράφου.

Ἐπίμονος παρακολούθησις τοῦ μαθητοῦ εἰς τὰ ζητήματα τοῦ περιθωρίου, τοῦ εὐαναγνώστου τῆς γραφῆς καί τοῦ χωρισμοῦ εἰς παραγράφους.

ε'. Ὁρθογραφία καὶ Γραμματικὴ τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης — Ὁραὶ 2.

1. Ὁρθογραφία. Ἀσκήσεις ὀρθογραφικαί, γραφὴ τμημάτων ἐκ τοῦ Ἀναγνωστικοῦ, ἐξέτασις τῶν σφαλμάτων, ἀντιγραφή τῶν τμημάτων μετ' αὐτὴν καὶ ἔλεγχος τῆς ὀρθογραφικῆς ἰκανότητος τῶν μαθητῶν ἐν τῷ σχολείῳ, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει κεχωρισμένως διδασκομένη.

2. Γραμματικὴ. Ἐπανάληψις τῶν δεδιδασγμένων ἐκ τοῦ φθολογικοῦ περὶ φωνηέντων, συμφώνων, διφθόγγων.

Τόνοι καὶ τονισμός, κυριώτεροι κανόνες τούτου. Πνεύματα καὶ θέσεις αὐτῶν.

Ἄτονα καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις. Οἱ κυριώτεροι κανόνες ἐγκλίσεως. Σημεῖα στίξεως. Πάθη φθόγγων, ἔκθλιψις, συναίρεσις.

Ἐκ τοῦ τυπικοῦ. Διάκρισις κλιτῶν καὶ ἀκλιτῶν. Τὰ ἀκλιτα. Ρήματα δηλωτικὰ ἐνεργειῶν καὶ καταστάσεων. Σχηματισμός τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν βαρυτόνων κατὰ πρόσωπα καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν καὶ εἰς τὴν μέσην φωνήν.

Ἀσκήσις εἰς τὴν ὀρθογραφίαν τῶν καταλήξεων. Διάκρισις καὶ ὀνομασία τῶν χρόνων τοῦ ρήματος. Σχηματισμός τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ μέλλοντος ἀορίστου καὶ παρακειμένου τῆς ὀριστικῆς τῶν βαρυτόνων κατὰ πρόσωπα. Ἐνεργητικὸς ἀόριστος β'.

Διάκρισις οὐσιαστικῶν α', β' καὶ γ' κλίσεως. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν καὶ τῶν τριῶν κλίσεων. Ἰδιαιτέρα ἀσκήσις εἰς τὴν κλίσιν τῶν εὐχρηστών εἰς τὴν ἀπλῆν καθαρεύουσαν τριτοκλιτῶν, ἰδίως δὲ τῶν εἰς -εύς, -ις καὶ -ος. Ἐπίθετα. Διάκρισις οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων. Καταλήξεις. Σχηματισμός τῶν τριῶν γενῶν τῶν ἐπιθέτων. Τονισμός τῶν εἰς -α θηλυκῶν ἐπιθέτων ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὰ εἰς -α οὐσιαστικά. Κλίσις τριτοκλιτῶν ἐπιθέτων εἰς -ος καὶ -ῆς. Παραθετικά ἐπιθέτων. Ὁμαλὸς σχηματισμός αὐτῶν.

Σχηματισμός ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ τῶν συνηρημένων τῆς α' καὶ β' συζυγίας. Κλίσις εἰς τὸν συνηρημένον μόνον τύπον.

Ἀντωνυμίαι, αἱ εὐχρηστοὶ ἐν τῇ ἀπλῇ καθαρεύουσῃ.

Ἐξέτασις προτάσεων. Ἀπλὴ καὶ πεπλατυσμένη πρότασις. Σύνδεσις κατὰ παράταξιν Σύνδεσις καθ' ὑπόταξιν. Ἀνάλυσις μετοχῶν εἰς προτάσεις καθ' ὑπόταξιν.

Μεθοδικὴ παρατήρησις. Διορκῆς σύγκρισις τῶν διδασκομένων γραμματικῶν φαινομένων τῆς ἀπλῆς καθαρεύουσης πρὸς τὰ δεδιδασγμένα τῆς δημοτικῆς καὶ καθορισμός τῶν μεταξύ αὐτῶν ὑπαρχουσῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν.

Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας

α' Προφορικὴ ἐκθεσις ὥρα 1. Σκοποὶ κλπ. ὅπως κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος.

β' Ἀνάγνωσις ὥραι 4. Σκοπὸς κλπ. ὅπως κατὰ τὸ ἴον ἔτος. Ἀναγνωστικὸν χρησιμοποιεῖται ἐκ τῶν ἐγκεκριμένων διὰ τὴν ΣΤ' ἢ Ε' τάξιν, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ἐγκεκριμένον ἴδιον Ἀναγνωστικὸν διὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς συνδιδασκαλίας τῆς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως.

γ' Σιωπηρὰ ἀνάγνωσις. Σκοποὶ κλπ. ὅπως κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος.

δ' Γραπταὶ ἐκθέσεις, ὥρα 1.

Ἐκθεσις θεμάτων εἰλημμένων ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς, σχολικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῶν μαθητῶν. Περιγραφή φυσικῶν ἀντικειμένων καὶ φαινομένων τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως αὐτῶν. Ἐπιστολαί, αἰτήσεις, ἀποδείξεις καὶ συνήθη κοινωνικὰ ἔγγραφα.

Ἀλληλογραφία μετ' ἄλλα σχολεῖα.

Τὰ διὰ τὸ πρῶτον ἔτος καθορισθέντα περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν θεμάτων τῶν ἐκθέσεων, περὶ τῆς γλώσσης καὶ τῆς λογικῆς συνοχῆς τῶν νοημάτων αὐτῶν περὶ παραγράφων, στίξεως, κλπ. ἰσχύουσι καὶ διὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

ε' Ὁρθογραφία καὶ Γραμματικὴ τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης. — ὄραι 2.

1. Ὁρθογραφία. Ἀσκήσεις ὀρθογραφικαί, γραφὴ τμημάτων ἐκ τοῦ Ἀναγνωστικοῦ ἐξέτασις τῶν σφαλμάτων, ἀντιγραφή τῶν τμημάτων μετ' αὐτὴν καὶ ἔλεγχος τῆς ὀρθογραφικῆς ἱκανότητος τῶν μαθητῶν ἐν τῷ σχολεῖῳ ὅπως καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος.

2. Γραμματικὴ. Ἐπανάληψις τῶν δεδιδασκασμένων κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος, ἰδίᾳ δὲ τῶν περὶ τοῦ τονισμοῦ καὶ τῆς ἐγκλίσεως τοῦ τόνου, περὶ τῶν ρημάτων καὶ τῆς κλίσεως αὐτῶν καὶ περὶ τῆς κλίσεως τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

Παραθετικὰ τῶν ἐπιθέτων. Ἀνώμαλος σχηματισμὸς παραθετικῶν, τῶν εὐχρηστων ἐν τῇ ἀπλῇ καθαρευούσῃ.

Ἀῤῥησις τῶν ρημάτων. Σχηματισμὸς τῆς προστακτικῆς. Σχηματισμὸς καὶ κλίσις τῶν μετοχῶν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ἐνεστώτος, τοῦ ἀορίστου α' καὶ β' τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου πρώτου.

Σχηματισμὸς, κλίσις καὶ διάκρισις τοῦ Παρατατικοῦ καὶ ἀορίστου τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ρημάτων.

Ἀριθμητικὰ (ἀπόλυτα, τακτικά, πολλαπλασιαστικά, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα, παράγωγα ἐξ ἀριθμητικῶν).

Παραγωγικὰ καταλήξεις. Συνήθη παράγωγα εἰς -μα, -σίς, -τής. Ἐθνικά, παράγωγα ἐπίθετα. Ἀσκήσεις περὶ τὴν ὀρθογραφίαν τῶν εἰς -ινός, -εινός, -αῖος, -εῖος καὶ -οῖος ἐπιθέτων, τῶν εἰς -ία, -εῖα, -εἰα, -οσύνη οὐσιαστικῶν.

Ἀσκήσις εἰς τὴν παρατήρησιν τῆς ἔτυμολογικῆς συγγενείας τῶν λέξεων. Ἐξέτασις προτάσεων. Ἀπλῆ καὶ πεπλατυσμένη πρότασις. Σύνδεσις κατὰ παράταξιν. Σύνδεσις καθ' ὑπόταξιν. Ἀνάλυσις μετοχῶν εἰς προτάσεις καθ' ὑπόταξιν.

Μεθοδικὴ παρατήρησις. Διαρκῆς σύγκρισις τῶν διδασκομένων γραμματικῶν φαινομένων τῆς ἀπλῆς καθαρευούσης πρὸς τὰ δεδιδασκασμένα τῆς δημοτικῆς καὶ καθορισμὸς τῶν μεταξύ αὐτῶν ὑπαρχουσῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν.

(Διάταγμα 46]16-7-1934).

ΙΣΤΟΡΙΑ

Α' Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομένας

Γ' τάξις

1) Ἡρακλῆς. Ἀρετὴ καὶ κακία. Ὁ ἄθλος τοῦ Ἡρακλέους (ὁ λέων τῆς Νεμέας, ἡ Λερναία Ὕδρα, αἱ Στυμφαλίδες ὄρνιθες καὶ ἡ κόπρος τοῦ Αὐγείου).

2) Θησεύς. Φιλοπατρία Θησεύς (ἐκούσια μετάβασις εἰς Κρήτην. Μίνως—Λαβύρινθος—Μινώταυρος).

3) Ἀλκίησις. Ἡ Ἀλκίησις παράδειγμα ἀγαπῶσης συζύγου.

4) Ἡ Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία. Τὸ χρυσοῦν δέρας. Πελλίας καὶ Ἰάσων Πλοῦς τῶν Ἀργοναυτῶν εἰς Κολχίδα. Ἀρπαγὴ τοῦ δέρατος (Μήδεια). Περιπετειώδης ἐπιστροφή τῶν Ἀργοναυτῶν.

5) Τρωϊκὸς Πόλεμος. Ἀφορμὴ τοῦ πολέμου. Συμμετοχὴ τῶν ἀρίστων ἡρώων τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν λαῶν τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἀπόπλους ἐκ τῆς Αὐλίδος (Ἰφιγένεια). Πολιορκία Τροίας. Δεκαετής διάρκεια τοῦ πολέμου. Μῆνις Ἀχιλλέως. Θάνατος Πατρόκλου. Δούροισι Ἴππος καὶ καταστροφή τῆς Τροίας. Ἐπιστροφή τῶν Ἑλλήνων.

Περιπλανήσεις και ἐπιστροφή Ὀδυσσεως εἰς Ἰθάκην. Κύκλωπες. Ναυτικά. Πίστις Πηνελόπης. Φιλοσοφία Τηλεμάχου.

Δ' τάξις

1) Ἡ Ἑλλάς πρὸ τῶν Περσικῶν Πολέμων. Κοινὰ ἱερά και κοινὰ πανηγύρεις (τὸ ἐν Δελφοῖς Μαντεῖον, οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες). Σπάρτης, Νομοθεσία Λυκούργου (ἀνατροφή τῶν παιδῶν ἐν Σπάρτῃ). Ὑποταγὴ εἰς τὴν Σπάρτην τῆς Μεσσηνίας (Ἄριστομένης). Ἀθηναὶ Κόδρος. Σόλων ὁ νομοθέτης. Ἀνάκτησις τῆς Σαλαμῖνος τῆ ἐνεργεία τοῦ Σόλωνος. Ὁ περὶ Σόλωνος και Κροίσου Θρύλος

2) Περσικοὶ πόλεμοι. Ἐπανάστασις τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν μετὰ βραχεῖαν εἰσηγήσιν περὶ ἀποικιῶν. α) Ἄμιοντικοὶ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν 1) Δαρείου. Μαραθῶν.—Μιλτιάδης και Πλαταιεῖς. 2) Ξέρξης Θερμοπύλαι. Λεωνίδας και Θεσπείεις. 3) Σαλαμίς. Θειμιστοκλῆς. Πλαταιαί. 4) Μαρδόνιος, Πausανίας και Ἄριστείδης ὁ δίκαιος. β) Ἐπιθετικοὶ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. Μυκάλη. Νίκαι Κίμωνος παρὰ τὸν Εὐρυμέδοντα και τὴν Κύπρον. Κιωνέσιος Εἰρήνη. Ἀπελευθέρωσις τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἑλληνικῶν πόλεων.

3) Ἀκμὴ τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἡγεμόνες τῶν συμμάχων. Περικλῆς. Αἰὼν τοῦ Περικλέους (Καλλωπισμὸς Ἀθηνῶν. Φειδίας—Παρθενῶν).

Σύντομος περιγραφή και Ἱστορία τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν πόλεων. Ἄργος, Κόρινθος, Θῆβαι, Θεσσαλία, Κέρκυρα, Συράκουσαι κλπ.

4) Πελοποννησιακὸς πόλεμος. Αἴτια. Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Θάνατος Περικλέους. Βρασίδης. Νικίειος Εἰρήνη. Τὸ δεῦτερον μέρος. Ἀλκιβιάδης. Λύσανδρος και πτωσις Ἀθηνῶν.

5) Ἡγεμονία τῆς Σπάρτης. Ἡ κάθοδος τῶν μυρίων (Ξενοφῶν). Ἐκστρατεία Ἀγησιλάου εἰς τὴν Ἀσίαν.

6) Θῆβαι. Ἐπαμεινώνδας και Πελοπίδας (Λεῦκτρα, Μαντίνειαι).

7) Μακεδονία. Φίλιππος Χαιρώνεια.

8) Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας. Παιδικὴ ἡλικία και ἀγωγή Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἐκστρατεία εἰς Ἀσίαν. Καθοπτάξις Περσικοῦ Κράτους διὰ τῶν ἐν Γρανικῶ, Ἰσῶφ και Γαυγαμήλοις νικῶν. Ἐκστρατεία εἰς Ἰνδικὴν Ἐπιστροφή εἰς Βαβυλῶνα και Θάνατος αὐτοῦ. Τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἐξελληνισμὸς τῆς Ἀνατολῆς.

9) Οἱ διάδοχοι Διανομὴ τοῦ Κράτους εἰς τέσσαρα Βασιλείαι (Αἴγυπτος—Ἀλεξάνδρεια).

10) Ὑποταγὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ρωμαίους. Ὀλίγα τινὰ περὶ Ρωμαίων ὡς προεισαγωγή εἰς τὴν ἀνάμειξιν αὐτῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα. Πόλεμος τῶν Ρωμαίων κατὰ τῶν Βασιλέων τῆς Μακεδονίας, τῶν Ἀχαιῶν και τῶν Ἑλλήνων καθ' ὅλου. Ἦττα και καθυπτάξις τῆς Ἑλλάδος.

ΣΗΜ. Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ὕλης διδάσκονται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ και τὰ τοπικὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς περιόδου ταύτης.

Ε' τάξις

1) Ἡ κοσμοκρατορία τῶν Ρωμαίων. Ἐκτασις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους. Ἐπίδρασις τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων και τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ἐπὶ τῶν κατακτητῶν Ρωμαίων. Χριστιανισμὸς. Ἡ ἴδρυσις τῶν πρώτων Ἐκκλησιῶν. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν Ἀθήναις. Διωγοὶ Χριστιανῶν. Ἡ αὐτοθυσία τῶν μαρ-

τύρων συντελεῖ εἰς τὴν διάδοσιν καὶ στερῶσιν τῆς νέας πίστεως. Μέγας Κωνσταντῖνος, Προστασία τῶν Χριστιανῶν καὶ Χριστιανισμοῦ. Κτίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Θρησκευτικαὶ ἔριδες καὶ ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος.

2) Ἐξέλληνισμός τοῦ Ἀνατολικοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους. Κύρια χαρακτηριστικά αὐτοῦ ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ ἡ Χριστιανικὴ πίστις (ἀνάπατον πανδιδακτήριον ἐν Κωνσταντινουπόλει—Ἀθανάσιος ὁ Ἀλεξανδρεῖας, Βασίλειος ὁ Μέγας καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος).

3) Ἰουστινιανός. Θεοδώρα. Βελισσάριος. Τριβωνιανός. Ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας. Καλλιέργεια τῆς μετάξης.

4) Θεοδόσιος ὁ Μέγας.

5) Ἡράκλειος Ἀγῶνες αὐτοῦ πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἀβάρων. Ἀκάθιστος ὕμνος.

6) Ἀποπειρὰ θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως. Εἰκονομάχοι. Θεοδώρα. Κυριακὴ τῆς ὀρθοδοξίας.

7) Μωαμεθανισμός. Μωάμεθ. Ἀραβες. Πολιορκία Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Ἀράβων (ὕγρον πύρ). Τούρκοι. Κατακτήσεις αὐτῶν. Ἐξισλαμισμός τῶν ὑποτασσομένων. Προσωρινὴ ἀνακοπὴ τῆς ἐξαπλώσεως αὐτῶν ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Μογγόλων (Βαγιαζήτ—Ταμερλάνος).

8) Βούλγαροι. Ἐκχριστιανισμός αὐτῶν. Πόλεμοι πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Αὐτοκρατορίαν. Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος καὶ ὑποταγὴ τῶν Βουλγάρων.

9) Σταυροφορία. Αἰτία Σταυροφοριῶν. Τετάρτη ταυροφορία. Ἄλλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Φράγγων καὶ Ἑνετῶν. Διανομὴ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους μεταξὺ τῶν νικητῶν. Τὸ φεουδαλικὸν σύστημα ἐν Ἑλλάδι. Οἱ Βιλλαρδουῖνοι.

10) Τὸ νέον Ἑλληνικὸν Κράτος. Ἐγκατάστασις τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας ἐν Νικαίᾳ. (Θεόδωρος Λάσκαρις). Ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων (Στρατηγόπουλος).

Δεσποταῖον τῆς Ἑλλάδος (Μιχαὴλ Ἄγγελος Κομνηνός).

11) Τελευταῖοι ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Τούρκους. Μωάμεθ ὁ β'. Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος. Πολιορκία καὶ ἄλλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων. Κατάκτησις καὶ ὑπὸ τῶν ὀπολιτῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν (Σκενδέρβης).

12) Ἀναγέννησις ἐν τῇ Δύσει. Λόγιοι Ἑλληνες. Ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις.

ΣΗΜ. Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ὕλης διδάσκονται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ καὶ τὰ τοπικὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς περιόδου ταύτης.

ΣΤ' τὰ ξίς

1) Πολιτικὴ κατάσταση τῆς Εὐρώπης κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα μ.Χ. καὶ ἐφεξῆς, ἰδίᾳ δὲ τῶν Κρατῶν ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ ἱστορία στενώτερον συνδέεται μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς (Βενετία, Ρωσία, Αὐστρία κλπ.).

2) Τουρκοκρατία. α) Δεινοπαθήματα Ἑλλήνων. Ἐξισλαμισμός τῶν Χριστιανῶν, παιδομάζωμα (Γενίτσαροι), κεφαλικὸς φόρος, ταπεινώσεις καὶ ἐξευτελισμοὶ τῶν ραγιαδῶν ἐκπατρισμός Ἑλλήνων.

β) Ὀργάνωσις τοῦ ὑποδοῦλου Ἑλληνισμοῦ. 1) Θρησκευτικὰ προνόμια. Πατριάρχης. 2) Πολιτικὰ προνόμια—Προεστοί. 3) Πεζικαὶ καὶ ναυτικαὶ δυνάμεις. Ἀρματωλοὶ καὶ Κλέφτες (βίος κλεφτῶν, δημώσης ποίησις), Σουλιῶται, Μανιάται, Σφακιανοί, αἱ νῆσοι. 4) Κοινότητες. Κοινότης Ἀμπελακίων, 24 χωρίων Πηλίου, Χειμάρρας, Ἰωαννίνων, Βενετίας, Ὁδησσοῦ, Τεργέστης, 5) Φα-

ναριῶται—Μεγάλοι διερμηνεῖς καὶ ἡγεμόνες Βλαχίας καὶ Μολδαυίας. 6) Ναυτιλία. Αἷτια τῆς ἀναπτύξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ.

γ) Ἡ παιδεία ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Κρυφὰ σχολεῖα, διάφοροι σχολαί, Διδάσκαλοι τοῦ γένους (Εὐγένιος Βούλγαρις, Νικηφόρος Θεοτόκης, Ἀδαμάντιος Κοραΐς).

δ) Ἐπαναστατικὰ κινήματα Ἑλλήνων, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας, ἰδίᾳ κατὰ τὸν Λάμπρον Κατσώνην καὶ Γεώργιον Ἀνδρότσον.

ε) Προπαρασκευὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Γαλλικὴ ἐπανάστασις, Ρήγας ὁ Φεραίος, Φιλικὴ Ἐταιρεία, Ἀγῶνες Σουλωτῶν κατὰ Ἀλῆ Πασσᾶ.

3) Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις. α) Ἐπανάστασις ἐν Μολδοβλαχίᾳ. Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ἱερός λόχος, Δραγατσάνι. Θάνατος Φαρμάκη καὶ Γεωργίου Ὀλυμπίου.

β) Ἡ κυρίως Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις. 1) Ἀγῶνες τῆς Τουρκίας πρὸς κατάπνιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ ἐπανάστασις τῆς Πελοποννήσου. Καλάβρυτα, Ἁγία Λαύρα, Πάτραι, Καλάμαι, Ὀργῆ Τούρκων. Σφαγαὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀπαγχονισμὸς Γρηγορίου τοῦ Ε'—Βαλτέτσι. Ἄλλωσις τῆς Τριπόλεως, Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ἡ στρατηγικὴ εὐφυΐα καὶ τὸ ἀκατάβλητον φρόνημα αὐτοῦ.

2) Ἡ ἐπανάστασις ἐν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι. Ἐκστρατεία τοῦ Ὁμέρ Βρωῦνη—Διάκος, Ὁδ. Ἀνδρουῖτος.

Πρῶτῃ ἐθνικῇ συνέλευσις ἐν Ἐπιδαύρῳ. Ἡ ἐπανάστασις ἐν τῇ Δυτικῇ Ἑλλάδι. Ἡ ἐν Πέτα μάχη. Μάρκος Μπότσαρης.

γ) Ἡ ἐπανάστασις ἐν ταῖς νήσοις. Ναυτικαὶ δυνάμεις Ὑδρας, Σπετσῶν, Ψαρῶν. Καταστροφὴ τῆς Χίου ὑπὸ τῶν Τούρκων. Κωνσταντῖνος Κανάρης. Καταστροφὴ τῶν Ψαρῶν.

Ἐκστρατεία καὶ καταστροφὴ τοῦ Δράμαλι. Φιλελληνισμὸς ἐν Εὐρώπῃ (Λόρδος Βύρων). Ἐμφύλιοι πόλεμοι (φυλάκισις Κολοκοτρώνη).

2) Ἀγῶνες τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Αἰγύπτου πρὸς κατάπνιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως. Ἰμβραήμ, καταστροφὴ τῆς Κάσοῦ. Ἡ μεγάλη ναυμαχία τοῦ Γέροντα. Ἀνδρέας Μιαούλης. Ἀπόβασις Ἰμβραήμ εἰς Πελοπόννησον. Πολεμικαὶ ἀποτυχίαι τῶν Ἑλλήνων. Μάχη εἰς τὸ Μανιάκι καὶ ἡρωϊκὸς θάνατος τοῦ Παπαφλέσσα. Ἀποφυλάκισις Κολοκοτρώνη. Καθυπότητις Πελοποννήσου. Ἐκστρατεία Ἀράβων κατὰ τῆς Μάνης ἀποτυχοῦσα.

Πολιορκία Μεσολογγίου α') ὑπὸ Κιουταχῆ καὶ β') ὑπὸ Κιουταχῆ καὶ Ἰμβραήμ. Δεινὰ κακοπάθειαι τῶν πολιορκημένων καὶ ἕξιδος τῆς φρουρᾶς.

Ἐπάνοδος τοῦ Ἰμβραήμ εἰς Πελοπόννησον καὶ καταστροφὴ τοῦ Μωρηᾶ.

Καθυπότητις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως. Γεώργιος Καραϊσκάκης. Στρατηγικὴ δεινότης αὐτοῦ. Ἀράχωβα. Ἀνάκτησις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως. Μάχη τοῦ Φαλήρου, πανωλεθρία τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Καραϊσκάκη.

3) Ἐπέμβασις τῶν Δυνάμεων. Ἡ ἐν Ναυαρίνῳ ναυμαχία, ἐκδίωξις Ἰμβραήμ.

4) Ἰωάννης Καποδίστριας, κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος. Μάχη ἐν Πέτρα—Δημήτριος Ὑψηλάντης.

5) Ἡ Ἑλλάς α') Ἐπὶ Ὁθωνος. β') Ἐπὶ Γεωργίου Α'.

Γενικὴ ἀνασκόπησις τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἱστορικὴ ἐνόησις τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τὸ ἰδανικόν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ὕλης διδάσκονται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ καὶ τὰ τοπικὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς περιόδου ταύτης.

Β' Διά τάξεις συνδιδασκομέναις

Γ' καὶ Δ' τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Ἡρακλῆς. Ἀρετὴ καὶ κακία Ἄθλοι τοῦ Ἡρακλέους (ὁ λέων τῆς Νεμέας, ἡ Λερναία Ὑδρα, αἱ Στυμφαλίδες ὄρνιθες, ἡ κόπρος τοῦ Αὔγελου).

2) Θησεύς. Φιλοπατρία Θησεῶς (Ἐκουσία μετάβασις εἰς Κρήτην. Μίνως—Λαβύρινθος—Μινώταυρος).

3) Ἄλκηστις. Ἡ Ἄλκηστις παράδειγμα ἀγαπώσης συζύγου.

4) Ἡ Ἑλλάς πρὸ τῶν Περσικῶν πολέμων. Κοινὰ ἱερά καὶ κοινὰ πανηγύρεις (τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον. Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες). Νομοθεσία Λυκούργου (Ἀνατροφή τῶν παιδῶν ἐν Σπάρτῃ). Ὑποταγὴ τῆς Μεσσηνίας εἰς τὴν Σπάρτην (Ἀριστομένης). Ἀθῆναι. Κόδρος. Σόλων ὁ νομοθέτης. Ἀνάκτισις τῆς Σαλαμῖνος τῆ ἐνεργεία τοῦ Σόλωνος. Σόλων καὶ Κροῖσος.

5) Περσικοὶ Πόλεμοι. Ἐπανάστασις τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν μετὰ βραχείαν εἰσήγησιν περὶ ἀποικιῶν. α') Ἀμυρτικοὶ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. 1) Δαρείου. Μαραθῶν. Μιλτιάδης καὶ Πλαταιεῖς. 2) Ξέρξης. Θερμοπύλαι. Λεωνίδας καὶ Θεσπιεῖς. 3) Σαλαμίς. Θემιστοκλῆς. 4) Πλαταιαί. Μαρδόνιος. Πausanίας καὶ Ἀριστείδης ὁ δίκαιος β') Ἐπιθετικοὶ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. Μυκάλη. Νίκαι Κίμωνος παρὰ τὸν Εὐρυμέδοντα καὶ τὴν Κύπρον Κίμωνος εἰρήνη. Ἀπελευθέρωσις τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἑλληνικῶν πόλεων.

6) Ἀκμὴ τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἡγεμόνες τῶν συμμάχων. Περικλῆς. Αἰῶν Περικλέους. Καλλωπισμὸς Ἀθηνῶν. Φειδίας—Παρθενῶν.

7) Πελοποννησιακὸς πόλεμος. Αἰτία. Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Θάνατος Περικλέους. Βρασιδᾶς. Νικίαι εἰρήνη. Τὸ δεῦτερον μέρος πολέμου. Ἀλκιβιάδης—Λύσανδρος καὶ πτώσις τῶν Ἀθηνῶν.

8) Ἡγεμονία τῆς Σπάρτης. Ἡ κάθοδος τῶν μυρίων. Ξενοφῶν. Ἐκστρατεία Ἀγησιλάου εἰς Ἀσίαν.

9) Ἡθαί. Ἐπαμεινώνδας καὶ Πελοπίδας. Λευκτρα - Μαντινεία.

ΣΗΜ. Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ὕλης διδάσκονται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ καὶ τὰ τοπικὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς περιόδου ταύτης.

Γ' καὶ Δ' τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Ἀγροναυτικὴ ἐκστρατεία. Τὸ χρυσοῦν δέρας. Πελλίας καὶ Ἰάσων. Πλοῦς τῶν Ἀγροναυτῶν εἰς Κολχίδα. Ἀρπαγὴ τοῦ δέρατος (Μήδειαι). Περιπετειώδης ἐπίστροφὴ τῶν Ἀγροναυτῶν.

2) Τρωϊκὸς πόλεμος. Ἀφορμὴ τοῦ πολέμου. Συμμετοχὴ τῶν ἀρίστων ἡρώων τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν λαῶν των εἰς τὸν πόλεμον. Ἀπόπλους ἐξ Αὐλίδος (Ἰφιγένεια). Πολιορκία Τροίας. Δεκαετής διάρκεια τοῦ πολέμου. Μῆσις Ἀχιλλέως. Θάνατος Πατρόκλου. Δούρειος Ἴππος καὶ καταστροφὴ τῆς Τροίας. Ἐπίστροφὴ τῶν Ἑλλήνων. Περιπλανήσεις καὶ ἐπίστροφὴ Ὀδυσσεῶς εἰς Ἰθάκην. Κύκλωπες. Ναυσικά. Πίστις Πηνελόπης. Φιλοστοργία Τηλεμάχου.

3) Ἡ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος πρὸ τῶν Περσικῶν πολέμων, κατὰ τοὺς Περσικοὺς, τὸν Πελοποννησιακὸν καὶ τοὺς μεταξὺ Ἡθαιῶν καὶ Λακεδαιμονίων πολέμους, διὰ βραχυτάτων, ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τὸν Μακεδονικὸν Ἑλληνισμὸν.

4) Φίλιππος ὁ Μακεδών. Χαιρώνεια.

5) Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας. Παιδική ηλικία καὶ ἀγωγή μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἐκστρατεία εἰς Ἀσίαν. Καθυπότηαις Περσικοῦ Κράτους διὰ τῶν ἐν Γρανικῷ, Ἴσῳ καὶ Γαυγαμήλοις νικῶν. Ἐκστρατεία εἰς Ἰνδικήν. Ἐπιστροφή εἰς Βαβυλῶνα καὶ Θάνατος αὐτοῦ. Τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, Ἐξελληνισμὸς τῆς Ἀνατολῆς.

6) Οἱ διάδοχοι.—Διανομὴ τοῦ κράτους εἰς τέσσαρα βασιλείαι. Αἴγυπτος.—Ἀλεξάνδρεια.

7) Ὑποταγὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ὀλίγα τινὰ περὶ Ῥωμαίων ὡς προεισαγωγή εἰς τὴν ἀνάμειν αὐτῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα. Πόλεμοι τῶν Ῥωμαίων κατὰ τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας, τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων καθ' ὅλου. Ἥττα καὶ καθυπότηαις τῆς Ἑλλάδος.

ΣΗΜ. Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ὕλης, διδάσκονται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ καὶ τὰ τοπικὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς περιόδου ταύτης.

Ε' καὶ ΣΤ' τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Ἡ κοσμοκρατορία τῶν Ῥωμαίων. Ἐκτασις τοῦ Ῥωμαικοῦ κράτους. Ἐπίδρασις τῶν Ἑλληνικῶν γραμμῶν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ἐπὶ τῶν κατακτητῶν Ῥωμαίων. Χριστιανισμὸς. Ἡ ἵδρυσις τῶν πρώτων ἐκκλησιῶν. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν Ἀθήναις. Διωγμοὶ χριστιανῶν. Ἡ αὐτοθυσία τῶν μαρτύρων συντελεῖ εἰς τὴν διάδοσιν καὶ στερέωσιν τῆς νέας πίστεως. Μέγας Κωνσταντῖνος. Προστασία χριστιανῶν καὶ χριστιανισμοῦ. Κτίσις Εὐστατινουπόλεως. Θρησκευτικαὶ ἔριδες καὶ ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος.

2) Ἐξελληνισμὸς τοῦ ἀνατολικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Κύρια χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ χριστιανικὴ πίστις (Ἀνώτατον πανδιδακτήριον ἐν Κωνσταντινουπόλει.—Ἀθανάσιος ὁ Ἀλεξανδρείας, Βασιλεῖος ὁ Μέγας καὶ Ἰωάννης ὁ Χρισόστομος.

3) Ἰουστινιανός. Θεοδώρα. Βελισσάριος. Τριβωνιανός. Ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας. Καλλιέργεια τῆς μετάξης.

4) Θεοδόσιος ὁ Μέγας

5) Ἡράκλειος. Ἀγῶνες αὐτοῦ πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Ἀκάθιστος ὕμνος.

6) Ἀπόπειρα θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως. Εἰκονομάχοι.— Θεοδώρα. Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας.

7) Μωαμεθανισμὸς. Μωάμεθ. Ἀραβες. Πολιορκία Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Ἀράβων (ὕγραν πῦρ). Τοῦρκοι. Κατακτήσεις αὐτῶν. Ἐξισλαμισμὸς τῶν ὑποτασσομένων. Προσωρινὴ ἀνακοπὴ τῆς ἐξαπλώσεως αὐτῶν ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Μογγόλων (Βαγιαζήτ - Ἰαμερλάνος)

8) Βουλγάροι. Ἐκχριστιανισμὸς αὐτῶν. Πόλεμοι πρὸς τὴν ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν. Βασιλεῖος ὁ Βουλγαροκτόνος καὶ ὑποταγὴ τῶν Βουλγάρων.

9) Σταυροφορίαι. Αἰτίαι τῶν σταυροφοριῶν. Τετάρτη σταυροφορία. Ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων καὶ Ἐνετῶν—Διανομὴ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους μεταξὺ τῶν νικητῶν. Τὸ φεουδαλικὸν σύστημα ἐν Ἑλλάδι. Οἱ Βιλλαρδουίνοι.

10) Τὸ νῦν Ἑλληνικὸν Κράτος. Ἐγκατάστασις τῆς Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας ἐν Νικαίᾳ (Θεόδωρος Λάσκαρις) Ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων (Στρατηγόπουλος).

Δεσποτᾶτον τῆς Ἑλλάδος (Μιχαήλ Ἀγγελος Κομνηνός).

11) Τελευταῖοι ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Τούρκους. Μωάμεθ ὁ Β΄—Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος. Πολιορκία καὶ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων. Κατάκτησις καὶ τῶν ὑπολοίπων Ἑλληνικῶν χωρῶν (Σκερδέμπεης) . . .

12) Ἀναγέννησις ἐν τῇ Δύσει. Λόγιοι Ἕλληνες. Ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις.

ΣΗΜ. Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ὕλης διδάσκονται ἐν ἐκάστω τόπῳ καὶ τὰ τοπικὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς περιόδου ταύτης.

Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Ἡ Βυζαντιακὴ ἱστορία ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς ὡς εἰσαγωγή εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Τουρκοκρατουμένης Ἑλλάδος.

2) Τουρκοκρατία. α') Δεινοπαθήματα Ἑλλήνων. Ἐξισλαμισμὸς τῶν χριστιανῶν, παιδομάζωμα (Γενίτσαροι), κεφαλικὸς φόρος, ταπεινώσεις καὶ ἐξευτελισμοὶ τῶν ραγιαδῶν, ἔκπατρισμός Ἑλλήνων.

β') Ὁργάνωσις τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ. 1) Θρησκευτικὰ προνόμια—Πατριάρχης. 2) Πολιτικὰ προνόμια—προεστοί. 3) Πεζικαὶ καὶ ναυτικαὶ δυνάμεις. Ἀρματωλοὶ καὶ κλέφτες (βίος κλεφτῶν—δημῶδης ποίησις), Σουλιῶται, Μανιάται, Σφακιανοί, αἰ νῆσοι. 4) Κοινότητες, Κοινότης Ἀμπελακίων, 24 χωρίων τοῦ Πηλίου, Χειμάρρας, Ἰωαννίνων, Βενετίας, Ὀδησοῦ, Τεργέστης. 5) Φαναριῶται—Μεγάλοι διερμηνεῖς καὶ ἡγεμόνες Βλαχίας καὶ Μολδαβίας. 6) Ναυτιλία. Αἷτια τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ.

γ') Ἡ Παιδεία ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Κρυφὰ σχολεῖα. Διάφοροι σχολαί. Διδάσκαλοι τοῦ γένους (Εὐγένιος Βούλγαρις, Νικηφόρος Θεοτόκης, Ἀδαμ. Κοραΐς).

δ') Ἐπαναστατικὰ κινήματα τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας, ἰδίᾳ τὰ κατὰ Λάμπρον Κατσώνην καὶ Γεώργ. Ἀνδρῆτσον.

ε') Προπαρασκευὴ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Γαλλικὴ ἐπανάστασις. Ῥήγας ὁ Φεραῖος, Φιλικὴ Ἐταιρεία. Ἀγῶνες Σουλιωτῶν κατὰ Ἀλῆ Πασᾶ.

3) Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις. α') Ἐπανάστασις ἐν Μολδοβλαχία. Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, Ἱερὸς λόχος, Δραγατσάνι. Θάνατος Φαρμάκη καὶ Γεωργάκη Ὀλυμπίου.

β') Ἡ κυρίως ἑλληνικὴ ἐπανάστασις.

1) Ἀγῶνες τῆς Τουρκίας πρὸς κατάπνιξιν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

α') Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἐν Πελοποννήσῳ. Καλάβρυτα, Ἀγία Λαύρα, Πάτραι, Καλάμαι. Ὁργὴ τῶν Τούρκων. Σφαγαὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἀπαγχονισμὸς Γρηγορίου τοῦ Ε'.—Βαλτέται. Ἄλωσις τῆς Τριπόλεως, Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Ἡ στρατηγικὴ εὐφυΐα καὶ τὸ ἀκατάβλητον φρόνημα αὐτοῦ. β) Ἡ ἐπανάστασις ἐν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι. Ἐκκρατεία τοῦ Ὁμέρ Βρυῶν—Διάκος—Ὀδυσσεὺς Ἀνδρουτσος. Πρώτῃ Ἑθνικῇ συνέλευσις ἐν Ἐπιδαύρῳ. Ἡ ἐν Πέτα μάχη. Μᾶρκος Μπότσαρης, γ') Ἡ ἐπανάστασις εἰς τὰς νήσους. Ναυτικαὶ δυνάμεις Ὕδρας, Σπετσῶν, Ψαρῶν. Καταστροφὴ τῆς Χίου ὑπὸ τῶν Τούρκων, Κωνσταντῖνος Κανάρης. Καταστροφὴ τῶν Ψαρῶν. Ἐκστρατεία καὶ καταστροφὴ τοῦ Δράμαλη. Φιλελληνισμὸς ἐν Εὐρώπῃ. Λόρδος Βύρων. Ἐμφύλιοι πόλεμοι. Φυλάκισις Κολοκοτρώνη. 2) Ἀγῶνες τῆς Τουρκίας καὶ Αἰγύπτου πρὸς κατάπνιξιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἰμβραήμ. Καταστροφή τῆς Κάσου. Ἡ μεγάλη ναυμαχία τοῦ Γέροντα. Ἀνδρέας Μισούλης. Ἀπόβασις τοῦ Ἰμβραήμ εἰς Πελοπόννησον. Πολεμικαὶ ἀποτυχαὶ τῶν Ἑλλήνων. Μάχη εἰς τὸ Μανιάκι καὶ ἡρωϊκὸς θάνατος τοῦ Παπαφλέσσα. Ἀποφυλάκις Κολοκωτρῶν. Καθυπόταξις Πελοποννήσου. Ἐκστρατεία τῶν Ἀράβων κατὰ τῆς Μάνης ἀποτυχούσα. Πολιορκία Μεσολογγίου α') ὑπὸ Κιουταχῆ β') ὑπὸ Κιουταχῆ καὶ Ἰμβραήμ. Δεῖναι κακοπάθειαι τῶν πολιορκουμένων. Ἐξοδος τῆς φρουρᾶς. Ἐπάνοδος τοῦ Ἰμβραήμ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ καταστροφή τοῦ Μωρηᾶ.

Γεώργιος Καραϊσκάκης καὶ στρατηγικὴ δεινότης αὐτοῦ. Ἀράχωβα. Ἀνάκτησις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως. Μάχη τοῦ Φαλήρου. Πανωλεθρία τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος Καραϊσκάκη.

3) Ἡ ἐπέμβασις τῶν Δυνάμεων. Ἡ ἐν Ναυαρίνῳ ναυμαχία. Ἐκδίωξις Ἰμβραήμ.

4) Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος. Μάχη ἐν Πέτρᾳ. Δημήτριος Ὑψηλάντης.

5) Ἡ Ἑλλάς α') ἐπὶ Ὄθωνος, β') ἐπὶ Γεωργίου.

6) Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, Ἱστορικὴ ἐνότης τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τὸ ἰδανικὸν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

ΣΗΜ. Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ὕλης διδάσκονται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ καὶ τὰ τοπικὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς Περιόδου ταύτης.

ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Α'. Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομένης

Α' Τάξις

1) Τὸ διδακτήριον. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ διδακτηρίου. Ἡ αἶθουσα τῆς διδασκαλίας καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σκευὴ καὶ ἔπιπλα. Αἱ ἄλλαι αἶθουσαι καὶ τὰ δωμάτια τοῦ σχολείου (σχέδιον διδακτηρίου).

2) Ἡ αὐλὴ τοῦ διδακτηρίου. Γενικὴ εἰκὼν τῆς αὐλῆς. Χρησιμότης αὐτῆς. Τὰ ἐν τῇ αὐλῇ φυτὰ καὶ ἄλλα ἀντικείμενα (σχέδιον τῆς αὐλῆς).

3) Ὁ κήπος τοῦ διδακτηρίου. Ἐπίσκεψις τοῦ κήπου κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ κήπου. Τὰ ἐν τῷ κήπῳ δένδρα, λάχανα, ἄνθη καὶ ζῶα (σχέδιον πρῶτον τοῦ κήπου καὶ εἶτα τοῦ διδακτηρίου μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτοῦ).

4) Ἡ ὁδός. Ἡ πρὸ τοῦ διδακτηρίου ὁδός. Τὰ πεζοδρόμια, ἡ ὑπόνομος, ἡ δενδροστοιχία. Ὁ φωτισμὸς τῆς ὁδοῦ.

5) Ἡ οἰκία. Αἱ ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ τοῦ σχολείου οἰκίαι. Εἶδη οἰκιῶν (μονώροφοι, διώροφοι κλπ.). Τὰ διαμερίσματα τῆς οἰκίας. Τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ σκευὴ καὶ ἔπιπλα. Τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ φυτὰ καὶ ζῶα. Τὰ χρήσιμα πρὸς κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν ὕλικα. Οἱ τεχνῖται οἱ ἐργαζόμενοι εἰς κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν (ὁ κτίστης, ὁ ξυλουργός, ὁ φανοποιὸς κλπ.).

6) Ἡ συνοικία τοῦ σχολείου. Τὰ σπουδαιότερα οἰκοδομήματα τῆς συνοικίας. Ἡ ἐκκλησία τῆς συνοικίας. Ἡ πλατεία καὶ τὰ ἐν αὐτῇ δένδρα καὶ μνημεῖα. Ἡ ἀγορὰ τῆς συνοικίας καὶ τὰ σπουδαιότερα ἐν αὐτῇ καταστήματα. Αἱ σπουδαιότεροι ὁδοὶ τῆς συνοικίας (χάρτης τῆς συνοικίας).

7) Ὁ οὐρανός. Ὁ οὐρανὸς κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ κατὰ τὴν νύκτα. Ὁ ἥλιος. Ἡ σελήνη. Ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις κατὰ τὸ θέρος. Ἡ πορεία τοῦ ἡλίου ἐν τῷ οὐρανῷ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ κατὰ τὸ θέρος. Τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ τοῦ ὀρίζοντος. Ἡ νύξ. Ὁ ἑναστρὸς οὐρανός. Ἡ σελήνη. Αἱ φάσεις τῆς σελήνης. Ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ κατὰ τὸ θέρος.

Β' Τάξις

Ἡ πόλις. Αἱ συνοικίαι τῆς πόλεως. Αἱ ἐκκλησίαι. Αἱ πλατεῖαι. Οἱ κήποι. Ἡ ἀγορά, τὰ μνημεῖα. Τὰ ἐν τῇ πόλει δημόσια, δημοτικά, φιλανθρωπικά καὶ βιομηχανικά καταστήματα. Αἱ σπουδαιότεραι ὁδοὶ τῆς πόλεως καὶ τὰ σπουδαιότερα παρ' αὐταῖς οἰκοδομήματα. Ὁ φωτισμὸς τῆς πόλεως. Τὰ ἐν τῇ πόλει μέσα συγκοινωνίας. Τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς πόλεως. Αἱ βρύσεις. Τὰ φρέατα. Οἱ πίδακες (πάντα ἐξ ἀμέσου ἀντιλήψεως). Παρατήρησις τῆς πόλεως ἀφ' ὑψηλῆς θέσεως. Εὗρεσις τῶν συνοικιῶν καὶ τῶν ἄλλων προδιαχθέντων ἀντικειμένων. Τοποθέτησις τούτων πρὸς ἀνατολάς, βορρᾶν, δυσμὰς καὶ νότον τοῦ σχολείου (χάρτης τῆς πόλεως).

2) Ὁ κήπος. Οἱ κήποι τῆς πόλεως. Ἐπίσκεψις τούτων. Κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Τὰ ἐν τοῖς κήποις καλλιεργούμενα δένδρα, λάχανα καὶ ἄνθη. Τὰ ζῶα τοῦ κήπου. Ὁ κηπουρός. Τὰ πρὸς καλλιέργειαν χρήσιμα ἐργαλεῖα. Ἡ ἄρδευσις καὶ ἡ λίπανσις τοῦ κήπου.

3) Ὁ ἀγρός. Οἱ περὶ τὴν πόλιν ἀγροί. Ὁψις τούτων κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Ἡ καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν. Ἡ σπορά, ὁ θερισμὸς. Τὰ καλλιεργούμενα ἐν τοῖς ἀγροῖς φυτά. Τὰ ζῶα τῶν ἀγρῶν. Ὁ γεωργός.

4) Ὁ ἀμπελῶν. Οἱ παρὰ τὴν πόλιν ἀμπελῶνες. Ὁψις τούτων κατὰ τὸ κλάδευμα, τὴν σκαφήν, τὴν θείωσιν, τὸν τρυγητόν. Τὰ ἐν τῷ ἀμπελῶνι φυτά καὶ ζῶα.

5) Ὁ λειμῶν. Οἱ παρὰ τὴν πόλιν λειμῶνες. Ὁψις τοῦ λειμῶνος κατὰ τὴν ἀνοιξιν κλπ. Τὰ ἐν τῷ λειμῶνι φυτά καὶ ζῶα. Ὁ ποιμὴν.

6) Ἡ πεδιάς. Ἡ παρὰ τὴν πόλιν πεδιάς. Ὁψις ταύτης κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Τὰ λεκανοπέδιον, τὸ ὄροπέδιον.

7) Τὰ ὕδατα. Τὰ παρὰ τὴν πόλιν ἔλη. Αἱ πηγαί, τὰ ρυάκια, οἱ χεῖμαροι, οἱ ποταμοί, αἱ λίμναι. Ἐπίσκεψις τούτων. Χρησιμοποίησις τῶν βεόντων ὑδάτων. Τὰ εἰς τὰ ἔλη ὑπάρχοντα φυτά καὶ ζῶα. Τὰ γνωστότερα τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ταῖς λίμναις τοῦ τόπου ζῶων.

8) Τὸ ὄρος. Τὰ παρὰ τὴν πόλιν ὄρη. Ὁψις τούτων κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Τὰ μέρη τοῦ ὄρους. Ὁ λόφος καὶ τὰ ἄλλα ὑψώματα. Αἱ κοιλάδες, αἱ φάραγγες κλπ.

9) Τὸ δάσος. Τὰ παρὰ τὴν πόλιν δάση. Ἐπίσκεψις τούτων. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ δάσους. Τὰ δένδρα καὶ τὰ ζῶα τοῦ δάσους. Αἱ ἐκ τοῦ δάσους ὠφέλεια. Ὁ ὑλοτόμος, ὁ κυνηγός.

10) Τὰ ἐν τῇ ἐξοχῇ ἐργοστάσια, οἱ πύργοι, τὰ ἱστορικά μνημεῖα, αἱ ἐπαύλεις, αἱ καλύβαι, τὰ ἐρημοκκλήσια κλπ. Ἐπίσκεψις τούτων.

11) Ἡ θάλασσα. Ἡ διὰ θαλάσσης συγκοινωνία. Ὁψις τῆς θαλάσσης ἐν τρικυμῖα καὶ ἐν γαλήνῃ. Ἡ νῆσος, ὁ σκόπελος, ἡ ὕφαλος. Ἡ παραλία, ἡ χερσόνησος, ὁ κόλπος, ὁ λιμὴν, ὁ ὄρμος. Ἄμεσος τούτων ἀντίληψις ἢ αἰσθητοποιήσις ἐν γειτονικῇ λίμνῃ ἢ ποταμῷ. Τὰ γνωριμώτερα τῶν ἐν τῇ θαλάσσει ζῶων. Ὁ ἀλιεύς, ὁ ναύτης, ὁ λεμβοῦχος, τὸ πλοῖον.

12) Αἱ κατοικίαι τῶν ἀνθρώπων. Εἶδη κατοικιῶν. Ἡ οἰκογένεια, τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας. Ὁ ἄνθρωπος. Τὰ μέρη τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Αἱ τροφαὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐγλαί, ἐξ ὧν κατασκευάζονται τὰ ἐνδύματα. Ἐγλαί, ἐξ ὧν κατασκευάζονται τὰ ὑποδήματα. Ὁ ράπτης. Ὁ ὑποδηματοποιός.

13) Αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως. Νομάρχης, δήμαρχος, ἀστυνόμος, ταμίαις, δικασταί, διδάσκαλοι κλπ.

14) Παρατήσεις τῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων τῆς ἐξοχῆς ἀφ' ὕψηλοῦ τόπου. Τοποθέτησις τούτων πρὸς ἀνατολάς, δυσμᾶς, βορρᾶν καὶ νότον τῆς πόλεως. Πλαστικῆ ἐκάστοτε καὶ συμβολικῆ τῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων παράστασις. Χάρτης τῆς ὅλης παρατηρηθείσης χώρας.

15) Ἱστορικαὶ διηγήσεις καὶ παραδόσεις ἐν ἀπλουστάτῃ μορφῇ περὶ τῶν μνημείων, τῶν ὀνομασιῶν τῶν κυριωτέρων ὁδῶν καὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῆς πόλεως καὶ τῶν πέριξ.

Γ' Τάξεις

1) Τὰ παρὰ τὴν πόλιν γειτονικὰ χωρία. Ἐπίσκεψις τούτων. Τὰ σπουδαιότερα ἀντικείμενα ἐκάστου χωρίου. Ἡ ἐκκλησία, τὸ σχολεῖον, ἡ πλατεία, ἡ ἀγορά, τὰ μνημεῖα κλπ. Ἡ πέριξ ἐκάστου χωρίου φύσις. Αἱ ἀσχολίαι τῶν κατοίκων ἐκάστου χωρίου. Θεῖσις, ἀπόστασις καὶ μέγεθος ἐκάστου χωρίου. Ἡ μετὰ τῶν χωρίων τούτων συγκοινωνία τῆς πόλεως (χάρτης).

2) Ἡ πέριξ φύσις κατὰ τὰς τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους. Μετεωρολογικὰ φαινόμενα (νέφος, βροχὴ, ὀμίχλη, δρόσος, πάχνη, χιῶν, χάλαζα, ἄνεμοι).

3) Τὰ ἄλλα ἀπώτερα χωρία τοῦ δήμου. Ἡ πέριξ τούτων φύσις. Αἱ ἀσχολίαι τῶν κατοίκων. Ἡ μετὰ τούτων συγκοινωνία. Ὁ δήμος (χάρτης τοῦ δήμου). Ἡ διοίκησις τοῦ δήμου. Οἱ ἄλλοι γειτονικοὶ δήμοι ἢ ἐπαρχία (χάρτης τῆς ἐπαρχίας). Αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι. Ὁ νομὸς τοῦ μαθητοῦ. Ἡ διοίκησις τοῦ νομοῦ (χάρτης τοῦ νομοῦ).

4) Οἱ ἄλλοι νομοὶ τοῦ Κράτους μετὰ τῶν πρωτευουσῶν αὐτῶν καὶ τῶν τόπων, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἱστορίας.

Δ' Τάξεις

1) Ἡ Ἑλλάς. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἑλλάδος. Ὅρια. Φυσικὴ καὶ πολιτικὴ διαίρεσις.

2) Ἐπανάληψις τοῦ νομοῦ τοῦ μαθητοῦ.

3) Λεπτομερῆς ἐξέτασις τῶν ἄλλων νομῶν τοῦ Κράτους (χαρτογραφία).

Ε' τάξεις

Α' Τὰ στοιχειωδέστερα ἐκ τῆς φυσικῆς καὶ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας.

1) Ἡ γῆ. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς γῆς. Ἡ ξηρὰ καὶ ἡ θάλασσα. Αἱ ἠπείροι. Μέγεθος τῶν ἠπειρῶν. Οἱ Ὠκεανοὶ. Μέγεθος καὶ βάθος τῶν ὠκεανῶν. Τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ ρεύματα. Κύκλοι τῆς γῆινης σφαίρας. Γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος. Ζῶναι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

2) Ἡ ἀτμόσφαιρα. Πάχος τῆς ἀτμοσφαιρας. Συστατικὰ τοῦ ἀέρος. Θερμοκρασία αὐτοῦ. Ἄνεμοι, ὕγρασις, κλίματα.

Β' Πολιτικὴ Γεωγραφία.

1) Ἡ Ἀσία. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀσίας. Ἡ μικρὰ Ἀσία (λεπτομερῶς). Ἡ Συρία, ἡ Μεσοποταμία, ἡ Ἀραβία, ἡ Περσία, ἡ Ἰνδική, ἡ Ἰαπωνία καὶ ἄλλαι χῶραι τῆς Ἀσίας (συντόμως).

2) Ἡ Ἀφρικὴ. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ Αἴγυπτος (λεπτομερῶς). Αἱ ἄλλαι ἐν τῇ βορείῳ παραλίᾳ τῆς Ἀφρικῆς χῶραι (συντόμως). Ἡ Σαχάρα, ἡ Ἀβησσυνία. Αἱ ἄλλαι χῶραι τῆς Ἀφρικῆς συντόμως.

3) Ἡ Αὐστραλία. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Αὐστραλίας. Ἡ Αὐστραλία καὶ ἄλλαι νῆσοι (συντόμως).

4) Ἡ Ἀμερικὴ. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ἀνακάλυψις αὐτῆς. Τὰ κράτη τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Αἱ Ἠνωμένα Πο-

λιτεία (λεπτομερέστερον), τὰ ἄλλα κράτη (συντόμως). Ἡ κεντρικὴ Ἀμερικὴ. Τὰ κράτη αὐτῆς. Αἱ νῆσοι. Ἡ νότιος Ἀμερικὴ. Ἡ Βραζιλία καὶ τὰ ἄλλα κράτη (συντόμως).

Χαρτογραφία.

ΣΤ' Τάξις

Α'. Τὰ σπουδαιότατα τῆς φυσικῆς καὶ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας.

1) Ἡ γῆ. Τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῆς γῆς. Ἡ λιθόσφαιρα. Τὸ πάχος τῆς λιθοσφαίρας. Ὑδατογενῆ καὶ πυριγενῆ πετρώματα. Μεταβολαὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς. Τὰ ἠφαιστεια, οἱ σεισμοί, αἱ θερμαὶ πηγαί. Ἡ κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της. Ἡμέρα καὶ νύξ. Αἰτία ἀνισότητος ἡμερῶν καὶ νυκτῶν. Ἡ κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον. Αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους. Τὸ Ἰουλιανὸν καὶ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

2) Ὁ ἕναστρος οὐρανός. Ὁ Γαλαξίας. Πλανῆται καὶ ἀπλανεῖς ἀστέρες. Κομήται καὶ διάττοντες. Ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη. Αἱ φάσεις τῆς σελήνης. Αἱ ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης.

Β'. Πολιτικὴ γεωγραφία

1) Ἡ Εὐρώπη. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Εὐρώπης. Φυσικὴ καὶ πολιτικὴ αὐτῆς διαίρεσις. Τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης λεπτομερῶς, λεπτομερέστερον δὲ αἱ χῶραι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου (χαρτογραφία).

2) Ἡ Ἑλλάς. Θέσις τῆς Ἑλλάδος. Φυσικὴ ταύτης διαίρεσις. Ἡ διάπλασις τῆς παραλίας καὶ ἡ διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλλάδος. Τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος. Τὰ ἐκ τῆς διαπλάσεως τῆς παραλίας καὶ τοῦ ἐδάφους καὶ τὰ ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ κλίματος πλεονεκτήματα. Πολιτισμὸς τῆς Ἑλλάδος, ἥτοι γεωργία, κτηνοτροφία, βιομηχανία, ἐμπόριον, ναυτιλία, συγκοινωνία, ἐκπαίδευσις, θρησκεία, διοικήσις. Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς Ἑλλάδος. Αἱ ἀλύτρωτοι Ἑλληνικαὶ χῶραι καὶ ἡ καθ' ὅλου διασπορὰ τῶν Ἑλλήνων. Τὰ σπουδαιότερα κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ μεγάλη ἰδέα τοῦ γένους.

Γ'. Ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

1) Οἱ κάτοικοι τῆς γῆς. Αἱ φυλαὶ τῶν ἀνθρώπων. Αἱ γλῶσσαι. Αἱ θρησκείαι. Τὰ πολιτεύματα.

2) Τὰ μεγάλα κράτη τῆς γῆς. Ἡ ἔκτασις καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν. Αἱ μεγαλύτεραι πόλεις τοῦ κόσμου. Αἱ μεγάλαι ὁδοὶ συγκοινωνίας κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν.

Β'. Διὰ τάξεις συνδιδασκομένης

Α' καὶ Β' τάξις

(Πρῶτον ἔτος διδασκαλίας)

1) Τὸ διδακτήριον. Ἡ αἴθουσα τῆς διδασκαλίας καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σκευὴ καὶ ἐπιπλα. Αἱ ἄλλαι αἴθουσαι καὶ τὰ δωμάτια τοῦ σχολείου (σχέδιον τοῦ διδακτηρίου).

2) Ἡ αὐλὴ τοῦ διδακτηρίου. Γενικὴ εἰκὼν τῆς αὐλῆς. Χρησιμότης αὐτῆς. Τὰ ἐν τῇ αὐλῇ φυτὰ καὶ ἄλλα ἀντικείμενά (σχέδιον τῆς αὐλῆς).

3) Ὁ κήπος τοῦ διδακτηρίου. Ἐπίσκεψις τοῦ κήπου κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ κήπου. Τὰ ἐν τῷ κήπῳ δένδρα, λάχανα, ἄνθη καὶ ζῶα (σχέδιον τοῦ κήπου καὶ τοῦ διδακτηρίου μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτοῦ).

4) Ἡ ὁδός. Ἡ πρὸ τοῦ διδακτηρίου ὁδός. Τὰ πεζοδρόμια, ἡ ὑπόνομος, ἡ δενδροστοιχία. Ὁ φωτισμὸς τῆς ὁδοῦ.

5) Ἡ οἰκία. Αἱ ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ τοῦ σχολείου οἰκίαι. Εἶδη οἰκιῶν (μονόροφοι, διόροφοι κλπ.). Τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ ζῶα κατὰ φύτᾳ.

6) Ἡ συνοικία. Ἡ συνοικία τοῦ σχολείου. Ἡ ἐκκλησία τῆς συνοικίας.

7) Ὁ οὐρανός. Ὁ οὐρανός κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ κατὰ τὴν νύκτα. Ὁ ἥλιος. Ἡ σελήνη. Ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις τοῦ ἡλίου. Τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Ἡ σελήνη. Αἱ φάσεις τῆς σελήνης.

8) Αἱ ἄλλαι συνοικίαι τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως. Αἱ ἐκκλησίαι, αἱ πλατεῖαι, οἱ κῆποι, ἡ ἀγορά, τὰ μνημεῖα. Αἱ σπουδαιότεραι ὁδοὶ τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως. Παρατήρησις τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως ἀφ' ὕψηλοῦ μέρους. Παρατήρησις ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τόπου τῶν συνοικιῶν καὶ τῶν ἄλλων προδιδαχθέντων ἀντικειμένων. Τοποθέτησις τούτων πρὸς ἀνατολὰς, δυσμὰς, βορρᾶν καὶ νότον τοῦ σχολείου (χάρτης τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως).

9) Ὁ κήπος. Οἱ κῆποι τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως. Ἐπίσκεψις τούτων κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Τὰ ἐν τοῖς κήποις καλλιεργούμενα δένδρα, λάχανα καὶ ἄνθη. Τὰ ζῶα τοῦ κήπου. Ὁ κηπουρός. Τὰ πρὸς καλλιέργειαν χρήσιμα ἐργαλεῖα. Ἡ ἀρδευσις καὶ ἡ λίπανσις τοῦ κήπου.

10) Ὁ ἀγρός. Οἱ περὶ τὸ χωρίον ἢ τὴν πόλιν ἀγροί. Ὅψις τούτων κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Ἡ καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν. Ἡ σπορά. ὁ ἔβρισμός. Τὰ καλλιεργούμενα ἐν τοῖς ἀγροῖς φυτὰ. Τὰ ζῶα τῶν ἀγρῶν. Ὁ γεωργός.

11) Τὰ ὕδατα. Τὰ περὶ τὸ χωρίον ἢ τὴν πόλιν ἔλη, αἱ πηγαί, τὰ ρυάκια, οἱ χεῖμαρροι, οἱ ποταμοί, αἱ λίμναι. Ἐπίσκεψις τούτων. Χρησιμοποίησις τῶν ρεόντων ὑδάτων. Τὰ εἰς τὰ ἔλη ὑπάρχοντα φυτὰ καὶ ζῶα. Τὰ γνωστότερα τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ταῖς λίμναις τοῦ τόπου ζῶων.

12) Ἡ πεδιάς. Ἡ παρὰ τὸ χωρίον ἢ τὴν πόλιν πεδιάς. Ὅψις ταύτης κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Τὸ λεκανοπέδιον, τὸ ὄροπέδιον.

13) Τὸ ὄρος. Τὰ παρὰ τὸ χωρίον ἢ τὴν πόλιν ὄρη. Ὅψις τούτων κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Τὰ μέρη τοῦ ὄρους. Ὁ λόφος καὶ τὰ ἄλλα ὑψώματα. Αἱ κοιλάδες, αἱ φαραγγες κλπ.

14) Τὰ ἐν τῇ ἐξοχῇ ἐργοστάσια, οἱ πύργοι, τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα, αἱ ἐπαύλεις, αἱ καλύβαι, τὰ ἐρημοκκλήσια κλπ. Ἐπίσκεψις τούτων.

15) Παρατήρησις τῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων τῆς ἐξοχῆς ἀφ' ὕψηλοῦ τόπου. Τοποθέτησις αὐτῶν πρὸς ἀνατολὰς, δυσμὰς, βορρᾶν καὶ νότον τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως. Πλαστικὴ καὶ συμβολικὴ τῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων παράστασις καὶ χάρτης τῆς ὅλης παρατηρηθείσης χώρας.

16) Ἡ περίεξ φύσις κατὰ τὰς τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους. Μετεωρολογικὰ φαινόμενα (βροχὴ, χιών, πάχνη κλπ.).

Α' καὶ Β' Τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Τὸ διδακτήριον, ἡ αὐλή, ὁ κήπος καὶ ἡ πρό τοῦ διδακτηρίου ὁδὸς ὡς καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος (σχέδιον τούτων).

2) Ἡ οἰκία. Τὰ διαμερίσματα τῆς οἰκίας. Τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ σκευὴ καὶ ἔπιπλα. Τὰ χρήσιμα πρὸς κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν ὕλικά. Οἱ τεχνῖται οἱ ἐργαζόμενοι εἰς κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν (ὁ κτίστης, ὁ ξυλουργός, ὁ φανοποιός, κλπ.).

3) Ἡ συνοικία τοῦ σχολείου. Τὰ σπουδαιότερα οἰκοδομήματα τῆς συνοικίας. Ἡ πλατεῖα τῆς συνοικίας καὶ τὰ ἐν αὐτῇ δένδρα.

καὶ μνημεῖα. Ἡ ἀγορὰ τῆς συνοικίας καὶ τὰ σπουδαιότερα ἐν αὐτῇ καταστήματα. Αἱ σπουδαιότεραι ὁδοὶ τῆς συνοικίας (χάρτης τῆς συνοικίας).

4) Ὁ οὐρανός. Ὁ οὐρανός κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα. Ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη. Ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις τοῦ ἡλίου. Ἡ πορεία τοῦ ἡλίου ἐν τῷ οὐρανῷ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ κατὰ τὸ θέρος. Τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Μεταφορὰ τούτων ἐπὶ τοῦ πίνακος.

5) Τὸ χωρίον ἢ ἡ πόλις. Αἱ ἄλλαι συνοικίαι τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως. Τὰ ἐν τῷ χωρίῳ ἢ τῇ πόλει δημοτικά, δημόσια, φιλανθρωπικά καὶ βιομηχανικά καταστήματα. Ὁ φωτισμός τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως. Τὰ μέσα συγκοινωνίας. Τὸ ὑδραγωγεῖον, αἱ βρύσεις, οἱ πίδακες, τὰ φρέατα. Παρατήρησις τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως ἀφ' ὑψηλοῦ μέρους. Διάκρισις τῶν συνοικιῶν καὶ τῶν ἄλλων διδαχθέντων ἀντικειμένων. Τοποθέτησις τούτων πρὸς ἀνατολάς, δυσμάς, βορρᾶν καὶ νότον τοῦ σχολείου (χάρτης τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως).

6) Ὁ ἀμπελών. Ὁψις αὐτοῦ κατὰ τὸ κλάδευμα, τὴν σκαφήν, τὴν θείωσιν, τὸν τρυγητόν. Τὰ ἐν τῷ ἀμπελώνι φυτὰ καὶ ζῶα.

7) Ὁ λειμῶν. Οἱ παρά τὸ χωρίον ἢ τὴν πόλιν λειμῶνες. Ὁψις τοῦ λειμῶνος κατὰ τὴν ἀνοιξιν κλπ. Τὰ ἐν τῷ λειμῶνι φυτὰ καὶ ζῶα. Ὁ ποιμὴν.

8) Ἡ θάλασσα. Ἡ διὰ θαλάσσης συγκοινωνία. Ὁψις τῆς θαλάσσης ἐν τρικυμῇ καὶ ἐν γαλήνῃ. Ἡ νῆσος, ὁ σκόπελος, ἡ ὕφαλος. Ἡ παραλία, ἡ χερσόνησος, ὁ κόλπος, ὁ λιμὴν, ὁ ὄρμος (ἄμεσος τούτων ἀντίληψις ἢ αἰσθητοποιήσις ἐν τῇ γειτονικῇ λίμνῃ, ποταμῷ). Τὰ γνωριμώτερα τῶν ἐν τῇ θαλάσσει ζῶων. Ὁ ἄλιεύς, ὁ ναύτης, ὁ λεμβοῦχος, τὸ πλοῖον.

9) Τὸ δάσος. Τὸ παρά τὸ χωρίον ἢ τὴν πόλιν δάσος. Ἐπίσκεψις τούτου. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ δάσους. Τὰ δένδρα καὶ τὰ ζῶα τοῦ δάσους. Αἱ ἐκ τοῦ δάσους ὠφέλεια. Ὁ ὕλοτόμος, ὁ κυνηγός.

10) Τοποθέτησις τῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων τῆς ἐξοχῆς πρὸς ἀνατολάς, δυσμάς, βορρᾶν καὶ νότον τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως Πλαστικὴ καὶ συμβολικὴ τῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων παράστασις καὶ χάρτης τῆς ὅλης παρατηρηθείσης χώρας.

11) Αἱ ἀρχαὶ τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως. Ὁ πάρεδρος, ὁ δήμαρχος, ὁ ἀστυνόμος, ὁ ἱερεὺς, ὁ διδάσκαλος κλπ.

12) Ἱστορικαὶ διηγήσεις καὶ παραδόσεις ἐν ἀπλουστάτη μορφῇ περὶ τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως τῶν μνημείων αὐτοῦ καὶ τῆς ἐξοχῆς καὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τοῦ τόπου.

13) Ἡ κατοικία. Αἱ κατοικίαι τῶν ἀνθρώπων. Εἶδη κατοικιῶν. Ἡ οἰκογένεια. Τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας. Ὁ ἄνθρωπος. Τὰ μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Αἱ τροφαὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐνδυμασία τοῦ ἀνθρώπου. Ὑλαί, ἐξ ὧν κατασκευάζονται τὰ ἐνδύματα. Ὑλαί, ἐξ ὧν κατασκευάζονται τὰ ὑποδήματα. Ὁ ράπτης, ὁ ὑποδηματοποιός.

Γ. καὶ Δ' Τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Τὰ περίε τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως τοῦ μαθητοῦ γειτονικὰ χωρία. Ἐπίσκεψις τούτων. Τὰ σπουδαιότερα οἰκοδομήματα τῶν χωρίων, ἡ ἐκκλησία, τὸ σχολεῖον, ἡ ἀγορὰ κλπ. Ἡ περίε τῶν χωρίων τούτων φύσις. Αἱ ἀσχολαὶ τῶν κατοίκων τῶν χωρίων. Θέσις, ἀπόστασις καὶ μέγεθος τῶν χωρίων τούτων. Συγκοινωνία (χάρτης).

2) Τὰ ἄλλα ἀπώτερα χωρία τοῦ δήμου. Ἡ περίε τούτων

φύσις. Αί ἀσχολίαι τῶν κατοίκων. Ὁ δῆμος τοῦ μαθητοῦ. Οἱ ἄλλοι δῆμοι. Ἡ ἐπαρχία. Αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι. Ὁ νομὸς (χάρτης).

3) Ἡ Ἑλλάς. Γενικὴ ἐπισκόπησις αὐτῆς, φυσικὴ καὶ πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Ἑλλάδος, Γεωγραφία τοῦ ἡμίσεος ἀριθμοῦ τῶν νομῶν τοῦ ἐλευθέρου κράτους. (Χαρτογραφία).

Γ' καὶ Δ' Τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Τὰ περίξ τοῦ χωρίου ἢ τῆς πόλεως τοῦ μαθητοῦ γειτονικά χωρία. Ἐπίσκεψις τούτων. Τὰ σπουδαιότερα ἀντικείμενα ἐκάστου χωρίου, ἢ ἐκκλησία, τὸ σχολεῖον, ἢ πλατεία, ἢ ἀγορά, τὰ μνημεῖα. Ἡ περίξ τῶν χωρίων τούτων φύσις. Αἱ ἀσχολίαι τῶν κατοίκων. Θέσις, ἀπόστασις καὶ μέγεθος τῶν χωρίων. Συγκοινωνία (χάρτης).

2) Τὰ ἄλλα ἀπώτερα χωρία τοῦ δήμου. Ἡ περίξ τούτων φύσις καὶ ἡ ἀσχολία τῶν κατοίκων. Ὁ δῆμος. Οἱ ἄλλοι γειτονικοὶ δῆμοι. Ἡ ἐπαρχία. Αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι. Ὁ νομὸς τοῦ μαθητοῦ (χάρτης).

3) Ἡ Ἑλλάς. Γενικὴ ἐπισκόπησις αὐτῆς. Φυσικὴ καὶ πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Ἑλλάδος. Γεωγραφία τοῦ ἑτέρου ἡμίσεως ἀριθμοῦ τῶν νομῶν τοῦ ἐλευθέρου κράτους (χαρτογραφία).

Ε' καὶ Στ' Τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α'. Τὰ στοιχειωδέστατα ἐκ τῆς φυσικῆς καὶ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας.

1) Ἡ γῆ. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς γῆς. Ἡ ξηρὰ καὶ ἡ θάλασσα. Αἱ ἠπείροι. Μέγεθος τῶν ἠπείρων. Οἱ ὠκεανοί. Μέγεθος καὶ βάθος τῶν ὠκεανῶν. Τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ ρεύματα. Κύκλοι ἐπὶ τῆς γῆνης σφαίρας. Γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος. Ζῶναι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Ἡ κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της καὶ περὶ τὸν ἥλιον. Ἰουλιανὸν καὶ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

2) Ἡ ἀτμόσφαιρα. Πάχος τῆς ἀτμοσφαίρας. Συστατικὰ τοῦ ἀέρος. Θερμοκρασία. Ἄνεμοι, ὕγρασις, κλίματα.

Β'. Πολιτικὴ Γεωγραφία.

1) Ἡ Ἀσία. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀσίας. Ἡ Μικρὰ Ἀσία λεπτομερῶς. Αἱ ἄλλαι χῶραι συντόμως.

2) Ἡ Ἀφρική. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀφρικής. Αἱ χῶραι τῆς Ἀφρικής. Ἡ Αἴγυπτος ἐκτενῶς. Ἡ Σαχάρα. Αἱ ἄλλαι χῶραι τῆς Ἀφρικής συντομώτερον.

3) Ἡ Αὐστραλία. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Αὐστραλίας. Ἡ Αὐστραλία καὶ αἱ ἄλλαι νῆσοι συντομώτατα.

4) Ἡ Ἀμερική. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀμερικής. Ἡ ἀνακάλυψις αὐτῆς. Ἡ βόρειος Ἀμερική. Αἱ ἠνωμέναι Πολιτεῖαι ἐκτενῶς. Ἡ κεντρικὴ Ἀμερική. Αἱ νῆσοι. Ἡ νότιος Ἀμερική. Βραζιλία. Αἱ ἄλλαι χῶραι συντόμως. Χαρτογραφία.

Ε' καὶ Στ' Τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α'. Τὰ στοιχειωδέστατα τῆς φυσικῆς καὶ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας.

1) Ἡ γῆ. Τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῆς γῆς. Ἡ ξηρὰ καὶ ἡ θάλασσα. Μέγεθος τῶν ὠκεανῶν καὶ τῶν ἠπείρων. Κύκλοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος. Ἡ κίνησις

της γῆς περί τὸν ἄξονά της καὶ περί τὸν ἥλιον. Αἱ ζῶναι τῆς γῆς. Τὸ ἐξωτερικὸν τῆς γῆς. Ἡ λιθόσφαιρα. Ὑδατογενῆ καὶ πυριγενῆ πετρώματα. Μεταβολαὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς. Τὰ ἠφαιστεια, οἱ σεισμοί, αἱ θερμαὶ πηγαί

2) Ἡ ἀτμόσφαιρα. Τὰ συστατικὰ τοῦ ἀέρος, θερμοκρασία αὐτοῦ, ἄνεμοι, ὑγρασία, κλίματα.

3) Ὁ ἑναστρὸς οὐρανός Ὁ Γαλαξίας. Πλανῆται καὶ ἀπλανεῖς ἀστέρεις. Κομήται καὶ διάττοντες. Ἡ σελήνη. Αἱ φάσεις τῆς σελήνης. Αἱ ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης.

Β'. Πολιτικὴ γεωγραφία.

1) Ἡ Εὐρώπη. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Εὐρώπης. Φυσικὴ καὶ πολιτικὴ διαίρεσις. Γεωγραφία τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης λεπτομερῶς, λεπτομερέστερον δὲ τῶν χωρῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Χαρτογραφία.

2) Ἡ Ἑλλάς Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἑλλάδος. Θέσις καὶ πολιτικὴ ταύτης διαίρεσις. Διάπλασις τῆς παραλίας τῆς Ἑλλάδος. Διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους. Κλίμα. Τὰ ἐκ τῆς διαπλάσεως τῆς παραλίας καὶ τοῦ ἐδάφους καὶ τὰ ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ κλίματος πλεονεκτήματα. Πολιτισμὸς τῆς Ἑλλάδος, ἦτοι γεωργία, κτηνοτροφία, βιομηχανία, ἐμπόριον, ὄρυκτος τοῦ ἐδάφους πλοῦτος, συγκοινωνία, ναυτιλία, ἐκπαίδευσις, θρησκεία, διοίκησις κλπ. Αἱ ἀλύτρωτοι Ἑλληνικαὶ χῶραι. Ἡ διασπορὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ μεγαλύτερα κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ μεγάλη ἰδέα τοῦ Γένους

Γ'. Ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

Οἱ κάτοικοι τῆς γῆς. Αἱ φυλαὶ τῶν ἀνθρώπων, αἱ γλῶσσαι, αἱ θρησκείαι, τὰ πολιτεύματα. Τὰ μεγάλα κράτη τῆς γῆς Ἡ ἔκτασις καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν. Αἱ μεγαλύτεραι πόλεις τοῦ κόσμου. Αἱ μεγάλαὶ ὁδοὶ συγκοινωνίας κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν.

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α'. Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομέναις

Γ' καὶ Δ' τάξεις

Α'. Τὰ γνωστότερα τῶν ἐν Ἑλλάδι φυτῶν καὶ ζῶων.

1) Ἡ οἰκία καὶ ἡ αὐλή. Γενικὴ εἰκὼν τῆς οἰκίας καὶ τῆς αὐλῆς. Χρησιμότης αὐτῶν. Τὰ ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ταῖς αὐλαῖς ζῶα καὶ φυτά. α) Ἐκ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις τῆς Ἑλλάδος καὶ ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν καλλιεργουμένων φυτῶν ὁ δῖανθος (γαρυφαλλία), ὁ βασιλικός, ὁ χεῖρανθος (βιολέττα κιτρίνη), Ἴον τὸ τρίχρουν (πανσές), ἡ ὀρτανσία, ἡ γαρδένια, τὸ ἀντίρινον (σκυλάκκια), ἡ βιγῶνια, ἡ καμέλια, ἡ ἀσκληπιὰς, ὁ ὑάκινθος, τὸ κρίνον καὶ ἄλλα· β) ἐκ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ταῖς αὐλαῖς ζῶων ἡ γάτα, ὁ κύων, τὸ πρόβατον, ὁ βοῦς, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος, ἡ αἶξ, ὁ χοῖρος, ὁ ἡμίονος, ὁ μῦς, ἡ μυῖα, ὁ κώνωψ ὁ κοινός, ἡ ἀράχνη, ἡ ὄρνις, ὁ ἀλέκτωρ, ἡ περιστέρη, ἡ χελιδὼν, ὁ σῆς, ὁ ψύλλος, ὁ κόρις.

2) Ὁ κήπος. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ κήπου, χρησιμότης του κήπου. Φυτὰ καὶ ζῶα τοῦ κήπου· α) ἐκ τῶν ἐν τοῖς κήποις τῆς Ἑλλάδος δένδρων ἡ ἀμυγδαλῆ, ἡ μηλέα, ἡ μορέα, ἡ καρυὰ. ἡ συκῆ, ἡ ἐλαία, ἡ δαμασκηνέα, ἡ κερασέα, ἡ ροιά, ἡ κυδωνέα, ἡ ροδακινέα, ἡ ἀπιδέα, ἡ κιτρέα, ὁ σχοῖνος ὁ μαστιχοφόρος, ἡ κυπάρισσος, ἡ ἀμπελος καὶ ἄλλα· β) ἐκ τῶν ἐν τοῖς κήποις λαχάνων αἱ κράμβαι, ὁ θρίδαξ (μαρϋλί), τὸ τεῦτλον, ἡ κολοκύνθη, τὸ σέλινον, τὰ κρόμμια, ἡ κινάρα, στρύχνος ὁ ἐδώδιμος (μελιτζάνα), στρύχνος τὸ λυκοπερικόν (ντομάτα), ἰβίσκος ὁ ἐδώδιμος (μπάμια), σίκυος ὁ ἡμερος (ἀγγουριά), τὸ σινάπι καὶ ἄλλα· γ) ἐκ τῶν

έν τοῖς κήποις ἀνθέων ὁ νάρκισσος, ἡ ροδῆ, τὰ ἴα, ὁ ἴασμος (γιασεμί), νήριον τὸ κοινόν (ροδοδάφνη), ἡ μαργαρίτα, τὸ δενδρολίβανον, χειμώνανθοι, τὰ χρυσάνθεμα, ἡ δάλια καὶ ἄλλα· δ) ἐκ τῶν ἐν τοῖς κήποις ζῶων σκώληξ ὁ γήϊνος, κοχλίαις ὁ πωματίας, λεῖμαξ ὁ ἀγροδίαιτος (γυμνοσάλιαγκας), βροῦχος ὁ τῶν κυάμων, ἀνθονόμος ὁ τῶν μηλεῶν, κητονία ἢ χρυσοχρως (χρυσόμυγα), ἡ πρασσοκουρίς (κολοκυθοκόφτης), τὰ ἐν τοῖς κήποις ᾠδικά πτηνὰ καὶ ἄλλα.

3) Ὁ ἀγρός. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ ἀγροῦ. Χρησιμότης τῶν ἀγρῶν· α) ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς τῆς Ἑλλάδος καλλιεργουμένων φυτῶν ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ὁ ἀραβόσιτος, ἡ οἰκαλις, ὁ καπνός, ὁ βάμβαξ, τὸ λίνον, ὁ κάνναβις, τὸ σῆσαμον, ὁ φασίολος, οἱ κύαμοι, ἡ φακὴ, τὰ πῖσα, οἱ ἐρέβινθοι τὰ γεώμηλα, τὸ τριφύλλιον καὶ ἄλλα· β) ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς τῆς Ἑλλάδος ζῶων ὁ γρύλλος (τροξαλίδα, τριζόνι), ἡ ἀκρίς, ὁ μύρμηξ, ὁ λαγυφός, ὁ ἀρουραῖος μῦς, ἡ χελώνη, ἡ κορώνη, ἡ κίχλη, ὁ κορυδαλός, ὁ πελταργός, μελεαγρίς ἢ Νουμιδικὴ (φραγκόκοται), ὁ ἔποψ (τσαλαπετεινός), τὸ στρουθίον, ὁ ἀκανθόχοιρος, ὁ ἀσπάλαξ, ὁ τέτιτιξ, ἡ ἔχιδινα, ὁ σκορπιός καὶ ἄλλα.

4) Ὁ λειμῶν. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ λειμῶνος. Χρησιμότης τοῦ λειμῶνος. Φυτὰ καὶ ζῶα τοῦ λειμῶνος· α) ἐκ τῶν φυτῶν τῶν λειμῶνων τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἀνεμώνη, μήκων ἢ ροῖσις (παπαρούνα), μαργαρίτα ἢ ἀγρία, τὸ χαμαίμηλον, ἄρον τὸ στικτὸν (δρακοντιὰ), θύμος ὁ κεφαλωτός καὶ ἄλλα· β) ἐκ τῶν ζῶων τῶν λειμῶνων τὸ πρόβατον, ἡ μέλισσα, οἱ κάθαρτοι καὶ ἄλλα ἔντομα (πεταλοῦδες).

5) Τὸ ἔλος· καὶ ἡ λίμνη. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ ἔλους καὶ τῆς λίμνης. Ἡ νοσηρότης τῶν ἐλῶν· α) ἐκ τῶν φυτῶν τῶν ἐλῶν ἡ τύφη (ψόθα), σχοῖνος ὁ δέξυς καὶ σχοῖνος ὁ παράλιος (βοῦβρα), ὁ κάλαμος καὶ ἄλλα· β) ἐκ τῶν ζῶων τῶν ἐλῶν καὶ τῶν λιμνῶν ὁ βάτραχος, ἡ νήσσα, ὁ χῆν, ἡ ἀγριόνησσα, ὁ πελεκάν, ὁ ἔγγελος ἢ βδέλλα, κώνωψ ὁ ἀνωφελῆς καὶ γνωστοὶ ἰχθύες τῶν γλυκῶν ὑδάτων.

6) Τὸ δάσος. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ δάσους. Αἱ ἐκ τοῦ δάσους ὠφέλεια. Φυτὰ καὶ ζῶα τοῦ δάσους· α) ἐκ τῶν δένδρων τῶν δασῶν τῆς Ἑλλάδος ἡ ἐλάτη, ἡ πεύκη, ἡ δρυς, ἡ δεῦα, ἡ μύρτος, ἡ πλάτανος, ἡ δάφνη, ἡ ἄρκευθος (κέδρος), ἡ καστανεα καὶ ἄλλα· β) ἐκ τῶν ζῶων τῶν δασῶν ἡ ἀλώπηξ, ἡ ἔλαφος, ἡ ἰκτίς, ἡ δορκάς, ὁ κάπρος, ὁ λύκος, ὁ θῶς, ὁ τροχος (ἀσβός), ὁ σκίουρος, ἡ πέρδιξ, ἡ τρυγῶν, ὁ ἰέραξ, ὁ ἀετός, ὁ γυψ, ὁ κόραξ, ἡ ἀηδῶν, ὁ κόσσυφος, κίσσα ἢ βαλανολόγος, κίττα ἢ μακρόουρος (καρακάξα), ἡ γλαυθεῖ, ὁ κόκκυξ, ὠτίτης ὁ νυκτοκόραξ (μποῦφος), ὁ φασιάνος, ὁ ὄρτυξ σκολοπάξ ὁ κοινός (μπεκάτσι), κίρκος ὁ ἐρουθιανός, (κιρκινέζι), ὁ δρυοκολάπτης, κοχλίαις ὁ τῶν δασῶν καὶ ἄλλα.

7) Ἡ θάλασσα. Γενικὴ εἰκὼν τῆς θαλάσσης. Ἡ χρησιμότης τῆς θαλάσσης. Ζῶα καὶ φυτὰ τῆς θαλάσσης· α) ἐκ τῶν φυτῶν τῶν θαλασσῶν τῆς Ἑλλάδος τὰ φύκη· β) ἐκ τῶν ζῶων τῶν θαλασσῶν ἡ τρίγλη (μπαρμποῦνι), ὁ λάβραξ, ὁ σκόμβρος, ὁ ξιφίας, ἰππόκαμπος, ὁ βραχύρυγχος (ἀλογάκι), δακτυλόπτερις ὁ ἰπτάμενος (χελιδονόψαροι), ἡ βατίς (σελάχι), τὸ σκύλιον (σκυλόψαρον), ἡ σαρδίνη, μελάνουρος ὁ κοινός, ὁ κέφαλος, χρύσοφρος ὁ κοινός (τσιπούρα), σάργος ὁ σαλβάνιος (σπάρκος), θύννος ὁ σκωμβροειδῆς (παλαμίδα), συναγρίς ἢ μακρόφθαλμος (φαγκρί), ὁ ὄρφως, ἡ φώκη, ὁ δελφίν, ὁ καρχαρίας, ὁ ἀστακος, ἡ σπηλία, ὁ ὀκτάπους, ἡ τευθίς (καλαμάρι), μυτίλος ὁ ἐδῶδιμος (μύδι), τὸ ὄστρεον (στρεῖδι), ὁ λάρος, ἐχίνος ὁ σφαιροειδῆς, ὁ σπόγγος, τὸ κοράλιον καὶ ἄλλα.

Β' Τὰ γνωστότερα ἐκ τῶν ὀρυκτῶν καὶ πετρωμάτων τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κοινὸς ἀσβεστόλιθος, τὸ μάρμαρον, ἡ κιμωλία, ἡ γύψος, ὁ μαγνησίτης (λευκόλιθος), ὁ χαλαζίτης, ἡ ἄργιλος, ἡ σμύρις, ὁ ἀργιλικὸς σχιστόλιθος, ὁ γρανίτης, ὁ ἀμιάνθος, ἡ ἄμμος, οἱ ἀμμόλιθοι, οἱ γαιάνθρακες (λιγνίτης), τὸ θεῖον, ὁ μόλυβδος (γαληνίτης), ὁ χρωμίτης, ὁ ἄργυρος, ὁ σίδηρος, (σιδηροπυρίτης αἱματίτης) καὶ ἄλλα.

ΣΗΜ. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀναγραφομένης ὕλης τὰ μὲν γνωστότερα εἰς ἕκαστον τόπον φυτά, ζῶα καὶ ὄρυκτά διδάσκονται εἰς τὴν γ' τάξιν, τὰ δὲ ὀλιγώτερον γνωστὰ εἰς τὴν δ'. Ἀνεγρᾶφη δὲ ἀφθονώτερα πως ἡ ὕλη, ἵνα ὁ διδάσκαλος ἐκλέγῃ ἕκασταχοῦ τὴν καταλληλοτέραν. Ἀλλὰ καὶ μὴ ἀναγραφόμενη ἐν τῷ προγράμματι καὶ ὑπάρχουσιν ἐν τῷ τόπῳ ὕλην δύνανται νὰ διδάσκη ὁ διδάσκαλος.

Ε'. Τάξις

Α'. Ὁ φυτικὸς καὶ ζωϊκὸς κόσμος ξένων χωρῶν.

1) Αἱ θερμαὶ τῆς γῆς χώραι. Γενικὴ εἰκὼν θερμῶν χωρῶν. Εἰκὼν ἐρήμου. Ὁ φυτικὸς καὶ ζωϊκὸς κόσμος τῶν θερμῶν χωρῶν ὁ φοῖνιξ, τὸ σακχαροκάλαμον, ἡ ἰνδικὴ συκῆ (φραγκοσυκιὰ), τὸ κακάοδένδρον, τὸ ἄρτόδένδρον, ἡ καφέα, ἡ βανανέα, τὸ ἰνδικόν, ἡ βανίλλη, τὸ πέπερι, εὐγενία ἢ καρυόφυλλος (γαρυφαλέα), τὸ κινάμωλον (κανέλλα), ἡ θέα (τσάι), τὸ μοσχόκαρυον, ἡ κιγχόνη (δένδρον τῆς κίννας), ὁ εὐκάλυπτος, συκῆ ἢ ἔλαστικὴ καὶ ἄλλα β) ἐκ τῶν ζῶων τῶν θερμῶν χωρῶν οἱ πίθηκοι, ὁ ἔλεφας, ὁ ρινόκερος, ὁ ἵπποπόταμος, ὁ λέων, ἡ τίγρις, ὁ πάνθηρ, ἡ ὕαινα, ἡ κάμηλος, ἡ καμηλοπάρδαλις, ἡ λεοπάρδαλις, ἡ καγκουρά, ἡ ἀντιλόπη, ὁ βίσσων, ὁ κορνδώρ, ἡ στρουθοκάμηλος, ὁ ὄρνιθόρυγχος, οἱ ψιττακοί, ὁ ταῶς, ὁ κροκόδειλος, ὁ βόας, ὁ πύθων, ὁ κροταλίας καὶ ἄλλα.

2) Ἡ εὐκράτος ζώνη. Γενικὴ εἰκὼν τῆς εὐκράτου ζώνης. Ζῶα καὶ φυτά αὐτῆς μὴ συνήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Αἱ ψυχραὶ χώραι. Γενικὴ εἰκὼν τῶν ψυχρῶν χωρῶν. Τοῦνδραι. Ζῶα καὶ φυτά τῶν ψυχρῶν χωρῶν α) ἐκ τῶν φυτῶν τῶν ψυχρῶν χωρῶν αἱ νανώδεις ἱτέαι, τὰ βρύα, οἱ λειχήνες καὶ ἄλλα β) ἐκ τῶν ζῶων τῶν ψυχρῶν χωρῶν ὁ τάρανδος, ἡ λευκὴ ἄρκτος, ἡ ἰκτίς (σαμούριον) καὶ ἄλλα.

4) Ἡ θάλασσα. Γενικὴ εἰκὼν τῆς θαλάσσης α) ἐκ τῶν φυτῶν τῆς θαλάσσης τὸ σάργασον β) ζῶα τῆς θαλάσσης μὴ συνήθη ἐν Ἑλλάδι ἢ φάλαινα, ἡ φώκη, ὁ ὄνισκος, ἡ ἀρίγγα, ἡ μαλακόπιλος νήσσα, ὁ φοινικόπτερος, μελεαγρὴν ἢ μαργαριτοφόρος, ἡ πορφύρα, ἡ ἐμὺς (θαλασσία χελώνη).

Β' Ἐκ τῶν ὄρυκτῶν ξένων χωρῶν τὸ ἄλας, οἱ λιθάνθρακες, τὸ πετρέλαιον, τὸ ἤλεκτρον, οἱ πολύτιμοι λίθοι, ὁ χρυσοῦς, ὁ λευκόχρυσος, ὁ ὑδράργυρος, ὁ κάσσιτερος, τὸ νικέλλιον, τὸ ἀλουμίνιον, ὁ χαλκός, ὁ ψευδάργυρος κλπ.

ΣΤ' Τάξις

Α'. Τὸ βασιλείον τῶν φυτῶν.

1) Γενικὴ χαρακτηριστικὰ τῶν φυτῶν. Διαίρεσις τῶν φυτῶν.

1) Τὸ φυτόν. Αἱ ῥίζαι. Εἶδη ῥιζῶν. Χρησιμότης τῶν ῥιζῶν. Ὁ βλαστός. Τὰ μέρη αὐτοῦ. Οἱ ὀφθαλμοί. Εἶδη αὐτῶν. Τὰ φύλλα. Εἶδη φύλλων. Χρησιμότης αὐτῶν. Τὰ ἄνθη. Εἶδη ἀνθέων. Τὰ μέρη τοῦ ἀνθους. Ἡ χρησιμότης τοῦ ἀνθους, Ὁ καρπός. Εἶδη καρπῶν. Ἡ χρησιμότης τῶν καρπῶν. Τρόπος πολλαπλασιασμοῦ τῶν φυτῶν.

3) Τὰ δένδρα. Ἡ χρησιμότης αὐτῶν καθόλου. Τὰ ὀπωροφόρα δένδρα. Αἱ συνηθέτεραι ἀσθένειαι τῶν ἐν τῷ τόπῳ ὀπωροφό-

ρων δένδρων και τὰ βλαβερά έντομα. Ἡ καλλιέργεια ὀπωροφόρων δένδρων δι' ένοφθαλμισμοῦ και έγκεντρισμοῦ. Καλλιέργεια ὀπωροφόρων δένδρων έν τῷ κήπῳ τοῦ σχολείου (ιδίως εἰς τὰ σχολεία τῶν ἀρρένων).

4) **Καλλωπιστικά φυτά.** Εἶδη αὐτῶν και χρησιμότης. Ἀσθένειαι και βλαβερά έντομα. Ἡ ἀνθοκομία έν Ἑλλάδι και ἀλλαχοῦ. Καλλιέργεια ἀνθέων έν τῷ κήπῳ ιδίως εἰς τὰ σχολεία τῶν θηλέων.

5) **Τὰ λαχανικά.** Εἶδη λαχανικῶν. Ἡ χρησιμότης τῶν λαχανικῶν. Ἀσθένειαι και βλαβερά έντομα. Ἡ λαχανοκομία έν Ἑλλάδι και ἀλλαχοῦ. Καλλιέργεια λαχανικῶν έν τῷ κήπῳ.

6) **Οἱ δημητριακοὶ καρποὶ και τὰ ὄσπρια.** Χρησιμότης αὐτῶν. Ἀσθένειαι και βλαβερά φυτά και έντομα. Ἡ καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν και τῶν ὄσπριων έν Ἑλλάδι και ἀλλαχοῦ. Καλλιέργεια έν τῷ κήπῳ.

7) **Ὁ καπνὸς και ὁ βάμβαξ.** Ἡ καλλιέργεια τούτων έν Ἑλλάδι και ἀλλαχοῦ. Καλλιέργεια έν τῷ κήπῳ. (Ἰδίως εἰς τὰ σχολεία τῶν ἀρρένων).

8) **Τὰ δάση.** Τὰ εἶδη τῶν δένδρων τῶν δασῶν. Ἡ έκ τῶν δασῶν ὠφέλεια. Ἐχθροὶ τῶν δασῶν. Ἡ δασοκομία έν Ἑλλάδι και ἀλλαχοῦ.

Β. Τὸ βασίλειον τῶν ζῴων.

1) Γενικά γνωρίσματα τῶν ζῴων

2) **Σπονδυλωτὰ και ἀσπόνδυλα ζῴα.** Γενικά γνωρίσματα τῶν σπονδυλωτῶν.

3) Ἐκ τῶν σπονδυλωτῶν : α) τὰ θηλαστικά. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν θηλαστικῶν. Ἡ χρησιμότης πολλῶν θηλαστικῶν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ κτηνοτροφία έν Ἑλλάδι και ἀλλοχοῦ· β) τὰ πτηνά. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν πτηνῶν. Κατασκευὴ τοῦ σώματος τῶν πτηνῶν και ἐφόδια αὐτῶν πρὸς πτήσιν. Ἡ πτηνοτροφία έν Ἑλλάδι και ἀλλαχοῦ. Πτηνοτροφία έν τῷ κήπῳ τοῦ σχολείου· γ) οἱ βιάτραχοι· δ) τὰ ἔρπετά. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν ἔρπετῶν. Τὰ δηλητηριώδη ἔρπετά. Τὰ προχειρότερα φάρμακα κατὰ τῆς δήξεως δηλητηριῶδων ὄφρων· ε) οἱ ἰχθύες. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν ἰχθύων. Προσαρμογὴ τοῦ σώματος τῶν ἰχθύων πρὸς τὸ ζῆν έν τῷ ὕδατι και πρὸς τὸ κινεῖσθαι έν αὐτῷ. Χρησιμότης τῶν ἰχθύων. Ἡ ἰχθυοτροφία έν Ἑλλάδι και ἀλλαχοῦ. Ἀνατροφή ἰχθύων έν τῷ σχολείῳ

4) Ἐκ τῶν ἀσπονδύλων : α) τὰ έντομα. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν έντόμων. Ὁφέλεια και βλαβερά τῷ ἄνθρώπῳ έντομα. Οἱ ἀνωφελεῖς κώνωπες Ἡ μελισσοκομία και ἡ βομβυκοτροφία έν Ἑλλάδι και ἀλλαχοῦ. Μελισσοκομία και βομβυκοτροφία έν τῷ σχολείῳ (τὸ δεύτερον ιδίως διὰ τὰ θήλας)· γ) τὰ κοιλέντεροτά. Εἶδη τούτων. Ἡ σπογγαλιεία. Ἀλιεία και κατεργασία κοραλλίων.

5) **Ὁ ἄνθρωπος.** Τὰ μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Τὰ ὄστα και οἱ μύες. Ἡ σπουδαιότης τῆς τονώσεως τῶν μυῶν. Ὁ ἐγκέφαλος και τὰ νεῦρα. Αἷτια ἐξασθενήσεως τῶν νεύρων και μέσα τονώσεως. Τὰ αἰσθητήρια ὄργανα τοῦ ἀνθρώπου, Τὰ σπουδαιότερα τῆς ὑγιεινῆς τῶν ὀφθαλμῶν. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κορμοῦ τοῦ ἀνθρώπου Τὰ έν αὐτῷ ὄργανα. Αἷ τροφαὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πέψις και τὰ πεπτικά ὄργανα. Τὰ ἀναγκαϊότετα περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν ὀδόντων και τοῦ στομάχου. Ἀπομύζησις τῶν τροφῶν και ἐκκρίσεις τῶν ἀχρήστων. Ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος. Τὰ ὄργανα τῆς κυκλοφορίας. Ἡ ἀναπνοή. Ἡ σημασία τοῦ καθα-

ροῦ ἀέρος διὰ τὴν ἀναπνοήν. Ζωικὴ θερμότης. Ἄδηλος διαπνοή.
Τὸ δέριμα καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς καθαριότητος αὐτοῦ.

Γ'. Ἀμοιβαία σχέσις φυτῶν καὶ ζώων.

Οἰκονομία, ἀρμονία καὶ ἐνότης ἐν τῇ φύσει.

Β'. Διὰ τάξεις συνδιδασκομένας

Γ' καὶ Δ' τάξεις

(πρῶτον καὶ δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α'. Τὰ γνωστότερα τῶν ἐν Ἑλλάδι φυτῶν καὶ ζώων.

1) Ἡ οἰκία καὶ ἡ αὐλή. Γενικὴ εἰκὼν τῆς οἰκίας καὶ τῆς αὐλῆς. Χρησιμότης αὐτῶν. Τὰ ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ταῖς αὐλαῖς ζῶα καὶ φυτὰ· α) Ἐκ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις τῆς Ἑλλάδος καὶ ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν καλλιεργουμένων φυτῶν ὁ δῖανθος (γαρυφαλλία), ὁ βασιλικός, ὁ χεῖρανθος (κιτρίνη βιολέττα), ἴον τὸ τρίχρουν (πανσές), ἡ ὄρτανσία, ἡ γαρδένια, τὸ ἀντίρρινον (σκυλλάκια), ἡ βιγώνια, ἡ καμέλλια, ἡ ἀσκληπιάς κλπ.· β) ἐκ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ καὶ ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν ζώων· ἡ γάτα, ὁ κύων, τὸ πρόβατον, ὁ βοῦς, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος, ἡ αἶξ, ὁ χοῖρος, ὁ ἡμίονος, ὁ μῦς, ἡ μύια, ἡ ὄρνις, ὁ ἀλέκτωρ, ἡ χελιδὼν, ἡ Ἰνδικὴ ὄρνις, τὸ στρουθίον, ἡ περιστέρα, ἡ σῆς (σκόρος), κώνωψ ὁ κοινός, ἡ ἀράχνη, ὁ ψύλλος, ὁ κόρις κλπ.

2) Ὁ κήπος. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ κήπου. Χρησιμότης αὐτοῦ. Ζῶα καὶ φυτὰ τοῦ κήπου· α) ἐκ τῶν ἐν τοῖς κήποις τῆς Ἑλλάδος δένδρων· ἡ ἀμυγδαλῆ, ἡ μηλέα, ἡ μορέα, ἡ καρυά, ἡ συκῆ, ἡ ἐλαία, ἡ δαμασκηνέα, ἡ κερασέα, ἡ ροιά, ἡ κυδωνέα, ἡ ροδακινέα, ἡ ἀπιδέα, ἡ κιτρέα, ἡ κυπάρισσος, σχοῖνος, ὁ μαστιχοφύκος, ἡ ἄμπελος κλπ.· β) ἐκ τῶν ἐν τοῖς κήποις λαχάνων· αἱ κράμβαι, ὁ θριδάξ (μαροῦλι), ἡ κολοκύνθη, τὸ τεῦτλον, τὸ σέλινον, τὰ κρόμμυα, ἡ κινάρα, στρύχνος ὁ ἐδῶδιμος (μελιτζάνα), στρύχνος τὸ λυκοπέρικον (ντομάτα), ἴβισκος ὁ ἐδῶδιμος (μπάμια), σίκυος ὁ ἡμερος (ἄγγουριά), τὸ σινάπι κλπ.· γ) ἐκ τῶν ἐν ἐν τοῖς κήποις ἀνθέων ὁ νάρκισσος, ἡ ροδῆ, τὰ ἴα, ὁ ἴασμος (γιασεμί), νήριον τὸ κοινὸν (ροδοδάφνη), ἡ μαργαρίτα, τὸ δενδρολίβανον, οἱ χειμώνανθοι, τὰ χρυσάνθεμα, ὁ ὑκάνθος, ἡ δάλια κλπ.· δ) ἐκ τῶν ἐν τοῖς κήποις ζώων· σκώληξ ὁ γήινος, κοχλίας ὁ ποματίας, λείμαξ ὁ ἀγροδίαιτος (γυμνοσάλιαγκας), βροῦχος ὁ τῶν κυάμων, ἀνθονόμος ὁ τῶν μηλεῶν, κητονία ἡ χρυσόχρους (χρυσόμυγα), ἡ πραιοσκουρίς (κολοκυνθοκόφτης), τὰ ἐν τοῖς κήποις ὄδικα πτηνὰ κλπ.

3) Ὁ ἀγρός. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ ἀγροῦ. Ἡ χρησιμότης αὐτοῦ. Τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς φυτὰ καὶ ζῶα. α) Ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς τῆς Ἑλλάδος καλλιεργουμένων φυτῶν· ὁ σίτος, ἡ κριθή, ὁ ἀραβόσιτος, ἡ ὄρυζα, ἡ σίκαλις, ἡ βρώμη, ὁ καπνός, ὁ βάμβαξ, τὸ λίνον, ὁ κάνναβις, τὸ σῆσαμον, ὁ φασίολος, οἱ κύαμοι, ἡ φακῆ, τὰ πῖσα, οἱ ἐρέβινθοι, τὰ γεώμηλα, τὸ τριφύλλιον κλπ.· β) Ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς ζώων· ἡ ἀκρίς, ὁ μύρμηξ, ὁ λαγῶς, ἡ χελώνη, ὁ ἀκανθόχοιρος, ὁ ἀσπάλαξ, ὁ ἀρουραῖος μῦς, ὁ τέττιξ, ὁ γρύλλος (τροξαλίδα, τριζόνι), ἡ ἔχιδνα, ὁ σκορπίος καὶ τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς πτηνὰ· κίχλη, κορυδαλός, μελεαγρίς ἡ νουμαδική (φραγκόκοττα), πελαργός, ἔποψ (τσαλαπετεινός) κλπ.

4) Ὁ λειμών. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ λειμῶνος. Χρησιμότης αὐτοῦ. Φυτὰ καὶ ζῶα τοῦ λειμῶνος· α) Ἐκ τῶν φυτῶν τῶν λειμῶνων τῆς Ἑλλάδος· ἡ ἀνεμώνη, μήκων ἡ ροιάς (παπαρούνα), τὸ χαμαίμηλον, ἄρον τὸ στικτὸν (δρακοντιά), θύμος ὁ κεφαλωτὸς κλπ.· β) ἐκ

των ζώων των λειμώνων : ή μέλισσα και άλλα έντομα (πεταλοϋδες), οί κύνθαροι, τὰ πρόβατα κλπ.

5) Τό έλος και ή λίμνη. Γενική εικών έλους και λίμνης. Ή νοσηρότης των έλών' α) έκ των φυτών των έλών της Έλλάδος : τύφη ή στενόφυλλος (ψάθα), σχοίνοις ό όξυς και σχοίνοις ό παράλιος (βοϋρλα), κάλαμος κ λπ. β) έκ των ζώων των έλών και των λιμνών της Έλλάδος : ό βάτραχος, κώνωψ ό άνωφελής, ή νήσσα, ό χήν, ή άγρίνησση, ό πελεκάν, ή βδέλλα, ό έγγχελυσ, και τινες γνωστοί ίχθύες των γλυκέων υδάτων.

6) Τό δάσος. Γενική εικών του δάσους. Αί έκ των δασών ώφέλεια. Φυτά και ζώα του δάσους' α) έκ των δένδρων των δασών της Έλλάδος : ή πεύκη, ή έλάτη, ή δρυς, ή όξυα, ή άρκευθος (κέδρος), ή καστανέα, ή μύρτος, ή δάφνη, ό πλάτανος κλπ. β) έκ των ζώων των δασών : ή έλαφος, ή ίκτις (νυφίτσα), ή δορκάς, ό κάπρος, ό λύκος, ό θώς, ό τρόχος (άσβός), ό σκίουρος, ή πέρδιε, ή τρυγών, ό όρτυξ, ό ίέραξ, ό κόραξ, ό άετός, ό γύψ, ή άηδών, ό κόσσυφος, ό κόκκυξ, σκολόπαξ ό κοινός (μπεκάτσα), ό δρυοκολάπτης, κίρκος ό έρυθρόπους (κιρκινέζι), κίσσα ή βαλανολόγος (κίσσα), κίττα ή μακρόουρος (καρακάξα), ώτίτης ό νυκτοκόραξ (μπούφος), ό φασιανός, κοχλίας ό των δασών και άλλα.

7) Ή θάλασσα. Γενική εικών της θαλάσσης. Χρησιμότης αυτής. Ζώα και φυτά της θαλάσσης' α) έκ των φυτών της θαλάσσης τὰ φύκη κλπ. β) έκ των ζώων της θαλάσσης : ή τρίγλη (μπαριμπούνι), ό λάβραξ, ό σκόμβρος, μελάνουρος ό κοινός, ό κέφαλος, ή συναγρίς, ή γλώσσα, ό άστακός, ή σπηλιά, ό όκτάπους, ή τευθίς (καλαμάρι), μυτίλλος ό έδώδιμος (μύδι), τό όστρεον (στρείδι), ή πέρκη, ό δελφίν, ό θύννος ό σκομβροειδής (παλαμίδα), χρύσοφος ό κοινός (τσιπούρα), ή συναγρίς ή μικρόφθαλμος (φαγκρί), σάργος ό σαλβάνιος (σπάρος), ή λρίς, ό σπόνγος, τό κοράλλιον, ό καρχαρίας, ό όρφως (ροφός), ή σαρδίνη, ό ξιφίας, ήπποκάμπος ό βραχύρρυγος (άλογάκι), δακτυλόπτερος ό ίπτάμενος (χελιδονόψαρο), ή βατίς (σελάχι), τό σκύλλιον (σκυλλόψαρον), έχίνος ό σφαιριδοειδής (άχίνος) κλπ.

Β. Τά κυριώτερα των όρυκτων και πετρωμάτων της Έλλάδος : ό κοινός άβσεστόλιθος, τό μάρμαρον, ή κιμωλία, ό χαλακίας, γύψος ή ύδρομιάς, ό μαγνησίτης (λευκόλιθος), ή άργιλλος, ή σμύρις, ό άμίαντος, ό άργιλλικός σχιστόλιθος, ό γρανίτης, ό ψαμμόλιθος, τό θεϊον, οί γαιάνθρακες (λιγνίτης), ό χρωμίτης, ό μόλυβδος και ό άργυρος (γαληνίτης), ό ψευδάργυρος (καλαμίνα) και ό σίδηρος (σιδηροπυρίτης) και αίματίτης.

ΣΗΜ. Έκ της άνωτέρω άναγραφομένης ύλης τό ήμισυ των γνωστοτέρων και ήττον γνωστών εις έκαστον τόπον φυτών, ζώων και όρυκτων διδάσκειται τό πρώτον έτος της συνδιδασκαλίας, τό δε έτερον ήμισυ τό δεύτερον έτος. Άνεγράφη δ' άφθονώτερος πως ή ύλη, ίνα ό διδάσκαλος εκλέγη έκασταχού την καταλληλοτέραν. Άλλά και μη άναγραφομένην έν τω προγράμματι και ύπάρχουσαν έν τω τόπω ύλην δύναται νά διδάσκη ό διδάσκαλος.

Ε' και Στ' τάξεις

(πρώτον έτος συνδιδασκαλίας)

Α'. Ο φυτικός κόσμος ξένων χωρών.

1) Αί θερμαί χώραι της γής. Γενική εικών θερμών χωρών. Αί έρημοι. Φυτά των θερμών χωρών. Έκ των φυτών των θερμών χωρών : ό φοίνιξ, τό σακχαροκάλαμον, ή Ινδική συκή (φραγκοσυκιά), τό κακοόδευδρον, τό άρτόδευδρον, ή καφέα, ή βανανέα,

τὸ λινδικόν, ἡ βανίλλα, τὸ πιπέρι, εὐγενία ἢ καρυόφυλλος (τὸ γαρυφαλόδενδρον), ἡ ὄρυζα, ἡ κανέλλα, ἡ θεά (τοαί), τὸ μωσχοκάρυον, ἡ κιχόνη (δένδρον τῆς κίνας), ὁ εὐκάλυπτος, συκὴ ἢ ἔλαστική κλπ.

2) Ἡ εὐκράτος ζώνη. Γενικὴ εἰκὼν τῆς εὐκράτου ζώνης. Φυτὰ τῆς εὐκράτου ζώνης μὴ συνήθη ἐν Ἑλλάδι.

3) Αἱ ψυχραὶ χώραι. Γενικὴ εἰκὼν τῶν ψυχρῶν χωρῶν Αἱ τοῦνδραι. Φυτὰ τῶν ψυχρῶν χωρῶν. Ἐκ τῶν φυτῶν τῶν ψυχρῶν χωρῶν αἱ ναυώδεις Ἰτέαι, τὰ βρύα, οἱ λειγιῆνες κλπ.

4) Ἡ θάλασσα. Γενικὴ εἰκὼν τῆς θαλάσσης. Ἐκ τοῦ φυτικοῦ κόσμου τῶν θαλασσῶν τὸ σάργανον.

Β'. Ἐκ τῶν ὄρυκτῶν τῶν ξένων χωρῶν τὸ ὄρυκτὸν ἄλας, οἱ λιθάνθρακες, οἱ γαιάνθρακες, τὸ ἤλεκτρον, ἡ ἄσφαλός, τὸ πετρέλαιον, ὁ ἀδάμας, ὁ γραφίτης, ὁ σάπφειρος, τὸ ρουβίνιον, ὁ σμάραγδος.

Γ'. Τὸ βασιλεῖον τῶν φυτῶν.

1) Γενικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν φυτῶν. Διαίρεσις αὐτῶν.

2) Τὸ φυτόν. Αἱ ρίζαι αὐτοῦ. Εἶδη ριζῶν Χρησιμότης τῶν ριζῶν. Ὁ βλαστός. Τὰ μέρη αὐτοῦ. Οἱ ὀφθαλμοί. Εἶδη ὀφθαλμῶν. Τὰ φύλλα. Εἶδη φύλλων. Χρησιμότης τῶν φύλλων. Τὰ ἄνθη. Εἶδη ἄνθῶν. Τὰ μέρη τοῦ ἄνθους. Χρησιμότης τοῦ ἄνθους Ὁ καρπός. Εἶδη καρπῶν. Χρησιμότης τοῦ καρποῦ. Τρόπος πολλαπλασμοῦ τῶν φυτῶν.

3) Τὰ δένδρα. Ἡ χρησιμότης αὐτῶν καθόλου. Τὰ ὀπωροφόρα δένδρα Αἱ συνηθέστεραι ἀσθένειαι τῶν ἐν τῷ τόπῳ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ τὰ βλαβερὰ ἔντομα. Καλλιέργεια ὀπωροφόρων δένδρων ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐγκεντρισμός καὶ ἐνσοφθαλισμός. Καλλιέργεια ὀπωροφόρων δένδρων ἐν τῷ κήπῳ (ἰδίως διὰ τὰ ἄρρενα).

4) Καλλωπιστικὰ φυτὰ Εἶδη καὶ χρησιμότης αὐτῶν. Ἀσθένειαι καὶ βλαβερὰ ἔντομα. Ἡ ἀνθοκομία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. Καλλιέργεια ἄνθῶν ἐν τῷ κήπῳ (ἰδίως διὰ τὰ θήλεα).

5) Τὰ λαχανικά Εἶδη λαχανικῶν. Ἡ χρησιμότης τῶν λαχανικῶν Ἀσθένειαι καὶ βλαβερὰ ἔντομα. Ἡ λαχανοκομία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. Καλλιέργεια λαχανικῶν ἐν τῷ κήπῳ.

6) Οἱ δημητριακοὶ καρποὶ καὶ τὰ ὄσπρια. Ἡ χρησιμότης αὐτῶν. Ἀσθένειαι καὶ βλαβερὰ φυτὰ καὶ ἔντομα. Ἡ καλλιέργεια τούτων ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. Καλλιέργεια αὐτῶν ἐν τῷ κήπῳ.

7) Ὁ κωνὸς καὶ ὁ βάμβαξ. Ἡ καλλιέργεια τούτων ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ Καλλιέργεια αὐτῶν ἐν τῷ κήπῳ

8) Τὰ δάση. Τὰ εἶδη τῶν δένδρων τῶν δασῶν. Ἡ ἐκ τῶν δασῶν ὠφέλεια. Ἐχθροὶ τῶν δασῶν. Ἡ δασοκομία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ.

Ε' καὶ Στ' τάξις

(Δεύτερον εἶος συνδιδασκαλίας)

Α'. Ὁ ζωικὸς κόσμος ξένων χωρῶν.

1) Αἱ θερμαὶ χώραι τῆς γῆς Γενικὴ εἰκὼν τῶν θερμῶν χωρῶν. Αἱ ἔρημοι. Ζῷα τῶν θερμῶν χωρῶν. Ἐκ τῶν ζῴων τῶν θερμῶν χωρῶν : οἱ πίθηκοι, ὁ ἐλέφας, ὁ ρινόκερος, ὁ ἵπποπόταμος, ὁ λέων, ἡ τίγρις, ὁ πάνθηρ, ἡ κάμηλος, ὁ βίσσων, ἡ καμηλοπάρδαλις, ἡ λεοπάρδαλις, ἡ ὕαινα, ἡ ἀντιλόπη, ἡ κακουργώ, ὁ κροκόδειλος, ὁ βόας, ὁ πύθων, ὁ κροταλίας, ὁ ταῶς, οἱ ψιττακοί, ὁ ὄρνιθόρρυγγος, ἡ στρουθοκάμηλος, ἡ ἔμοῦ καὶ ἄλλα.

2) Ἡ εὐκράτος ζώνη Γενικὴ εἰκὼν τῆς εὐκράτου ζώνης. Ζῷα τῆς εὐκράτου ζώνης μὴ συνήθη ἐν Ἑλλάδι.

3) Αί ψυχραὶ χώραι τῆς γῆς. Γενικὴ εἰκὼν τῶν ψυχρῶν χωρῶν. Αἱ τοῦνδραι. Ζῶα τῆς ψυχρᾶς ζώνης. Ἐκ τῶν ζῶων τῆς ψυχρᾶς ζώνης ὁ τάρανδος, ἡ λευκὴ ἄρκτος, ἰκτίς, (σαμούριον) κλπ.

4) Ἡ θάλασσα. Γενικὴ εἰκὼν τῆς θαλάσσης. Ἐκ τοῦ ζωικοῦ κόσμου τῶν θαλασσοῶν: ἡ φάλαινα, ἡ ἀρίγγη, ὁ γάδος, ἡ μαλακόπιλος νήσσα, ὁ φοινικόπτερος, ἡ ἐμύς (θαλασσία χελώνη), μελεαγρίς ἡ μαργαριτοφόρος, ἡ πορφύρα κλπ.

Β'. Ἐκ τῶν ὀρυκτῶν τῶν ξένων χωρῶν: ὁ χρυσοῦς, ὁ λευκόχρυσος, ὁ ψευδάργυρος, τὸ ἄλλουμίνιον, τὸ νικέλιον, ὁ χαλκός, ὁ ὑδράργυρος κλπ.

Γ'. Τὸ βασιλείον τῶν ζῶων.

1) Γενικὰ γνωρίσματα τῶν ζῶων. Σπονδυλωτὰ καὶ ἀσπόνδυλα ζῶα. Γενικὰ γνωρίσματα τῶν σπονδυλωτῶν.

2) Ἐκ τῶν σπονδυλωτῶν: α) Τὰ θηλαστικά. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν θηλαστικῶν. Ἡ χρησιμότης πολλῶν θηλαστικῶν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ κτηνοτροφία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. β) Τὰ πτηνὰ. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν πτηνῶν. Κατασκευὴ τοῦ σώματος τῶν πτηνῶν καὶ ἐφόδια αὐτῶν πρὸς πτήσιν. Ἡ πτηνοτροφία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. Πτηνοτροφία. γ) Οἱ βᾶτραχοι. δ) Τὰ ἔρπετά. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν ἔρπετῶν. Τὰ δηλητηριώδη ἔρπετά. Τὰ προχειρότερα φάρμακα κατὰ τῆς δῆξεως δηλητηριωδῶν ὄψεων. ε) Οἱ ἰχθύες. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν ἰχθύων. Προσαρμογὴ τοῦ σώματος τῶν ἰχθύων πρὸς τὸ ζῆν ἐν τῷ ὕδατι καὶ πρὸς τὸ κινεῖσθαι ἐν αὐτῷ. Χρησιμότης τῶν ἰχθύων. Ἡ ἰχθυοτροφία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. Ἄνατροφή ἰχθύων ἐν τῷ σχολείῳ.

3) Ἐκ τῶν ἀσπονδύλων α) Τὰ ἔντομα. Κοινὰ γνωρίσματα τῶν ἐντόμων. Ὠφέλιμα καὶ βλαβερά τῷ ἀνθρώπῳ ἔντομα. Οἱ ἀνοφελεῖς κώωπες. Ἡ μελισσοκομία καὶ βομβυκοτροφία. (Τὸ δεύτερον ἰδίως διὰ τὰ θήλας).

β) Τὰ κοιλεντερωτά. Εἶδη τούτων. Ἡ σπογγαλιεία, ἀλιεία καὶ κατεργασία κοραλιῶν

4) Ὁ ἄνθρωπος. Τὰ μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Τὰ ὀστά καὶ οἱ μύες τοῦ ἀνθρώπου Ἡ σπουδαιότης τῆς τονώσεως τῶν μυῶν. Ὁ ἐγκέφαλος καὶ τὰ νεῦρα. Αἷτια ἐξασθενήσεως τῶν νεύρων καὶ μέσα τονώσεως αὐτῶν.

Τὰ αἰσθητήρια ὄργανα τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ σπουδαιότερα τῆς ὑγιεινῆς τῶν ὀφθαλμῶν. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κορμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ ἐν αὐτῷ ὄργανα Αἷ τροφαὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πέψις καὶ τὰ πεπτικά ὄργανα. Ὀλίγα περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ στομάχου. Ἀπομύζησις τῶν τροφῶν καὶ ἐκκρίσεις τῶν ἀχρήστων. Ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος. Τὰ ὄργανα τῆς κυκλοφορίας. Ἡ ἀναπνοή Ἡ σημασία τοῦ καθαροῦ ἀέρος. Ζωικὴ θερμότης. Ἀδελφὸς διαπνοή. Τὸ δέρμα καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς καθαριότητος αὐτοῦ.

Δ'. Ἡ ἀμοιβαία σχέσις φυτῶν καὶ ζῶων ἐν τῇ φύσει. Οἰκονομία, ἄρμονία καὶ ἐνότις ἐν τῇ φύσει.

ΣΗΜ. Ἡ ὕλη τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσιν ἀνεγράφη ἀφθονωτέρα τοῦ δένοντος, ἵνα δύναται νὰ ἐκλέγη τὰ γνωστότερα κατὰ τόπους ὁ διδάσκαλος.

ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ

Α'. Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομένης

Ε'. τὰξις

Ἐκ τῆς φυσικῆς πειραματικῆς.

1) Διαστολὴ καὶ συστολὴ τῶν σωμάτων ἐξ αἰτίας τῆς αὐξήσεως

ἢ τῆς ἐλαττώσεως τῆς θερμότητος. Θερμόμετρα. Ἄνωμαλία τοῦ ὕδατος ὡς πρὸς τὴν συστολὴν καὶ διαστολὴν. 2) Τῆξις καὶ πῆξις τῶν σωμάτων. Λανθάνουσα θερμότης. Διάλυσις. 3) Βρασμός, ἐξαέρωσις, ὑγροποιήσις ἀτμῶν, ἀπόσταξις. Ψῦχος παραγόμενον διὰ τῆς ἐξατμίσεως. Κατασκευὴ πάγου τεχνητοῦ. 4) Ὑδατῶδη μετέωρα (ὀμίχλη, νέφος βροχή, δρόσος, πάχνη, χιών, χάλαζα), ἀνεμοί. 5) Ἐλαστικὴ δύναμις τῶν ἀτμῶν. Ἄτμομηχαναί. 6) Πηγαὶ θερμότητος. Διάδοσις τῆς θερμότητος α) δι' ἀκτινοβολίας, β) δι' ἀγωγιμότητος, γ) διὰ ρευμάτων τῶν ὑγρῶν σωμάτων καὶ τῶν ἀερίων. Εὐθερμαγωγὰ καὶ δυσθερμαγωγὰ σώματα. 7) Ἀνακλαστικὴ καὶ ἀπορροφητικὴ τῆς θερμότητος δύναμις τῶν σωμάτων.

1) Β α ρ ὕ τ η ς. Κέντρον βάρους. Ἴσορροπία τῶν στερεῶν σωμάτων. Εἶδη αὐτῆς, 2) Μοχλός, στατήρ, ζυγός, πλάστιγγ, τροχαλία, πολύσπαστα, βαροῦλκον. 3) Τὸ ἐκκρεμῆς. Ἐφαρμογὴ τοῦ ἐκκρεμοῦς εἰς τὰ ὥρολόγια. Κεντρόφυξ δύναμις. 1) Ἴσορροπία ὑγροῦ ἐν συγκοινωνουσίαι ἀγγείαις. Ὑδραγωγεῖα, ἀναβρυτήρια, ἀρτεσιανὰ φρέατα. 2) Πίεσις τῶν ὑγρῶν ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τῶν ἀγγείων. Ὑδραυλικὸς στρόβιλος. Ἄρχῃ τοῦ Ἀρχιμηδους. Εἰδικὸν βάρος. Ἀραιόμετρα. 3) Τριχοειδῆ φαινόμενα, διαπίδουσις. 4) Τὸ ὕδωρ ὡς κινήτριος δύναμις. Ὑδρομυλοὶ, ὑδροκίνητα μηχανήματα ἐργοστασίαι.

1) Ἡ ἀτμόσφαιρα, Πίεσις τῆς ἀτμοσφαιράς. Βαρόμετρα, Οἰνήρυσις, σικύα, σίφων, ὑδραντλία. 2) Πίεσις ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἀέρι ἐμβεβαπτισμένων σωμάτων. Ἀερόστατα. 3) Ὁ ἀήρ ὡς κινήτριος δύναμις. Ἀνεμόμυλος. Ἴστιοφόρα πλοῖα κλπ.

Ἐκ τῆς Χημείας.

1) Ὁ ἀήρ. Ὄξυγόνον, ὑδρογόνον, ἀνθρακικόν ὀξύ. 2) Τὸ ὕδωρ. Ὑδρογόνον, ὀξυγόνον. Ρυπτικά καὶ ἀρρυπτικά ὕδατα. 3) Τὸ χλωριούχον νάτριον. Παρασκευὴ θαλασσίου ὕδατος. 4) Ἀνθρακικόν καὶ θεϊκόν ἀσβέστιον. Κατασκευὴ ὑάλου. 5) Τὰ στεατικά κηρία 6) Ὄξειδωσις τῶν μετάλλων. 7) Ζῶικα καὶ φυτικά χρωστικά οὐσίαι. (Ἐρυδρόδανον, ἰνδικόν, πορφύρα).

Τ ά ξ ι ς Ἔ κ τ η

Ἐκ τῆς φυσικῆς πειραματικῆς.

1) Παραγωγὴ καὶ διάδοσις τοῦ ἤχου. Ταχύτης αὐτοῦ ἐν τῷ ἀέρι τοῖς ὑγροῖς καὶ διὰ τῶν στερεῶν. Ἡχώ καὶ ἀντήχησις. Ὑψος τοῦ ἤχου. Αἴτια τῆς καθ' ὕψος διαφορᾶς. Τὰ φωνητικά ὄργανα τοῦ ἀνθρώπου. Φωνογράφος.

1) Σώματα αὐτόφωτα, ἑτερόφωτα, διαφανῆ, σκιερά. Διάδοσις καὶ ταχύτης τοῦ φωτός. Ἐντασις τοῦ φωτός. Αἴτια ἐξασθενήσεως αὐτοῦ. 2) Ἀνάκλασις τοῦ φωτός. Κάτοπτρα ἐπίπεδα καὶ σφαιρικά. 3) Διάθλασις τοῦ φωτός. Φαινόμενα προερχόμενα ἐκ ταύτης. 4) Ἀμφίκοιλοι καὶ ἀμφίκυρτοι φακοὶ (μυωπία καὶ πρεσβυωπία). Φωτογραφία, μικροσκόπιον, τηλεσκόπιον. Κινηματογράφος. 5) Ἀνάλυσις τοῦ ἡλιακοῦ φωτός διὰ πρίσματος. Οὐράνιον τόξον.

1) Φυσικοὶ καὶ τεχνητοὶ μαγνήται. Ἀμοιβαία ἐπίδρασις μαγνητῶν. Γήινος μαγνητισμός. Ναυτικὴ πυξίς. 2) Παραγωγὴ ἠλεκτρισμοῦ διὰ προστριβῆς. Ἐλξις καὶ ἄπωσις ἠλεκτρισμένων σωμάτων, θετικὸς καὶ ἀρνητικὸς ἠλεκτρισμός. Καλοὶ καὶ κακοὶ ἀγωγοὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ἡλέκτρισις ἐξ ἐπιδράσεως. Δύναμις τῶν ἀκίδων. Ἀτμοσφαιρισμός ἠλεκτρισμός. Ἀστραπή. Ἀλεξιτέρανον.

Δυναμικὸς ἠλεκτρισμός.

Ἡλεκτρομαγνήτοι. Ἡλεκτρικὸν κώδωνες, ἠλεκτρικὸν φῶς, τηλεγράφος, τηλεφώνον. Διὰ γαλβανώσεως ἐπαργύρωσις, ἐπιχρύ-

σώσεις, ἐπινικέλωσις κλπ. Γαλβανοπλαστική. Ἀποτυπώματα εἰκόνων, νομισμάτων, σφραγίδων κλπ.

Ἐκ τῆς χημείας.

1) Ὁ ἄνθραξ. Φυσικοὶ καὶ τεχνητοὶ ἄνθρακες, ἀδάμας, γραφίτης (κατασκευὴ μολυβδοκονδύλων). Ἡ πίσσα, τὸ πετρέλαιον, ἡ βενζίνη, τὸ φωεαέριον, ἡ ναφθαλίνη. Χρώματα ἀνιλίνης. 2) Τὸ ἀνθρακικὸν νάτριον (σόδα). 3) Τὸ ἀνθρακικὸν κάλιον (πότασσα). Κατασκευὴ σάπωνος. 4) Ὁ φωσφόρος. Κατασκευὴ πυρείων 5) Τὸ νίτρον. Κατασκευὴ πυρίτιδος. 6) Αἱ ζυμώσεις. Οἶνοπνευματικὴ ζύμωσις. Τὸ ὄξος. 7) Τὸ σάκχαρον.

Β'. Διὰ τάξεις συνδιδασκομένης

Ε' καὶ ΣΤ' τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Ἐκ τῆς φυσικῆς πειραματικῆς.

1) Διαστολὴ καὶ συστολὴ τῶν σωμάτων ἐξ αἰτίας τῆς αὐξήσεως ἢ τῆς ἐλαττώσεως τῆς θερμότητος. Θερμόμετρα. Ἀνωμαλίας τοῦ ὕδατος ὡς πρὸς τὴν συστολὴν καὶ διαστολὴν. 2) Τῆξις καὶ πήξις τῶν σωμάτων. Λανθάνουσα θερμότης. Διάλυσις. 3) Βρασμὸς ἐξαέρωσις, ὑγροποίησης ἀτμῶν, ἀπόσταξις. Ψῦχος παραγόμενος διὰ τῆς ἐξατμίσεως. Κατασκευὴ πάγου τεχνητοῦ. 4) Ὑδατῶδη μετέωρα (ὀμίχλη, νέφος, βροχὴ, πάχνη, χιὼν, χάλαζα), ἄνεμοι. 5) Ἐλαστικὴ δύναμις τῶν ἀτμῶν. Ἀτμομηχαναί. 6) Πηγαί θερμότητος. Διάδοσις τῆς θερμότητος: α) δι' ἀκτινοβολίας, β) δι' ἀγωγιμότητος, γ) διὰ ρευμάτων τῶν ὑγρῶν σωμάτων καὶ τῶν ἀερίων. Εὐθερμαγωγὰ καὶ δυσθερμαγωγὰ σώματα. 7) Ἀνακλαστικὴ καὶ ἀπορροφητικὴ τῆς θερμότητος δύναμις τῶν σωμάτων.

1) Βαρύτης. Κέντρον βάρους. Ἴσορροπία τῶν στερεῶν σωμάτων. Εἶδη αὐτῆς. 2) Μοχλὸς στατήρ, ζυγὸς, πλάστιγγε, τροχαλίας πολύσπαστα, βαροῦλκον. 3) Τὸ ἔκκρεμές. Ἐφαρμογὴ τοῦ ἔκκρεμοῦς εἰς τὰ ὄρολόγια.

1) Παραγωγή καὶ διάδοσις τοῦ ἤχου. Ταχύτης αὐτοῦ ἐν τῷ ἀέρι, τοῖς ὑγροῖς καὶ διὰ τῶν στερεῶν. Ἥχῳ καὶ ἀντήχησις. Ὑψος τοῦ ἤχου. Αἷτια τῆς καθ' ὕψος διαφορᾶς.

Τὰ φωνητικὰ ὄργανα τοῦ ἀνθρώπου. Φωνογράφος.

1) Σώματα αὐτόφωτα, ἑτερόφωτα, διαφανῆ, σκιερά. Διάδοσις καὶ ταχύτης τοῦ φωτός. Ἐντασις τοῦ φωτός. Αἷτια ἐξασθενήσεως αὐτοῦ. 2) Ἀνάκλασις τοῦ φωτός. Κάτοπτρα ἐπίπεδα καὶ σφαιρικά. 3) Διάθλασις τοῦ φωτός. Φαινόμενα προερχόμενα ἐκ ταύτης. 4) Ἀμφίκυκλοι καὶ ἀμφίκυρτοι φακοὶ (μυωπία, πρεσβυωπία). Φωτογραφία, μικροσκόπιον, τηλεσκόπιον, κινηματογράφος. 5) Ἀνάλυσις τοῦ ἡλιακοῦ φωτός διὰ πρίσματος. Οὐράνιον τόξον.

Ἐκ τῆς Χημείας.

1) Ὁ ἄνθραξ. Φυσικοὶ καὶ τεχνητοὶ ἄνθρακες, ἀδάμας, γραφίτης (κατασκευὴ μολυβδοκονδύλων) ἢ πίσσα, τὸ πετρέλαιον, ἡ βενζίνη, τὸ φωταέριον, ἡ ναφθαλίνη, χρώματα ἀνιλίνης. 2) Τὸ ἀνθρακικὸν νάτριον (σόδα). 3) Τὸ ἀνθρακικὸν κάλιον (πότασσα). Κατασκευὴ σάπωνος. 4) Ὁ φωσφόρος. Κατασκευὴ πυρείων. 5) Τὸ νίτρον. Κατασκευὴ πυρίτιδος, 6) Αἱ ζυμώσεις. Οἶνοπνευματικὴ ζύμωσις. Τὸ ὄξος. 6) Τὸ σάκχαρον.

Ε' καὶ ΣΤ' τάξις

Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας

Ἐκ τῆς φυσικῆς πειραματικῆς.

1) Ἴσορροπία ὑγροῦ ἐν συγκοινωνοῦσιν ἀγγείοις. Ὑδραγω-

γεία, άναβρυτήρια. άρτεσιανά φρέατα. 2) Πίσεις τῶν ὑγρῶν ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τῶν άγγελίων. Ὑδραυλικὸς στρόβιλος. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους. Εἰδικὸν βάρος τῶν σωμάτων. Ἀραιόμετρα. 3) Τριχοειδῆ φαινόμενα, διαπίδουςις. 4) Τὸ ὕδωρ ὡς κινητήριος δύναμις. Ὑδρόμυλοι, ὕδροκίνητα μηχανήματα ἐργοστασίων.

1) Ἡ ἀτμοσφαῖρα. Πίσεις τῆς ἀτμοσφαιράς. Βαρόμετρα, Οἰνήρυσις, σίκυα, σίφων, ὕδραντλία. 2) Πίσεις ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἀέρι ἐμβεβαπτισμένων σωμάτων. Ἀερόστατα. 3) Ὁ ἀήρ ὡς κινητήριος δύναμις. Ἀνεμόμυλος. Ἴστιοφόρα πλοία κλπ.

1) Φυσικοὶ καὶ τεχνητοὶ μαγνηταί. Ἀμοιβαία ἐπίδρασις μαγνητῶν. Γήινος μαγνητισμός. Ναυτικὴ πυξίς. 2) Παραγωγή ἠλεκτρισμοῦ διὰ προστριβῆς. Ἐλξις καὶ ἄπωσις ἠλεκτρισμένων σωμάτων. Θετικὸς καὶ ἀρνητικὸς ἠλεκτρισμός. Καλοὶ καὶ κακοὶ ἄγωγοὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ἠλέκτρισις ἐξ ἐπιδράσεως. Δύναμις τῶν ἀκίδων. Ἀτμοσφαιρικὸς ἠλεκτρισμός. Ἀστραπή. Ἀλεξικέραυνον. Δυναμικὸς ἠλεκτρισμός.

Ἠλεκτρομαγνηταί. Ἠλεκτρικοὶ κώδωνες. Ἠλεκτρικὸν φῶς, τηλεγράφος, τηλεφῶνα. Διὰ γαλβανώσεως ἐπαργύρωσις, ἐπιχρῶσις, ἐπικρέλωσις κλπ. Γαλβανοπλαστικὴ. Ἀποτυπώματα εἰκότων, νομισμάτων, σφραγίδων κλπ.

Ἐκ τῆς Χημείας.

1) Ὁ ἀήρ. Ὁξυγόνον, ὕδρογόνον, ἀνθρακικὸν δξύ. 2) Τὸ ὕδωρ. Ὑδρογόνον, δξύγονον. Ρυπτικὰ καὶ ἀρρυπτικὰ ὕδατα. 3) Τὸ χλωριούχον νάτριον. Παρασκευὴ θαλασσίου ἁλάτος. 4) Ἀνθρακικὸν καὶθεικὸν ἀσβέστιον. Κατασκευὴ ὑάλου. 5) Τὰ στεατικὰ κηρία. 6) Ὁξειδῶσις τῶν μετάλλων. 7) Ζῳικὰ καὶ φυτικὰ χρωστικὰ οὐσίαι. Ἐρυθρόδανον, ἰνδικόν, πορφύρα.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

Α' Τάξις

Οἱ ἀριθμοὶ 1—20. Μέσα αἰσθηματοποιήσεως σφαῖραι, ξυλάρια κλπ.

α) Οἱ ἀριθμοὶ 1—5. 1) Αἰσθητοποιήσις τῶν ἀριθμῶν 1, 2, 3, 4, 5. 2) Ἀρίθμησις ἀνιούσα 1—5. 3) Ἀρίθμησις κατιούσα 5—1. 4) Ἀρίθμησις ἀνιούσα διὰ προσθέσεως $1+1=2$, $2+1=3$ κλπ. 5) Ἀρίθμησις κατιούσα δι' ἀφαιρέσεως $5-1=4$, $4-1=3$ κλπ. 6) Ἀρίθμησις ἀνιούσα καὶ κατιούσα διὰ παραλείψεως ἐν τῷ μεταξύ ἀριθμῶν 1, 3, 5 καὶ 5, 3, 1. 7) Εὔρεσις τῶν ἀριθμῶν, οἵτινες κεῖνται μεταξύ τοῦ 1 καὶ 3, τοῦ 2 καὶ 4, τοῦ 3 καὶ 5 κλπ. 8) Ἀνάλυσις τῶν ἀριθμῶν 2, 3, 4 καὶ 5. Σύγκρισις καὶ διαφορὰ τούτων. 9) Ἀπλὰ προβλήματα προσθέσεως, ἀφαιρέσεως, πολλαπλασιασμοῦ καὶ διαιρέσεως μεταξύ τῶν ἀριθμῶν τούτων. 10) Γραφὴ τῶν ψηφίων 1, 2, 3, 4, 5.

β) Οἱ ἀριθμοὶ 1—10. 1) Αἰσθητοποιήσις τῶν ἀριθμῶν 6—10. 2) Ἀρίθμησις ἀνιούσα καὶ κατιούσα 1—10 καὶ 10—1. 3) Ἀρίθμησις ἀνιούσα διὰ προσθέσεως καὶ κατιούσα δι' ἀφαιρέσεως, ὡς καὶ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει. 4) Ἀρίθμησις ἀνιούσα διὰ παραλείψεως ἐν τῷ μεταξύ ἀριθμῶν 1, 3, 5, 7. 9 καὶ 1, 4, 7, 10 κλπ. 5) Ἀρίθμησις κατιούσα διὰ παραλείψεως ἀριθμῶν 10, 8, 6, 4, 2 καὶ 10, 7, 4, 1 κλπ. 6) Εὔρεσις τῶν ἀριθμῶν, οἵτινες κεῖνται μεταξύ τῶν ἀριθμῶν 2 καὶ 4, 3 καὶ 7, 7 καὶ 8 κλπ. 7) Ἀνάλυσις τῶν ἀριθμῶν 2, 4, 6, 8 καὶ 10 εἰς ἴσους προσθετοὺς. 8) Ἀνάλυσις καθόλου τῶν ἀριθμῶν 6—10. 9) Εὔρεσις τοῦ ἀριθμοῦ, ὅστις πρέπει νὰ προστεθῆ εἰς τοὺς 1—9, ἵνα συντελεσθῆ ὁ ἀριθμὸς 10. 10) Ἐννοια τοῦ ἡμίσεος. Διαίρεισις τῶν ἀριθμῶν 1, 3, 5, 7, 9 εἰς δύο ἴσα μέρη.

11) Ἀπλᾶ προβλήματα προσθέσεως, ἀφαιρέσεως, πολλαπλασιασμοῦ καὶ διαιρέσεως μεταξύ τῶν ἀριθμῶν 1—10. 12) Τὸ δεκάλεπτον, τὸ πεντάλεπτον, τὸ λεπτόν, τὸ μέτρον, τὸ ὑποδεκάμετρον. 13) Γραφὴ τῶν ἀριθμῶν 6—10. 14) Διδασκαλία τῶν σημείων τῶν τεσσάρων πράξεων.

γ) Οἱ ἀριθμοὶ 1—20. 1) Αἰσθητοποίησις τῶν ἀριθμῶν 11—20. 2) Ἀριθμησις ἀνιοῦσα καὶ κατιοῦσα, τὸ πρῶτον κανονικῶς, εἶτα διὰ προσθέσεως καὶ παραλείψεως ἀριθμῶν ὡς ἀνωτέρω. 3) Ἀνάλυσις τῶν ἀριθμῶν 12, 14, 15, 16, 18 καὶ 20 εἰς ἴσους προσθετέους. 4) Εὗρεσις τῶν παραγόντων τῶν ἀριθμῶν 4, 6, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 18 καὶ 20. 5) Πρόσθεσις μονοψηφίων, ὧν τὸ ἄθροισμα ὑπερβαίνει τὸ 10 μετ' ἀνάλυσιν τοῦ ἑτέρου τῶν προσθετέων εἰς δύο ἀριθμούς, ὧν ὁ ἕτερος νὰ ἰσῶται τῇ ἀπὸ τοῦ 10 διαφορᾷ τοῦ ἑτέρου προσθετέου, π.χ. $8+7=8+2+5$. 6) Ἀφαίρεσις ἀπο διψηφίου, μονοψηφίου ἀριθμοῦ τοιοῦτου, ὥστε ἡ διαφορὰ νὰ εἶναι μονοψήφιος ἀριθμός. Ἀσκήσις πρὸς ἀνάλυσιν τοῦ ἀφαιρέτου εἰς δύο ἀριθμούς, ὧν ὁ ἕτερος νὰ ἰσῶται τῇ διαφορᾷ τοῦ 10 ἀπὸ τοῦ μειωτέου, π.χ. $15-8=15-5-3$. 7) Πολλαπλασιασμός μονοψηφίου ἀριθμοῦ, ἐπὶ 2, 3, 4, 5 καὶ 6, δίδων γινόμενον μὴ υπερβαίνον τὸ 20. 8) Διαίρεσις διψηφίου ἀριθμοῦ, μὴ υπερβαίνοντος τὸ 20, διὰ 2, 3, 4, 5 καὶ 6. 9) Εὗρεσις τοῦ ἡμίσεος τῶν ἀριθμῶν 11, 13, 15, 17, 19. 10) Τὸ εἰκοσάλεπτον, τὸ δεκάλεπτον, τὸ πεντάλεπτον. 11) Λύσεις προβλημάτων καὶ τῶν τεσσάρων πράξεων ποσοφικῶς. 12) Γραφὴ τῶν ἀριθμῶν 1—20. 13) Λύσεις προβλημάτων γραπτῶς. 14) Διδασκαλία τῶν σημείων τῶν τεσσάρων πράξεων.

Β' τάξις

Οἱ ἀριθμοὶ 1—100.

Μέσα αἰσθητοποιήσεως τὸ ἀριθμητήριον, τὸ γαλλικὸν μέτρον, τὰ νομίσματα καὶ ἄλλα πράγματα.

1) Ἐπανάληψις τῶν ἀριθμῶν 1—20. 2) Σχηματισμός τῆς πρώτης ἑκατοντάδος πρῶτον ἕκ δεκάδων καὶ ἔπειτα ἕκ πεντάδων. Αἰσθητοποίησις τῶν ἀριθμῶν 30, 40, 50, 60 κλπ. διὰ δεκάδων καὶ πεντάδων. 3) Ἀριθμησις κατὰ δεκάδας καὶ πεντάδας ἀνιοῦσα καὶ κατιοῦσα. 4) Ἡ τρίτη δεκάς: α) Ἀριθμησις ἀπὸ τοῦ 21—30 ἀνιοῦσα καὶ κατιοῦσα κατα σειρὰν καὶ διὰ παραλείψεως ἐν τῷ μεταξύ ἀριθμῶν. β) Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις ἐντὸς τῆς δεκάδος ταύτης. γ) Πολλαπλασιασμός τοῦ 2 καὶ 3 ἐπὶ τοὺς ἀριθμούς 1—10. δ) Αἱ δυναταὶ πλήρεις διαιρέσεις τῶν ἀριθμῶν 20—30 διὰ τῶν ἀριθμῶν 1—10. ε) Γραφὴ τῶν ἀριθμῶν 1—30 καὶ λύσις προβλημάτων γραπτῶς. 5) Ἡ τετάρτη δεκάς καὶ αἱ ἐφεξῆς μέχρι τῆς δεκάτης ὡς ἀνωτέρω. 6) Πρόσθεσις ἀριθμῶν ἐχόντων δεκάδας καὶ μονάδας εἰς ἀριθμὸν ἔχοντα καθαρὰς δεκάδας καὶ τάνάπαλιν. 7) Πρόσθεσις ἀριθμοῦ ἔχοντος δεκάδας καὶ μονάδας εἰς ἀριθμὸν ἔχοντα ὡσαύτως δεκάδας καὶ μονάδας (15 καὶ $14=15+10+4$). Ἀνάλυσις τῶν μονάδων τοῦ ἐνός, ὅταν αὐταὶ μετὰ τῶν μονάδων τοῦ ἄλλου ἀποτελῶσιν ἀριθμὸν μεγαλύτερον τῆς δεκάδος, εἰς δύο ἀριθμούς, ὧν ὁ ἕτερος μετὰ τῶν μονάδων τοῦ πρώτου, ἀποτελεῖ δεκάδα ὡς $17+18=17+10+8=17+10+3+5$. 8) Ὁ πίναξ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. 9) Αἱ δυναταὶ πλήρεις διαιρέσεις τῶν ἀριθμῶν 1—100 διὰ τῶν ἀριθμῶν 1—10. 10) Λύσεις διαφόρων προβλημάτων καὶ τῶν τεσσάρων πράξεων ἐντὸς τῶν ἀριθμῶν 1—100. 11) Τὰ κλάσματα $1/2$, $1/4$ καὶ $1/5$. 12) Ἀσκήσεις ποσοφικαὶ πρὸς εὗρεσιν τοῦ $1/2$, τοῦ $1/4$, τοῦ $1/5$ τῶν ἀριθμῶν 1—100. 13) Ἡ δραχμή, τὸ πεντηκοντάλεπτον, τὸ δεκάλεπτον τὸ πεντάλεπτον, τὸ

λεπτόν, τὸ 100δραχμον, τὸ 25δραχμον, τὸ δεκάδραχμον, τὸ πεντάδραχμον, τὸ μέτρον, τὸ ὑποδεκάμετρον, τὸ ὑφεκατόμετρον.

Γ'. Τάξεις

Οἱ ἀριθμοὶ 1—1000.

1) Ἐπανάληψις τῶν ἀριθμῶν 1—100. 2) Σχηματισμοὶ τῆς πρώτης χιλιάδος ἐξ ἑκατοντάδων καὶ πενηκοντάδων. Γραφή καὶ ἀνάγνωσις τῶν ἀριθμῶν. 3) Αἱ κατὰ μέρος πράξεις ἐν τῇ δευτέρᾳ ἑκατοντάδι: α) ἀρίθμησις ἀνιούσα καὶ κατιούσα, πρῶτον κατὰ δεκάδας καὶ ἔπειτα κατὰ πεντάδας καὶ μονάδας, β) πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεισις οἰωνδήποτε ἀριθμῶν γ) εὗρεσις τῶν παραγόντων διαφόρων ἀριθμῶν, ἐντὸς τῶν ἀριθμῶν 100—200. δ) πολλαπλασιασμός ἀριθμῶν διδόντων γινόμενον οὐχὶ ἀνώτερον τοῦ 200 καὶ διαιρέσις τοῦ 200 καὶ τῶν μικροτέρων αὐτοῦ ἀριθμῶν πρῶτον διὰ μονοψηφίου καὶ ἔπειτα διὰ διψηφίου ἀριθμοῦ, εἰ λύσις διαφόρων προβλημάτων προφορικῶς καὶ γραπτῶς. 4) Ἡ τρίτη μέχρι τῆς δεκάτης ἑκατοντάδος ὡς ἀνωτέρω. 5) Πολλαπλασιασμός καὶ διαιρέσις ἀριθμῶν διὰ τοῦ 10 καὶ τοῦ 100. 6) Εὗρεσις τῶν παραγόντων διαφόρων ἀριθμῶν ἐντὸς τῶν ἀριθμῶν 200—1000. 7) Ἡ ἔκτοια τοῦ $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$. 8) Ἀσκήσεις προφορικῶς καὶ πρὸς εὗρεσιν τοῦ $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$ διαφόρων ἀριθμῶν ἐντὸς τῶν ἀριθμῶν 1—1000. 9) Τὸ 1000δραχμον, τὸ 500δραχμον, τὸ 100δραχμον, ἡ δραχμὴ κλπ. τὸ μέτρον, τὸ ὑποδεκάμετρον, τὸ ὑφεκατόμετρον, τὸ χιλιοστὸν τοῦ μέτρον.

Δ' τάξεις

Οἱ ἄνω τοῦ 1000 ἀριθμοὶ καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν πράξεις. 1) Ἐπανάληψις τῶν ἀριθμῶν 1—1000 καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν πράξεων. 2) Ἐννοία πολυψηφίων ἀριθμῶν καὶ γραφὴ καὶ ἀπαγγελία αὐτῶν. Ἀνάλυσις πολυψηφίου ἀριθμοῦ: α) εἰς χιλιάδας, ἑκατοντάδας, δεκάδας καὶ μονάδας, β) εἰς χιλιάδας καὶ μονάδας, γ) εἰς ἑκατοντάδας καὶ μονάδας καὶ δ) εἰς δεκάδας καὶ μονάδας. 3) Οἱ δεκαδικοὶ ἀριθμοί. Ἀπαγγελία καὶ γραφὴ τούτων. Μετακίνησις τῆς ὑποδιαστολῆς. Προσθήκη μηδενικοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ δεκαδικοῦ. Πρόσθεσις, ἀφαίρεισις, πολλαπλασιασμός καὶ διαιρέσις δεδεκαδικῶν. 4) Αἱ τέσσαρες πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς ἐπὶ ἀριθμῶν ἀκεραίων καὶ δεκαδικῶν. 5) Λύσις διαφόρων προβλημάτων. 6) **Εὐθεία καὶ ἀντίστροφος σχέσις ποσῶν.** Λύσις προβλημάτων διὰ τῆς ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα.

7) Οἱ **συμμιγεῖς ἀριθμοί**: α) τὰ νομίσματα, β) τὰ μέτρα, γ) τὰ σταθμά, δ) ὁ χρόνος. Τροπὴ ἀνωτέρων εἰδῶν εἰς κατώτερα. Λύσις προβλημάτων, οἷα τὰ παρουσιαζόμενα εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον. Τροπὴ ἑλληνικῶν νομισμάτων εἰς ἀγγλικά, ἀμερικανικά, γερμανικά, ρωσικά, τουρκικά κλπ. Τροπὴ γαλλικῶν μέτρων εἰς τετραγωνικοὺς τεκτονικοὺς πήχεις καὶ τανάπαυιν.

Ε' Τάξεις

1) Τὰ **κλάσματα**. Τὸ ἥμισυ, τὸ τέταρτον, τὸ ὄγδοον, τὸ πέμπτον, τὸ δέκατον κλπ. Αἰσθητοποίησις τούτων. Σύγκρισις κλασματικῶν μονάδων πρὸς ἀλλήλας. Τροπὴ τοῦ ἀκεραίου εἰς μέρος καὶ ἀντίστροφως. Γραφὴ τῶν κλασμάτων. Ὅροι κλασμάτων.

2) Κλάσματα ὁμώνυμα, ἑτερόνυμα γνήσια, καταχρηστικά. 3) Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεισις ὁμωνύμων κλασμάτων. 4) Τροπὴ ἑτερόνυμων κλασμάτων εἰς ὁμώνυμα καὶ πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεισις τούτων. 5) Ἐξαγωγή ἀκεραίων μονάδων ἐκ καταχρηστικῶν

κλασμάτων. Πρόσθεσις και ἀφαίρεσις μικτῶν. 6) Πολλαπλασιασμός και διαίρεσις κλασμάτων. 7) Τροπή κοινῶν κλασμάτων εἰς δεκαδικά και δεκαδικῶν εἰς κοινά. 8) Ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς λύσειν προβλημάτων λαμβανομένων ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ βίου.

ΣΤ' Τάξις

1) Ἀπλῆ και σύνθετος μέθοδος τῶν τριῶν. Λύσις προβλημάτων. 2) Χρησιμοποίησις Κεφαλαίων. Δάνεια ἐπὶ τόκῳ. Εὐρεσις τοῦ τόκου ἐτῶν, ἡμερῶν, μηνῶν. Εὐρεσις τοῦ ἐπιτοκίου, τοῦ κεφαλαίου, τοῦ χρόνου. Προβλήματα δανεῖων τοκοχρεωλυτικῶν. 3) Προεξοφλήσις δανεῖων. Μέθοδος τῆς ὑφαίρεσεως. Ἐμπορικόν γραμματίον, χρεόγραφον, μετοχή, τοκομερίδιον. 4) Χρησιμοποίησις κεφαλαίων εἰς τὸ ἐμπόριον. Συνεταιρισμός. Μέρισμα. Μέθοδος τῆς ἔταιρειας. Λύσις προβλημάτων. 5) Μέθοδος τῆς μίξεως. Λύσις προβλημάτων.

ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Ε' Τάξις

1) Κύβος. Ἐπιφάνεια τοῦ κύβου. Ἐδραι, ἀκμαί, κορυφαί. Ἀριθμός αὐτῶν. Θέσεις τῶν ἐδρῶν και τῶν ἀκμῶν τοῦ κύβου (κατακόρυφοι, ὀριζόντιοι, παράλληλοι). Σχήμα τῶν ἐδρῶν και σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Πλευραὶ τοῦ τετραγώνου και σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Περίμετρος τοῦ τετραγώνου. Εὐθεία γραμμῆ, τεθλασμένη, κάθετος, ὀριζόντια. Γωνία τοῦ τετραγώνου και σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Ἀριθμός ὀρθῶν γωνιῶν τοῦ κύβου. Διέδροι και στερεαὶ γωνίαὶ τοῦ κύβου. Ἀριθμός αὐτῶν. Εὐρεσις τοῦ μήκου τῆς γραμμῆς τοῦ τετραγώνου (μέτρα μήκου). Εὐρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ τετραγώνου και τοῦ κύβου (μέτρα ἐπιφανείας). Εὐρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ κύβου (μέτρα ὄγκου). Ἐπιφάνειαι τετραγωνικαὶ και κυβικὰ ὄντικείμενα. Καταμετρήσις αὐτῶν και λύσις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις τετραγώνου και κύβου. Κατασκευὴ κύβου ἐκ χονδροῦ χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

2) Ὄρθογώνιον παραλληλεπίπεδον. Ἐπιφάνεια ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. Ἐδραι, ἀκμαί, κορυφαί. Ἀριθμός αὐτῶν. Θέσις τῶν ἐδρῶν και τῶν ἀκμῶν. Σχήμα τῶν ἐδρῶν και σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Πλευραὶ και γωνίαὶ τοῦ ὀρθογωνίου και σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Σύγκρισις ὀρθογωνίου και τετραγώνου. Ἀριθμός τῶν ὀρθῶν γωνιῶν τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. Διέδροι και στερεαὶ γωνίαὶ τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. Ἀριθμός αὐτῶν. Σύγκρισις ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου και κύβου. Εὐρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὀρθογωνίου και τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. Εὐρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. Ἐπιφάνεια σχήματος ὀρθογωνίου και ἀντικείμενα σχήματος ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. Καταμετρήσις αὐτῶν και λύσις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις ὀρθογωνίου και ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. Κατασκευὴ ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου ἐκ χονδροῦ χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

3) Πλάγιον παραλληλεπίπεδον. Ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Ἐδραι, ἀκμαί, κορυφαί. Ἀριθμός αὐτῶν. Θέσεις τῶν ἐδρῶν και τῶν ἀκμῶν. Σχήμα τῶν ἐδρῶν και σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Πλευραὶ τοῦ παραλληλογράμμου και σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Κεκλιμένη εὐθεῖα. Γωνία τοῦ παραλληλογράμμου και σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Ὄξεια και ἀμβλεῖα γωνία. Μέτρησις γωνιῶν. Σύγκρισις τοῦ παραλληλογράμμου πρὸς τὸ ὀρθογώνιον. Ἀριθμός ὀξειῶν και ἀριθμός ἀμβλεῖων γωνιῶν τοῦ πλαγίου πα-

ραλληλεπιπέδου. Σύγκρισις τοῦ πλαγίου πρὸς τὸ ὀρθογώνιον παραλληλεπίπεδον. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ παραλληλογράμμου καὶ τοῦ πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Ἐπιφάνεια σχήματος παραλληλογράμμου καὶ ἀντικείμενα σχήματος πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Καταμετρήσεις αὐτῶν καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις παραλληλογράμμου καὶ πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Κατασκευὴ πλαγίου παραλληλεπιπέδου ἐκ χονδροῦ χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

4) **Τριγωνικὴ πυραμίς.** Ἐπιφάνεια αὐτῆς. Ἔδραι, ἄκμαί, κορυφαί. Σχῆμα τῶν ἐδρῶν. Εἶδη τριγώνων. Σχέσις τριγώνου καὶ παραλληλογράμμου ἔχοντος τὴν αὐτὴν βάσιν καὶ τὸ αὐτὸ ὕψος. Σχέσις πυραμίδος καὶ πρίσματος ἔχοντος τὴν αὐτὴν βάσιν καὶ τὸ αὐτὸ ὕψος. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τριγώνου. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τῆς πυραμίδος. Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τῆς πυραμίδος. Εἶδη πυραμίδων. Ἀντικείμενα πυραμιδοειδῆ, λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις τριγώνου καὶ πυραμίδων. Κατασκευὴ πυραμίδων ἐκ χονδροῦ χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

5) **Κόλυρος πυραμίς.** Ἐπιφάνεια αὐτῆς. Ἔδραι, ἄκμαί, κορυφαί. Σχῆμα τῶν παραπλεύρων αὐτῆς ἐπιφανειῶν. Πλευραὶ τοῦ τραπεζίου καὶ σχέσις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Σύγκρισις τραπεζίου καὶ παραλληλογράμμου. Εὗρεσις τοῦ ἔμβαδου τοῦ τραπεζίου καὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς κολούρου πυραμίδος. Ἰχνογράφησις τραπεζίου καὶ κολούρου πυραμίδος. Κατασκευὴ κολούρου πυραμίδος ἐκ χονδροῦ χάρτου σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

ΣΤ' τ ά ξ ι ς

1) **Κύλινδρος.** Κυρτὴ καὶ ἐπίπεδος ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Κύκλος, Κέντρον, περιφέρεια, ἄκτις, διάμετρος, τόξον, χορδὴ, τμήμα, τομεὺς κύκλου. Ἐγγραφή κανονικοῦ πολυγώνου εἰς κύκλον. Εὗρεσις τοῦ ἔμβαδου κανονικοῦ πολυγώνου. Σχέσις περιμέτρου τοῦ ἐν κύκλῳ ἔγγεγραμμένου κανονικοῦ πολυγώνου, οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον καὶ περιφερείας τοῦ αὐτοῦ κύκλου. Σχέσις κυλίνδρου καὶ πρίσματος ἔχοντος βάσιν ἔγγεγραμμένον ἐν τῇ βάσει τοῦ κυλίνδρου πολυγώνου, οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον. Σχέσις περιφερείας πρὸς τὴν διάμετρον. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ κύκλου. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυλίνδρου. Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ κυλίνδρου. Κυλινδρικὰ ἀντικείμενα. Καταμετρήσεις καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις κύκλου καὶ κυλίνδρου. Κατασκευὴ κυλίνδρου ἐκ χονδροῦ χάρτου, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

2) **Κώνος.** Κυρτὴ ἐπιφάνεια τοῦ κώνου. Βάσις, κορυφή, ὕψος. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ κώνου. Σχέσις τοῦ κώνου πρὸς πυραμίδα ἔχουσαν ὕψος μὲν τὸ αὐτό, βάσιν δὲ τὸ ἔγγεγραμμένον ἐν κύκλῳ ἴσῳ πρὸς τὴν βάσιν τοῦ κώνου κανονικὸν πολυγώνον, οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον. Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ κώνου. Κωνικὰ ἀντικείμενα. Καταμετρήσεις αὐτῶν καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων, Ἰχνογράφησις κώνου. Κατασκευὴ κώνου ἐκ χονδροῦ χάρτου, ξύλου πηλοῦ κλπ.

Κόλυρος Κώνος. Ἐποπτεία αὐτοῦ. Ἰχνογράφησις κολούρου κώνου. Κατασκευὴ κολούρου κώνου ἐκ χάρτου, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

3) **Σφαῖρα.** Ἐπιφάνεια τῆς σφαίρας. Τομὴ σφαίρας. Σχῆμα τομῆς. Μέγιστος κύκλος τομῆς. Ἡμισφαίρια, κέντρον, ἄκτις, διάμετρος, ἄξων. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας. Εὗρεσις

τοῦ ὄγκου τῆς σφαίρας. Σφαιρικά ἀντικείμενα. Ἰχνογράφῃσις σφαίρας. Κατασκευὴ σφαίρας ἐκ ξύλου, πηλοῦ κλπ.

ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑ

Α'. Τάξις

Οἱ μαθηταὶ ζωγραφοῦσιν ἀπὸ μνήμης διὰ τοῦ κονδυλίου, τοῦ μολυβδοκονδύλου, τῆς κιμωλίας, τῶν ἐγχρώμων κονδυλίων, ἀκόμη δὲ καὶ τεμαχίου ἄνθρακος ἀπλᾶ ἀντικείμενα, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς παραμυθίοις, τῇ ἀναγνώσει, τῇ πατριδογνωσίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν, ὡς μαχαίρια, ψαλλίδια, δακτυλήθρας, ποτήρια, φιάλας, ὑδρίας, χύτρας, καλάθια, κιβώτια, θύρας, παράθυρα, τραπέζια, καθίσματα, οἰκίας, ναοὺς, καλύβας, δένδρα, ζῶα, καρποὺς καὶ ἄλλα. Ἐὰν δὲ δὲν ἔχωσι οἱ μαθηταὶ σαφῆ τοῦ ἀντικειμένου ἰδέαν. ἐπιδεικνύεται τοῦτο πάλιν εἰς αὐτὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ μαθήματος, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἀρχίσῃ ἡ ἰχνογραφία ἀπομακρύνεται τὸ ἀντικείμενον. Οἱ μαθηταὶ ἀφίνονται ἐλεύθεροι νὰ ζωγραφῶσι καὶ ἀντικείμενα τῆς ἀρεσκείας τῶν ἢ σκηνᾶς τοῦ βίου, αἵτινες ἐνεποίησαν ἐντύπωσιν εἰς αὐτοὺς.

Β'. Τάξις

Οἱ μαθηταὶ ἰχνογραφοῦσιν ὡσαύτως ἀπὸ μνήμης ἀντικείμενα ἀπλᾶ, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τῇ πατριδογνωσίᾳ, τῇ ἀναγνώσει καὶ τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν, ὡς οἰκίας, ναοὺς, κώδωνας, κωδωνοστάσια, σταυροὺς, γεφύρας, ἀνεμομύλους, σκευὴ καὶ ἔπιπλα τοῦ οἴκου καὶ τοῦ σχολείου, ἐργαλεῖα γεωργῶν, κηπουρῶν, ποιμένων κλπ. καὶ ἄλλα ἀντικείμενα. Οἱ μαθηταὶ καὶ ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἀφίνονται ἐλεύθεροι νὰ ἰχνογραφῶσι καὶ ἀντικείμενα τῆς ἀρεσκείας τῶν, ὡς ζῶα, ἀνθρώπους, σκηνᾶς τοῦ βίου κλπ.

Γ'. Τάξις

Ἰχνογράφῃσις ἀπὸ φύσεως ἀντικειμένων ἐπιπέδου ἐπιφανείας ἄνευ βάθους καὶ σκιᾶς προερχομένων ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων καὶ περατουμένων εἰς εὐθείας καὶ καμπύλας γραμμὰς π. χ. προσόψεων οἰκιῶν, ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομημάτων, γεφυρῶν, τροχῶν ἀμάξης, φύλλων διαφόρων δένδρων, ὄψεων τομῆς διαφόρων καρπῶν κλπ.

Δ'. Τάξις

Οἱ μαθηταὶ ἰχνογραφοῦσιν ἀπὸ φύσεως ἀντικείμενα συνθετώτερα προερχόμενα ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων καὶ ἄνευ ὡσαύτως βάθους καὶ σκιᾶς, ὡς στύλους ἀρχαίων ρυθμῶν, ὄψεις ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, ἰχθύς καὶ ἄλλα ζῶα, φύλλα δένδρων, καρποὺς, ἄνθη, κέρατα ζῶων, πόδας πτηνῶν, πτέρυγας, ράμφη, ὄψεις ἐξοχικῶν οἰκιῶν, ναῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομημάτων κλπ.

Ε'. Τάξις

Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἀπεικόνισιν ἀπλῶν σωμάτων προοπτικῶς καὶ μετὰ στοιχειώδους σκιᾶς, προερχομένων ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων, ἥτοι ἰχνογράφῃσις ἀπὸ φύσεως στερεῶν σωμάτων γεωμετρίας, ἀπλῶν ὀργάνων φυσικῆς καὶ χημείας, ἀρχαίων οἰκοδομημάτων καὶ ἀγγείων, κλάδων δένδρων μετὰ φύλλων, καρπῶν καὶ ἀνθέων, ζῶων παντοίων κλπ. Ἰχνογράφῃσις ἔργων πλαστικῆς κατασκευασθέντων ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ.

ΣΤ' τάξις

Ίχνογράφησις ὡσαύτως ἀπὸ φύσεως μορφῶν συνθετωτέρων μετὰ φωτοσκιάς, ἤτοι κιβωτίων κλειστῶν, ἡμικλειστῶν καὶ ἀνοικτῶν, θυρῶν καὶ παραθύρων ὡσαύτως, στερεῶν σωμάτων γεωμετρίας, ἀπλῶν ὀργάνων φυσικῆς καὶ χημείας, ἀρχαίων οἰκοδομημάτων καὶ ἀγγείων, κλάδων δένδρων μετὰ φύλλων, ἀνθέων καὶ καρπῶν, ἰχθύων, πτηνῶν καὶ ἄλλων ζώων. Ίχνογράφησις ἔργων πλαστικῆς, κατασκευασθέντων ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ. Ἡ ἰχνογραφία ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἔστω μᾶλλον ἀτομικῆ.

ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ

Β' τάξις

1) Γραφή τῶν γραμμάτων τῆς μικρᾶς Ἀλφαβήτου, κατὰ τὴν γενετικὴν αὐτῶν σειρὰν, ἤτοι:

ι ν κ υ ω μ ο α σ ρ φ ω
δ θ ε β λ λ γ χ ν ψ ζ ξ ε

προηγουμένων ἐκάστοτε τῶν ἀναγκαίων πρὸς γραφὴν τοῦ γράμματος προασκήσεων. Οἱ μαθηταὶ γράφουσιν ἐντὸς τετραγράμμου, ἔχοντος διάμεσα πλάτους 5—7 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου καὶ ὑπὸ κλίσιν πολὺ μικράν.

2) Ἀσκήσις πρὸς ρυθμικὴν γραφὴν ἐκάστου γράμματος.

3) Γραφή λέξεων καὶ φράσεων, περιεχουσῶν τὰ ἐκάστοτε προδεδιδαγμένα γράμματα.

4) Γραφή τῶν ψηφίων 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0.

Γ' τάξις

1) Γραφή τῶν κεφαλαίων γραμμάτων κατὰ τὴν ἐξῆς σειρὰν:

Υ Ω Ε Ο Α Χ Δ Ε Τ Α Ν Μ
Π Ι Ι Η Κ Ζ Ζ Ψ Φ Ρ Β Δ

προηγουμένων πάντοτε τῶν ἀναγκαίων πρὸς γραφὴν τοῦ γράμματος προασκήσεων. Οἱ μαθηταὶ γράφουσιν ἐντὸς τριγράμμου, ἔχοντος διάμεσα 8 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου, ὑπὸ κλίσιν, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει, λίαν μικράν.

* Ἀσκήσις πρὸς γραφὴν ρυθμικὴν διδασκομένου γράμματος.

3) Γραφή κυρίων ὀνομάτων, περιεχόντων τὸ διδασκόμενον γράμμα.

4) Γραφή ἀριθμῶν.

Δ' τάξις

Γραφή συμπερασμάτων φρονηματιστικῆς ὕλης ἐντὸς δύο γραμμῶν, πλάτους κατ' ἀρχὰς μὲν ἴσου πρὸς 5, βραδύτερον δὲ πρὸς 4 χιλιοστά τοῦ μέτρου.

Τάξις Πέμπτη

Γραφή συμπερασμάτων φρονηματιστικῆς ὕλης, καὶ ἄλλων γνωμικῶν καὶ ἀποφθεγμάτων ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς. Μέγεθος γραμμάτων ἴσον πρὸς 4 καὶ 3 χιλιοστά τοῦ μέτρου.

* Ἀσκήσις πρὸς ταχυγραφίαν.

Στ' Τάξις

Γραφή συμπερασμάτων φρονηματοστικής ύλης και άλλων ρητών, γνωμικών και άποφθεγμάτων, άνευ βοηθητικής γραμμής, Μέγεθος τών γραμμάτων ίσον πρὸς 3 και 2 χιλιοστά του μέτρου.
"Άσκησις πρὸς ταχυγραφίαν.

ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ

(Διὰ τὰ ἄρρενα)

Α' τάξις

Οί μαθηταί κεντοῦν ἀπὸ μνήμης διὰ χρωματιστοῦ νήματος ἐπὶ χονδροῦ χάρτου διάφορα γεωμετρικά σχήματα, σταυρούς, παράθυρα και άλλα ἀντικείμενα και κατασκευάζουν ἐκ χάρτου σταυρούς, κωνικάς περικεφαλαίας, φακέλλους, χαρτοθήκας κλπ. και ἐκ πηλοῦ φά, φωλεάς, σφαίρας, κρίκους και άλλα ἀπλᾶ ἀντικείμενα.

Β' τάξις

Οί μαθηταί μανθάνουσι νὰ πλέκωσι διὰ χαρτίνων ταινιῶν διαφόρων χρωμάτων πολυχρώμους ψάθας και διὰ μονοχρώμου ἢ πολυχρώμου ψάθης, καλάθια και άλλα ἀντικείμενα, κόπτουσι ἐκ χονδροῦ χάρτου ὁμοιώματα σταυρῶν, φύλλων δένδρων, μαχαίριων, ποτηριῶν, φιαλῶν, καρπῶν, ζῶων κλπ., κατασκευάζουσι διὰ χάρτου σκηνάς, οἰκίας, πύργους, κωδωνοστάσια, χωνία και άλλα εἶδη και ἐκ πηλοῦ κύπελλα, κυαθίσκους, χύτρας, καρπούς και άλλα ἀντικείμενα.

Γ' τάξις

Οί μαθηταί κατασκευάζουσι διὰ χαρτονίου περικαλύμματα βιβλίων, δισκία τετραγωνικά και ἑξαγωνικά, χαρτοθήκας, χαρταετούς κλπ., κόπτουσι ἐκ χαρτονίου σχήματα φύλλων συκῆς, καρυᾶς, ἀμπέλου, δάφνης, καρπῶν, ζῶων, ἀνθρώπων κλπ., και κατασκευάζουσι ἐκ πηλοῦ ἀνθοδοχεῖα, πτηνά, ἰχθύς, βατράχους και άλλα ἀντικείμενα.

Δ' τάξις

Κατασκευάζουν ἐκ χονδροῦ χάρτου χαρτοφύλακας, πλαίσια φωτογραφιῶν, δισκία ἑλλειψοειδῆ κλπ., πλέκουσι ἐκ σύρματος καλάθια, σπογγοθήκας και άλλα πλεκτά εἶδη και ἐκ πηλοῦ κατασκευάζουσι ἀγγεῖα μετὰ λαβῶν και κοσμημάτων, ἀνθη, ζῶα διάφορα, στύλους ἀρχαίων ρυθμῶν κλπ.

Ε' τάξις

Κατασκευάζουν ἐκ ξύλου κυτία, δίσκους, πλαίσια, σταυρούς, κανόνες, ξυλομάχαιρα, διαβήτας, λαβὰς διαφόρων ἐργαλείων, χαρτοθήκας, σχήματα στερεομετρίας, πλέκουσι διὰ σύρματος κλωβία και άλλα εἶδη και κατασκευάζουσι ἐκ πηλοῦ ἀνθη, ἀγγεῖα διάφορα, κέρατα βοῶν, κριοῦ, κηροπήγια κλπ., στερεὰ γεωμετρικά σώματα και άλλα ἀντικείμενα, ἰχνογραφηθέντα προηγουμένως.

Στ' τάξις

Κατασκευάζουσι ἐκ πηλοῦ στερεὰ γεωμετρικά σώματα και ἀνάγλυφα, παριστῶντα καρπούς, ἀνθη, ζῶα, πρόσωπα και άλλα ἀντικείμενα, ἰχνογραφηθέντα πρότερον. Μανθάνουσι νὰ δένωσι

βιβλία καὶ νὰ κατασκευάζωσιν ἐκ ξύλου συνθετώτερα ἀντικείμενα.

(Διὰ τὰ θήλεα)

Α' τάξις

Ραπτική : Στρίψωμα. **Κέντημα :** Σταυροβελονιά ἐπὶ καμβᾶ με χρωματιστὴν κλωστήν.

* Ἄλλαι χειροτεχνικαὶ ἐργασίαι, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ τάξει τῶν ἀρρένων.

Β' τάξις

Ραπτική : Στρίψωμα. **Κέντημα :** Σταυροβελονιά ἐπὶ καμβᾶ (εὐκόλα σχέδια). **Πλεκτική :** Δαντέλλα με βελονάκι πρὸς στολισμὸν μαξιλαροθήκης.

* Ἄλλαι χειροτεχνικαὶ ἐργασίαι ὡς καὶ ἐν τῇ γ' τάξει τῶν ἀρρένων.

Γ' τάξις

Ραπτική : Ἀσπρόρρουχα. **Κέντημα :** Σταυροβελονιά (δυσκολώτερα σχέδια). **Πλεκτική :** Δαντέλλα με τὸ βελονάκι πρὸς στολισμὸν ἀσπρόρροχων.

* Ἄλλαι χειροτεχνικαὶ ἐργασίαι ὡς καὶ ἐν τῇ γ' τάξει τῶν ἀρρένων.

Δ' τάξις

Ραπτική : Ἀσπρόρρουχα. **Κέντημα :** Λευκὸν πρὸς στολισμὸν ἀσπρόρροχων. **Πλεκτική :** Πλέξιμον περιποδίων.

* Ἄλλαι χειροτεχνικαὶ ἐργασίαι ὡς καὶ ἐν τῇ δ' τάξει τῶν ἀρρένων.

Ε' τάξις

Ραπτική καὶ ἀρχαὶ κοπτικῆς : Ἀσπρόρρουχα. **Κέντημα :** Λευκὸν εἰς στολισμὸν ἀσπρόρροχων. Κομβότρυπα. **Πλεκτική :** Πλέξιμον καὶ ἐπιδιόρθωσις περιποδίων.

Στ' τάξις

Ραπτική καὶ κοπτική : Ἀσπρόρρουχα. Ἐνδύματα μικρῶν παιδίων. Ἐπιδιόρθωσις ἀσπρόρροχων. παιδικῶν ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων, περιποδίων κλπ. **Πλεκτική :** Περιπόδια, λωρίδες μάλλινας, περιώμια, ἐπανωφόρια πλεκτὰ παιδίων κλπ.

Ω Δ Ι Κ Η

Α'. Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομένης

Α' τάξις

(Μονόφωνα ἄσματα).

- 1) Τὸ ἀρνάκι (Μάλτου).
- 2) Τὰ μικρὰ πουλιὰ (Κατακουζηνοῦ).
- 3) Τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς (Χωραφᾶ).
- 4) Τὸ πουλάκι (Μάλτου).
- 5) Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς (Χωραφᾶ).
- 6) Παῖς εὐπειθῆς (*Ἐνιγγ).
- 7) Ὁ καλὸς ποιμὴν (*Ἐνιγγ).
- 8) Ὁ μόνος ποιητῆς (*Ἐνιγγ).
- 9) Ἡ ἀποχώρησις τοῦ χειμῶνος (*Ἐνιγγ).
- 10) Τὸ σήμαντρον (*Ἐνιγγ).
- 11) Πτηνὸν ἂν ἤμουν (Μάλτου).
- 12) Ὁ ἥλιος (Μάλτου).
- 13) Ἀποχαιρετισμὸς (Μάλτου).
- 14) Διάλογος (Μάλτου).
- 15) Ἀνοιξίς (Μωραΐτου).
- 16) Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν (ἐκκλησιαστικόν).

Β' τάξις

(* ἄσματα μονόφωνα).

- 1) Ἡ βοσκοπούλα (Μάλτου).
- 2) Ἀνοιξίς καὶ πασχαλιὰ (Κατα-

κουζηνού). 3) Στή βοσκή (Μωραΐτου). 4) Τὰ πουλάκια (Κατακουζηνού). 5) Ὁ ἥλιος (Μωραΐτου). 6) Ἐωθινόν (Πολυκράτους). 7) Τὸ κανάρι (Ν. Δελλίου). 8) Τὸ ρυάκι (Μάλτου). 9) Ὁ βίος (Μάλτου). 10) Τὸ πουλάκι (Μάλτου). 11) Ἐσπέρα τῆς ἀνοιξέως (Μωραΐτου). 12) Τὸ χελιδόνι (Μάλτου). 13) Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν (ἐκκλησιαστικόν).

Γ' τάξις

(Μονόφωνα ᾄσματα).

1) Εἰς τὴν πατρίδα (Χωραφᾶ). 2) Ἡ ἀνοιξις (Μάλτου), 3) Τὸ ἄσμα τοῦ Μαΐου (Μάλτου). 4) Ὁ στρατηλάτης (Σακελλαρίδου). 5) Ὁ νεαρὸς στρατιώτης (Μάλτου). 6) Ἐωθινὸν ἄσμα (Πολυκράτους). 7) Φοβεῖσθε τὸν Θεὸν (*Ἐνιγγ). 8) Θούριος (*Ἐνιγγ). 9) Ἐν τῷ γυμναστηρίῳ (Μάλτου). 10) Νύξ θερινή (*Ἐνιγγ). 11) Ἡ ἔξοχή (Μάλτου). 12) Φθινόπωρον (Μάλτου). 13) Τὸ λειβάδι (Μάλτου). 14) Ὁ πτωχὸς (Μάλτου). 15) Τὸ ὄρφανὸ (Δελλίου). 16) Τὸ ἀηδόνι (Μάλτου). 17) Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου κλπ. 18) Σῶσον ἡμᾶς υἱὲ Θεοῦ κλπ. 19) Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου κλπ. 20) Τρισάγιον. 21) Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν κλπ.

Δ' τάξις

(Μονόφωνα καὶ δίφωνα).

1) Ἡ σημαία (Χωραφᾶ). 2) Ἄσμα τοῦ Μαΐου (Μάλτου). 3) Ἡ ξενιτεία (Μάλτου). 4) Οἱ πόθοι μου (Ἀργυροπούλου). 5) Προσευχή (Ἀργυροπούλου). 6) Ἡ Κρήτη (Σακελλαρίδου). 7) Ὁ χειμὼν (Χωραφᾶ). 8) Ἡ φρουρὰ τῶν συνόρων (Πολυκράτους). 9) Ἡ αὐγὴ (Μάλτου). 10) Εἰς τὴν Ἑλλάδα (Μάλτου). 11) Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ (Μάλτου). 12) Ὁ Μάϊος (Ἑλληνικὸς δημῶδης χορὸς). 13) Ὁ Ἀπρίλιος (Δελλίου). 14) Ὁ χορὸς (Μάλτου). 15) Τὸ ἔαρ τοῦ βίου (Μάλτου). 16) Πρωτομαγιά (Μάλτου). 17) Ὕμνος Βασιλικὸς (Μάλτου). 18) Ἡ γέννησις σου Χριστέ κλπ. 19) Ἡ Παρθένος σήμερον κλπ. 20) Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου κλπ. 21) Τὴν κοινὴν Ἀνάστασιν κλπ. 22) Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ. Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ. Αἱ γενεαὶ αἰπάσαι. 23) Τὸ φαιδρὸν τῆς ἀναστάσεως κήρυγμα κλπ. 24) Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ κλπ.

Ε' τάξις

α) Θεωρία τῆς Μουσικῆς.

1) Τὰ ὀνόματα τῶν φθογοσῆμων. 2) Τὸ πεντάγραμμον. 3) Ὁ γνάμων τοῦ σόλ. 4) Φθόγγοι διαφόρου ὀξύτητος. 5) Ἡ μείζων κλίμαξ τοῦ ντό. 6) Φθόγγοι διαφόρου διαρκείας μέχρι ὀγδόου. 7) Διμερῆ, τριμερῆ καὶ τετραμερῆ μέτρα. 8) Περί παύσεων. 9) Ρυθμικὴ ἀνάγνωσις ἐπὶ εὐκώλων ᾄσμάτων. 10) Ἀσκήσεις ᾠδικαὶ ἐκ τῶν τοῦ Α' μέρους τοῦ Μάλτου καὶ ᾄσματα ἀπλὰ ἐκ τῶν τοῦ *Ἐνιγγ.

β) Δίφωνα καὶ τρίφωνα ᾄσματα.

1) Τὰ ἀχώριστα λουλούδια (Μάλτου). 2) Προσευχή (Ἀργυροπούλου). 3) Ἡ χαρὰ (Πολυκράτους). 4) Ἡ σημαία (Μπαμιέρου). 5) Τουρκοπατημένη χώρα (Χριστοπούλου). 6) Ζωσθετε τὰ ρεματα παιδιά (Χριστοπούλου). 7) Ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα (Χριστοπούλου). 8) Τὸ ὄρφανὸ (Μάλτου). 9) Ἡ καλύβη (Μάλτου). 10) Μία ὀλονυχτία ἐν Κρήτῃ (Σακελλαρίδου). 11) Δὲν μετροῦνται (Σακελλαρίδου). 12) Ρόδα κρίνα καὶ βανίλια (Σακελλαρίδου). 14) Οἱ Κολοκοτρωναῖοι (δημῶδες). 15) Οἱ κλέφτες τοῦ Βάλτου (δημῶδες). 16) Τὰ κλεφτόπουλα (δημῶδες). 17) Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά (Χωραφᾶ). 18) Ὁ ἀητὸς (κλέφτικον). 19) Ὁ χορὸς τοῦ Ζαλόγγου. 20) Ὁ Ἑθνικὸς Ὕμνος. 21) Εὐλογητὸς εἶ Χριστέ ὁ Θεὸς

ἡμῶν κλπ. (ἐκκλησιαστικόν). 22) Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι κλπ. (ἐκκλησιαστικόν), 23) Μέγαν εὐρατο ἐν τοῖς κινδύνοις (ἐκκλησιαστικόν). 24) Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτής. 25) Τοῦ σταυροῦ Σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ κλπ. (ἐκκλησιαστικόν). 26) Σῶσον κύριε τὸν λαόν Σου κλπ. (ἐκκλησιαστικόν). 27) Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας κλπ. (ἐκκλησιαστικόν).

Στ' τ ά ξ ι ς

α') Θεωρία τῆς μουσικῆς.

1) Πάντα τὰ διδασκόμενα ἐν τῇ προηγουμένη τάξει. 2) Πάντα τὰ φθογγόσημα διαφόρου διαρκείας. 3) Διέσεις καὶ ὑφέσεις. 4) Ρυθμικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ δυσκολωτέρων ἁσμάτων. 5) ᾠσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα.

β) ᾠσματα δίφωνα καὶ τρίφωνα.

1) Ἡ πατρίς μου (Δελλίου). 2) Ξυπνάτε Ἑλληνόπουλα (Ξύντα). 3) Οἱ πόθοι μου (Ἀργυροπούλου). 4) Στὰ σύνορα. Ἐμβατήριον (Καίσαρη). 5) Ὁ Τυρταῖος (Πολυκράτους). 6) Τὰ ἐλευθερωμένα Γιάννενα (Καίσαρη). 7) ᾠμνος τῆς νίκης (Λαμπελέτ). 8) Εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν (Θ. Σακελλαρίδου). 9) Στὰ ξένα τρέχω (Ξενοπούλου). 10) Ξυπνάτε μὲ τ' ἀγέρι τῆς αὐγῆς (Κοκκίου). 11) Ἐδῶ στὴν ξακουστὴ μητέρα (Σαμάρα). 12) Πήρανε κι ἀντίζου (Σακελλαρίδου). 13) Ὁ Κρητικὸς ᾠμνος (Σακελλαρίδου). 14) Τ' ἀγεράκι (Σακελλαρίδου). 15) Ἡ βαρκούλα (Δελλίου). 19) Μαύρη νυχτιὰ κι ἀνάστερη (Σακελλαρίδου). 17) Ἡ λαφίνα (Σακελλαρίδου). 18) Οἱ νικηταὶ (Σαμάρα). 19) Ἡ νύξ τῆς ἐφόδου (Σακελλαρίδου). 20) ᾠσμα ἀλιέων (Μάλτου). 21) Ἡ τελευταία νύξ (Σακελλαρίδου). 22) Ὁ καπετάνιος (κλέφτικον). 23) Ὁ Γέρο Δήμος (κλέφτικον). 24) Τὰ πήραμε τὰ Γιάννενα (Σακελλαρίδου). 25) Ὁ Ζάκκας (κλέφτικον). 26) Δοξολογία (ἐκκλησιαστικόν). 27) Πολυχρόνιον (ἐκκλησιαστικόν). 28) Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς κλπ. 29) Πατέρα Υἱὸν κλπ. 30) ᾠλαιον εἰρήνης κλπ. 31) Σὲ ὑμνοῦμεν κλπ. 32) Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος κλπ.

Β'. Διὰ τάξεις δυνηδιδασκομένας

Α' καὶ Β' Τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Τὸ ἀρνάκι (Μάλτου). 2) Τὰ μικρὰ πουλιά (Κατακουζηνοῦ). 3) Τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς (Χωραφᾶ). 4) Ὁ ἥλιος (Μάλτου). 5) Ὁ μόνος ποιητῆς (Ἐνιγγ). 6) Ἡ ἀποχώρησις τοῦ χειμῶνος (Ἐνιγγ). 7) Τὸ πουλάκι (Μάλτου). 8) Ἐσπέρα ἀνοιξέως (Μωραΐτου). 9) Τὸ ρυάκι (Μάλτου). 10) Διάλογος (Μάλτου). 11) Ἀνοιξίς καὶ Πασχαλιὰ (Κατακουζηνοῦ). 12) Πτηνὸν ἂν ἤμουν (Μάλτου). 13) Χριστὸς Ἀνέστη (ἐκκλησιαστικόν).

Α' καὶ Β' τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς (Χωραφᾶ). 2) Παῖς εὐπειθῆς (Ἐνιγγ). 3) Στὴ βοσκὴ (Μωραΐτου). 4) Ἡ βοσκοπούλα (Μάλτου). 5) Ἐωθινὸν (Πολυκράτους). 6) Τὸ σήμαντρον (Ἐνιγγ). 7) Τὸ κανάρι (Δ. Δελλίου). 8) Ἀνοιξίς (Μωραΐτου). 9) Ὁ βίος (Μάλτου). 10) Ἀποχαιρετισμὸς (Μάλτου). 11) Ὁ καλὸς ποιμὴν (Ἐνιγγ). 12) Τὸ χελιδόνι (Μάλτου). 13) Χριστὸς Ἀνέστη (ἐκκλησιαστικόν).

Γ' καὶ Δ' τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Εἰς τὴν Πατρίδα (Χωραφᾶ). 2) Ἡ ἄνοιξις (Μάλτου). 3) Τὸ ἄσμα τοῦ Μαῖου (Μάλτου). 4) Τὸ ὄρφανό (Δελλίου). 5) Ὁ στρατηλάτης (Σακελλαρίδου). 6) Ὁ νεαρός στρατιώτης (Μάλτου). 7) Ἡ ἔσοχη (Μάλτου). 8) Φοβεῖσθε τὸν Θεόν (Ἐνιγγ). 9) Ἡ ξενιτεία (Μάλτου). 10) Ὁ χειμῶν (Χωραφᾶ). 11) Ἡ φρουρά τῶν συνόρων (Πολυκράτους). 12) Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ (Μάλτου). 13) Τὸ ἔαρβου (Μάλτου). 14) Οἱ πόθοι μου (Ἀργυροπούλου). 15) Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. 16) Σῶσον ἡμᾶς Υἱέ Θεοῦ. 17) Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου. 18) Τρισάγιον. 19) Εἶδομεν τὸ φῶς,

Γ' καὶ Δ' Τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Ἡ σημαία (Χωραφᾶ). 2) Τὸ ἄσμα τοῦ Μαῖου (Μάλτου). 3) Προσευχή (Ἀργυροπούλου). 4) Ὁ Μάιος. Ἑλληνικός δημοτικός χορός (Μάλτου). 5) Ἐωθινὸν ἄσμα (Πολυκράτους). 6) Τὸ φθινόπωρον (Μάλτου). 7) Εἰς τὴν Ἑλλάδα (Μάλτου). 8) Ἡ Κρήτη (Σακελλαρίδου). 9) Ὕμνος βασιλικός (Μάλτου). 10) Τὸ λειβάδι (Μάλτου). 11) Ὁ χορός (Μάλτου). 12) Ἡ γέννησις Σου Χριστέ (ἐκκλησιαστικόν). 13) Ἡ Παρθένος σήμερον (ἐκκλησιαστικόν). 14) Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζομενος Σου. 15) Τὴν κοινὴν ἀνάστασιν. 16) Ὁ ἐδοσχημῶν Ἰωσήφ. 17) Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ. Αἱ γενεαὶ αἰ πάσαι. 18) Τὸ φαῖδρον τῆς ἀναστάσεως κήρυγμα. 19) Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ.

Ε' καὶ Στ' Τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

α) Θεωρία τῆς Μουσικῆς.

1) Τὰ ὀνόματα τῶν φθογοσῆμων. 2) Τὸ πεντάγραμμον. 3) Ὁ γνῶμων τοῦ σόλ. 4) Φθόγγοι διαφόρου οξύτητος. 5) Φθόγγοι διαφόρου διαρκείας μέχρις ὀγδόου. 6) Ἡ μείζων κλίμαξ τοῦ ντό. 7) Διμερῆ, τριμερῆ καὶ τετραμερῆ μέτρα. 8) Περί παύσεων. 9) Ῥυθμικὴ ἀνάγνωσις ἐπὶ εὐκόλων ἁσμάτων. 10) Ἀσκήσεις ᾠδῶν καὶ ἐκ τῶν τοῦ Α' μέρους τοῦ Μάλτου καὶ ἄσματα ἀπλᾶ ἐκ τῶν τοῦ Ἐνιγγ. 11) Τὰ φθογγόσημα διαφόρου διαρκείας. 12) Διέσεις καὶ ὑφέσεις. 13) Ῥυθμικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ δυσκολωτέρων ἁσμάτων. 14) Ἀσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα.

β) Ἀσματα δίφωνα καὶ τρίφωνα.

1) Τὰ ἀχώριστα λουλούδια (Μάλτου). 2) Προσευχή (Ἀργυροπούλου). 3) Ἡ χαρὰ (Πολυκράτους). 4) Ἡ σημαία (Μπαμιέρου). 5) Τουρκοπατημένη χώρα (Χριστοπούλου). 6) Τὸ ὄρφανό (Μάλτου). 7) Μιά ὄλονυχτιὰ στὴν Κρήτη (Σακελλαρίδου). 8) Δέν μετροῦνται (Σακελλαρίδου). 9) Ἡ πατρίς μου (Δελλίου). 10) Ξυπνᾶτε Ἑλληνόπουλα (Ξύντα). 11) Ὁ Турταῖος (Πολυκράτους). 12) Τὰ ἐλευθερωμένα Γιάννενα (Καίσαρη). 13) Ἡ λαφίνα (Σακελλαρίδου). 14) Ὁ καπετάνιος (κλέφτικον). 15) Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά (Χωραφᾶ). 16) Ὁ χορός τοῦ Ζαλόγγου (δημῶδες). 17) Οἱ Κολοκοτρωναῖοι (δημῶδες). 18) Ὁ Ἐθνικός Ὕμνος. 19) Εὐλογητός εἶ Χριστέ ὁ Θεός (ἐκκλησιαστικόν). 20) Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι (ἐκκλησιαστικόν). 21) Μέγαν εὖρατο ἐν τοῖς κινδύνοις (ἐκκλησιαστικόν). 22) Τοῦ Σταυροῦ Σου τὸν τύπον (ἐκκλησιαστικόν). 23) Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς (ἐκκλησιαστικόν). 24) Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ κλπ. (ἐκκλησιαστικόν). 25) Σῶσον Κύριε τὸν λαόν Σου (ἐκκλησιαστικόν). 26) Τοὺς τρεῖς μεγί-

στος φωστήρας (ἐκκλησιαστικόν). 27) Τὰ κυριώτερα τῶν Ἀναστασίμων (ἐκκλησιαστικόν).

Ε' καὶ Στ' τὰ ξίς

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

α') Θεωρία Μουσικῆς.

Ἡ ὕλη τοῦ πρώτου ἔτους.

β') Ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα.

1) Ζωσθῆτε τάρματα παιδιὰ (Χριστοπούλου). 2) Ἡ καλύβη (Μάλτου). 3) Τὰ πήραμε τὰ Γιάννενα (Σακελλαρίδου). 4) Στὰ σύνορα (Καίσαρη). 5) Ὑμνος τῆς Νίκης (Λαμπελέτ). 6) Ἡ νύξ τῆς ἐξόδου (Σακελλαρίδου). 7) Ἄσμα ἀλιέων (Μάλτου). 8) Ἡ τελευταία νύξ (Σακελλαρίδου). 9) Πήρανε κι' ἀνθίζουν (Σακελλαρίδου). 10) Οἱ νικηταὶ (Σαμάρα). 11) Μαύρη νυχτιά κι' ἀνάστερη (Σακελλαρίδου). 12) Ξυπνᾶτε μὲ τ' ἀγέρι τῆς αὐγῆς (Κοκκίνου). 13) Στὰ ξένα τρέχω (Ξανθοπούλου). 14) Εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν (Θ. Σακελλαρίδου). 15) Ὁ Γέρο Δήμος (δημῶδες). 16) Ὁ Ζιάκας (κλέφτικον). 17) Ἡ βαρκοῦλα (Δελλίου). 18) Ὁ ἀήττος (δημῶδες). 19) Οἱ κλέφτες τοῦ Βάλτσου (δημῶδες). 20) Τὸ γεφύρι τῆς Ἄρτας. 21) Ἡ δοξολογία (ἐκκλησιαστικόν). 22) Πολυχρόνιον (ἐκκλησιαστικόν). 23) Ἄξιόν ἐστιν κλπ' (ἐκκλησιαστικόν). 24) Πατέρα Υἱὸν κλπ. (ἐκκλησιαστικόν). 25) Ἐλαιον εἰρήνης κλπ (ἐκκλησιαστικόν). 26) Σὲ ὑμνοῦμεν κλπ. (ἐκκλησιαστικόν). 27) Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος κλπ.

ΣΗΜ. Ἡ ὕλη τῆς Ὁδικῆς ἀνεγράφη ἀφθονωτέρα πως, ἵνα ὁ διδάσκαλος ἐκλέγη τὴν καταλληλοτέραν.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ

Ὄνοματολογία ἀσκήσεως

Προσαγωγή. Προσέγγις τῶν πελμάτων τῶν ποδῶν οὕτως, ὥστε αἱ ἐσωτερικαὶ αὐτῶν πλευραὶ νὰ ἐφάπτονται ἀλλήλων καθ' ὅλον αὐτῶν τὸ μήκος. **Ἀπαγωγή.** Ἡ ἐπαναφορά τῶν ποδῶν ἐκ τῆς προσαγωγῆς πρὸς τὴν ἀφετηρίαν. **Ἐκβολή.** Μετάθεσις τοῦ ποδὸς κατὰ τὴν ἰδίαν ἢ τὴν τοῦ ἐτέρου ποδὸς διεύθυνσιν εἰς δύο ποδῶν ἀπόστασιν ἀπὸ πτέρνης εἰς πτέρναν, ἀμφοτέρων τῶν σκελῶν ὄντων τελείως τεταμένων. **Διάσταις.** Μετάθεσις ἑκατέρου τῶν ποδῶν κατὰ ἓνα πόδα πρὸς τὰ πλάγια. **Προεκβολή.** Μετάθεσις τοῦ ποδὸς κατ' εὐθείαν ἔμπρὸς εἰς δύο ποδῶν ἀπόστασιν ἀπὸ πτέρνης εἰς πτέρναν. **Προβολή.** Μετάθεσις τοῦ ποδὸς κατὰ τὴν ἰδίαν ἢ τοῦ ἐτέρου ποδὸς διεύθυνσιν εἰς τριῶν ποδῶν ἀπόστασιν ἀπὸ πτέρνης εἰς πτέρναν, μετὰ συγχρόνου κάμψεως τοῦ ἔμπροσθου γόνατος.

Προβολή ἔμπρὸς. Ὅμοια κίνησις κατ' εὐθείαν ἔμπρὸς. **Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων.** Θέσις ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἐπὶ τῶν ἰσχίων. **Ἀνάκαμψις.** Θέσις ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ αὐχένου. **Ἐκτασις.** Θέσις τῶν χειρῶν τελείως τεταμένων πρὸς τὰ πλάγια ὀριζοντίως. **Πρότασις.** Ὅμοια θέσις ἔμπρὸς ὀριζοντίως. **Ἀνάτασις.** Ὅμοια θέσις ἄνω κατακορύφως. **Σύμπτυξις.** Κάμψις ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν παρὰ τοὺς ὤμους. **Πρόπτυξις.** Κάμψις ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν πρὸ τοῦ στήθους. **Ἀκροστασία.** Ἀνόρθωσις ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν. **Ὀκλασις.** Κάμψις τῶν γονάτων (ἀπὸ τῆς ἀκροστασίας) μέχρις ὀρθῆς γωνίας. **Ἐκτίναξις.** (τῶν χειρῶν). Ὀρμητικὴ τάσις τῶν χειρῶν πρὸς τὰ πλάγια ἀπὸ τῆς προπτύξεως. **Ἡμιανάτασις.** Ἀνάτασις τῆς μιᾶς χειρός, τῆς τιθεμένης ὅπου ὀρίση ὁ γυμναστής. **Ἡμιέκτασις.** Ἐκτασις τῆς

μιᾶς χειρός. Πρόκυψις. Κάμψις τοῦ κορμοῦ ἔμπρὸς μέχρις ὀριζοντίας τὸ πολὺ θέσεως. Ἀνάκνυσις. Ἡ ἐκ τῆς προκύψεως ἐπάνωδος εἰς τὴν ἀφεταιρίαν. Ἐπίκνυσις. Κάμψις τοῦ κορμοῦ ἔμπρὸς καὶ κάτω. Κάθισμα. Ἡ ἐκ τῆς ἀκροστασίας κάμψις τῶν γονάτων κατὰ γωνίαν μικροτέραν τῆς ὀρθῆς. Ὑπερέκτασις. Μεγάλη ἕκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω, μετὰ στηρίξεως τῶν χειρῶν ἐπὶ τινος ὄργάνου ἢ συνασκουμένου. Ἐπέρεσις. Στήριξις τῆς ὀσφύος ἢ τῆς ράχους ἐπὶ τινος ὄργάνου ἢ συνασκουμένου. Ἐξάρτησις. Θέσις καθ' ἣν τὸ σῶμα φέρεται ἐπὶ τινος ὄργάνου διὰ μόνων τῶν χειρῶν ἢ καὶ διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν ταυτοχρόνως. Ἐλξις. Κάμψις τῶν χειρῶν ἀπὸ τῆς ἐξαρτήσεως. Χειροβάδισις. Μετατόπισις τοῦ σώματος ἀπὸ τῆς ἐξαρτήσεως. Ἀνακνύσισις. Ἡ ἀπὸ τῆς ἐξαρτήσεως μετάβασις εἰς τὴν στήριξιν ἐπὶ τοῦ ὄργάνου, προηγουμένων τῶν ποδῶν. Ὑπτία ἐξάρτησις. Ἐξάρτησις μετὰ στηρίξεως τῶν ποδῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, πρὸ τοῦ ὄργάνου. Πρηνὴς ἐξάρτησις. Ἐξάρτησις μετὰ στηρίξεως τῶν ποδῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὀπισθεν τοῦ ὄργάνου. Ἰσοσταθμικὴ βάδισις. Βάδισις ἐπὶ ὄργάνου περιορίζοντος τὴν ἐπιφάνειαν τῆς στηρίξεως τῶν ποδῶν. Ἐδραία θέσις. Κάθισμα ἐπὶ τινος ὄργάνου ἐπὶ τοῦ ἐνός ἢ καὶ ἀμφοτέρων τῶν μηρῶν. Πτώσις (ὀπίσω). Ἡ ἐκ τῆς ἐδραίας θέσεως ἕκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω. Ἡμικατάκλισις. Ἐδραία θέσις μὲ ἀμφοτέρα τὰ σκέλη τεταμένα καὶ παράλληλα πρὸς τὸ ἔδαφος. Γονυπετής θέσις. Γονυπετῶς ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν γονάτων. Ἡμιγονυπετής θέσις. Ὅμοια θέσις ἐπὶ τοῦ ἐνός γόνατος. Πρηνὴς θέσις. Στήριξις τοῦ σώματος διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ἄκρων τῶν ποδῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πρηνὴς ὀριζοντία θέσις. Ἡ αὐτὴ θέσις τῶν ποδῶν, στηριζομένων ἐπὶ ὄργάνου ὑψηλοτέρου τοῦ ἐδάφους. Ὁρθία στήριξις. Στήριξις τοῦ σώματος ἐπὶ ὀριζοντίου ὄργάνου ἐπὶ μόνων τῶν χειρῶν. Ἐφαλσις. Πήδημα ἐπὶ τινος ὄργάνου, περατούμενον εἰς ὀρθίαν στάσιν (προσοχήν), ἵππαστί θέσιν, ἢ ἔδραϊαν θέσιν ἐπ' αὐτοῦ. Ἐνδιάμεσον ἄλμα. Πήδημα μεταξύ δύο δοκῶν τῆς διπλῆς δοκοῦ ἢ διὰ μέσου τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ ἐφαλτηρίου, κατὰ πλάτος ἢ κατὰ μήκος εὐρισκομένου. Ὑπερπήδησις. Πήδημα ὑπὲρ τὸ ὄργανον, μετὰ ἢ ἄνευ στηρίξεως τῶν χειρῶν ἐπ' αὐτοῦ.

Α' Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομέναις

Α'. τ ά ξ ι ς

Πίναξ 1ος

1) Σύνταξις, προσοχή, ἀνάπαυσις, ζύγισις, ἀρίθμησις, ἀραίωσις κατὰ μέτωπον ἢ κατὰ παραγωγήν. 2) Προσαγωγή καὶ ἀπαγωγή τῶν ποδῶν (τετράκις). 3) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων. 4) Ἀκροστασία. 5) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων—ἕκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω (δίς). 6) Πρόκυψις. 7) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, προσαγωγή—στροφή τοῦ κορμοῦ. Διάστασις. 9) Ἐκτασις τῆς κεφαλῆς ὀπίσω μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν (τετράκις). 10) Βῆμα ἔμπρὸς (ὀπίσω) ἔν—δύο. 11) Παιδιὰ (κυνηγητός).

Πίναξ 2ος

1) Ἐπανάληψις τῶν ἐν τῷ 1ῳ πίνακι. 2) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, προσαγωγή. 3) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, ἀκροστασία. 4) Σύμπτυξις. 5) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων. Ἐκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω καὶ πρόκυψις. 6) Ἐκβολὴ τῶν ποδῶν ἐναλλάξ. 7) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, προσαγωγή, στροφή τοῦ κορμοῦ. 8) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, ἕκτασις τῆς κεφαλῆς ὀπίσω. 9) Ἄρσις

τῶν χειρῶν πλαγίως. 10) Βήματα, ἔμπρός, ὀπίσω, ἀριστερὰ δεξιὰ. 11) Παιδιά (διπλοῦς κυνηγητός). (*Ἡ τυφλόμυγα) κλπ.

Πίναξ 3ος

1) Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2) Προσαγωγή καὶ ἀπαγωγή ἐν συνεχείᾳ (3—5κις). 3) Σύμπτυξις—ἀνάτασις. 4) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, πρόκυψις—στροφή τῆς κεφαλῆς. 5) Πρότασις. 6) Πρότασις—ἀνάτασις. 7) Παιδιά (οἱ χωροφύλακες). 8) Σύνταξις καὶ βάδισις, ἄλτ, ἀκροστασία ἀκολουθῶς ἕκτασις τῆς κεφαλῆς ὀπίσω μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν. 9) *Ἄρσις τῶν χειρῶν ἐπὶ τὰ πλάγια βραδέως. 10) Ἀραιώσεις, τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων καὶ διάστασις, στροφή τοῦ κορμοῦ. 11) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, ἀκροστασία, ὄκλασις. 12) *Ἐκτασις—ἀκροστασία (βραδέως).

Πίναξ 4ος

1) Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, ἀκροστασία, ὄκλασις—στροφή τῆς κεφαλῆς. 3) Ἡμιανάτασις—ἐναλλαγή τῶν χειρῶν. 4) *Ἐκτασις τῆς κεφαλῆς ὀπίσω μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν. 5) Ἡμιανάτασις—ἐναλλαγή τῶν χειρῶν (δι' αἰωρήσεως). 6) Σύμπτυξις—ἕκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω. 7) *Ἄρσις τῶν χειρῶν πλαγίως μετ' ἀκροστασίας. 8) Βήματα κατὰ διαφόρους διευθύνσεις (ἔμπρός, ὀπίσω, ἀριστερὰ, δεξιὰ). 9) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, πρόκυψις—στροφή τῆς κεφαλῆς. 10) Προσαγωγή, κάμψις τοῦ κορμοῦ ἀριστερὰ (δεξιὰ). 11) Σύμπτυξις, προσαγωγή—στροφή τοῦ κορμοῦ ἀριστερὰ—δεξιὰ. 12) Παιδιά (*Ὀστρακίνα).

Πίναξ 5ος

1) Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων, σύνταξις εἰς δύο ζυγούς, σχηματισμὸς τετράδων. 2) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, ἀκροστασία—στροφή τῆς κεφαλῆς ἀριστερὰ (δεξιὰ). 3) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, ἀκροστασία—ὄκλασις. 4) Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 5) Ἀνάτασις, διάστασις—στροφή τοῦ κορμοῦ. 6) Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις (ἄνω, πλαγίως, ἔμπρός καὶ κάτω). 7) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, ἀκροστασία, ὄκλασις στροφή τῆς κεφαλῆς. 8) Ἀνάτασις—ἕκτασις τοῦ κορμοῦ (ἐλαφρά). 9) Βάδισις (κατὰ παραγωγήν). 10) Παιδιά (ἀντίδρομος). 11) Σύνταξις, ἀραιώσεις. 12) Ἀκροστασία, μετ' ἄρσεως τῶν χειρῶν πλαγίως. 13) Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 14) Στροφή τῶν παλαμῶν μετ' ἐκτάσεως τῆς κεφαλῆς ὀπίσω.

Β' τάξις

Ἐπανάληψις τῶν τῆς προηγουμένης τάξεως πινάκων.

Πίναξ 6ος

1) Σχηματισμὸς τετράδων, μεταβολὴ ἐν κινήσει. 2) *Ἄρσις τῶν χειρῶν πλαγίως μετ' ἀκροστασίας. 3) Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις (ἄνω, πλαγίως, ἔμπρός καὶ κάτω, δις ἑκάστη). 4) Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 5) Ἀνάτασις—ἕκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω. 6) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, προσαγωγή—στροφή τοῦ κορμοῦ ἀριστερὰ—δεξιὰ. 7) Προσαγωγή, προεκβολή, ἀκροστασία. 8) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων. *Ἄρσις τῶν σκελῶν κεκαμμένων ἐναλλάξ. 9) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, πρόκυψις στροφή τῆς κεφαλῆς ἀριστερὰ (δεξιὰ). 10) Ἡμιανάτασις, προσαγωγή—κάμψις τοῦ κορμοῦ πλαγίως. 11) Βά-

*Αναλυτ. Πρόγραμμα

δισις συνήθης καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων, δρόμος μικρᾶς διαρκείας.
12) Παιδιά (σχοινοφιλίνδα).

Πίναξ 7ος

1) Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων, 2) Ἐκβολαὶ τῶν ποδῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις μετ' ἀκροστασίας (ἀριστερά, δεξιά, ὀπίσω καὶ ἀριστερά, ὀπίσω καὶ δεξιά). 3) Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις (ἄνω, πλαγίως, ἔμπρὸς καὶ κάτω). 4) Ἀκροστασία, ὄκλασις, μετὰ κάμψεως τῶν χειρῶν καὶ τάσεως αὐτῶν ἄνω (πλαγίως). 5) Ἀνάτασις, διάστασις, ἔκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω ἀκολουθῶς ἀνάτασις, διάτασις, πρόκυψις. 6) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, ἀκροστασία—στροφή τῆς κεφαλῆς. 7) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν—ἄρσις τῶν σκελῶν τεταμένων ἔμπρὸς. 8) Πρηνῆς κατάκλισις (ἐπὶ τῶν ἐδράνων). 9) Πρηνῆς θέσις. 10) Σύμπτυξις, διάστασις—κάμψις τοῦ κορμοῦ πλαγίως. 11) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, προσαγωγή, στροφή τοῦ κορμοῦ. 12) Βάδισις. 13) Προεισαγωγικὸν ἄλμα καὶ ἄλμα ἐπὶ τόπου. 14) Παιδιά (τὸ ἵπποδρόμιον).

Πίναξ 8ος

1) Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2) Σύμπτυξις, ἀνάτασις μετ' ἀκροστασίας. 3) Ἀκροστασία, ὄκλασις, μετὰ κάμψεως τῶν χειρῶν καὶ τάσεως αὐτῶν ἄνω (πλαγίως). 4) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, προεκβολή—ἀκροστασία. 5) Ἀνάτασις, ἐπέρεισις—ἔκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω ἀκολουθῶς. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν—πρόκυψις (ἀπλή ἢ καὶ μετὰ στροφῆς τῆς κεφαλῆς ἀριστερά—δεξιά). 7) Ὑπτία ἐξάρτησις. 8) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, ἄρσις τῶν σκελῶν πλαγίως. 9) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, (σύμπτυξις), πρηνῆς κατάκλισις—στροφή τῆς κεφαλῆς ἐναλλασσομένη μετὰ κάμψεως καὶ τάσεως τῶν χειρῶν ἀπὸ τῆς προκύψεως, συμπτύξεως. 10) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν—ἄρσις τῶν σκελῶν κεκαμμένων αὐτῶν καὶ τάσις αὐτῶν ἔμπρὸς (ὀπίσω). 11) Διάστασις—ἔκτασις, ἀνάκαμψις—κάμψις πλαγία τοῦ κορμοῦ καὶ ἀκολουθῶς στροφή αὐτοῦ ἀριστερὰ (δεξιά). 12) Βάδισις, δρόμος, προεισαγωγικά καὶ ἐπιτόπια ἄλματα. 13) Παιδιά (Αὐγατιστής). 14) Ἐκτασις τῆς κεφαλῆς ὀπίσω μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν.

Γ'. τ ἄ ξ ι ς

Ἐπανάληψις τῶν ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι διδαχθέντων πινάκων.

Πίναξ 9ος

1) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, ἐκβολαὶ τῶν ποδῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις καὶ ἀνορθώσεις ἐπὶ τῶν δακτύλων. 2) Ἐπανάτασις—ἐναλλαγή τῶν χειρῶν (δι' αἰωρήσεως). 3) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, προσαγωγή—στροφή τοῦ κορμοῦ. 4) Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 5) Ἀνάτασις, διάστασις—ἔκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω ἀκολουθημένη ὑπὸ προκύψεως ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀφετηρίας. 6) Ἐξάρτησις (λαβὴ πρώτη) διάστασις τῶν σκελῶν. 7) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν—ἄρσις τῶν σκελῶν ἐναλλάξ ἔμπρὸς καὶ τάσις αὐτῶν ὀπίσω. 8) Σύμπτυξις, πρόκυψις—τάσις καὶ κάμψις τῶν χειρῶν ἐναλλασσομένη μετ' αἰωρήσεως αὐτῶν (ὀπίσω, ἔμπρὸς). 9) Ἐξάρτησις (λαβὴ πρώτη)—ἄρσις ἀμφοτέρων τῶν σκελῶν κεκαμμένων, ἐναλλασσομένη μετ' ἐκλακτίσεως τῶν σκελῶν ἀπὸ τῆς πρηνοῦς θέσεως. 10) Ἐκτασις, διάστασις—κάμψις τοῦ κορμοῦ πλαγία, ἀκολουθημένη ὑπὸ στροφῆς τοῦ κορμοῦ ἀπὸ τῆς ἀνατάσεως. 11) Βάδισις, δρόμος—ἄλματα ἐπὶ τόπου. 12) Περιφορὰ τῶν χειρῶν. 13) Παιδιά (Κρικηλασία ἢ σφαίρησις ἐν κύκλῳ).

Πίναξ 10ος

1) Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2) Ἀνάτασις, διάστασις—ἀκροστασία, ὄκλασις. 3) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, πρόκυψις—στροφή τῆς κεφαλῆς. 4) Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 5) Ἀνάτασις ἐπέρεισις—κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἐπικύψεως ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως. 6) Ἐξάρτησις, αἰώρησις τῶν σκελῶν (ἀριστερά—δεξιὰ). 7) Ἴσοσταθμικὴ βάδισις ἐπὶ τῆς δοκοῦ. 8) Διάστασις, ἔκτασις, πρόκυψις—ἄρσις τῶν χειρῶν ἄνω ἐκ τῶν πλαγίων ἀκολουθουμένη ὑπὸ αἰωρήσεως ἢ ἐκτινάξεως τῶν χειρῶν. 9) Πρηνῆς θέσις—κάμψις καὶ ἐκλάκτισις τῶν σκελῶν. 10) Ἡμιανάτασις, προβολή—ἐναλλαγὴ τῶν χειρῶν διὰ κάμψεως καὶ τάσεως αὐτῶν. 11) Προσαγωγή, σύμπτυξις—στροφή τοῦ κορμοῦ μετ' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν (ταχέως καὶ ἰσχυρῶς. 12) Βάδισις. 13) Παιδιά (Ἐφαιδρισμὸς ἢ ποδοσφαίρισις ἐν κύκλῳ). 14) Σύνταξις, ἀραιώσις. 15) Ἐκτασις τῆς κεφαλῆς μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν βραδεῖα ἀκροστασία μετὰ συγχρόνου ἄρσεως τῶν χειρῶν πλαγίως.

Πίναξ 11ος

1) Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2) Σύμπτυξις, ἀκροστασία—τάσις τῶν χειρῶν (ἄνω ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια) μετὰ κάμψεως τῶν γονάτων. 3) Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. 4) Ἄρσις τῶν χειρῶν πλαγίως μετ' ἀκροστασίας. 5) Ἐκτασις, προεκβολή, στροφή τῶν παλαμῶν—ἀνάτασις μετ' ἐκτάσεως τοῦ κορμοῦ ὀπίσω, ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἀνατάσεως προκύψεως—αἰωρήσεως τῶν χειρῶν. 6) Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 7) Ἐξάρτησις (λαβὴ πρώτη) χειροβάδισις. 8) Πρηνῆς κατάκλισις, σύμπτυξις—τάσις τῶν χειρῶν πλαγίως ἄνω. 9) Πρηνῆς θέσις—κάμψις καὶ ἐκλάκτισις τῶν σκελῶν. 10) Ἡμιανάτασις, προσαγωγή—κάμψις τοῦ κορμοῦ ἀριστερά—δεξιὰ. 11) Προβολαὶ ἐναλλάξ ἀριστερά (δεξιὰ). 12) Βάδισις συνήθης (καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων) δρόμος. 13) Ἐλευθέρα ἄλματα (μετὰ δύο ἢ τριῶν βημάτων φορᾶς). 14) Ἄρσις τῶν χειρῶν πλαγίως μετ' ἀκροστασίας. 15) Ἐκτασις, ἀκροστασία—ὄκλασις (βραδέως). 16) Ἐκτασις τῆς κεφαλῆς ὀπίσω μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν. 17) Παιδιά (ποδοσφαίρισις ἐν κύκλῳ μετὰ τρίποδος),

Πίναξ 12ος

1) Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2) Διάστασις, ἀνάτασις καὶ ἐκεῖθεν τάσις τῶν χειρῶν κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις. 3) Σύμπτυξις μετ' ἐκβολῆς τῶν ποδῶν. 4) Ἐκτασις στροφή τοῦ κορμοῦ. 5) Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 6) Τάσις τῶν χειρῶν ἐπὶ τὰ πλάγια βραδέως. 7) Διάστασις, ἀνάτασις, ἐπέρεισις—ἔκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω, ἀκολουθῶς πρόκυψις, ἐπίκυψις. 8) Ἐξάρτησις—χειροβάδισις. 9) Ἴσοσταθμικὴ βάδισις ἐπὶ τῆς δοκοῦ. 10) Ἀνάτασις—πρόκυψις—κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν καὶ αἰώρησις αὐτῶν (ὀπίσω ἔμπρός). 11) Πρηνῆς θέσις—κάμψις καὶ ἐκλάκτισις τῶν σκελῶν. 12) Ἐκτασις, διάστασις,—κάμψις τοῦ κορμοῦ ἀριστερά—δεξιὰ. 13) Διάστασις, ἀνάτασις—στροφή τοῦ κορμοῦ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἀκολουθῶς ἀνάκαμψις ἀκροστασία, ὄκλασις βραδέως. 14) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, προβολὴ τῶν ποδῶν ἐναλλάξ (ἀριστερά—δεξιὰ). 15) Βάδισις—δρόμος. 16) Προεισαγωγικὸν ἄλμα καὶ ἄλματα ἐλεύθερα. 17) Ἐκτασις τῆς κεφαλῆς μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν. 18) Περιφορὰ τῶν χειρῶν. 19) Παιδιά (Ἐπίσκυρος. Ἡ χύτρα ἡγήθη. Ἡ πλάκα).

Δ' τὰ ξίς

Ἐπανάληψις τῶν ἀσκήσεων τῆς προηγουμένης τάξεως.

Ε. Τάξις

Πάντες οί ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι πίνακες.

Πίναξ 13ος

1) Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις μετ' ἀκροστασίας καὶ ὀκλάσεως. 2) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχύων, προεκβολή—ἀκροστασία. 3) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχύων, προβολὴ ἐκτός, μετὰ στροφῆς τοῦ κορμοῦ πρὸς προβαλλόμενον πόδα. 4) Περιφορὰ τῶν χειρῶν μετ' ἀκροστασίας. 5) Ἀνάτασις διάστασις, ἕκτασις τοῦ κορμοῦ—κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν. ἀκολουθῶς ἐπίκυψις, ἀνάκυψις ἀκολουθῶς ἀνάκαμψις, μετ' ἀκροστασίας, ὀκλασις. 6) Ὑπτία ἐξάρτησις—ἔλιξις 7) Σύμπτυξις προσαγωγῆ, ἀνάτασις, προεκβολή—ἀκροστασία. 8) Ἴσοσταθμικὴ βάδισις ἐπὶ τῆς δοκοῦ. 9) Σύμπτυξις, ἀνάτασις, προβολὴ ἔμπρός, πρόκυψις. ἀνάκυψις ἀκολουθῶς τάσις τῶν σκελῶν ἐπὶ τὰ πλάγια. 10) Πρότασις—ἄρσις τῶν σκελῶν ἐναλλάξ ἔμπρός. 11) Πρηνῆς θέσις—ἐκλάκτισις τῶν ποδῶν. 12) Ἐκτασις τῆς κεφαλῆς μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν. 13) Προσαγωγῆ, ἡμιανάτασις—κάμψις τοῦ κορμοῦ πλαγίως (πρὸς τὸ μέρος τῆς μὴ ἀνατεταμένης χειρός). 14) Πρόπτυξις, διάστασις—στροφή τοῦ κορμοῦ μετ' ἐκτινάξεως τῶν χειρῶν. 15) Προεισαγωγικὸν ἄλμα καὶ ἐπὶ τόπου ἄλματα. 16) Παιδιὰ (σφαίρισις ἐν κύκλῳ).

Πίναξ 14ος

1) Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2) Σύμπτυξις—ἀκροστασία. 3) Ἐκτασις ἀκροστασία—κάμψις τῶν γονάτων μετὰ συγχρόνου ἄρσεως τῶν χειρῶν (ἄνω ἐκ τῶν πλαγίων). 4) Ἐκτασις τῶν χειρῶν μετὰ προβολῆς ἐκτός. 5) Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 6) Ἐκτασις τῆς κεφαλῆς (ὀπίσω). 7) Διάστασις, ἀνάτασις, ἐπέρεισις, ἕκτασις τοῦ κορμοῦ—κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν. ἀκολουθῶς πρόκυψις αἰώρησις τῶν χειρῶν. 8) Ἀκροστασία—στροφή τῆς κεφαλῆς δεξιὰ καὶ ἀριστερά. 9) Ἐξάρτησις—χειροβάδισις. 10) Ἴσοσταθμικὴ βάδισις ἐπὶ τῆς δοκοῦ. 11) Πρηνῆς κατάκλισις—ἕκτασις τῶν χειρῶν. 12) Ἐξάρτησις—ἄρσις τῶν σκελῶν κεκαμμένων κατὰ τὸ γόνυ καὶ βραδύτερον τάσις αὐτῶν ἔμπρός. 13) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχύων, ἀκροστασία—βραδεῖα κάμψις τῶν γονάτων. 14) Ἀνάκαμψις διάστασις—κάμψις τοῦ κορμοῦ ἀριστερά (δεξιὰ), ἀκολουθῶς στροφή τοῦ κορμοῦ ἀριστερά (δεξιὰ). 15) Ἡμιανάτασις προβολὴ ἐκτός. 16) Βάδισις, δρόμος. 17) Ἄλματα ἐλεύθερα. 18) Ἐκτασις μετὰ βραδείας ἀκροστασίας. 19) Ὀκλασις βραδέως. 20) Περιφορὰ τῶν χειρῶν. 21) Παιδιὰ (ποδοσφαίρισις ἢ οἰαδήποτε ἐκ τῶν προηγουμένων).

Πίναξ 15ος

1) Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχύων, ἐκβολαὶ τῶν ποδῶν καθ' ἅπασας τὰς διευθύνσεις, ἀκροστασία. 3) Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχύων, ἐκβολὴ στροφή τοῦ κορμοῦ (πρὸς τὸν ἐκβληθέντα πόδα) ἕκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω καὶ πρόκυψις. 4) Ἀκροστασία σύμπτυξις ἀνάτασις, κάμψις τῶν γονάτων. 5) Ἀνάτασις προεκβολή—ἕκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω ἀκολουθῶς πρόκυψις ἀκολουθῶς μεταβολὴ ἐπὶ τῶν πτερνῶν καὶ ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων κινήσεων, μετ' αὐτῆν δὲ κλίσις ἐπὶ τῶν πτερνῶν, θέσις τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ αὐχένου καὶ ἐκείθεν ἀκροστασία, ὀκλασις. 6) Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. 7) Ἐξάρτησις—ἔλιξις. 8) Ἐξάρτησις—χειροβάδισις. 9) Ἴσοσταθμικὴ βάδισις ἐπὶ τῆς ὀριζοντίας δοκοῦ. 10) Ἐκτασις τῶν χειρῶν, ἄρσις τοῦ ἀριστεροῦ (δεξιῶ) ποδὸς ὀπίσω, ἰσοροπία ἐπὶ τοῦ ἐτέρου κεκαμμένου κατὰ τὸ γόνυ. 11) Ἀνάτασις προβολὴ ἔμπρός—πρόκυψις ἀκολουθουμένη ὑπὸ κάμψεως καὶ τάσεως τῶν

χειρῶν ἢ αἰωρήσεως αὐτῶν. 12) Πρηνῆς θέσις ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἐξαρτήσεως καὶ ἄρσεως ἀμφοτέρων τῶν σκελῶν. 13) Ἀνάτασις, προσαγωγή—κάμψις δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἀκολουθουμένη ὑπὸ στροφῆς τοῦ κορμοῦ. 14) Ἡμιανάτασις καὶ προβολή. 15) Βάδισις. 16) Παιδιά περιλαμβάνουσα ἄλματα. (Τὸ προσκεφαλάκι. Σφαῖρα ἢ ἰπάς). 17) Περιφορὰ τῶν χειρῶν, ἀκολουθῶς ὄκλασις βραδεῖα. 18) Ἐκτασις μετ' ἀκροστασίας.

Σ τ' τ ά ξ ι ε

Ἐπανάληψις τῶν ἀσκήσεων τῆς προηγουμένης τάξεως.

Β'. Διὰ τάξεις συνδιδασκομένης

Α' καὶ Β' τάξις (δι' ἐκάτερον τῶν ἐτῶν τῆς συνδιδασκαλίας). Οἱ πίνακες 1, 2, 3, 4, 5, 6 καὶ 7.

Γ' καὶ Δ' τάξις (δι' ἐκάτερον τῶν ἐτῶν τῆς συνδιδασκαλίας). Ἐπανάληψις τῶν πινάκων 1, 2, 3, 4, 5, 6 καὶ 7 καὶ οἱ πίνακες 8, 9, 10 καὶ 11.

Ε' καὶ Στ' τάξις (δι' ἐκάτερον τῶν ἐτῶν τῆς συνδιδασκαλίας). Ἐπανάληψις τῶν πινάκων 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 καὶ 11 καὶ οἱ πίνακες 12, 13, 14 καὶ 15.

Β'. ΔΙΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΜΟΝΟΤΑΞΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΩΡΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΤΑΞΙΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΟΤΑΞΙΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Τὰ Ὁρολόγια προγράμματα τῆς καθ' ἡμέραν διδασκαλίας συντάσσονται κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ σχολικοῦ ἔτους ὑπὸ τῶν διδασκάλων ἐκάστου σχολείου καὶ ἐγκρίνονται ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ. Οἱ μαθηταὶ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν διδασκάλων τῶν ἐξέρχονται εἰς ἐκδρομὴν ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος, Τετάρτην ἢ Πέμπτην μ.μ. διακοπτομένων τῶν μαθημάτων.

Σ η μ. Ἐν τῷ προγράμματι τῶν διταξίων καὶ μονοταξίων σχολείων ἀναγράφεται μὲν ἡ αὐτὴ περίπου καὶ ἐν τῷ προγράμματι τῶν πολυταξίων σχολείων ὕλη, ἀλλ' ἡ διδασκαλία ταύτης περιορίζεται ἐν αὐτοῖς εἰς τὰ κυριώτατα ἐν ἐκάστῳ θέματι.

Α'.— Διταξίου δημοτικού σχολείου

Μαθήματα		Ώραι διδασκαλίας κατά τάξεις					
		A	B	Γ	Δ	E	ς
1	Θρησκευτικά	$\frac{2}{2}$		$\frac{2}{2}$		$\frac{3}{2}$	
2	Ἑλληνική γλῶσσα	8	8	9		9	
3	Ἱστορία			$\frac{3}{2}$		$\frac{3}{2}$	
4	Πατριδογν. καὶ Γεωγραφία	2		$\frac{3}{2}$		$\frac{3}{2}$	
5	Φυσικὴ Ἱστορία			$\frac{3}{2}$		$\frac{2}{2}$	
	Φυσικὴ καὶ Χημεία					$\frac{2}{2}$	
6	Ἀριθμητικὴ	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$
	Γεωμετρία					$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$
7	Ἰχνογραφία	Σιωπηραὶ ἐργασίαι		Σιωπηραὶ ἐργασίαι			
8	Καλλιγραφία						
9	Χειροτεχνία						
10	Ὡδικὴ	$\frac{3}{2}$		$\frac{3}{2}$			
11	Γυμναστικὴ	$\frac{3}{2}$		$\frac{3}{2}$			
	Παιδιαὶ (κατὰ τὰς ἐκδρομὰς)						
Ώραι διδασκαλίας ἐν ὄλῳ		25		40			

Ὁ διδάσκαλος τοῦ κατωτέρου τμήματος ἀναλαμβάνει τὴν διδασκαλίαν τῶν ἑλληνικῶν Γ' καὶ Δ' τάξεως.

Αἱ μὴ ἐργαζόμεναι μετὰ τῶν διδασκάλων τάξεις ἀσχολοῦνται εἰς καταλλήλους σιωπηρὰς ἐργασίας ἢ ἀκροῦνται τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων ἄλλων τάξεων.

Πρὸς διδασκαλίαν τῶν μαθηματικῶν ἐκάστης τάξεως ἀναγράφονται μὲν ἡμιώρια ἐν τῷ προγράμματι, ἀλλ' ὁ χρόνος οὗτος προσδιορίζεται μόνον τὴν προφορικὴν διδασκαλίαν. Αἱ γραπτὰ ἀσκήσεις ἐν τῷ μαθηματικῷ τούτῳ ἐκάστης τάξεως γίνονται, καθ' ὅσον χρόνον ἢ ἑτέρα τάξις τοῦ τμήματος διδάσκεται προφορικῶς.

Β'.— Μονοταξίου δημοτικού σχολείου

Μαθήματα		Ώραι διδασκαλίας κατά τάξεις					
		Α	Β	Γ	Δ	Ε	Σ
1	Θρησκευτικά	$\frac{2}{2}$		$\frac{2}{2}$		$\frac{3}{2}$	
2	Ἀνάγνωσις	$\frac{6}{2}$	$\frac{6}{2}$	$\frac{8}{2}$		$\frac{7}{2}$	
	Λεκτικαὶ ἀσκήσεις	$\frac{2}{2}$					
3	Ἱστορία			$\frac{2}{2}$		$\frac{2}{2}$	
4	Πατριδογν. καὶ Γεωγραφία	$2 \times \frac{3}{4}$		$\frac{2}{2}$		$\frac{2}{2}$	
5	Φυσικὴ Ἱστορία			$\frac{2}{2}$		$\frac{2}{2}$	
	Φυσικὴ καὶ Χημεία					$\frac{2}{2}$	
6	Ἀριθμητικὴ	$\frac{2}{2}$	$\frac{2}{2}$	$\frac{3}{2}$		$\frac{2}{2}$	
	Γεωμετρία					$\frac{1}{2}$	
7	Ἰχνογραφία	Σιωπηραὶ ἐργασίαι					
8	Καλλιγραφία						
9	Χειροτεχνία						
10	Ὠδικὴ	$\frac{2}{4}$		$\frac{2}{2}$			
11	Γυμναστικὴ Παιδιὰ (κατὰ τὰς ἐκδρομάς)	$\frac{2}{4}$		$\frac{2}{2}$			
Ώραι διδασκαλίας ἐν ὅλῳ		34 $\frac{1}{2}$					

Αἱ μὴ ἐργαζόμενα μετὰ τοῦ διδασκάλου τάξεις ἀσχολοῦνται εἰς κατάλληλους σιωπηρὰς ἐργασίας ἢ ἀκροῶνται τῆς διδασκαλίας μαθημάτων ἄλλων τάξεων.

Πρὸς διδασκαλίαν τῶν μαθηματικῶν τῶν δύο κατωτέρων τάξεων καὶ τοῦ μέσου καὶ ἀνωτέρου τμήματος ἀναγράφονται μὲν ἡμιῶρια ἐν

προγράμματα, ἀλλ' ὁ χρόνος οὗτος προσδιορίζει μόνον τὴν προφορικὴν διδασκαλίαν. Αἱ γραπταὶ ἀσκήσεις ἐν τῷ μαθηματικῷ τούτῳ ἐκάστης τῶν κατωτέρων τάξεων ἢ ἐκάστου τμήματος ἐκ τῶν ἀνωτέρων γίνονται καθ' ὃν χρόνον ἢ ἑτέρα τάξις ἢ τὸ ἕτερον τμήμα διδάσκεται προφορικῶς.

Σ η μ. Ἐν τῷ ἡμερησίῳ ὥρολογίῳ προγράμματι τοῦ μονοταξίου σχολείου τοποθετοῦνται κατὰ μὲν τὰς πρὸ τοῦ π.μ. διαλείμματος ὥρας, διαρκούντος ἡμίσειαν ὥραν, ἡ διδασκαλία τῆς ἀναγνώσεως πασῶν τῶν τάξεων καὶ ἡ ἔρμηνεία τοῦ εὐαγγελίου κατὰ, δὲ τὰς μετὰ τὸ διάλειμμα τοῦτο ὥρας ἡ ἄλλη γλωσσικὴ διδασκαλία καὶ ἡ διδασκαλία τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς φυσικῆς πειραματικῆς, καὶ κατὰ τὰς μ.μ. ὥρας, καθ' ἃς ἡ διδασκαλία παρατείνεται μέχρι τῆς 4 1/4, ἡ διδασκαλία πάντων τῶν ἄλλων μαθημάτων.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ ΜΑΘΗΜΑΣΙ
ΤΩΝ ΔΙΤΑΞΙΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΟΤΑΞΙΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Α' καὶ Β' τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α. Προσευχαί.

1. Προσευχὴ τοῦ παιδίου πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ στείλῃ τὸ πνεῦμα Του τὸ Ἅγιον, ἵνα φωτίσῃ αὐτὸ καὶ μάθῃ γράμματα καὶ γίνῃ καλὸς ἄνθρωπος.

2. Προσευχὴ τοῦ παιδίου, μετὰ τὴν λήξιν τῶν μαθημάτων τῆς ἡμέρας, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, διότι διεφύλαξεν αὐτὸ κατὰ τὴν ἡμέραν ὑγιᾶς καὶ ἔστειλεν τὸ πνεῦμα του τὸ ἅγιον καὶ ἐφώτισεν αὐτὸ εἰς τὰ καλὰ μαθήματα.

3. Προσευχὴ τοῦ παιδίου κατὰ τὴν ἐσπέραν πρὸ τῆς κατακλίσεως, δι' ἧς παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ στείλῃ τὸν ἄγγελόν του, ἵνα φυλάξῃ αὐτὸ κοιμώμενον τὴν νύκτα ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

4. Προσευχὴ τοῦ παιδίου τὴν πρωτῶν, μετὰ τὴν ἔγερσιν, δι' ἧς εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, διότι διεφύλαξεν αὐτὸ τὴν νύκτα ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ φυλάξῃ αὐτὸ ἐπίσης καὶ τὴν ἡμέραν.

5. Προσευχὴ ὑπὲρ τῶν γονέων, τῶν ἀδελφῶν, τοῦ διδασκάλου, τῶν συμμαθητῶν κλπ.

6. Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς.

Β. Ποιήματα καὶ ᾠδαί θρησκευτικαὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀλφαριθμητικῷ καὶ τῷ ἀναγνωσματικῷ τῆς β' τάξεως περιεχομένων.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν ἡμᾶς.

Σ η μ. Κατάλληλα ποιήματα καὶ ᾠδαί θρησκευτικαὶ δύνανται νὰ χρησιμοποιῶνται καὶ ὡς προσευχαί ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῶν μαθημάτων.

Γ. Διδασκαλίαι ἀπλᾶι πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ἐξῆς ἑορτῶν : 1. Τοῦ γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (8 Σεπτεμβρίου), 2. Τῶν εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, (21 Νοεμβρίου), 3. Τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ (25 Δεκεμβρίου), 4. Τῆς βαπτίσεως τοῦ Χριστοῦ (6 Ἰανουαρίου), 5. Τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ, 6. Τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Α' και Β' τάξεις

(Δεύτερον έτος συνδιδασκαλίας)

Α. Προσευχαί.

1. Προσευχαί ενάρξεως και λήξεως τών μαθημάτων ώς και έν τῷ πρώτῳ έτει, 2. Προσευχή πρό του φαγητού, 3. Προσευχή μετά τὸ φαγητόν, 4. Προσευχαί επίκαιροι και έν καιρῷ γεγονότων συγκλονιζόντων τήν ψυχήν τών παιδιών, 5. "Αγιος ὁ Θεός κλπ.

Β. Ποιήματα και ἄσματα θρησκευτικά έκ τών έν τῷ ἀλφαβηταρίῳ και τῷ ἀναγνωσματαρίῳ τῆς β' τάξεως περιεχομένων.

Γ. Διδασκαλίαι ἀπλαῖ έκ του βίου και τών θαυμάτων του Ἰησοῦ : 1. Ἡ γέννησις του Χριστου. 2. Ἡ προσκύνησις τών Μάγων. 3. Ἡ βάπτισις του Ἰησοῦ. 4. Τὸ θαῦμα τῆς Κανᾶ. 5. Ὁ Ἰησοῦς εὐλογεῖ τὰ παιδιά. 6. Ἡ ἀνάστασις του υἱου τῆς χήρας έν Ναϊν.

Γ' και Δ' τάξεις

(Πρῶτον έτος συνδιδασκαλίας)

Α. Ἱστορία έκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

α. Ἡ πρό τών πατριαρχῶν ἱστορία : 1. Ἡ δημιουργία του κόσμου και ἡ πλάσις του ἀνθρώπου. 2. Ὁ παράδεισος, ἡ παρακοή τών πρωτοπλάστων και ἡ ἔξωσις αὐτῶν έκ του παραδείσου. 3. Ὁ κατακλυσμός και ὁ Πύργος τῆς Βαβέλ. β) Οἱ Πατριάρχαι : 1. Ὁ Ἀβραάμ. 2. Ὁ Ἰσαάκ. 3. Ὁ Ἰακώβ. 4. Τὰ κατά τὸν Ἰωσήφ. γ) Ὁ Μωϋσῆς και ὁ Ἰησοῦς του Ναυῆ. δ) Οἱ βασιλεῖς : 1. Ὁ Σαούλ. 2. Ὁ Δαβίδ. 3. Ὁ Σολομών. ζ) Οἱ προφῆται : 1. Ὁ Ἡλίας, 2. ὁ Ἡσαίας, 3. ὁ Ἰερεμίας, 4. ὁ Δανιήλ, 5. Ἰωνᾶς, η) Ἡ ἱστορία του πολυπαθοῦς Ἰώβ.

Β' Ποιήματα και ἄσματα θρησκευτικά έκ τών έν τοῖς ἀναγνωσματαρίοις τῆς γ' και δ' τάξεως περιεχομένων και τών έν τῷ προγράμματι τῆς ᾠδικῆς ἀναγραφόμενων.

Γ. Προσευχαί. Προσευχαί ὡς και έν τῇ α' και β' τάξει, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκτεταμέναι και έν συνδυασμῷ πρός τήν διδασκαλίαν τών ἱστοριῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Δ. Γεωγραφία τών χωρῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Γ' και Δ' τάξεις

(Δεύτερον έτος συνδιδασκαλίας)

Α. Ἐκ τῆς καινῆς Διαθήκης

Τὰ κατά τήν Θεοτόκον : 1. Ἡ γέννησις τῆς Θεοτόκου, 2. Ἡ εἴσοδος τῆς Θεοτόκου εις τὸν ναόν, 3. ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου, 4. Ἡ κοίμησις τῆς Θεοτόκου.

β) Τὰ κατά τὸν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον : 1. Ἡ γέννησις του Ἰωάννου, 2. τὸ κήρυγμα του Προδρόμου, 3. Ἡ ἀποκεφάλισις του Ἰωάννου.

γ) Τὰ κατά τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν : 7. Ἡ γέννησις του του Χριστου (Δόξα έν ὑψίστοις Θεῷ κλπ., Χριστὸς γεννᾶται κλπ., Ἡ γέννησις σου Χριστέ ὁ Θεός κλπ.), 2. Ἡ προσκύνησις τών μάγων. ὁ Ἡρώδης και ἡ φυγή του Ἰησοῦ εις Αἴγυπτον, 4. ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετῆς έν τῷ ναῷ τῆς Ἱερουσαλήμ, 5. Ἡ βάπτισις του Ἰησοῦ (Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου Κύριε κλπ.), 6. Ἡ ἐκλογὴ τών μαθητῶν του Ἰησοῦ, 7. Ἡ θεραπεία τών 10 λεπρῶν, 8. Ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς του Ἰαείρου, 9. Ὁ ἐκατόνταρχος τῆς Καπερναοῦμ και ὁ Χριστός, 10. Ἡ θεραπεία του τυφλοῦ τῆς Ἱεριχοῦς, 11. Ὁ χορτασμός τών πεντακισχιλίων δια πέντε ἄρτων, 12. Ἡ θεραπεία του παραλύτου έν Βηθεσδα, 13. Ἡ κατάπαυσις τῆς τρικυμίας, 13. Ὁ Ἰησοῦς και ὁ Λάζαρος (Τὴν κοινήν ἀνάστασιν πρό του Σου πάθους πιστούμενος κλπ.), 15. Ὁ Ἰησοῦς και ὁ

Ζακχαίος, 16. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου, 17. Ἡ παραβολὴ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου, 18. Ἡ παραβολὴ τῶν μωρῶν παρθένων, 19. Ἡ εἴσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, 20. Ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα, 21. Ὁ Μυστικός δεῖπνος, 22. Ἡ σύλληψις τοῦ Ἰησοῦ, 23. Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ συνεδρίου, 24. Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ Πιλάτου, 25. Ἡ σταύρωσις τοῦ Ἰησοῦ (Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου κλπ.), 26. Ἡ ταφὴ τοῦ Ἰησοῦ (ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ κλπ.), 27. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ (Χριστὸς ἀνέστη κλπ., Ἀναστάσεως ἡμέρα κλπ., Τὸ φαῖδρον τῆς Ἀναστάσεως κήρυγμα κλπ.), 28. Ἡ ἀνάληψις τοῦ Ἰησοῦ (Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ κλπ.), 29. Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Χριστοῦ.

Β. Προσευχαί ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος, ἀλλ' ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἱστορίας τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Γ. Ποιήματα καὶ ᾠδαί θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀναγνωστικοῖς βιβλίοις τῆς γ' καὶ δ' τάξεως περιεχομένων καὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ᾠδικῆς ἀναγραφομένων.

Δ. Γεωγραφία τῆς Παλαιστίνης.

Ε' καὶ ΣΤ' τὰξις

Α. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία : 1. Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος (Εὐλόγητός εἰ Χριστὲ κλπ.), 2. ἡ πρώτη χριστιανικὴ ἐκκλησία, ὁ βίος τῶν πρώτων χριστιανῶν, οἱ διάκονοι, ὁ Στέφανος, 3. ὁ ἀπόστολος Παῦλος, 4. ὁ ἀπόστολος Πέτρος, 5. ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας, 6. ὁ ἀπόστολος Λουκᾶς, 7. οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι, 8. Ὁργανισμὸς τῶν πρώτων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ διοικήσις αὐτῶν, δίοκονοι, πρεσβύτεροι, ἐπίσκοποι, ἐπαρχιακαὶ σύνοδοι, 9. διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν, μάρτυρες τῆς νέας θρησκείας, ὁ ἅγιος Δημήτριος, ὁ ἅγιος Γεώργιος (Μέγαν εὐρατο κλπ., Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς κλπ.), 10. ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος προστάτης τῆς νέας θρησκείας, ἡ ἀγία Ἐλένη καὶ ὁ τίμιος Σταυρός, 12. ὁ μέγας Ἀθανάσιος (Στύλος γέγονας ὀρθοδοξίας κλπ.), 13. ὁ μέγας Βασίλειος, 14. ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, 15. ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, 16. ὁ Ἰουστινιανός καὶ ἡ κτίσις τοῦ ναοῦ τῆς ἀγίας Σοφίας, 17. ὁ Ἡράκλειος καὶ ὁ ἀκάθιστος ὕμνος (Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια κλπ.), ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου σταυροῦ (Σῶσον Κύριε τὸν λαόν σου κλπ.), 18. ὁ Φώτιος, αἱ ἀξιώσεις τῶν Παπῶν καὶ τὸ σχίσμα, ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν Ρώσων, Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, 19. ἡ διοίκησις τῆς ἐκκλησίας μετὰ τὴν ἄλωσιν. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ τὰ προνόμια, 20. ὁ μοναχικὸς βίος, τὰ μοναστήρια κατὰ τὴν δουλείαν τοῦ Γένους φύλακες τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ θρησκείας, 21. ἡ διοίκησις τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐλευθέρου κράτους μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ, 22. τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα.

Β'. Προσευχαί : 1. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς κλπ., Βασιλεῦ οὐράνιε παράκλητε κλπ., Ἅγιος ὁ Θεὸς κλπ., Δόξα πατρὶ κλπ., Παναγία Τριάς κλπ., Πάτερ ἡμῶν κλπ., 2. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ προσδεξάμενος τὰ παιδία ἐλθόντα πρὸς σέ κλπ., 3. Θεοτοκία Παρθένε, χαῖρε κεχαριτωμένη κλπ.

Γ'. Ποιήματα καὶ ᾠδαί θρησκευτικὰ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀναγνωστικοῖς βιβλίοις περιεχομένων καὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ᾠδικῆς ἀναγραφομένων.

Δ'. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν τοῦ Εὐαγγελίου, ἀναφερομένων εἰς τὸν βίον, τὰ θαύματα καὶ τὴν διὰ παραβολῶν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ε' καὶ ΣΤ' τὰξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α. Λειτουργικὴ : 1) Ὁ ναὸς καὶ τὰ μέρη αὐτοῦ, 2) ἱερὰ σκευή, 3)

έορταί κινηταί καί άκίνητοι, δεσποτικά καί θεομητορικά, έορταί άγιών, 4) ίεραί άκολουθίαί έρμηνεία τής λειτουργίας

Β' Κατήχησις : Περί θρησκείας, είδη θρησκειών, αί διάφοροι χριστιανικάί έκκλησίαί, ή όρθόδοξος χριστιανική έκκλησία τό σύμβολον τής πίστεως καί έρμηνεία αύτού, τά μυστήρια, περί προσευχής, ή Κυριακή προσευχή.

Γ. Προσευχαί : 1) Κύριε ό τό πανάγιόν σου πνεύμα κλπ. 2) ό έν παντί καιρῷ καί πάση ώρα κλπ. 3) Δέσποινα πρόδεξαι κλπ. 4) Τήν πάσαν έλπίδα μου κλπ.

Δ. Ποιήματα καί άσματα θρησκευτικά έκ τῶν έν τοίς άναγνωστικοίς βιβλίοις περιεχομένων καί τῶν έν τῷ προγράμματι τής ώδικής άναγραφομένων.

Ε. Ανάγνωσις καί έρμηνεία περικοπῶν τοῦ Εὐαγγελίου, άναφερομένων εις τόν βίον καί τά θαύματα τοῦ Χριστοῦ καί τής επί τοῦ ὄρους όμιλίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α'. Διά τάξεις κεχωρισμένως διδασκομένας

α.) Τοῦ διταξίου σχολείου

Α' Τάξις

Α' Δεκτικά άσκήσις.

1) Συνδιαλέξεις άφελείς περί τοῦ παιδικοῦ βίου. 'Ο παίς έν τῇ οικογενεία· 'Όνομα τοῦ μαθητοῦ, τῶν γονέων. 'Ασχολίαί τῶν γονέων. Παιδικάί κατ' οἶκον άσχολίαί. 'Ενδιαφέροντα οικογενειακά γεγονότα καί έορταί. 'Ο παίς μεταξύ τῶν όμηλικῶν. Αί συνήθεις έν τῷ τόπῳ παιδιαί. 'Ο τρόπος, καθ' όν παίζονται. 'Ο παίς έν τῷ σχολείῳ. Θέσεις τῶν μαθητῶν έν τῇ αίθούσῃ τής παραδόσεως, άνάστημα καί άλλα σωματικά χαρακτηριστικά. 'Ο ήμερήσιος έν τῷ σχολείῳ βίος.

2) Κατάλληλα παραμύθια καί μύθοι.

3) Πρακτική, διάκρισις άτελοῦς καί πλήρους έκφράσεως έξ άφορμῆς άτελῶν άπαντήσεων τῶν μαθητῶν. 'Ανάλυσις γνωστῶν προτάσεων εις λέξεις, λέξεων εις συλλαβάς. Διάκρισις καί όνομασία τῶν συλλαβῶν τῶν λέξεων. Διάκρισις λέξεων μονοσυλλάβων, δισυλλάβων κλπ. 'Ανάλυσις συλλαβῶν εις φθόγγους, σύνθεσις φθόγγων εις συλλαβάς. 'Επίμονος προσοχή εις τήρησιν τοῦ συλλαβικοῦ τόνου τῶν λέξεων καί όρθήν διάρθρωσιν τῶν κακῶς προφερομένων φθόγγων.

Β' Ανάγνωσις καί Γραφή.

1) 'Ανάγνωσις καί γραφή επί τῇ βάσει τοῦ έγκεκριμένου άλφαβηταρίου. Σκοπός ή κατά λέξιν άπταιστος άνάγνωσις καί ή κανονική γραφή τῶν γραμμάτων. 'Η γραφή εις μέγεθος μέτριον καί ύπό κλίσιν έλαχίστην. Σχήμα γραμμάτων παρεμφερές πρὸς τό τοῦ τύπου.

2) 'Απομνημόνευσις καί άπαγγελία ποιημάτων.

Γ') 'Ορθογραφικάί άσκήσεις.

Σ. Σ. Παραλείπονται διότι έτροποποιήθησαν διά τοῦ Δ[τος 12]4]1919. Βλέπε πρόγραμμα πολυταξίων σχολείων

Β' Τάξις

Α' Ανάγνωσις. 1. 'Ανάγνωσις έκ τοῦ έγκεκριμένου άναγνωστικοῦ Σκοπός ή κατά πρότασιν άπταιστος άνάγνωσις. 'Επίμονος προσοχή εις τήρησιν όρθοῦ τόνου προτάσεως, 2. 'Απομνημόνευσις καί άπαγγελία ποιημάτων.

Β' Δεκτικά άσκήσις. 1. 'Αδρομερής άνάλυσις τοῦ ήμερησίου παιδικοῦ βίου, εις σειράν προτάσεων παραστατικῶν τῶν κυριωτέρων ένεργειῶν καί καταστάσεων τοῦ μαθητοῦ κατά τās ώρας τής ήμέρας. κα-

θημερινής και έορτής. Λεπτομερής ανάλυσις του περιεχομένου καταλλήλων τοιούτων προτάσεων εις συστήματα μερικωτέρων προτάσεων, αποτελούντα πλήρη ανακοίνωσιν του μαθητού περί των λεπτομερειών της σχετικής ένεργείας (π. χ. νίπτομαι. Πώς άκριβώς; Τι κάμνω; Τι πρώτον, τι έπειτα; και ούτω καθεξής). Όμοία ανάλυσις έντυπώσεων του μαθητού εκ του λοιπού βίου της οικογενείας. Έργα της μητρός, του πατρός, του πάππου, της μάμης, πρεσβυτέρων ή νεωτέρων άδελφών. 3) Άσκήσεις εις έλευθέραν και έν συνεχεί λόγω άπόδοσιν μύθων και διηγημάτων της άναγνώσεως και περιγραφών της πατριδωνοσίας.

Γ' Όρθογραφικαί άσκήσεις).

Σ. Σ. Παραλείπονται διότι έντροποποιήθησαν διά του Δ[τος 12]4/1919. Βλέπε πρόγραμμα πολυταξίων σχολείων (σελ. του παρόντος).

(β' Του μονοταξίου σχολείου)

Α, Συνδιδασκαλία

Α' και Β' τάξις

(Δι' εκάτερον των έτιών της συνδιδασκαλίας)

1. Συνδιαλέξεις άφελείς περί του παιδικού βίου. Ό παίς έν τη οικογενεία Όνομα του μαθητού των γονέων. Άσχολία των γονέων. Παιδικά κατ' οικον άσχολία. Ένδιαφέροντα οικογενειακά γεγονότα και έορταί. Ό παίς μεταξύ των όμηλικών. Αί συνήθης έν τω τόπω παιδιαί. Ό τρόπος καθ' όν παίζονται. Ό παίς έν τω σχολείω. Θέσις των μαθητών έν τη αίθούση της παραδόσεως, άνάστημα και άλλα σωματικά χαρακτηριστικά. Ό ήμερήσιος έν τω σχολείω βίος.

2. Πρακτική διάκρισις άτελουδς και πλήρους έκφράσεως έξ άφορμής άτελών άπαντήσεων των μαθητών. Άνάλυσις γνωστών προτάσεων εις λέξεις, λέξεων εις συλλαβάς. Διάκρισις λέξεων μονοσυλλαβων, δισυλλαβων κλπ. Άνάλυσις συλλαβών εις φθόγγους. Σύνθεσις φθόγγων εις συλλαβάς. Επίμονος προσοχή εις τήρησιν του συλλαβικού τόνου των λέξεων και όρθην διάρθρωσιν των κακώς προφερομένων φθόγγων.

3. Άδρομερής ανάλυσις του ήμερησίου παιδικού βίου εις σειράν προτάσεων περιστατικών των κυριωτέρων ένεργειών και καταστάσεων του μαθητού κατά τάς ώρας της ήμέρας, καθημερινής και έορτής. Λεπτομερής ανάλυσις του περιεχομένου καταλλήλων τοιούτων προτάσεων εις συστήματα μερικωτέρων προτάσεων, αποτελούντα πλήρη ανακοίνωσιν του μαθητού περί της σχετικής ένεργείας (π. χ. νίπτομαι. Πώς άκριβώς; Τι κάμνω; Τι πρώτον, τι έπειτα; και ούτω καθεξής). Όμοία ανάλυσις έντυπώσεων του μαθητού εκ του λοιπού βίου της οικογενείας. Έργα της μητρός, του πατρός, του πάππου, της μάμης, πρεσβυτέρων ή νεωτέρων άδελφών.

4) Κατάλληλα παραμύθια και μύθοι.

5) Άπομνημόνευσις και άπαγγελία ποιημάτων.

Β' Ίδια διδασκαλία

Α' Τάξις

Α'. Άνάγνωσις και γραφή επί τη βάσει του έγκεκριμένου άλφαβητηρίου. Σκοπός ή κατά λέξιν άπταιστος άνάγνωσις και ή κανονική γραφή των γραμμάτων. Η γραφή εις μέγεθος μέτριον και ύπό κλίσιν έλαχιστην. Σχήμα γραμμάτων παρεμφερές προς τδ του τύπου.

Β... Σ. Σ. Παραλείπονται διότι έντροποποιήθησαν διά του Δ[τος 12]4/1919. Βλέπε πρόγραμμα πολυταξίων σχολείων.

Β' Τάξεις

Α' Ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ ἐγκεκριμένου ἀναγνωστικοῦ. Σκοπὸς ἡ κατὰ πρότασιν ἀπταιστος ἀνάγνωσις. Ἐπίμονος προσοχὴ εἰς τὴν τήρησιν ὀρθοῦ τόνου προτάσεως.

(Β'. Ὁρθογραφικαὶ ἀσκήσεις).

Παραλείπονται διότι ἐτροποποιήθησαν διὰ τοῦ Δ[ίτος 12]4)1919. Βλέπε πρόγραμμα πολιταζίων σχολείων.

Β'. Διὰ τάξεις συνδιδασκομένας

Γ' καὶ Δ' Τάξεις

(Πρῶτον ἔτος διδασκαλίας)

Α'. Ἀνάγνωσις. Ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ ἐγκεκριμένου ἀναγνωστικοῦ. Σκοπὸς ἡ ἀπταιστος ἀνάγνωσις προτάσεων καὶ συνεχοῦς λόγου. Ἐπίμονος προσοχὴ εἰς τήρησιν ὀρθοῦ καὶ φυσικοῦ τόνου προτάσεως καὶ περιόδου. Ἀσκήσεις εἰς ἐλευθέραν καὶ συνεχῆ ἀπόδοσιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἀναγινωσκομένων. Ἀπομνημόνευσις καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων.

Β'. Συνθετικαὶ ἀσκήσεις. Μικρὰ τινα συστήματα προτάσεων περὶ τοῦ παιδικοῦ βίου. Προτάσεις ἀνακεφαλαιωτικαὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ἄλλης διδασκαλίας. Περιγραφαὶ ἀπλῶν καὶ εὐσυνόπτων γεγονότων τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως.

(Γ'. Γραμματικαὶ καὶ ὀρθογραφικαὶ ἀσκήσεις).

Σ. Σ. Παραλείπονται διότι ἐτροποποιήθησαν διὰ τοῦ Δ[ίτος 12]4)1919. Βλέπε πρόγραμμα πολιταζίων σχολείων.

Γ' καὶ Δ' Τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α'. Ἀνάγνωσις ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος.

Β'. Συνθετικαὶ ἀσκήσεις ὡς κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος.

Γ'. Γραμματικαὶ καὶ ὀρθογραφικαὶ παρατηρήσεις).

Σ. Σ. Παραλείπονται διότι ἐτροποποιήθησαν διὰ τοῦ Δ[ίτος 25]11)1919. Βλέπε πρόγραμμα πολιταζίων σχολείων.

Ε'. καὶ ΣΤ'. Τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Σ. Σ. Ἡ ὄλη τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Δ[ίτος 4]6)16)7)1934. ὀριζομένη.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Γ' καὶ Δ' Τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Ἡρακλῆς. Ἀρετὴ καὶ κακία. Ἄθλοι τοῦ Ἡρακλέους (ὁ λέων τῆς Νεμέας, ἡ Λερναία Ὕδρα, αἱ Στυμφαλίδες ὄρνιθες.

2) Θησεὺς Φιλοπατρία Θησεῶς (ἐκουσία — μετάβασις εἰς Κρήτην — Μίνως, Λαβύρινθος — Μινώταυρος).

3) Ἄλκηστις, Ἡ Ἄλκηστις παράδειγμα ἀγαπώσης συζύγου.

4) Ἡ Ἑλλάς τῶν Περσικῶν πολέμων. Κοινὰ ἱερὰ καὶ κοινὰ πανηγύρεις. (Τὸ ἐν Δελφοῖς Μαντεῖον. Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες). Ἡ Σπάρτη καὶ ὁ Λυκοῦργος. Αἱ Ἀθήναι, ὁ Κόδρος καὶ ὁ Σόλων.

5) Περσικοὶ πόλεμοι. Ἐπανάστασις τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων κατὰ

τῶν Περσῶν α) Ἀμυντικοὶ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν, Δαρεῖος, Μαραθῶν—Μιλτιάδης καὶ Πλαταιεῖς, Ξέρξης. Θερμοπύλαι—Λεωνίδαο καὶ Θερσπείεις. Σαλαμίς—Θεμιστοκλῆς. Μαρδόνιος—Πλαταιαί, Πausanίας καὶ Ἀριστείδης ὁ δίκαιος. β) Ἐπιθετικοὶ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν—Μυκάλη. Νίκαι Κίμωνος παρὰ τὸν Εὐρυμέδοντα καὶ τὴν Κύπρον. Κιμώνιος εἰρήνη. Ἀπελευθέρωσις τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἑλληνικῶν πόλεων.

β) Ἀκμὴ τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἡγεμόνες τῶν συμμάχων. Περικλῆς. Αἰὼν Περικλέους, Καλλωπισμὸς τῶν Ἀθηνῶν—Φειδίας—Παρθενῶν.

γ) Πελοποννησιακὸς πόλεμος. Αἷτια. Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Θάνατος Περικλέους. Βρασίδης. Νικίειος εἰρήνη. Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ἀλκιβιάδης—Λύσανδρος καὶ πτώσις Ἀθηνῶν.

δ) Ἑταμεινόνδας καὶ Πελοπίδας. Λεῦκτρα—Μαντινεῖα.

Σ η μ. Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ὕλης διδάσκονται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ καὶ τὰ τοπικὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς περιόδου ταύτης.

Γ' καὶ Δ' Τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία. Τὸ χρυσοῦν δέρας. Πελίας καὶ Ἰάσων. Πλοῦς τῶν Ἀργοναυτῶν εἰς Κολχίδα. Ἀρπαγὴ τοῦ δέρατος (Μήδεια). Περιπετειώδης ἐπιστροφή τῶν Ἀργοναυτῶν.

2) Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος. Ἀφορμὴ τοῦ πολέμου. Συμμετοχὴ τῶν ἀρίστων ἡρώων τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν πόλεμον. Ἀπόπλους ἐξ Αὐλίδος (Ίφιγένεια). Πολιορκία Τροίας. Δεκαετής διάρκεια τοῦ πολέμου. Μήνις Ἀχιλλέως. Θάνατος Πατρόκλου καὶ Ἀχιλλέως, Δούρειος Ἴππος καὶ καταστροφή τῆς Τροίας. Ἐπιστροφή τῶν Ἑλλήνων. Περιπλανήσεις καὶ ἐπιστροφή Ὀδυσσεῶς εἰς Ἰθάκην, Κύκλωπες, Ναυσικά, Πίστις Πηνελόπης. Φίλοστοργία Τηλεμάχου.

3. Ἡ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος πρὸ τῶν Περσικῶν πολέμων, κατὰ τοὺς Περσικούς, τὸν Πελοποννησιακὸν καὶ τοὺς μεταξὺ Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων πολέμους διὰ βραχυτάτων ὡς εἰσαγωγή εἰς τὸν Μακεδονικὸν Ἑλληνισμόν.

4. Μακεδονία, Φίλιππος—Χαιρώνεια.

5. Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας. Παιδικὴ ἡλικία καὶ ἀγωγή τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, Ἐκστρατεία εἰς Ἀσίαν. Καθυπόταξις Περσικοῦ Κράτους διὰ τῶν ἐν Γρανικῷ, Ἰσῶ καὶ Γαυγαμήλοις νικῶν. Ἐκστρατεία εἰς Ἰνδικήν. Ἐπιστροφή εἰς Βαβυλῶνα καὶ θάνατος αὐτοῦ. Τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἐξελληνισμὸς τῆς Ἀνατολῆς.

6. Οἱ διάδοχοι. Διανομὴ τοῦ Κράτους εἰς τέσσαρα βασίλεια—Αἴγυπτος—Ἀλεξάνδρεια.

7. Ὑποταγὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ρωμαίους.

Σ η μ. Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ὕλης διδάσκονται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ καὶ τὰ τοπικὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς περιόδου ταύτης.

Ε' καὶ Στ' Τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1. Ἡ Κοσμοκρατορία τῶν Ρωμαίων. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ προστάτης τῶν Χριστιανῶν.

2. Ὁ Ἰουστινιανός. Θεοδώρα, Βελισάριος. Ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας. Καλλιέργεια μετὰ τῆς.

3. Ὁ Ἡράκλειος. Ἀγῶνες αὐτοῦ πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὑψωσις τοῦ

Τιμίου Σταυροῦ, Πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἀβάρων. Ἀκάθιστος Ὑμνος.

4. Μωάμεθ. Πολιορκία Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Ἀράβων (ὕγρον πῦρ).

5. Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος. Πόλεμοι πρὸς τοὺς Βουλγάρους καὶ ὑποταγὴ αὐτῶν.

6. Σταυροφορία. Αἰτία τῶν σταυροφοριῶν. Τετάρτη σταυροφορία καὶ ἄλλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων.

7. Ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

8. Οἱ Τούρκοι. Κατακτήσεις αὐτῶν καὶ ἐξισλαμισμὸς τῶν ὑποτασσομένων. Μωάμεθ ὁ Β' καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος. Πολιορκία καὶ ἄλλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων. Κατάκτησις τῶν ὑπολοίπων Ἑλληνικῶν χωρῶν ὑπ' αὐτῶν.

Σ η μ. Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ὕλης διδάσκονται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ καὶ τὰ τοπικὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς περιόδου ταύτης.

Ε' καὶ Στ' τὰ ξίς

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1. Βραχύτατα τινα περὶ τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Τουρκοκρατουμένης Ἑλλάδος.

2. Ἡ Τουρκοκρατία ἐν Ἑλλάδι. α'. Δεινοπαθήματα Ἑλλήνων. Ἐξισλαμισμὸς Χριστιανῶν, παιδομάζωμα (Γενίτσαροι), κεφαλικὸς φόρος, ταπεινώσεις καὶ ἐξευτελισμοὶ τῶν ραγιάδων, ἔκπατρισμός Ἑλλήνων.

β'. Ὁργάνωσις τοῦ ὑποδούλου ἑλληνισμοῦ 1. Θρησκευτικὰ πρόνομα—Πατριάρχης. 2. Πολιτικὰ πρόνομα—προεστοί. 3. Πεζικαὶ καὶ ναυτικαὶ δυνάμεις (ἀρματωλοὶ καὶ κλέφτες) Σουλιῶται—Μανιάται—Σφακιανοί—αἱ νῆσοι. 5. Κοινότητες. Κοινότης Ἀμπελακίων, 24 χωρίων Πηλίου, Χειμάρας, Ἰωαννίνων, Βενετίας, Οδυσσοῦ, Τεργέστης. 5) Φαναριῶται, Μεγάλοι διερμηνεῖς καὶ ἡγεμόνες Βλαχίας καὶ Μολδαυίας. 6. Ναυτιλία. Αἰτία ἀναπτύξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ. γ'. Ἡ παιδεία ἐπὶ τουρκοκρατίας Ἀδαμάντιος Κοραΐς. δ'. Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1790 καὶ ὁ Λάμπρος Κατσώνης. ε'. Προπαρασκευὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως Ρήγας Φεραίος. Φιλικὴ Ἐταιρεία. Ἀγῶνες Σουλιωτῶν κατὰ Ἀλῆ Πασᾶ.

3. Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις. α'. Ἡ ἐπανάστασις ἐν Μολδοβλοχίᾳ. Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης. β'. Ἡ κυρίως Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις.

1. Ἡ ἐπανάστασις ἐν Πελοποννήσῳ. Ἁγία Λαύρα. Καλάμαι. Πάτραι. Σφαγαὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀπαγχονισμὸς τοῦ Πατριάρχου. Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης—Βαλτέτσι—Τρίπολις. 2. Ἡ ἐπανάστασις ἐν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι. Ὁμὲρ Βρυώνης—Διάκος—Ὀδυσσεὺς Ἀνδροῦτσος. Μάχη ἐν Πέτᾳ. Μάρκος Μπότσαρης. 3. Ἡ ἐν Ἐπιδαύφῳ ἐθνικὴ συνέλευσις. 4. Ἡ ἐπανάστασις ἐν ταῖς νήσοις, Ὑδρα, Σπέτσαι, Ψαρά. Καταστροφὴ τῆς Χίου. Κανάρης. Καταστροφὴ τῶν Ψαρῶν. 5. Ἐκστρατεία καὶ καταστροφὴ τοῦ Δράμαλι. 6. Ὁ Ἰμβραήμ. Καταστροφὴ τῆς Κάσου. Μάχη εἰς τὸ Μανιάκι—Παπαφλέσας. Ἡ μεγάλη ναυμαχία τοῦ Γέροντα—Μιαούλης. 7. Πολιορκία τοῦ Μεσολογίου ὑπὸ Κιουταχί καὶ Ἰμβραήμ. Δεινοπαθήματα πολιορκουμένων καὶ ἥρωικὴ ἔξοδος τῆς φρουρᾶς. 8. Ὁ Γεώργιος Καραϊσκάκης—Ἀράχωβα—Φάληρον. 9. Ἐπέμβασις τῶν Δυνάμεων. Ἡ ἐν Ναυαρίνῳ ναυμαχία. 10. Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ὄθων. Ὁ Γεώργιος ὁ Α'.

Τὸ ἰδιαικὸν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς (πανελληνίως ἔνωσις).

Σ η μ. Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ὕλης διδάσκονται ἐν ἐκάστῳ τόπῳ καὶ τὰ τοπικὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς περιόδου ταύτης.

ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Α' καὶ Β' Τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Τὸ διδασκῆριον. Ἡ αἴθουσα τῆς διδασκαλίας καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σκεύη καὶ ἐπιπλα. Αἱ ἄλλαι αἴθουσαι καὶ τὰ δωμάτια τοῦ σχολείου (σχέδιον τοῦ διδασκῆριου). 2) Ἡ αὐλὴ τοῦ διδασκῆριου. Γενικὴ εἰκὼν τῆς αὐλῆς. Χρησιμότης τῆς αὐλῆς. 3) Ὁ κήπος τοῦ διδασκῆριου. Ἐπίσκεψις τοῦ κήπου κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ κήπου καὶ τῶν κήπων δένδρα, λάχανα, ἄνθη καὶ ζῶα (σχέδιον τοῦ κήπου καὶ τοῦ διδασκῆριου μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτοῦ). 4. Ἡ ὁδός. Ἡ πρὸ τοῦ διδασκῆριου ὁδός. Τὰ πεζοδρόμια, ἡ ὑπόνομος, ἡ δένδροστοιχία. Ὁ φωτισμὸς τῆς ὁδοῦ. 5. Ἡ οἰκία. Αἱ ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ τοῦ σχολείου οἰκίαι, Εἶδη οἰκιῶν (μονώροφοι κλπ) Τὰ διαμερίσματα τῆς οἰκίας. Τὰ σκεύη καὶ ἐπιπλα τῆς οἰκίας, Τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας ζῶα καὶ φυτά. 6. Ἡ συνοικία. Ἡ συνοικία τοῦ σχολείου. Ἡ ἐκκλησία τῆς συνοικίας. 7. Ὁ οὐρανός. Ὁ οὐρανός κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ κατὰ τὴν νύκτα. Ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη. Ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις τοῦ ἡλίου. Τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. 8. Αἱ ἄλλαι συνοικίαι τοῦ χωρίου. Αἱ ἐκκλησίαι, αἱ πλατεῖαι, οἱ κήποι ἢ ἀγορὰ τὰ μνημεῖα. Παρατήρησις τοῦ χωρίου ἀφ' ὑψηλοῦ μέρους. Παρατήρησις ἀφ' ὑψηλοῦ τόπου τῶν συνοικιῶν καὶ τῶν ἄλλων προδιδαχθέντων ἀντικειμένων. Τοποθέτησις τούτων πρὸς ἀνατολάς, δυσμάς, βορρᾶν καὶ νότον τοῦ σχολείου (χάρτης τοῦ χωρίου). 9. Ὁ κήπος. Οἱ κήποι τοῦ χωρίου. Ἐπίσκεψις τοῦ κήπου κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ κήπου. Τὰ ἐν τοῖς κήποις καλλιεργούμενα δένδρα, λάχανα καὶ ἄνθη. Τὰ ζῶα τοῦ κήπου. Τὰ πρὸς καλλιέργειαν χρήσιμα ἐργαλεῖα. Ἡ ἀρδευσις καὶ ἡ λίπανσις τοῦ κήπου. Ὁ κηπουρός. 10. Ὁ ἀγρός. Οἱ περὶ τὸ χωρίον ἀγροί. Ὅψις τούτων κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Ἡ καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν, Ἡ σπορά. Ὁ θερισμὸς. Τὰ καλλιεργούμενα ἐν τοῖς ἀγροῖς τοῦ χωρίου φυτά. Τὰ ζῶα τῶν ἀγρῶν. Ὁ γεωργός. 11. Τὰ ὕδατα. Τὰ περὶ τὸ χωρίον ἔλη, αἱ πηγαί, τὰ βυάκια, οἱ χεῖμαρροι, οἱ ποταμοί, αἱ λίμναι. Ἐπίσκεψις τούτων. Χρησιμοποίησις τῶν βεόντων ὑδάτων. Τὰ εἰς τὰ ἔλη ὑπάρχοντα φυτά καὶ ζῶα. Τὰ γνωστότερα τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ταῖς λίμναις τοῦ τόπου ζώων. 12. Ἡ πεδιάς. Ἡ παρά τὸ χωρίον πεδιάς. Ὅψις ταύτης κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Τὸ λεκανοπέδιον, τὸ ὄροπέδιον. 13. Τὸ ὄρος. Τὸ παρά τὸ χωρίον ὄρη τὰ μέρη τοῦ ὄρους. Οἱ λόφοι καὶ τὰ ἄλλα ὑψώματα. Αἱ κοιλάδες. Αἱ φάραγγες. 14. Τὰ ἐν τῇ ἐξοχῇ ἱστορικά μνημεῖα, οἱ πύργοι, τὰ ἐρημοκλήσια, τὰ ἐργοστάσια κλπ. Ἐπίσκεψις τούτων. 15. Παρατήρησις τῆς ἐξοχῆς ἀφ' ὑψηλοῦ μέρους καὶ τοποθέτησις τῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων αὐτῆς πρὸς ἀνατολάς, δυσμάς, βορρᾶν καὶ νότον τοῦ χωρίου, πλαστικὴ καὶ συμβολὴ τῶν χρεωγραφικῶν ἀντικειμένων παράστασις καὶ χάρτης τῆς ὅλης, παρατηρηθείσης χώρας. 16. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ χωρίου. 17. Τὰ ἄλλα χωρία τοῦ δήμου. Ἡ περίεξ τούτων φύσις καὶ ἀσχολίαι τῶν κατοίκων. Ὁ δήμος, ἡ ἐπαρχία, ὁ νομὸς τοῦ μαθητοῦ,

Α' καὶ Β' Τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1. Τὸ διδασκῆριον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. Ἡ αὐλὴ τοῦ διδασκῆριου. Ὁ κήπος (σχέδιον τούτων). 2. Ἡ πρὸ τοῦ διδασκῆριου ὁδός. Αἱ ἐκατέρωθεν ταύτης οἰκίαι. Εἶδη οἰκιῶν. Τὰ χρήσιμα πρὸς κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν ὕλικά. Οἱ τεχνίται οἱ ἐργαζόμενοι εἰς κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν (ὁ κτίστης, ὁ ξυλουργός, ὁ φανοποιός). 3. Ὁ οὐρανός. Ὁ οὐρανός κατὰ τὴν

ἡμέραν καὶ κατὰ τὴν νύκτα. Ὁ ἥλιος, Ἡ σελήνη, Ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις τοῦ ἡλίου, Ἡ πορεία τοῦ ἡλίου ἐν τῷ οὐρανῷ κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα. Τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. 4. Ἡ συνοικία τοῦ σχολείου. Τὰ σπουδαιότερα ἀντικείμενα τῆς συνοικίας ἢ πλατεία, ἢ ἀγορὰ, ἢ μνημεῖα. Αἱ ἄλλα συνοικίαι τοῦ χωρίου καὶ τὰ σπουδαιότερα ἐν αὐτῆς οἰκοδομήματα. Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ χωρίου. Ὁ φωτισμός. Αἱ σπουδαιότεροι ὁδοί. Παρατήρησις τοῦ χωρίου ἀφ' ὕψηλοῦ μέρους. Παρατήρησις ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τόπου τῶν συνοικιῶν καὶ τῶν ἄλλων προδιδαχθέντων ἀντικειμένων, Τοποθέτησις τούτων πρὸς ἀνατολάς, δυσμάς, βορρᾶν καὶ νότον τοῦ σχολείου (χάρτης τοῦ χωρίου). 5. Ὁ ἀμπελών. Οἱ περὶ τὸ χωρίον ἀμπελώνες. Ἐπίσκεψις τούτων κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Ἡ σκαφή, τὸ κλάδευμα, ἢ θείωσις, ὁ τρυγητός. Τὰ ἐν τῷ ἀμπελῶνι φυτὰ καὶ ζῶα. 6. Ὁ λειμῶν. Οἱ περὶ τὸ χωρίον λειμῶνες. Ἐπίσκεψις τούτων κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἀνοιξιν. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ χειμῶνος. Τὰ ἐν τῷ λειμῶνι φυτὰ καὶ ζῶα. Ὁ ποιμὴν: 7. Ἡ θάλασσα. Ἡ διὰ θαλάσσης συγκοινωνία. Ὁψις τῆς θαλάσσης ἐν ὥρᾳ τρικυμίας καὶ ἐν ὥρᾳ γαλήνης. Ἡ νῆσος, ὁ σκόπελος, ἢ ὕφαλος. Ἡ παραλία, ἢ χερσόνησος ὁ κόλπος, ὁ λιμὴν, ὁ ὄρμος (ἀμεσος τούτων ἀντίληψις ἢ αἰσθητοποίησις ἐν τῇ γειτονικῇ λίμνῃ ἢ τῷ τέλματι). Τὰ γνωριμώτερα τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ζῶων. Ὁ ἄλιεύς, ὁ ναύτης, ὁ λεμβουχος, τὸ πλοῖον. 8. Τὸ δάσος. Τὸ παρὰ τὸ χωρίον δάσος. Ἐπίσκεψις τούτου. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ δάσους. Τὰ δένδρα καὶ τὰ ζῶα τοῦ δάσους. Αἱ ἐκ τοῦ δάσους ἀφέλεια. Ὁ ὕλοτόμος, ὁ κυνηγός. 9. Αἱ κατοικίαι τῶν ἀνθρώπων. Εἶδη κατοικιῶν. 10. Ἡ οἰκογένεια, Τὰ μέλη τῆς οικογενείας. Ὁ ἄνθρωπος. Τὰ μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Αἱ τροφαὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐνδυμασία τοῦ ἀνθρώπου. Ἐγλαί, ἐξ ὧν κατασκευάζονται τὰ ἐνδύματα. Ἐγλαί, ἐξ ὧν κατασκευάζονται τὰ ὑποδήματα. 11. Τοποθέτησις τῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων τῆς ἐξοχῆς, πρὸς ἀνατολάς, δυσμάς, βορρᾶν καὶ νότον τοῦ χωρίου. Πλαστικὴ καὶ συμβολικὴ παράστασις τῶν γεωγραφικῶν ἀντικειμένων καὶ χάρτης τῆς ὅλης παρατηρηθείσης χώρας. 12. Ἱστορικαὶ διηγήσεις καὶ παραδόσεις ἐν ἀπλουστάτῃ μορφῇ περὶ τοῦ χωρίου, τῶν μνημείων αὐτοῦ καὶ τῶν μνημείων τῆς ἐξοχῆς ἢ τῶν ἐν αὐτῇ ἱστορικῶν γεγονότων. 13. Τὰ περίξ γειτονικὰ χωρία. Ἡ περίξ τούτων φύσις καὶ αἱ ἀσχολίαι τῶν κατοίκων. Μέσα συγκοινωνία. Μετεωρολογικὰ φαινόμενα (βροχὴ, χιὼν κλπ.). 14. Τὰ ἄλλα χωρία τοῦ δήμου. Ἡ περίξ τούτου φύσις καὶ αἱ ἀσχολίαι τῶν κατοίκων. Ὁ δήμος, ἢ ἐπαρχία, ὁ νομὸς τοῦ μαθητοῦ.

Γ' καὶ Δ' τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1. Ἐπανάληψις τοῦ νομοῦ τοῦ μαθητοῦ. 2. Ἡ Ἑλλάς. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἑλλάδος. Φυσικὴ καὶ πολιτικὴ ταύτης διαίρεσις. 3. Γεωγραφία τοῦ ἡμίσεος ἀριθμοῦ τῶν νομῶν τοῦ ἐλευθέρου κράτους. Χαρτογραφία.

Γ' καὶ Δ' τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1. Ἐπανάληψις τοῦ νομοῦ τοῦ μαθητοῦ. 2. Ἡ Ἑλλάς. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἑλλάδος. Φυσικὴ καὶ πολιτικὴ ταύτης διαίρεσις. 3. Γεωγραφία τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος ἀριθμοῦ τῶν νομῶν τοῦ ἐλευθέρου κράτους. Χαρτογραφία.

Ε' καὶ Στ' τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α'. Τὰ στοιχειωδέστατα τῆς φυσικῆς καὶ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας.

1. Ἡ γῆ. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς γῆς, Ξηρὰ καὶ θάλασσα. Αἱ

Ἐξελικτικὸν πρόγραμμα

ἡπειροί. Μέγεθος τῶν ἡπείρων. Οἱ ὠκεανοί. Μέγεθος καὶ βάθος τῶν ὠκεανῶν. Τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ ρεύματα. Κύκλοι ἐπὶ τῆς γῆνινης σφαίρας. Γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος. Ζῶναι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της καὶ περὶ τὸν ἥλιον. 2. Ἡ ἀτμόσφαιρα. Πάχος τῆς ἀτμοσφαιρας. Συστατικὰ τοῦ ἀέρος. Μέση θερμοκρασία, ἄνεμοι, ὑγρασία, κλίματα.

Β'. Γεωγραφία.

1. Ἡ Ἀσία. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀσίας. Ἡ Μικρὰ Ἀσία. Αἱ ἄλλαι χῶραι τῆς Ἀσίας συντομώτατα. 2. Ἡ Ἀφρική. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ Αἴγυπτος. Αἱ ἄλλαι χῶραι τῆς Ἀφρικῆς συντομώτατα. 3. Αὐστράλια συντομώτατα. 4. Ἡ Ἀμερικὴ. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀμερικῆς. Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι. Τὰ ἄλλα κράτη τῆς Ἀμερικῆς συντομώτατα. Χαρτογραφία.

Ε' καὶ Στ' τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α'. Τὰ στοιχειώδεστερα τῆς φυσικῆς καὶ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας.

1. Ἡ γῆ. Σχῆμα καὶ μέγεθος τῆς γῆς. Ἡ ξηρὰ καὶ ἡ θάλασσα. Μέγεθος τῶν ὠκεανῶν καὶ τῶν ἡπείρων. Κύκλοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος, Ἡ κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της καὶ περὶ τὸν ἥλιον. Αἱ ζῶναι τῆς γῆς. Ἡ λιθόσφαιρα. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς, τὰ ἠφαίστεια, οἱ σεισμοί, αἱ θερμαὶ πηγαί. 2. Ἡ ἀτμόσφαιρα. Ἄνεμοι, ὑγρασία, κλίματα. 3. Ὁ ἑναστρὸς οὐρανός. Ὁ Γαλαξίας, πλανῆται καὶ ἀπλανεῖς ἀστέρες. Κομῆται καὶ διάττοντες. Ὁ ἥλιος. Ἡ σελήνη. Αἱ φάσεις τῆς σελήνης. Αἱ ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης.

Β'. Γεωγραφία.

1. Ἡ Εὐρώπη. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Εὐρώπης. Γεωγραφία τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης, λεπτομερέστερον τῶν χωρῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ ἰδία τῆς Θράκης. Χαρτογραφία. 2. Ἡ Ἑλλάς. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἑλλάδος. Ἡ παραλία, τὸ ἔδαφος, τὸ κλίμα. Τὰ ἐκ τῆς διαμορφώσεως τῆς παραλίας, τῆς διαπλάσεως τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς ἠπιότητος τοῦ κλίματος πλεονεκτήματα. Ὁ πολιτισμὸς τῆς Ἑλλάδος. Αἱ ἀλύτρωτοι ἑλληνικαὶ χῶραι. Ἡ διασπορὰ τῶν Ἑλλήνων. Τὰ μεγαλύτερα κέντρα τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἡ μεγάλη ἰδέα τοῦ γένους.

Γ'. Ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

1. Αἱ φυλαὶ τῶν ἀνθρώπων, αἱ γλῶσσαι, αἱ θρησκείαι, τὰ πολιτεύματα. 2. Τὰ μεγάλα κράτη τῆς γῆς. Αἱ μεγαλύτεραι πόλεις τοῦ κόσμου. Αἱ μεγάλοι ὁδοὶ συγκοινωνίας κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν.

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Γ' καὶ Δ' τάξεις

(πρῶτον καὶ δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α. Τὰ γνωστότερα τῶν ἐν Ἑλλάδι φυτῶν καὶ ζώων.

1. Ἡ οἰκία καὶ ἡ αὐλή. Γενικὴ εἰκὼν τῆς οἰκίας καὶ τῆς αὐλῆς. Χρησιμότης αὐτῶν. Τὰ ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ταῖς αὐλαῖς ζῶα καὶ φυτά· α) ἐκ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις τῆς Ἑλλάδος καὶ ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν καλλιεργουμένων φυτῶν, ὁ διανθος (γαρυφαλλιά), ὀρίγανον τὸ σάμψυχον (μαντζουράνα), ὁ βασιλικός, ὁ χεῖρανθος (βιολέτα κιτρινή), καὶ ἄλλα· β) ἐκ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ταῖς αὐλαῖς ζώων ἡ γάτα, ὁ κύων, τὸ πρόβατον, ὁ βοῦς, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος, ἡ αἶε, ὁ χοῖρος, ὁ ἡμίονος, ὁ μῦς, ἡ μυῖα, κώνωψ ὁ κοινός, ἡ ἀράχνη, ἡ ὄρνις, ὁ ἀλέκτωρ, ἡ περιστερὰ, ἡ χελιδὼν, ὁ ψύλλος, ὁ κόρις.

2. Ὁ κήπος. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ κήπου. Χρησιμότης αὐτοῦ· α) ἐκ τῶν ἐν τοῖς κήποις τῆς Ἑλλάδος δένδρων ἡ ἀμυγδαλῆ, ἡ μηλέα, ἡ μο-

ρέα, ἡ καρυά, ἡ συκῆ, ἡ ἐλαία, ἡ δαμασκηνέα, ἡ κερασέα, ἡ ροιά, ἡ ροδακινέα, ἡ ἀπιδέα, ἡ κινεά, ἡ κυπάρισσος κλπ. β) ἐκ τῶν ἐν τοῖς κήποις λαχάνων αἱ κράμβαι, ὁ θρίδαξ (μαρουλί), τὸ τεύτλον, ἡ κολοκύνθη, τὸ σέλινον, τὰ κρόμμυα, ἡ κινάρα, στρύχνος ὁ ἐδώδιμος ἢ μηλογενής (μελιτζάνα), ὁ στρύχνος τὸ λυκοπέρικον (ντομάτα), ἰβίσκος ὁ ἐδώδιμος (μπάμια), σίκυος ὁ ἡμερος (ἀγγουριά) κλπ. γ) ἐκ τῶν ἐν τοῖς κήποις ἀνθέων ὁ νάρκισσος, ἡ ροδῆ, τὰ ἴα, ὁ ἴασιμος (γιασεμί), νήριον τὸ κοινόν (ροδοδάφνη), ἡ μαργαρίτα, τὸ δενδρολίβανον, τὰ χρυσάνθεμα κλπ. δ) ἐκ τῶν ἐν τοῖς κήποις ζῶων σκώληξ ὁ γήινος κοχλίας ὁ παματίας, βρούχος ὁ τῶν κυάμων, ἀνθονόμος ὁ τῶν μηλεῶν ἢ πρασσοκουρίς (κολοκυθοκόφτης) καὶ τὰ ἐν τοῖς κήποις ψίδικα πτηνά.

3. Ὁ ἀγρός. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ ἀγροῦ. Χρησιμότης αὐτοῦ· ἀ) ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς τῆς Ἑλλάδος καλλιεργουμένων φυτῶν ὁ σίτος, ἡ κριθή, ὁ ἀραβόσιτος, ὁ καπνός, ὁ βάμβαξ (τὸ λίνον, ὁ κάνναβις, τὸ σήσαμον), ὁ φασιόλος, οἱ κύαμοι, ἡ φακὴ, τὰ πῖσα, οἱ ἐρέβινθοι, τὰ γεώμηλα, τὸ τριφύλλον κλπ. β) ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς ζῶων ἡ ἀκρίς, ὁ μύρμηξ, ὁ λαγῶς, ὁ ἀρουραῖος μῦς, ἡ νυκτερίς, ἡ χελώνη, ἡ κορώνη, τὸ στρουθίον, ἡ γλαυζ, ὁ ἀκανθόχοιρος, ὁ ἀσπάλαξ, ὁ τέττιξ, ἡ ἔχιδνα, ὁ σκορπίος κλπ.

4. Ὁ λειμῶν. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ λειμῶνος. Χρησιμότης τούτου. Φυτὰ καὶ ζῶα τοῦ λειμῶνος· α) ἐκ τῶν φυτῶν τῶν λειμώνων τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἀνεμόνη, μῆκων ἡ ροιάς (παπαρούνα), τὸ χαμαίμηλον, ἄρον τὸ στικτὸν (δρακοντιά), θύμος ὁ κεφαλωτὸς κλπ. β) ἐκ τῶν ζῶων τῶν λειμώνων, πρόβατα, μέλισσαι, κύνθαραι καὶ ἄλλα ἔντομα (πεταλοῦδες).

ρ. Τὸ ἔλος καὶ ἡ λίμνη. Γενικὴ εἰκὼν ἔλους καὶ λίμνης. Ἡ νοσηρότης τῶν ἔλων· α) ἐκ τῶν φυτῶν τῶν ἔλων τῆς Ἑλλάδος ἡ τύρφη, ὁ κάλαμος κλπ. β) ἐκ τῶν ζῶων τῶν ἔλων καὶ λιμνῶν ὁ βάτραχος, ὁ πελεκάν, ἡ νῆσσα, ὁ χήν, ἡ ἀργιόνησσα, ἡ βδέλλα, ὁ ἔγχελος, κώνωψ ὁ ὀνωφελής, καὶ τινες ἰχθύες τῶν γλυκῶν ὑδάτων.

6. Τὸ δάσος. Γενικὴ εἰκὼν τοῦ δάσους. Αἱ ἐκ τῶν δασῶν ὠφέλειαι. Φυτὰ καὶ ζῶα τοῦ δάσους· α) ἐκ τῶν δένδρων τῶν δασῶν τῆς Ἑλλάδος ἡ ἐλάτη, ἡ πεύκη, ἡ δρῦς, ἡ ὀξύα, ἡ πλατάνος, ἡ ἄρκευθος (κένδρο), ἡ καστανέα κλπ. β) ἐκ τῶν ζῶων τῶν δασῶν τῆς Ἑλλάδος ἡ ἀλώπηξ, ἡ ἔλαφος, ἡ ἰκτίς, ἡ δορκάς, ὁ κάπρος, ὁ λύκος, ἡ πέρδιξ, ἡ τρυγὼν, ἡ γλαυζ, ὁ ἰέραξ, ὁ ἀετός, ὁ γῦψ, ὁ κόρσξ, ἡ ἀηδὼν, ὁ κόσσυφος, ἡ κίσσα ἡ βαλανοφαγός, ὁ σκολόπαξ (μπεκάτσα), ὁ κόκκυξ κλπ.

7. Ἡ θάλασσα. Γενικὴ εἰκὼν τῆς θαλάσσης. Ἡ χρησιμότης αὐτῆς. Ζῶα καὶ φυτὰ τῆς θαλάσσης· α) ἐκ τῶν φυτῶν τῆς θαλάσσης τὰ φύκη β) ἐκ τῶν ζῶων τῆς θαλάσσης ἡ τρίγλη (μπαρμποῦνι), ὁ λάβραξ, ὁ σκόμβρος, χρύσοφρος ὁ κοινός (τσιπούρα), μελάνουρος ὁ κοινός, ὁ κέφαλος, ἡ συναγρίς, ὁ ὄρφωξ, ἡ σαρδίνη, ἡ γλώσσα, ἡ φώκη, ὁ ἀστακός, ἡ σπησία, ὁ ὀκτάπους, ἡ τευθίς (καλαμάρι), μυτίλος ὁ ἐδώδιμος (μύδι), τὸ ὄστρεον (στρείδι), ὁ καρχαρίας, ὁ δελφίν, ὁ λάρος, ὁ σπόγγος, τὸ κοράλλιον κλπ.

Β'. Τὰ κυριώτερα τῶν ὄρυκτων καὶ πετρωμάτων τῆς Ἑλλάδος οἷον ὁ κοινός ἀσβεστόλιθος, τὸ μάρμαρον, ἡ κιμωλία, ὁ χαλαζίας, ὁ γύψος, ὁ ὑδρομίγης, ὁ μαγνησίτης (λευκόλιθος), ἡ ἀργίλλος, ἡ σμῦρις, ὁ ἀμίαντος, ὁ σίδηρος (σιδηροπυρίτης), ὁ ἀργυρος, ὁ μόλυβδος (γαλνίτης), τὸ θεῖον, οἱ γαιάνθρακες κλπ.

Σ η μ. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀναγραφομένης ὕλης τὸ ἡμισυ τῶν γνωστοτέρων καὶ ἥτιον γνωστών εἰς ἕκαστον τόπον ζῶων, φυτῶν καὶ ὄρυκτων διδάσκεται τὸ πρῶτον ἔτος τῆς συνδιδασκαλίας, τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ τὸ δεύτερον ἔτος. Ἀνεγράφη δὲ ἀφθονώτερον πως ἡ ὕλη, ἵνα ὁ διδάσκαλος ἐκλέγῃ ἕκασταχοῦ τὴν καταλληλοτέραν. Ἀλλὰ καὶ μὴ ἀναγραφομένην ἐν τῷ προγράμματι ὕλην καὶ ὑπάρχουσαν ἐν τόπῳ δύναται νὰ διδάσκη ὁ διδάσκαλος.

Ε' και Στ' τάξεις

(Πρώτον έτος συνδιδασκαλίας)

Α'. Ο φυτικός κόσμος ξένων χωρών.

1. Αί θερμαί χώραι της γής. Γενική εικών τών θερμών χωρών. Εικών έρήμων. Φυτά τών θερμών χωρών. Έκ τών φυτών τών θερμών χωρών ό φοϊνιό, τó σακχαροκάλαμον, ή Ινδική συκή (φραγκοσυκιά), ή καφέα, τó Ινδικόν, ή κιγγόνη (δένδρον της Κίνας), ή όρυζα, ό εύκάλυπτος, τó πέπερι κλπ. 2. Εύκρατος ζώνη. Γενική εικών εύκράτου ζώνης. Φυτά εύκράτου ζώνης μη συνήθη έν Ελλάδαδι. 3. Η ψυχρά ζώνη. Εικών ψυχράς ζώνης. Φυτά ψυχράς ζώνης τά βρύα, οί λειχήνες.

Β'. Τό βασιλείον τών φυτών.

1. Γενικά χαρακτηριστικά τών φυτών. Διαίσεις τών φυτών. 2) Τό φυτόν. Αίρίζαι αύτου Είδη ριζών. Χρησιμότης τών ριζών. Ο βλαστός. Τά μέρη αύτου. Οί όφθαλμοί. Είδη όφθαλμών. Τά φύλλα. Είδη φύλλων. Η χρησιμότης τών φύλλων. Τά άνθη. Είδη άνθέων. Τά μέρη του άνθους. Χρησιμότης αύτων. Ο καρπός. Είδη καρπών. Η χρησιμότης τών καρπών. Τρόποι πολλαπλασιασμού τών φυτών. 3. Τά δένδρα. Η χρησιμότης αύτων καθόλου. Τά όπωροφόρα δένδρα, Αί συνηθέστεραι άσθένειαί τών έν τώ τόπω όπωροφόρων δένδρων και τά βλαβερά έντομα. Έγκεντρισμός και ένοφθαλμισμός. Η καλλιέργεια τών όπωροφόρων δένδρων έν Ελλάδαδι και άλλαχού. 4. Καλλωπιστικά φυτά. Είδη αύτων και χρησιμότης. Άσθένειαί και βλαβερά έντομα. Η άνθοκομία έν Ελλάδαδι και άλλαχού. Καλλιέρνεια άνθη έν τώ κήπω (ιδίως διά τά θήλεα). 5. Τά Λαχανικά. Είδη λαχανικών. Η χρησιμότης τών λαχανικών. Άσθένειαί και βλαβερά έντομα. Η λαχανοκομία έν Ελλάδαδι και άλλαχού. Καλλιέργεια λαχανικών έν τώ κήπω (ιδίως διά τά θήλεα). 6. Οί δημητριακοί καρποί και τά όσπρια. Χρησιμότης αύτων. Άσθένειαί και βλαβερά φυτά και έντομα. Η καλλιέργεια τούτων έν Ελλάδαδι και άλλαχού. Καλλιέργεια όσπρίων και δημητριακών έν τώ κήπω (ιδίως διά τά άρρενα). 7. Ο καπνός και ό βομβαξ. Η καλλιέργεια τούτων έν Ελλάδαδι και άλλαχού. Καλλιέργεια τούτων έν τώ κήπω (ιδίως διά τά άρρενα). 8. Τά δάση. Τά είδη τών δένδρων τών δασών. Η έκ τών δασών ώφέλεια. Έχθροί τών δασών. Η δασοκομία έν Ελλάδαδι και άλλαχού.

Γ'. Εκ τών όρυκτών τών ξένων χωρών ό χρυσός, ό κασσίτερος, τó νικέλλιον, τó άλλουμίνιον, ό ψευδάργυρος, ό χαλκός.

Ε' και ΣΤ' Τάξεις

(Δεύτερον έτος συνδιδασκαλίας)

Α'. Ο ζωϊκός κόσμος ξένων χωρών.

1. Αί θερμαί χώραι της γής. Γενική εικών τών θερμών χωρών. Έρημοί έκ τών ζώνων τών θερμών χωρών οί πίθηκοι, ό έλέφας ό ρινόκερωος, ό ίπποπόταμος, ό λέων, ό τίγρις, ό πάνθηρ, ή καμηλοπάρδαλις, ή κάμηλος, ή καγκουρά, ό κροκόδειλος, ό βόας, ό κροταλίας, οί ψιττακοί, ό ταώς, ή στρουθοκάμηλος κλπ. 2. Η εύκρατος ζώνη. Γενική εικών εύκράτου ζώνης Ζώα της εύκράτου ζώνης μη συνήθη έν Ελλάδαδι. 3. Αί ψυχράί χώραι. Εικών τών ψυχρών χωρών. Έκ τών ζώνων τών ψυχρών χωρών ό τάρανδος, ή λευκή άρκτος, ή ικτίς (σαμούριον). 4. Η θάλασσα. Γενική εικών της θαλάσσης. Ζώα της θαλάσσης μη συνήθη έν Ελλάδαδι, ή φάλαινα, ό γάδος, ή άρίγγη κλπ.

Τό βασιλείον τών ζώνων.

1. Γενικά γνωρίσματα τών ζώνων Σπονδυλωτά και άσπόνδυλα ζώα. Γενικά γνωρίσματα τών σπονδυλωτών. 2. Έκ τών σπονδυλωτών. α) Θηλαστικά. Τά κοινά γνωρίσματα τών θηλαστικών. Η χρησιμότης

πολλῶν θηλαστικῶν εἰς τὸν ἄνθρωπον, Ἡ κτηνοτροφία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. β) Τὰ πτηνά. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν πτηνῶν. Κατασκευὴ τοῦ σώματος τῶν πτηνῶν καὶ ἐφόδια αὐτῶν πρὸς πτήσιν. Ἡ πτηνοτροφία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. Πτηνοτροφία ἐν τῷ κήπῳ τοῦ σχολείου, γ) Βάτραχοι. δ) Τὰ ἔρπετά. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν ἔρπετῶν. Τὰ δηλητηριώδη ἔρπετά. Τὰ προχειρότερα φάρμακα κατὰ τῆς δήξεως δηλητηριωδῶν ὄψεων, ε) Οἱ ἰχθύες. Τὰ κοινὰ γνωρίσματα τῶν ἰχθύων. Προσαρμογὴ τοῦ σώματος τῶν ἰχθύων πρὸς τὸ ζῆν ἐν τῷ ὕδατι καὶ πρὸς τὸ κινεῖσθαι ἐν αὐτῷ. Χρησιμότης τῶν ἰχθύων. Ἡ ἰχθυοτροφία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. Ἄνατροφή ἰχθύων ἐν τῷ σχολείῳ. 3. Ἐκ τῶν ἀσπονδύλων. α') Τὰ ἔντομα. Κοινὰ γνωρίσματα τῶν ἐντόμων. Ὠφέλιμα καὶ βλαβερὰ τῷ ἄνθρωπῳ ἔντομα. Οἱ ἀνωφελεῖς κώνωπες. Ἡ μελισσοκομία καὶ βομβυκοτροφία ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ. Μελισσοκομία καὶ βομβυκοτροφία ἐν τῷ σχολείῳ. (Τὸ δεύτερον ἰδίως διὰ τὰ θήγλεα). β) Τὰ κοιλεντερωτά. Εἶδη τούτων. Ἡ ἀλιεῖα τῶν σπόγγων. Ἡ ἀλιεῖα καὶ κατεργασία τῶν κοραλλίων. 4. Ὁ ἄνθρωπος. Τὰ μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Τὰ ὄστα καὶ οἱ μύες τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ σπουδαιότης τῆς τόνωσης τῶν μυῶν. Ὁ ἐγκέφαλος καὶ τὰ νεῦρα. Αἷτια ἐξασθενήσεως τῶν νεύρων καὶ μέσα τονώσεως αὐτῶν. Τὰ αἰσθητήρια ὄργανα. Τὰ σπουδαιότερα τῆς ὑγιεινῆς τῶν ὀφθαλμῶν. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κορμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ ἐν αὐτῷ ὄργανα. Αἱ τροφαὶ τοῦ ἀνθρώπου Ἡ πέψις καὶ τὰ πεπτικά ὄργανα. Ὀλίγα περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ στομάχου. Ἀπομύζησις τῶν τροφῶν καὶ ἐκκρίσεις τῶν ἀχρήστων. Ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος. Τὰ ὄργανα τῆς κυκλοφορίας. Ἡ ἀναπνοή. Ἡ σπουδαιότης τοῦ καθαροῦ ἀέρος. Ζωϊκὴ θερμότης. Ἀδηλος διαπνοή. Τὸ δέρμα καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς καθαριότητος αὐτοῦ.

Γ' Ἐκ τῶν ὀρυκτικῶν τῶν ξένων χωρῶν τὸ ἄλας, οἱ λιθάνθρακες, οἱ πολῦτιμοι λίθοι, τὸ πετρέλαιον, ὁ ὑδρᾶργυρος, ὁ λευκόχρυσος κλπ.

Σ η μ. Ἡ ὕλη τῆς φυσικῆς ἱστορίας ἀνεγράφη γενικῶς ἀφθονωτέρα τοῦ δέοντος, ἵνα δύναιται νὰ ἐκλέγη τὰ γνωστότερα κατὰ τόπους ὁ διδάσκαλος.

ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΗΜΕΙΑ

Ε' καὶ ΣΤ' Τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Α' Ἐκ τῆς φυσικῆς πειραματικῆς:

1. Διαστολὴ τῶν σωμάτων ὑπὸ τῆς θερμότητος. Θερμόμετρα. Ἀνωμαλία τοῦ ὕδατος. Τῆξις τῶν σωμάτων. βρασμός, ἐξάτμισις, ὑγροποίησις τῶν ἀτμῶν, ἀπόσταξις, πῆξις. Ὑδατώδη μετέωρα (ὀμίχλη, νέφος βροχή, ὀρόςος, πάχνη, χιών, χάλαζα, ἄνεμοι). Ἐλαστικὴ δύναμις τῶν ἀτμῶν. Ἀτμώμηχαναί Πηγαὶ θερμότητος. Ἴσορροπία στερεῶν σωμάτων. 3. Μοχλός, στατήρ, ζυγός, πλάστιγξ, τροχαλία. Τὸ ἐκκρεμές. Ἐφαρμογὴ αὐτοῦ ἐν τοῖς ὥρολογίοις. 4. Παραγωγή, διάδοσις καὶ ταχύτης τοῦ ἤχου. Ἦχῳ καὶ ἀντήχησις Φωνογράφος. 5. Σώματα αὐτόφωτα καὶ ἑτερόφωτα, διαφανῆ, σκιερὰ. Διάδοσις, ταχύτης καὶ ἔντασις τοῦ φωτός. Αἷτια ἐξασθενήσεως. Ἀνάκλασις τοῦ φωτός. Ἀμφίκοιλοι καὶ ἀμφίκυρτοι φακοί. Ἀνάλυσις τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. Οὐράνιον τόξον.

Β' Ἐκ τῆς χημείας.

1. Ὁ ἄνθραξ. Φυσικοὶ καὶ τεχνητοὶ ἄνθρακες. Ἀδάμας, πίσσα, πετρέλαιον, φωταέριον, βενζίνη. 2) Ὁ φωσφόρος. Κατασκευὴ πυρῶν. 3. Τὸ νίτρον. Κατασκευὴ πυρτίδος, 4. Αἱ ζυμώσεις. Οἰνοπνευματικὴ ζύμωσις. Τὸ ὄξος.

Ε' καὶ ΣΤ' Τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

A. Ἐκ τῆς φυσικῆς πειραματικῆς.

1. Τὰ ὑγρά. Ἴσορροπία τῶν ὑγρῶν ἐν συγκοινωνοῦσιν ἀγχείοις. Ὑδραγωγεία, ἀναβρυτήρια, ἀρτεσιανὰ φρέατα. Πίσεις τῶν ὑγρῶν ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τῶν ἀγγείων. Ὑδραυλικὸς στρόβιλος. Ἀρχὴ Ἀρχιμήδους. Εἰδικὸν βάρος. Ἀραιόμετρα. Τὸ ὕδωρ ὡς κινήτριος δύναμις. Ὑδρόμυλοι, ὑδροκίνητα μηχανήματα ἐργοστασίων. 2. Ἡ ἀτμὸσφαιρα. Πίσεις τῆς ἀτμοσφαιρας. Βορόμετρα. Οἰνήρυσις, σικύα, σίφων, ὑδραντλία. Ἀερόστατα. Ὁ ἀήρ ὡς κινήτριος δύναμις. Ἀνεμόμυλοι, ἰστιοφόρα πλοῖα. 3. Περὶ μαγνητῶν. Ναυτικὴ πυξίς. 4. Ἡ ηλεκτρισμός. Ἡλεκτρισμὸς διὰ τριβῆς. Θετικὸς καὶ ἀρνητικὸς ἡλεκτρισμός. Ἀτμοσφαιρικὸς ἡλεκτρισμός. Ἀστραπή. Ἀλεξικέραυνον. Δυναμικὸς ἡλεκτρισμός, Ἡλεκτρομαγνηταί. Ἡλεκτρικοὶ κώδωνες, τηλέγραφος, τηλέφωνον. Γαλβανοπλαστική.

B. Ἐκ τῆς Χημείας.

1. Τὸ ὕδωρ. Ὑδρογόνον. Ὁξυγόνον. Ρυπτικά καὶ ἀρρυπτικά ὕδατα. 2. Ὁ ἀήρ. Ὁξυγόνον ἄζωτον, ἀνθρακικὸν ὀξύ. 3. Τὸ θάλασσιον ἅλας. 4. Τὸ ἀνθρακικὸν κάλλιον (ποτάσσα). Κατασκευὴ σάπωνος. 5. Κατασκευὴ ὑάλου. 6. Ὁξειδωσις τῶν μετὰλλων.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

A'. Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομένης

A' Τάξις

Οἱ ἀριθμοὶ 1-20.

Μέσω αἰσθητοποιήσεως σφαιραί, ξυλάρια κλπ. α') Οἱ ἀριθμοὶ 1-5. 1. Αἰσθητοποίησις τῶν ἀριθμῶν 1, 2, 3, 4, 5. 2) Ἀριθμησις ἀνιούσα 1.5. 3) Ἀριθμησις κατιούσα 5 1. 4) Ἀριθμησις ἀνιούσα διὰ προσθέσεως $1+1=2$, $2+1=3$ κλπ. 5) Ἀριθμησις κατιούσα δι' ἀφαιρέσεως $5-1=4$, $4-1=3$ κλπ. 6) Ἀριθμησις ἀνιούσα καὶ κατιούσα διὰ παραλείψεως ἐν τῷ μεταξύ ἀριθμῶν 1, 3, 5, καὶ 5, 3, 1. 7) Εὐρέσις τῶν ἀριθμῶν, οἵτινες κείνται μεταξύ τοῦ 1 καὶ 3, τοῦ 2 καὶ 4, τοῦ 3 καὶ 5 κλπ. 8) Ἀνάλυσις τῶν ἀριθμῶν 2, 3, 4, καὶ 5. Σύγκρισις καὶ διαφορὰ τούτων. 9) Ἀπλᾶ προβλήματα προσθέσεως, ἀφαιρέσεως, πολλαπλασιασμοῦ καὶ διαιρέσεως μεταξύ τῶν ἀριθμῶν τούτων. 10) Γραφὴ τῶν ψηφίων 1-5.

β') Οἱ ἀριθμοὶ 1-10

1) Αἰσθητοποίησις τῶν ἀριθμῶν 6-10, 2) Ἀριθμησις ἀνιούσα καὶ κατιούσα 1-10 καὶ 10-1. 3) Ἀριθμησις ἀνιούσα διὰ προσθέσεως καὶ κατιούσα δι' ἀφαιρέσεως ὡς καὶ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει. 4) Ἀριθμησις ἀνιούσα διὰ παραλείψεως ἐν τῷ μεταξύ ἀριθμῶν 1, 3, 5, 7, 9 καὶ 1, 4, 7, 10 κλπ. 5) Ἀριθμησις κατιούσα διὰ παραλείψεως ἀριθμῶν 10, 8, 6, 4, 2 καὶ 10, 7, 4, 1 κλπ. 6) Εὐρέσις τῶν ἀριθμῶν, οἵτινες κείνται μεταξύ τῶν ἀριθμῶν 2 καὶ 4, 5 καὶ 7. 6 καὶ 8 κλπ. 7) Ἀνάλυσις τῶν ἀριθμῶν 2, 4, 6, 8 καὶ 10 εἰς ἴσους προσθετέους. 8) Ἀνάλυσις καθ' ὅλου τῶν ἀριθμῶν 6 10 9). Εὐρέσις τοῦ ἀριθμοῦ. ὅστις πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς τοὺς 1-9 ἵνα συντελεσθῇ ὁ ἀριθμὸς 10. 10) Ἐννοια τοῦ ἡμίσεος. Διαίρεσις τῶν ἀριθμῶν 1, 3, 5, 7, 9 εἰς δύο ἴσα μέρη. 11) Ἀπλᾶ προβλήματα προσθέσεως ἀφαιρέσεως, πολλαπλασιασμοῦ καὶ διαιρέσεως μεταξύ τῶν ἀριθμῶν 1-10. 12) Τὸ δεκάλεπτον, τὸ πεντάλεπτον, τὸ λεπτόν τὸ μέτρον, τὸ ὑποδεκάμετρον. 13) Γραφὴ τῶν ἀριθμῶν 6-10.

γ') Οἱ ἀριθμοὶ 1-20.

1. Αἰσθητοποίησις τῶν ἀριθμῶν 11-20. 2. Ἀριθμησις ἀνιούσα καὶ κατιούσα τὸ πρῶτον κανονικῶς, ἔπειτα διὰ προσθέσεως καὶ παρα-

λείψεως ἀριθμῶν ὡς ἀνωτέρω. 3. Ἀνάλυσις τῶν ἀριθμῶν 12, 14, 15, 16 18 καὶ 20 εἰς ἴσους προσθετέους. 3. Εὗρεσις τῶν παραγόντων τῶν ἀριθμῶν 4, 6, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 18 καὶ 20. 5. Πρόσθεσις μονοψηφίων, ὧν τὸ ἄθροισμα, ὑπερβαίνει τὸ 10, μετ' ἀνάλυσιν τοῦ ἑτέρου τῶν προσθετέων εἰς δύο ἀριθμούς, ὧν ὁ ἕτερος νὰ ἰσῶται τῇ διαφορᾷ τοῦ 10 διαφορᾷ τοῦ ἑτέρου προσθετέου π.χ. $8+7=8+2+5$. 6. Ἀφαίρεσις ἀπὸ διψηφίου, μονοψηφίου ἀριθμοῦ τοιοῦτου, ὥστε ἡ διαφορὰ νὰ εἶναι μονοψηφίος ἀριθμὸς. Ἐσκῆσις πρὸς ἀνάλυσιν τοῦ ἀφαιρετέου εἰς δύο ἀριθμούς, ὧν ὁ ἕτερος νὰ ἰσῶται τῇ διαφορᾷ τοῦ 10 ἀπὸ τοῦ μειωτέου π.χ. $15-8=15-5-3$. 7. Πολλαπλασιασμὸς μονοψηφίου ἀριθμοῦ ἐπὶ 2, 3, 4, 5 καὶ 6, δίδων γινόμενον μὴ ὑπερβαῖνον τὸ 20, 8. Διαίρεσις διψηφίου μὴ ὑπερβαίνοντος τὸν 20 διὰ 2, 3, 4, 5 καὶ 6. 9. Εὗρεσις τοῦ ἡμίσεος τῶν ἀριθμῶν 11, 13, 15, 17 10. Τὸ εἰκοσάλεπτον, τὸ δεκάλεπτον, τὸ πεντάλεπτον. 11. Λύσις προβλημάτων καὶ τῶν τεσσάρων πράξεων προφορικῶς. 12. Γραφὴ τῶν ἀριθμῶν 1-20. 13. Λύσις προβλημάτων γραπτῶς.

Β' Τάξις

Οἱ ἀριθμοὶ 1—100.

Μέσα αἰσθητοποίησεως τὸ ἀριθμητήριον, τὸ γαλλικὸν μέτρον, τὰ νομίσματα καὶ ἄλλα πράγματα.

1. Ἐπανάληψις τῶν ἀριθμῶν, 1—20. 2. Σχηματισμὸς τῆς πρώτης ἑκατοντάδος, πρῶτον ἐκ δεκάδων καὶ ἔπειτα ἐκ πεντάδων. Αἰσθητοποίησις τῶν ἀριθμῶν 20, 30, 40, 50, 60 κλπ διὰ δεκάδων καὶ πεντάδων. 3. Ἀρίθμησις κατὰ δεκάδας καὶ πεντάδας ἀνιούσα καὶ κατιούσα. 4. Ἡ δευτέρα δεκάς· α'. ἀρίθμησις ἀπὸ τοῦ 11-20 ἀνιούσα καὶ κατιούσα κατὰ σειρὰν καὶ διὰ παραλείψεως ἐν τῷ μεταξὺ ἀριθμῶν, β', πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις ἐντὸς τῆς δεκάδος ταύτης. γ'. πολλαπλασιασμὸς τοῦ 2 καὶ 3 ἐπὶ τοὺς ἀριθμούς 1-10, δ'. αὶ δυναταὶ πλήρεις διαιρέσεις τῶν ἀριθμῶν 20-30 διὰ τῶν ἀριθμῶν 1-10, ε'. γραφὴ τῶν ἀριθμῶν 1-30 καὶ λύσις προβλημάτων γραπτῶς. 5. Ἡ τετάρτη δεκάς καὶ αὐτῆς ἐφεξῆς μέχρι τῆς δεκάτης, ὡς ἀνωτέρω. 6. Πρόσθεσις ἀριθμῶν ἐχόντων δεκάδας καὶ μονάδας, εἰς καθαρὰς δεκάδας καὶ τανάπαλιν. 7. Πρόσθεσις ἀριθμοῦ ἔχοντος δεκάδας καὶ μονάδας εἰς ἀριθμὸν ἔχοντα ὡσαύτως δεκάδας καὶ μονάδας ($18+14=15+10+4$). Ἀνάλυσις τῶν μονάδων τοῦ ἑνός, ὅταν αὔται μετὰ τῶν μονάδων τοῦ ἄλλου ἀποτελῶσιν ἀριθμὸν μεγαλύτερον τῆς δεκάδος, εἰς δύο ἀριθμούς, ὧν ὁ ἕτερος μετὰ τῶν μονάδων τοῦ πρώτου προσθετέου ἀποτελεῖ δεκάδα, ὡς $17+18=17+18=17+10+3+5$. 8. Ὁ πῖναξ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. 9. Αὶ δυναταὶ πλήρεις διαιρέσεις τῶν ἀριθμῶν 1-100 διὰ τῶν ἀριθμῶν 1-10. 10. Λύσις διαφόρων προβλημάτων καὶ τῶν τεσσάρων πράξεων, ἐντὸς τῶν ἀριθμῶν 1-100, προφορικῶς καὶ γραπτῶς. 11. Τὰ κλάσματα $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ καὶ $\frac{1}{5}$. 12. Ἀσκήσεις προφορικαὶ πρὸς εὗρεσιν τοῦ $\frac{1}{2}$ τοῦ $\frac{1}{4}$, τοῦ $\frac{1}{5}$ τῶν ἀριθμῶν 1-100. 13. Ἡ δραχμὴ, τὸ πενηκοντάλεπτον, τὸ εἰκοσάλεπτον, τὸ δεκάλεπτον, τὸ πεντάλεπτον, τὸ λεπτόν, τὸ 100δραχμον, τὸ 25δραχμον, τὸ 10δραχμον, τὸ 5δραχμον. Τὸ μέτρον, τὸ ὑποδεκάμετρον, τὸ ὑφεκατόμετρον.

Γ' Τάξις

Οἱ ἀριθμοὶ 1-1000.

1. Ἐπανάληψις τῶν ἀριθμῶν 1-100. 2. Σχηματισμὸς τῆς πρώτης χιλιάδος ἐξ ἑκατοντάδων καὶ πενηκοντάδων. Γραφὴ καὶ ἀνάγνωσις τῶν ἀριθμῶν. 3. Αὶ κατὰ μέρος πράξεις ἐν τῇ δευτέρᾳ ἑκατοντάδι: α'. ἀρίθμησις ἀνιούσα καὶ κατιούσα πρῶτον κατὰ δεκάδας καὶ ἔπειτα κατὰ πεντάδας καὶ μονάδας· β'. πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις οἰωνδήποτε ἀριθμῶν· γ'. εὗρεσις τῶν παραγόν-

των διαφόρων ἀριθμῶν διδόντων γινόμενον οὐχὶ ἀνώτερον τοῦ 200 καὶ διαίρεσις τοῦ 200 καὶ τῶν μικροτέρων αὐτοῦ ἀριθμῶν, πρῶτον διὰ μονοψηφίου καὶ ἔπειτα διὰ διψηφίου ἀριθμοῦ, ε'. λύσις διαφόρων προβλημάτων προφορικῶς καὶ γραπτῶς. 4. Ἡ τρίτη μέχρι τῆς δεκάτης ἑκατοντάδος, ὡς ἀνωτέρω. 5. Πολλαπλασιασμός καὶ διαίρεσις ἀριθμῶν διὰ τοῦ 10 καὶ 100. 6. Εὗρεσις τῶν παραγόντων διαφόρων ἀριθμῶν ἐντὸς τῶν ἀριθμῶν 200-1000. 7. Ἡ ἔννοια τοῦ $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$ καὶ $\frac{1}{10}$. 8. Προφορικαὶ ἀσκήσεις πρὸς εὗρεσιν τοῦ $\frac{1}{2}$, τοῦ $\frac{1}{4}$, τοῦ $\frac{1}{5}$ καὶ τοῦ $\frac{1}{10}$ διαφόρων ἀριθμῶν ἐντὸς τῶν ἀριθμῶν 1-1000. 9. Τὸ χιλιοδραχμον, τὸ πεντακοσιόδραχμον, τὸ 100δραχμον, ἡ δραχμὴ κλπ. Τὸ μέτρον, τὸ ὑποδεκάμετρον, τὸ ὑφεκάτομετρον, τὸ χιλιοστὸν τοῦ μέτρου.

Δ' τάξις

Οἱ ἄνω τοῦ 100 ἀριθμοὶ καὶ ἐπ' αὐτῶν πράξεις.

1. Ἐπανάληψις τῶν ἀριθμῶν 1-1000 καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν πράξεων. 2. Ἐννοια πολυψηφίων ἀριθμῶν καὶ γραφὴ καὶ ἀπαγγελία αὐτῶν. Ἀνάλυσις πολυψηφίων ἀριθμῶν εἰς χιλιάδας, ἑκατοντάδας, δεκάδας καὶ μονάδας, εἰς χιλιάδας καὶ μονάδας, εἰς ἑκατοντάδας καὶ μονάδας, εἰς δεκάδας καὶ μονάδας. 3. Οἱ δεκαδικοὶ ἀριθμοὶ. Ἀπαγγελία καὶ γραφὴ τούτων. Μετακίνησις ὑποδιαστολῆς. Προσθήκη μηδενικῶν εἰς τὰ δεξιά. Πρόσθεσις, ἀφαίρεσις, πολλαπλασιασμός καὶ διαίρεσις δεκαδικῶν. 4. Αἱ τέσσαρες πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς ἐπὶ ἀκεραίων καὶ δεκαδικῶν. 5. Λύσις διαφόρων προβλημάτων.

Ε' τάξις

1. Εὐθεία καὶ ἀντίστροφος σχέσις ποσῶν. Λύσις προβλημάτων διὰ τῆς ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα. 2. Οἱ συμμιγεῖς ἀριθμοὶ, α) τὰ νομίσματα, β) τὰ μέτρα, γ) τὰ σταθμὰ, δ) ὁ χρόνος. Τροπὴ ἀνωτέρων εἰδῶν εἰς κατώτερα. Λύσις προβλημάτων, εἴα τὰ παρουσιαζόμενα εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον. 3. Τροπὴ ἑλληνικῶν νομισμάτων εἰς ἀγγλικά, ἀμερικανικά, γερμανικά, ρωσικά, τουρκικά κλπ. Τροπὴ γαλλικῶν μέτρων εἰς πῆχεις καὶ τανάπαλιν. Τροπὴ τετραγωνικῶν γαλλικῶν μέτρων εἰς τετραγωνικοὺς τεκτονικοὺς πῆχεις καὶ τανάπαλιν. 4. Τὰ κλάσματα. Αἰσθητοποίησης τούτων. Σύγκρισις κλάσματικῶν μονάδων πρὸς ἀλλήλας. Γραφὴ τῶν κλασμάτων. 5. Ὁμώνυμα κλάσματα, ἑτερόνυμα, γνήσια, καταχρηστικά. 6. Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις ὁμώνυμων κλασμάτων. 7. Τροπὴ ἑτερόνυμων κλασμάτων εἰς ὁμώνυμα καὶ πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις τούτων. 8. Ἐξαγωγή ἀκεραίων μονάδων ἐκ καταχρηστικῶν κλασμάτων. Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις μικτῶν. 9. Πολλαπλασιασμός καὶ διαίρεσις κλασμάτων. 10. Τροπὴ κοινῶν κλασμάτων εἰς δεκαδικὰ καὶ δεκαδικῶν εἰς κοινὰ. 11. Ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς λύσιν προβλημάτων λαμβανόμενων ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ βίου.

Στ' τάξις

1. Ἀπλὴ καὶ σύνθετος μέθοδος τῶν τριῶν. Λύσις προβλημάτων. 2. Χρησιμοποίησις κεφαλαίων. Δάνεια ἐπὶ τόκῳ. Εὗρεσις τοῦ τόκου ἐτῶν, μηνῶν, ἡμερῶν. Εὗρεσις τοῦ ἐπιτοκίου, τοῦ κεφαλαίου, τοῦ χρόνου. 3. Προεξοφλήσεις δανείων. Μέθοδος ὑφαιρέσεως. 4. Χρησιμοποίησις κεφαλαίων εἰς τὸ ἐμπόριον. Μέθοδος τῆς ἐταιρείας. Λύσις προβλημάτων. 5. Μέθοδος τῆς μίξεως. Λύσις προβλημάτων.

Β'. Διὰ τάξεις συνδιδασκομένης

Γ' καὶ Δ' τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Οἱ ἀριθμοὶ 1-1000.

1. Ἐπανάληψις τῶν ἀριθμῶν 1-100. 2. Σχηματισμός τῆς πρώτης

χιλιάδος ἐξ ἑκατοντάδων καὶ πενηκοντάδων. Γραφή καὶ ἀνάγνωσις τῶν ἀριθμῶν τούτων. 3. Αἱ κατὰ μέρος πράξεις ἐν τῇ δευτέρᾳ ἑκατοντάδι : α) ἀρίθμησις ἀνιούσα καὶ κατιούσα. Πρῶτον κατὰ δεκάδας καὶ ἔπειτα κατὰ πεντάδας καὶ μονάδας· γραφή τῶν ἀριθμῶν, β) πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις οἰωνδήποτε ἀριθμῶν. γ) εὗρεσις τῶν παραγόντων διαφόρων ἀριθμῶν ἐντὸς τῶν ἀριθμῶν 100-200, δ) πολλαπλασιασμός ἀριθμῶν διδόντων γινόμενον οὐχὶ ἀνώτερον τοῦ 200 καὶ διαίρεσις τοῦ 200 καὶ τῶν μικροτέρων αὐτοῦ ἀριθμῶν· πρῶτον διὰ μονοψηφίου καὶ ἔπειτα διὰ διψηφίου ἀριθμοῦ. ε) λύσις διαφόρων προβλημάτων προφορικῶς καὶ γραπτῶς. 4. Ἡ τρίτη μέχρι τῆς δεκάτης ἑκατοντάδος, ὡς ἀνωτέρω. 5. Πολλαπλασιασμός καὶ διαίρεσις ἀριθμῶν διὰ τοῦ 10 καὶ 100. 7. Τὸ χιλιόδραχμον, τὸ πεντακοσιόδραχμον, τὸ ἑκατοντάδραχμον, ἡ δραχμὴ κλπ. Τὸ μέτρον, τὸ ὑποδεκάμετρον, τὸ ὑφεκατόμετρον, τὸ χιλιοστὸν τοῦ μέτρον.

β') Οἱ δεκαδικοὶ ἀριθμοί.

1. Ἀπαγγελία καὶ γραφή δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Μετακίνησις τῆς ὑποδιαστολῆς. Προσθήκη μηδενικῶν εἰς τὰ δεξιὰ ἀριθμοῦ δεκαδικοῦ. Πρόσθεσις, ἀφαίρεσις, πολλαπλασιασμός καὶ διαίρεσις δεκαδικῶν.

δ') Οἱ ἄνω τοῦ 1000 ἀριθμοί.

1. Ἐννοία πολυψηφίου ἀριθμοῦ καὶ γραφή καὶ ἀπαγγελία αὐτοῦ. 2. Ἀνάλυσις πολυψηφίων ἀριθμῶν εἰς χιλιάδας, ἑκατοντάδας, δεκάδας καὶ μονάδας. 3. Αἱ τέσσαρες πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς ἐπὶ ἀριθμῶν ἄκεραίων καὶ δεκαδικῶν. 4. Λύσις διαφόρων προβλημάτων.

Γ' καὶ Δ'. Τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

α) Οἱ ἀριθμοὶ 1—1000 1) Ἐπανάληψις τῶν ἀριθμῶν 1—100. 2) Σχηματισμός τῆς πρώτης χιλιάδος ἐξ ἑκατοντάδων καὶ ἐκ πενηκοντάδων. Γραφή καὶ ἀνάγνωσις τῶν ἀριθμῶν τούτων. 3) Αἱ κατὰ μέρος πράξεις ἐν τῇ δευτέρᾳ ἑκατοντάδι, α) ἀρίθμησις ἀνιούσα καὶ κατιούσα, πρῶτον κατὰ δεκάδας καὶ ἔπειτα κατὰ πεντάδας, μονάδας κλπ. Γραφή τῶν ἀριθμῶν, β) πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις οἰωνδήποτε ἀριθμῶν γ) εὗρεσις τῶν παραγόντων διαφόρων ἀριθμῶν, ἐντὸς τῶν ἀριθμῶν 100—200, γ) πολλαπλασιασμός ἀριθμῶν διδόντων γινόμενον κατώτερον τοῦ 200 καὶ διαίρεσις τοῦ 200 καὶ τῶν μικροτέρων αὐτοῦ ἀριθμῶν πρῶτον διὰ μονοψηφίου καὶ ἔπειτα διὰ διψηφίου ἀριθμοῦ, ε) πολλαπλασιασμός τῶν ἀριθμῶν 12, 14, 16, 18 καὶ 20 ἐπὶ 1—9, στ) λύσις διαφόρων προβλημάτων ἐντὸς τῶν ἀριθμῶν 1—200 προφορικῶς καὶ γραπτῶς. 4) Ἡ τρίτη μέχρι τῆς δεκάτης ἑκατοντάδος, ὡς ἀνωτέρω. 5) Εὗρεσις τῶν παραγόντων διαφόρων ἀριθμῶν ἐντὸς τῶν ἀριθμῶν 200—1000. 6) Τὸ χιλιόδραχμον, τὸ πεντακοσιόδραχμον, τὸ ἑκατοντόδραχμον ἢ δραχμὴ, τὸ δεκάλεπτον, τὸ λεπτόν. Τὸ μέτρον, τὸ ὑποδεκάμετρον, τὸ ὑφεκατόμετρον, τὸ χιλιοστὸν τοῦ μέτρον.

β) Οἱ ἄνω τοῦ 1000 ἀριθμοί. 1) Ἐννοία πολυψηφίων ἀριθμῶν καὶ γραφή καὶ ἀπαγγελία αὐτῶν. Ἀνάλυσις πολυψηφίων ἀριθμῶν εἰς χιλιάδας, ἑκατοντάδας, δεκάδας καὶ μονάδας. 2) Αἱ τέσσαρες πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν τούτων. 3) Λύσις διαφόρων προβλημάτων.

γ) Κλασματικοὶ ἀριθμοί. 1. Ἐννοία τοῦ κλάσματος. Αἰσθητοποίησις κλασμάτων. Γραφή κλασμάτων. Ὁμώνυμα, ἑτερόνυμα, γνήσια, καταχρηστικά κλάσματα. Ἐξαγωγή ἄκεραίων μονάδων ἐκ καταχρηστικῶν κλασμάτων.

Ε' καὶ ΣΤ' Τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Ἀπλὴ μέθοδος τῶν τριῶν. Εὐθεῖα καὶ ἀντίστρο-

φορ σχέσις ποσῶν. Λύσις προβλημάτων διὰ τῆς ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα. 2. Τὰ κλάσματα· ἐπανάληψις τῶν δεδιδαγμένων. 3. Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις ὁμωνύμων κλασμάτων. 4. Τροπὴ ἑτερονύμων κλασμάτων εἰς ὁμώνυμα, πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις τούτων. 5. Ἐξαγωγή ἀκεραίων μονάδων ἐκ καταχρηστικῶν κλασμάτων. Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις μικτῶν. 6. Πολλαπλασιασμός καὶ διαίρεσις κλασμάτων. 7. Τροπὴ κοινῶν κλασμάτων εἰς δεκαδικὰ καὶ τάνάπαλιν. 8. Ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς λύσιν προβλημάτων παντοίων, λαμβανομένων ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ βίου. 9) Σύνθετος μέθοδος. Λύσις ἀπλῶν προβλημάτων. 10. Λύσις ἀπλῶν προβλημάτων τόκου.

Ε' καὶ ΣΤ' Τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1. Ἀπλή μέθοδος τῶν τριῶν. Εὐθεῖα καὶ ἀντίστροφος σχέσις ποσῶν. Λύσις προβλημάτων διὰ τῆς ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα. 2. Οἰσυμμιγεῖς ἀριθμοί: α. Τὰ νομίσματα, β. τὰ μέτρα, γ. τὰ σταθμά, δ) ὁ χρόνος. Τροπὴ ἀνωτέρων εἰδῶν εἰς κατώτερα. Λύσις διαφόρων προβλημάτων, ὅλα τὰ παρουσιαζόμενα εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον. Τροπὴ γαλλικῶν μέτρων εἰς πῆχεις καὶ τάνάπαλιν. Τροπὴ τετραγωνικῶν μέτρων εἰς τετραγωνικοὺς τεκτονικοὺς πῆχεις καὶ τάνάπαλιν. Τροπὴ ἑλληνικῶν νομισμάτων εἰς ἀμερικανικά, γερμανικά, ἀγγλικά κλπ. καὶ τάνάπαλιν. 3. Λύσις ἀπλῶν προβλημάτων ἐταιρείας. 4. Λύσις ἀπλῶν προβλημάτων μίξεως. 5. Λύσις ἀπλῶν προβλημάτων ὑφαίρεσεως.

ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

Α' Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομένης

Ε' Τάξις

1. Κύβος. Ἐπιφάνεια τοῦ κύβου. Ἔδραι, ἀκμαί, κορυφαὶ ἀριθμοὶ αὐτῶν. Θέσεις τῶν ἐδρῶν καὶ τῶν ἀκμῶν τοῦ κύβου (κατακόρυφοι, ὀριζόντιοι, παράλληλοι). Σχήμα τῶν ἐδρῶν καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Πλευραὶ τοῦ τετραγώνου καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Περὶμετρος τοῦ τετραγώνου. Εὐθεῖα γραμμὴ, τεθλασμένη, κάθετος, ὀριζοντία. Γωνίαι τοῦ τετραγώνου καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Ἀριθμὸς ὀρθῶν γωνιῶν τοῦ κύβου. Διέδροι καὶ στερεαὶ γωνίαι τοῦ κύβου, ἀριθμὸς αὐτῶν. Εὐρεσις τοῦ μήκους τῆς γραμμῆς τοῦ τετραγώνου (μέτρα μήκους). Εὐρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ τετραγώνου καὶ τοῦ κύβου (μέτρα ἐπιφανείας). Εὐρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ κύβου (μέτρα ὄγκου). Ἐπιφάνειαι, τετραγωνικὰ καὶ κυβικὰ ἀντικείμενα. Καταμετρήσεις αὐτῶν καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις τετραγώνου καὶ κύβου. Κατασκευὴ κύβου ἐκ χονδροῦ χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

2. Ὄρθογώνιον παραλληλεπίπεδον. Ἐπιφάνεια ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. Ἔδραι, ἀκμαί, κορυφαί, ἀριθμὸς αὐτῶν. Θέσεις τῶν ἐδρῶν καὶ τῶν ἀκμῶν. Σχήμα τῶν ἐδρῶν καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Πλευραὶ καὶ γωνίαι τοῦ ὀρθογωνίου καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Σύγκρισις ὀρθογωνίου καὶ τετραγώνου. Ἀριθμὸς τῶν ὀρθῶν γωνιῶν τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. Διέδροι καὶ στερεαὶ γωνίαι τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. ἀριθμὸς αὐτῶν. Σύγκρισις ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου καὶ κύβου. Εὐρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὀρθογωνίου καὶ τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. Εὐρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου. Ἐπιφάνεια σχήματος ὀρθογωνίου καὶ ἀντικείμενα σχήματος ὀρθογ-

γωνίου παραλληλεπιπέδου. Καταμετρήσεις αὐτῶν καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις ὀρθογωνίου καὶ ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου. Κατασκευὴ ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου ἐκ χονδρού χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

3. Πλάγιον παραλληλεπίπεδον. Ἐπιφάνεια αὐτοῦ, ἔδραι, ἄκμαί, κορυφαί, ἀριθμὸς αὐτῶν. Θέσεις τῶν ἐδρῶν καὶ τῶν ἄκμῶν. Σχῆμα τῶν ἐδρῶν καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Πλευραὶ τοῦ παραλληλογράμμου καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Κεκλιμένη εὐθεία. Γωνία τοῦ παραλληλογράμμου καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Ὁξεία καὶ ἀμβλεία γωνία. Μέτρησις γωνιῶν. Σύγκρισις τοῦ παραλληλογράμμου πρὸς τὸ ὀρθογώνιον. Ἀριθμὸς ὀξείων καὶ ἀριθμὸς ἀμβλειῶν γωνιῶν τοῦ πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Σύγκρισις τοῦ πλαγίου πρὸς τὸ ὀρθογώνιον παραλληλεπιπέδον. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ παραλληλογράμμου καὶ τοῦ πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Ἐπιφάνεια σχήματος παραλληλογράμμου καὶ ἀντικείμενα σχήματος πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Καταμετρήσεις αὐτῶν καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις παραλληλογράμμου καὶ πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Κατασκευὴ πλαγίου παραλληλεπιπέδου ἐκ χονδρού χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

4) Τριγωνικὴ πυραμίς. Ἐπιφάνεια αὐτῆς. Ἐδραι, ἄκμαί, κορυφαί. Σχῆμα τῶν ἐδρῶν. Εἶδη τριγώνων. Σχέσις τριγώνου καὶ παραλληλογράμμου ἔχοντος τὴν αὐτὴν βάσιν καὶ τὸ αὐτὸ ὕψος, Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τῆς πυραμίδος. Σχέσις πυραμίδος καὶ πρίσματος, ἔχοντος τὴν αὐτὴν βάσιν καὶ τὸ αὐτὸ ὕψος. Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τῆς πυραμίδος. Εἶδη πυραμίδων. Ἀντικείμενα πυραμιδοειδῆ. Καταμετρήσεις αὐτῶν καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις τριγώνων καὶ πυραμίδων. Κατασκευὴ πυραμίδων ἐκ χονδρού χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

5. Κόλουρος πυραμίς. Ἐπιφάνεια αὐτῆς. Ἐδραι, ἄκμαί, κορυφαί. Σχῆμα τῶν παραπλευρῶν αὐτῆς ἐπιφανειῶν. Πλευραὶ τοῦ τραπεζίου καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Σύγκρισις τραπεζίου καὶ παραλληλογράμμου. Εὗρεσις τοῦ ἔμβαδου τοῦ τραπεζίου καὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς κολούρου πυραμίδος. Κατασκευὴ κολούρου πυραμίδος. Κατασκευὴ κολούρου πυραμίδος ἐκ χονδρού χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

ΣΤ' Τάξις

1. Κύλινδρος. Κυρτὴ καὶ ἐπίπεδος ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Κύκλος. Κέντρον, περιφέρεια, ἀκτίς, διάμετρος, τόξον, χορδὴ, τμήμα, τομεὺς κύκλου. Ἐγγραφή κανονικοῦ πολυγώνου εἰς κύκλον. Εὗρεσις τοῦ ἔμβαδου κανονικοῦ πολυγώνου. Σχέσις περιμέτρου τοῦ ἐν κύκλῳ ἐγγεγραμμένου κανονικοῦ πολυγώνου, οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον καὶ περιφερείας τοῦ αὐτοῦ κύκλου. Σχέσις κυλίνδρου καὶ πρίσματος, ἔχοντος βάσιν ἐγγεγραμμένον ἐν τῇ βάσει τοῦ κυλίνδρου πολύγωνον, οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον. Σχέσις περιφερείας πρὸς τὴν διάμετρον. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ κύκλου. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυλίνδρου. Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ κυλίνδρου. Κυλινδρικὰ ἀντικείμενα. Καταμετρήσεις καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις κύκλου καὶ κυλίνδρου ἐκ χονδρού χάρτου, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

2. Κῶνος. Κυρτὴ ἐπιφάνεια τοῦ κώνου. Βάσις, κορυφή, ὕψος. Σχέσις κώνου πρὸς πυραμίδα, ἔχουσαν ὕψος μὲν τὸ αὐτὸ, βάσιν δὲ τὸ ἐγγεγραμμένον ἐν κύκλῳ ἴσῳ πρὸς τὴν βάσιν τοῦ κώνου κανονικῶν πολυγώνων. οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον. Σχέσις περιμέτρου τοῦ ἐν κύκλῳ ἐγγεγραμμένου κανονικοῦ πολυγώ-

νου, οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον. Σχέσις περιμέτρου τοῦ ἐν κύκλῳ ἐγγεγραμμένου κανονικοῦ πολυγώνου, οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον καὶ περιφερείας τοῦ αὐτοῦ κύκλου. Μέτρησις τῆς ἐπιφανείας κύκλου. Μέτρησις τῆς ἐπιφανείας τοῦ κώνου. Εὐρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ κώνου. Κωνικά ἀντικείμενα. Καταμέτρησις αὐτῶν καὶ λύσις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις κώνου. Κατασκευὴ κώνου ἐκ χονδροῦ χάρτου, ξύλου, πηλοῦ κλπ. 3. Κόλο υ ρ ο σ κ ῶ ν ο ς. Ἐποπτεία αὐτοῦ. Ἰχνογράφησις κολοῦρου κώνου. Κατασκευὴ κώνου ἐκ χονδροῦ χάρτου, ξύλου, πηλοῦ κλπ. 4. Σ φ α ῖ ρ α. Ἐπιφάνεια τῆς σφαίρας. Τομὴ σφαίρας. Σχήμα τομῆς. Μέγιστος κύκλος τομῆς. Ἡμισφαίρια, κέντρον, ἀκτίς, διάμετρος, ἄξων. Σφαιρικά ἀντικείμενα. Ἰχνογράφησις σφαίρας. Κατασκευὴ σφαίρας ἐκ ξύλου, πηλοῦ κλπ.

Β'. Διὰ τάξεις συνδιδασκομένης

Ε' καὶ Στ' τάξεις

(πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1. Κύβος. Ἐπιφάνεια τοῦ κύβου. Ἔδραι, ἄκμαί, κορυφαί. Ἀριθμὸς αὐτῶν. Θέσεις τῶν ἐδρῶν καὶ τῶν ἄκμῶν τοῦ κύβου (κατακόρυφοι, ὀριζόντιοι, παράλληλοι). Σχήμα τῶν ἐδρῶν καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Πλευραὶ τοῦ τετραγώνου καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Περίμετρος τοῦ τετραγώνου. Εὐθεία γραμμὴ, τεθλασμένη, κάθετος, ὀριζοντία. Γωνίαι τοῦ τετραγώνου καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Ἀριθμὸς ὀρθῶν γωνιῶν τοῦ κύβου. Διέδροι καὶ στερεαὶ γωνίαι τοῦ κύβου. Ἀριθμὸς αὐτῶν. Εὐρεσις τοῦ μήκους τῆς γραμμῆς τοῦ τετραγώνου (μέτρα μήκους). Εὐρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ τετραγώνου καὶ τοῦ κύβου (μέτρα ἐπιφανείας). Εὐρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ κύβου (μέτρα ὄγκου). Ἐπιφάνεια, τετραγωνικὰ καὶ κυβικὰ ἀντικείμενα. Καταμετρήσεις αὐτῶν καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις τετραγώνου καὶ κύβου. Κατασκευὴ κύβου ἐκ χονδροῦ χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ. 2. Ὁρθογώνιον παραλληλεπίπεδο. Ἐπιφάνεια ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου. Ἔδραι, ἄκμαί, κορυφαί. Ἀριθμὸς αὐτῶν. Θέσεις τῶν ἐδρῶν καὶ τῶν ἄκμῶν. Σχήμα τῶν ἐδρῶν καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Πλευραὶ καὶ γωνίαι τοῦ ὀρθογωνίου καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Σύγκρισις ὀρθογωνίου καὶ τετραγώνου. Ἀριθμὸς τῶν ὀρθῶν γωνιῶν τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου. Διέδροι καὶ στερεαὶ γωνίαι τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου. Ἀριθμὸς αὐτῶν. Σύγκρισις ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου καὶ κύβου. Εὐρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὀρθογωνίου καὶ τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου. Εὐρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου. Ἐπιφάνεια σχήματος ὀρθογωνίου καὶ ἀντικείμενα σχήματος ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου. Καταμέτρησις αὐτῶν καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου. Κατασκευὴ ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου ἐκ χονδροῦ χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ. 3. Πλάγιον παραλληλεπίπεδο. Ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Ἔδραι, ἄκμαί, κορυφαί. Ἀριθμὸς αὐτῶν. Θέσεις τῶν ἐδρῶν καὶ τῶν ἄκμῶν. Σχήμα τῶν ἐδρῶν καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Πλευραὶ τοῦ παραλληλογράμου καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Κεκλιμένη εὐθεΐα. Γωνίαι τοῦ παραλληλογράμου καὶ σχέσεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Ὄξεα καὶ ἀμβλεία γωνία. Μέτρησις γωνιῶν. Σύγκρισις τοῦ παραλληλογράμου πρὸς τὸ ὀρθογώνιον. Ἀριθμὸς ὀξείων καὶ ἀριθμὸς ἀμβλειῶν γωνιῶν τοῦ πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Σύγκρισις τοῦ πλαγίου πρὸς τὸ ὀρθογώνιον παραλληλεπίπεδον. Εὐρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ παραλληλογράμου καὶ τοῦ πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Εὐρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ πλαγίου παραλλη-

ληλεπιπέδου. Ἐπιφάνειαι σχήματος παραλληλογράμμου καὶ ἀντικείμενα σχήματος πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Καταμετρήσεις αὐτῶν καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις παραλληλογράμμου καὶ πλαγίου παραλληλεπιπέδου. Κατασκευὴ πλαγίου παραλληλεπιπέδου ἐκ χονδροῦ χάρτου, οὖρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ. 4. Κόλυνδρος. Κυρτὴ καὶ ἐπίπεδος ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Κύκλος, Κέντρον, περιφέρει, ἀκτίς, διάμετρος, τόξον, χορδή, τμήμα, τομεὺς κύκλου. Ἐγγραφή κανονικοῦ πολυγώνου εἰς κύκλον. Εὗρεσις τοῦ ἔμβαδου κανονικοῦ πολυγώνου. Σχέσις περιμέτρου τοῦ ἐν κύκλῳ ἔγγεγραμμένου κανονικοῦ πολυγώνου, οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον καὶ περιφερείας τοῦ αὐτοῦ κύκλου. Σχέσις κυλίνδρου καὶ πρίσματος, ἔχοντος βάσιν ἔγγεγραμμένον ἐν τῇ βάσει τοῦ κυλίνδρου πολύγωνον, οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον. Σχέσις περιφερείας πρὸς τὴν διάμετρον. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ κύκλου. Εὗρεσις τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυλίνδρου. Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ κυλίνδρου. Κυλινδρικά ἀντικείμενα. Καταμετρήσεις καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις κύκλου καὶ κυλίνδρου. Κατασκευὴ κυλίνδρου ἐκ χονδροῦ χάρτου, ξύλου, πηλοῦ κλπ.

Ε' καὶ Στ' τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1. Κύβος καὶ ὀρθογώνιον παραλληλεπίπεδον ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος. 2. Τριγωνικὴ πυραμίς. Ἐπιφάνεια αὐτῆς. Ἐδραι, ἄκμαί, κορυφαί. Σχήμα τῶν ἐδρῶν. Εἶδη τριγώνων. Σχέσις τριγώνου καὶ παραλληλογράμμου, ἔχοντος τὴν αὐτὴν βάσιν καὶ τὸ αὐτὸ ὕψος. Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τῆς πυραμίδος. Σχέσις πυραμίδος καὶ πρίσματος ἔχοντος τὴν αὐτὴν βάσιν καὶ τὸ αὐτὸ ὕψος. Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τῆς πυραμίδος. Εἶδη πυραμίδων. Ἀντικείμενα πυραμιδοειδῆ. Καταμετρήσεις αὐτῶν καὶ λύσεις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις τριγώνων καὶ πυραμίδων. Κατασκευὴ πυραμίδων ἐκ χονδροῦ χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ. Κόλυρος πυραμίδος. Ἐπιφάνεια αὐτῆς. Ἐδραι, ἄκμαί, κορυφαί. Σχήμα τῶν παραπλευρῶν αὐτῆς ἐπιφανειῶν. Πλευραὶ τοῦ τραπεζίου καὶ σχέσις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Σύγκρισις τραπεζίου καὶ παραλληλογράμμου. Εὗρεσις τοῦ ἔμβαδου τοῦ τραπεζίου καὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς κολούρου πυραμίδος. Ἰχνογράφησις τραπεζίου καὶ κολούρου πυραμίδος. Κατασκευὴ κολούρου πυραμίδος ἐκ χονδροῦ χάρτου, σύρματος, ξύλου, πηλοῦ κλπ. 3. Κώνος. Κυρτὴ ἐπιφάνεια τοῦ κώνου. Βάσις, κορυφή, ὕψος. Κύκλος, περιφέρεια, ἀκτίς, διάμετρος, τόξον, χορδή, τμήμα, τομεὺς κύκλου. Σχέσις κώνου πρὸς πυραμίδα, ἔχουσαν ὕψος μὲν τὸ αὐτὸ, βάσιν δὲ τὸ ἔγγεγραμμένον ἐν κύκλῳ ἴσῳ πρὸς τὴν βάσιν τοῦ κώνου κανονικὸν πολύγωνον, οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον. Σχέσις περιμέτρου τοῦ ἐν κύκλῳ ἔγγεγραμμένου κανονικοῦ πολυγώνου. οὗ ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν αὐξάνεται ἐπ' ἄπειρον καὶ περιφερείας τοῦ αὐτοῦ κύκλου. Μέτρησις τῆς ἐπιφανείας κύκλου. Μέτρησις τῆς ἐπιφανείας τοῦ κώνου. Εὗρεσις τοῦ ὄγκου τοῦ κώνου. Κωνικά ἀντικείμενα. Καταμέτρησις αὐτῶν καὶ λύσις σχετικῶν προβλημάτων. Ἰχνογράφησις κώνου. Κατασκευὴ κώνου ἐκ χονδροῦ χάρτου, ξύλου, πηλοῦ κλπ. Κόλυρος κώνου. Ἐποπτεία αὐτοῦ. Ἰχνογράφησις κολούρου κώνου ἐκ χονδροῦ χάρτου, ξύλου, πηλοῦ κλπ. 4. Σφαίρα. Ἐπιφάνεια τῆς σφαίρας. Τομὴ σφαίρας. Σχήμα τομῆς. Μέγιστος κύκλος τομῆς. Ἡμισφαίρια, κέντρον, ἀκτίς, διάμετρος, ἄξων. Σφαιρικά ἀντικείμενα. Ἰχνογράφησις σφαίρας. Κατασκευὴ σφαίρας ἐκ ξύλου, πηλοῦ κλπ.

ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑ

Σημ. Κατὰ τὴν προτίμησιν τοῦ διδασκάλου δίδεται πρὸς σιω-

πηράν ἐργασίαν ὕλη ἢ κεχωρισμένως κατὰ τάξεις ἢ ἡ αὐτὴ εἰς ἡνωμένας τάξεις ἀνά δύο.

Α'. Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομένης

Α' τ ά ξ ι ς

Ζωγραφοῦσα ἰχνογραφία. Τὰ παιδιά ζωγραφοῦσιν ἀπὸ μνήμης διὰ τοῦ κονδυλίου, τοῦ μολυβδόκονδύλου, τῆς κιμωλίας, ἀκόμη καὶ διὰ τεμαχίου ἀνθρακος, ἀπλᾶ ἀντικείμενα, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς παραμυθίοις, τῇ ἀναγνώσει, τῇ πατριδογνωσίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν ὡς μαχαίρια, ψαλίδια, δακτυλήθρας, ποτήρια, φιάλας, ὑδρίας, χύτρας, καλάθια, κιβώτια, θύρας, παράθυρα, τραπέζας, καθίσματα οἰκίας, ναοὺς, καλύβας, δένδρα, ζῶα, καρπούς καὶ ἄλλα. Ἐὰν δὲ δὲν ἔχωσι τὰ παιδιά σαφῆ τοῦ ἀντικειμένου ἰδέαν, ἐπιδεικνύεται τοῦτο πάλιν εἰς αὐτὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ μαθήματος, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἀρχίση ἢ ἰχνογραφία ἀπομακρύνεται τὸ ἀντικείμενον. Τὰ παιδιά ἀφίνονται ἐλεύθερα νὰ ζωγραφῶσι καὶ ἀντικείμενα τῆς ἀρεσκείας των ἢ σκηνὰς τοῦ βίου, αἵτινες ἐνεποίησαν ἐντύπωσιν εἰς αὐτὰ.

Β' τ ά ξ ι ς

Τὰ παιδιά ἰχνογραφοῦσιν ὡσαύτως ἀπὸ μνήμης ἀντικείμενα ἀπλᾶ περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τῇ πατριδογνωσίᾳ, τῇ ἀναγνώσει καὶ τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν, ὡς οἰκίας, ναοὺς, κώδωνας, κωδωνοστάσια, σταυροὺς, γεφύρας, ἀνεμομύλους, σκεύη καὶ ἔπιπλα τοῦ οἴκου καὶ τοῦ σχολείου, ἐργαλεῖα γεωργῶν, κηπουρῶν ποιμένων κλπ. καὶ ἄλλα ἀντικείμενα. Τὰ παιδιά καὶ ἐν τῇ τάξει ἀφίνονται ἐλεύθερα νὰ ἰχνογραφῶσι καὶ ἀντικείμενα τῆς ἀρεσκείας των, ὡς ζῶα, ἀνθρώπους, σκηνὰς τοῦ βίου κλπ.

Γ' τ ά ξ ι ς

Ἰχνογράφησις ἀπὸ φύσεως ἀντικειμένων ἐπιπέδου ἐπιφανείας ἄνευ βάθους καὶ σκιᾶς, προερχομένων ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων καὶ περατουμένων εἰς εὐθείας καὶ καμπύλας γραμμάς, π.χ. προσόψεων οἰκίων, ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομημάτων, γεφυρῶν, τροχῶν ἀμάξης, φύλλων διαφόρων δένδρων, ὕψων τομῆς διαφόρων καρπῶν κλπ.

Δ' τ ά ξ ι ς

Τὰ παιδιά ἰχνογραφοῦσιν ἀπὸ φύσεως ἀντικείμενα συνθετώτερα, προερχόμενα ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων καὶ ἄνευ ὡσαύτως βάθους καὶ σκιᾶς ὡς στύλους ἀρχαίων ρυθμῶν, ὕψεις ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, ἰχθῦς καὶ ἄλλα ζῶα, φύλλα δένδρων, καρπούς, ἄνθη, κέρατα ζῶων, πτηνῶν, πτέρυγας, ράμφη, ὕψεις ἐξοχικῶν οἰκιῶν ναῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομημάτων κλπ.

Ε' Τ ά ξ ι ς

Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἀπεικονιστὴν ἀπλῶν σωμάτων προοπτικῆς καὶ μετὰ στοιχειώδους σκιᾶς, προερχομένων ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων, ἥτοι ἰχνογράφησις ἀπὸ φύσεως στερεῶν σωμάτων γεωμετρίας ἀπλῶν ὀργάνων φυσικῆς καὶ χημείας, ἀρχαίων οἰκοδομημάτων καὶ ἀγγείων κλάδων δένδρων, μετὰ φύλλων, καρπῶν καὶ ἀνθέων, ζῶων παντοίων κλπ. Ἰχνογράφησις ἔργων πλαστικῆς, κατασκευασθέντων ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ.

ΣΤ' Τ ά ξ ι ς

Ἰχνογράφησις ὡσαύτως ἀπὸ φύσεως μορφῶν συνθετωτέρων μετὰ φωτοσκιάς, ἥτοι κιβωτίων κλειστῶν, ἡμικλείστων καὶ ἀνοικτῶν, θυ-

ρῶν καὶ παραθύρων ὡσαύτως, στερεῶν σωμάτων γεωμετρίας, ἀπλῶν ὀργάνων φυσικῆς καὶ χημείας, ἀρχαίων οἰκοδομημάτων καὶ ἀγγείων, κλάδων δένδρων μετὰ φύλλων, ἀνθέων καὶ καρπῶν, ἰχθύων, πτηνῶν, καὶ ἄλλων ζῴων. Ἰχνογράφησις ἔργων πλαστικῆς, κατασκευασθέντων ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ. Ἡ ἰχνογραφία ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἔστω μᾶλλον ἀτομικῆ.

Β. Διὰ τάξεις συνδιδασκομένης

Α' καὶ Β' τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Ζωγραφοῦσα ἰχνογραφία. Τὰ παιδιά ζωγραφοῦσιν ἀπὸ μνήμης διὰ τοῦ κονδυλίου, τοῦ μολυβδοκονδύλου, τῆς κιμωλίας, ἀκόμη δὲ καὶ διὰ τεταχίου ἀνθρακος, ἀπλᾶ ἀντικείμενα, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς παραμυθίοις, τῇ ἀναγνώσει, τῇ πατριδογνωσίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν, ὡς μαχαίρια ψαλίδια, δακτυλήθρας, καλάθια, κιβώτια, θύρας, παράθυρα, τραπέζας, καθίσματα, οἰκίας, ναοὺς, καλύβας, δένδρα, ζῶα, καρποὺς ἐργαλεῖα κηπουρῶν, γεωργῶν, ποιμένων καὶ ἄλλα. Ἐὰν δὲ δὲν ἔχῃσι τὰ παιδιά σαφῆ τοῦ ἀντικειμένου ἰδέαν, ἐπιδεικνύεται τὸ ἀντικείμενον πάλιν εἰς αὐτὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ μαθήματος, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἀρχίση ἡ ἰχνογραφία ἀπομακρύνεται τοῦτο. Τὰ παιδιά ἀφίνονται ἐλεύθερα νὰ ζωγραφῶσι καὶ ἀντικείμενα τῆς ἀρεσκείας των ἢ σκηνᾶς τοῦ βίου, αἵτινες ἐνεποίησιν ἐντύπωσιν εἰς αὐτὰ.

Α' καὶ Β' τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Τὰ παιδιά ἰχνογραφοῦσιν ὡσαύτως ἀπὸ μνήμης ἀντικείμενα ἀπλᾶ, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς παραμυθίοις, τῇ πατριδογνωσίᾳ, τῇ ἀναγνώσει καὶ τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν, ὡς ποτήρια, φιάλας, θύρας, οἰκίας, ναοὺς, κώδωνας, κωδωνοστάσια, χύτρας, σταυροὺς, γεφύρας, ἀνεμομύλους, σκεύη καὶ ἔπιπλα τοῦ οἴκου καὶ τοῦ σχολείου ἐργαλεῖα γεωργῶν, κηπουρῶν, ποιμένων κλπ. καὶ ἄλλα ἀντικείμενα. Ἐὰν δὲ δὲν ἔχῃσι τὰ παιδιά σαφῆ τοῦ ἀντικειμένου ἰδέαν, ἐπιδεικνύεται τοῦτο πάλιν, εἰς αὐτὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ μαθήματος, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἀρχίση ἡ ἰχνογραφία ἀπομακρύνεται τὸ ἀντικείμενον. Τὰ παιδιά ἀφίνονται ἐλεύθερα νὰ ἰχνογραφῶσιν καὶ ἀντικείμενα τῆς ἀρεσκείας των, ὡς ζῶα, ἀνθρώπους, σκηνᾶς τοῦ βίου κλπ.

Γ' καὶ Δ' τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Ἰχνογράφησις ἀπὸ φύσεως ἀντικειμένων ἐπιπέδου ἐπιφανείας, ἄνευ βάθους καὶ σκιᾶς, προερχομένων ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων καὶ περατομένων εἰς εὐθείας καὶ καμπύλας γραμμὰς· π. χ. προσόψεων οἰκῶν, ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομημάτων, γεφυρῶν, τροχῶν ἀμάξης, φύλλων διαφόρων δένδρων, ἀνθέων, ὄψεως τομῆς διαφόρων καρπῶν κλπ.

Γ' καὶ Δ' τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Τὰ παιδιά ἰχνογραφοῦσιν ἀπὸ φύσεως ἀντικείμενα ἐπιπέδου ἐπιφανείας, προερχόμενα ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων καὶ περατούμενα εἰς εὐθείας καὶ καμπύλας γραμμὰς ἄνευ ὡσαύτως

βάθους καὶ σκιᾶς, ὡς στύλους ἀρχαίων ρυθμῶν, ὄψεις ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, ἰχθύς καὶ ἄλλα ζῶα, φύλλα δένδρων, καρπούς, ἄνθη, κέρατα ζῶων, πόδας πτηνῶν, πτέρυγας, ράμφη, ὄψεις ἐξοχικῶν οἰκιῶν, νῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομημάτων κλπ.

Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἀπεικόνισιν ἀπλῶν σωμάτων προοπτικῶς καὶ μετὰ στοιχειώδους κατ' ἀρχὰς σκιᾶς, εἶτα δὲ μετὰ φωτοσκιᾶς, προερχομένων ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων, ἤτοι ἰχνογράφησις ἀπὸ φύσεως στερεῶν σωμάτων γεωμετρίας, ἀπλῶν ὀργάνων φυσικῆς καὶ χημείας, ἀρχαίων οἰκοδομημάτων καὶ ἀγγείων, κλάδων δένδρων μετὰ φύλλων, καρπῶν, ἀνθέων ζῶων παντοίων κλπ. Ἰχνογράφησις ἔργων πλαστικῆς κατασκευασθέντων ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ. Ἡ ἰχνογραφία ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἔστω καὶ ἀτομική.

Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἀπεικόνισιν ἀπλῶν σωμάτων προοπτικῶς καὶ μετὰ στοιχειώδους κατ' ἀρχὰς σκιᾶς, βραδύτερον δὲ καὶ μετὰ φωτοσκιᾶς, προερχομένων ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων μαθημάτων, ὡς στερεῶν σωμάτων γεωμετρίας, ἀπλῶν ὀργάνων φυσικῆς καὶ χημείας, ἀρχαίων οἰκοδομημάτων καὶ ἀγγείων, κλάδων δένδρων μετὰ φύλλων, ἀνθέων καὶ καρπῶν, ἰχθύων καὶ πτηνῶν καὶ ἄλλων ζῶων. Ἰχνογράφησις ἔργων πλαστικῆς κατασκευασθέντων ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ. Ἡ ἰχνογραφία ἐν τῷ τμήματι τούτῳ καὶ ἀτομική.

ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ

Σημ. Κατὰ τὴν προτίμησιν τοῦ διδασκάλου δίδεται πρὸς σιωπηρὰν ἐργασίαν ὕλη ἢ κεχωρισμένως κατὰ τάξεις ἢ ἡ αὐτὴ εἰς ἠνωμένας τάξεις ἀνά δύο.

Α'. Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομένας

Β' τάξις

1. Γραφὴ τῶν γραμμάτων τῆς μικρᾶς ἀλφαβήτου κατὰ τὴν γενετικὴν αὐτῶν σειρὰν ἤτοι:

«Σ. Σ. Βλέπε ὁμοίαν σελίδα τοῦ παρόντος»

προηγουμένων ἐκάστοτε τῶν ἀναγκαίων πρὸς γραφὴν τοῦ γράμματος προασκήσεων. Οἱ μαθηταὶ γράφουσιν ἐντὸς τετραγράμμου, ἔχοντος διάμεσα πλάτους 6—7 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου καὶ ὑπὸ κλίσιν πολὺ μικράν. 2. Ἀσκήσις πρὸς ρυθμικὴν γραφὴν ἐκάστου γράμματος. 3. Γραφὴ λέξεων καὶ φράσεων, περιεχουσῶν τὰ ἐκάστοτε προδεδιδαγμένα μαθήματα. 4. Γραφὴ τῶν ψηφίων 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0.

Γ' τάξις

1. Γραφὴ τῶν κεφαλαίων γραμμάτων, κατὰ τὴν ἐξῆς σειρὰν:

«Σ. Σ. Βλέπε ὁμοίαν κατωτέρω»

προηγουμένων πάντοτε τῶν ἀναγκαίων πρὸς γραφὴν τοῦ γράμματος προασκήσεων. Οἱ μαθηταὶ γράφουσιν ἐντὸς τριγράμμου ἔχοντος διάμεσα ἀνά 8 χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καὶ ὑπὸ κλίσιν ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει λίαν μικράν. 2. Ἀσκήσις πρὸς γραφὴν ρυθμικὴν ἐκάστου διδασκόμενου γράμματος, 8. Γραφὴ κυρίων ὀνομάτων, περιεχόντων τὸ διδασκόμενον γράμμα. 4. Γραφὴ ἀριθμῶν.

Δ' τάξις

Γραφή συμπερασμάτων φρονηματιστικής ύλης ἐντὸς δύο γραμμῶν, πλάτους, κατ' ἀρχὰς μὲν ἴσου πρὸς 5, βραδύτερον δὲ πρὸς 4 χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ε' τάξις

Γραφή συμπερασμάτων φρονηματιστικής ύλης καὶ ἄλλων γνωμικῶν καὶ ἀποφθεγμάτων ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς. Μέγεθος των γραμμάτων ἴσον πρὸς 4 καὶ 3 χιλιοστὰ τοῦ μέτρου. Ἄσκησις πρὸς ταχυγραφίαν.

ΣΤ' τάξις

Γραφή συμπερασμάτων φρονηματιστικής ύλης καὶ ἄλλων ρητῶν γνωμικῶν καὶ ἀποφθεγμάτων, ἄνευ βοηθητικῆς γραμμῆς. Μέγεθος τῶν γραμμάτων ἴσον πρὸς 3 καὶ 2 χιλιοστὰ τοῦ μέτρου, Ἄσκησις πρὸς ταχυγραφίαν.

Β' Διὰ τάξεις συνδιδασκομένης

Γ' καὶ Δ' τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Κατὰ τὸ πρῶτον ἑξάμηνον

1. Γραφή τῶν κεφαλαίων γραμμάτων κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν;

Υ Ω Ε Ο Α Χ Δ Ε Ι Α Ν Μ
Π Ι Ι Η Κ Ζ Ζ Ψ Φ Ρ Β Δ

προηγούμενων πάντοτε τῶν ἀναγκαίων πρὸς γραφὴν τοῦ γράμματος προασκήσεων. Οἱ μαθηταὶ γράφουσιν ἐντὸς τριγράμμου, ἔχοντος διάμεσα πλάτους 8 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου καὶ ὑπὸ κλίσει, ὡς κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, πολὺ μικράν.

2. Ἄσκησις πρὸς γραφὴν ρυθμικὴν ἐκάστου διδασκόμενου γράμματος.

3. Γραφή κυρίων ὀνομάτων, περιεχόντων τὸ διδασκόμενον γράμμα,

4. Γραφή ἀριθμῶν.

Κατὰ τὸ δεῦτερον ἑξάμηνον

Γραφή συμπερασμάτων φρονηματιστικής ύλης ἐντὸς γραμμῶν, πλάτους κατ' ἀρχὰς μὲν ἴσου πρὸς 5, βραδύτερον δὲ πρὸς 4 χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Γ' καὶ Δ' τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος.

Ε' καὶ ΣΤ' τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Γραφή συμπερασμάτων φρονηματιστικής ύλης, καὶ ἄλλων γνωμικῶν καὶ ἀποφθεγμάτων ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς. Μέγεθος των γραμμάτων κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἑξάμηνον ἴσον πρὸς 3 χιλιοστὰ τοῦ μέτρου, κατὰ δὲ τὸ δεῦτερον ἴσον πρὸς 2. Ἄσκησις πρὸς ταχυγραφίαν καὶ γραφὴν ἄνευ βοηθητικῆς γραμμῆς.

Ε' καὶ ΣΤ' τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος.

ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ

Σ η μ. Κατά την προτίμησιν τοῦ διδασκάλου δίδεται πρὸς σιωπηρὰν ἐργασίαν ὕλη ἢ κεχωρισμένως κατὰ τάξεις ἢ ἡ αὐτὴ εἰς ἠνωμένας τάξεις ἀνά δύο,

(Διὰ τὰ ἄρρενα)

Α'. Διὰ τάξεις κεχωρισμένως διδασκομέναις

Α'. τ ά ξ ι ς

Τὰ παιδιά κεντοῦν ἀπὸ μνήμης διὰ χρωματιστοῦ νήματος ἐπὶ χονδροῦ χάρτου διάφορα γεωμετρικὰ σχήματα σταυρούς, παράθυρα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα καὶ κατασκευάζουν ἐκ χάρτου σταυρούς, κωνικὰς περικεφαλαίας, φακέλλους, χαρτοθήκας κλπ. καὶ ἐκ πηλοῦ φῶα, φελέας, σφαίρας, κρίκους καὶ ἄλλα ἀπλὰ ἀντικείμενα.

Β'. τ ά ξ ι ς

Τὰ παιδιά μανθάνουσι νὰ πλέκωσι διὰ χαρτίνων ταινιῶν, διαφόρων, χρωμάτων ἢ βούρλων πολυχρώμους ψάθας καὶ διὰ μονοχρώμου ἢ πολυχρώμου ψάθης καλάθια καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, κόπτουσι ἐκ χονδροῦ χάρτου ὁμοιώματα σταυρῶν, φύλλων δένδρων, μαχαιρῶν ποτηριῶν, φιαλῶν καρπῶν, ζῶων κλπ., κατασκευάζουσι διὰ χάρτου σκηνὰς, οἰκίας, πύργους, κωδωνοστάσια, χωνία καὶ ἄλλα εἶδη καὶ ἐκ πηλοῦ κύπελλα, κυαθίσκους, χύτρας, καρπούς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα.

Γ'. τ ά ξ ι ς

Τὰ παιδιά κατασκευάζουσι διὰ χαρτονίου περικαλύμματα βιβλίων, δισκία τετραγωνικὰ καὶ ἑξαγωνικὰ, χαρτοθήκας, χαρταετοῦς κλπ. κόπτουσι ἐκ χαρτονίου σχήματα φύλλων συκῆς, καρυῆς, ἀμπέλου, δάφνης, καρπῶν, ζῶων, ἀνθρώπων κλπ., καὶ κατασκευάζουσι ἐκ πηλοῦ ἀνθοδοχεῖα, πτηνὰ, ἰχθῦς, βατράχους καὶ ἄλλα ἀντικείμενα.

Δ'. τ ά ξ ι ς

Κατασκευάζουσι ἐκ χονδροῦ χάρτου χαρτοφύλακας, πλαίσια, φωτογραφιῶν, δισκία ἑλλειψοειδῆ κλπ., πλέκουσι ἐκ σύρματος καλάθια, σπογοθήκας καὶ ἄλλα πλεκτὰ εἶδη καὶ ἐκ πηλοῦ κατασκευάζουσι ἀγγεῖα μετὰ λαβῶν καὶ κοσμημάτων, ἄνθη, ζῶα διάφορα, στύλους ἀρχαίων ρυθμῶν κλπ.

Ε'. τ ά ξ ι ς

Κατασκευάζουσι ἐκ ξύλου κυτία, δίσκους, πλαίσια, σταυρούς, κανόνες, ξυλομάχαιρα, διαβήτας, λαβὰς διαφόρων ἐργαλείων, πλέκουσι διὰ σύρματος κλωβία καὶ ἄλλα εἶδη καὶ κατασκευάζουσι ἐκ πηλοῦ ἄνθη, ἀγγεῖα ἀρχαῖα διάφορα, κέρατα βοῶν, κριοῦ, κηροπήγια κλπ. στερεὰ γεωμετρικὰ σώματα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα ἰχνογραφηθέντα προηγουμένως.

ΣΤ'. τ ά ξ ι ς

Κατασκευάζουσι ἐκ πηλοῦ στερεὰ γεωμετρικὰ σώματα καὶ ἀνάγλυφα παριστῶντα καρπούς, ἄνθη, ζῶα, πρόσωπα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, ἰχνογραφηθέντα πρότερον, μανθάνουσι νὰ δένωσι βιβλία καὶ νὰ κατασκευάζωσι ἐκ ξύλου συνθετώτερα ἀντικείμενα.

Β'. Διὰ τάξεις συνδιδασκομέναις

Α' καὶ Β' τ ά ξ ι ς

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Οἱ μαθηταὶ κεντῶσι ἀπὸ μνήμης διὰ χρωματιστοῦ νήματος ἐπὶ

χονδροῦ χάρτου δ-άφορα ἀπλᾶ γεωμετρικὰ σχήματα, γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, ψηφία, σταυροῦς παράθυρα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, κατασκευάζουσιν ἐκ χάρτου σταυροῦς, κωνικὰς περικεφαλαίας, φακέλλους χαρτοθήκας κλπ., πλέκουσι δι' ἐγχρώμων χαρτίνων ταινιῶν πολυχρώμους ψάθας καὶ κατασκευάζουσιν ἐκ πηλοῦ ῥῶα, φωλεὰς σφαίρας, κρίκους καὶ ἄλλα ἀντικείμενα.

Α' καὶ Β' τ ά ξ ι ς

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Οἱ μαθηταὶ κεντῶσιν ὠσαύτως ἀπὸ μνήμης διὰ χρωματιστοῦ νήματος ἐπὶ χονδροῦ χάρτου διάφορα ἀπλᾶ γεωμετρικὰ σχήματα, γράμματα τῆς ἀλφαβήτου, ψηφία, σταυροῦς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, κατασκευάζουσιν ἐκ χάρτου σκηνάς, χωνία, φακέλλους κλπ. πλέκουσι δι' ἐγχρώμων χαρτίνων ταινιῶν ἢ βούρλων ψάθας πολυχρώμους καὶ κατασκευάζουσιν ἐκ πηλοῦ μικράς χύτρας, κύπελλα, κυαθίσκους, καρπούς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα.

Γ' καὶ Δ' τ ά ξ ι ς

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Οἱ μαθηταὶ κατασκευάζουσι διὰ χαρτονίου περικαλύμματα βιβλίων, χαρτοφύλακας, πλαίσια φωτωγραφιῶν κλπ., κόπτουσιν ἐκ χαρτονίου σχήματα φύλλων, συκῆς, καρυῆς, ἀμπέλου, δάφνης, κλπ. καὶ κατασκευάζουσιν ἐκ πηλοῦ ἀγγεῖα μετὰ λαβῶν, ἀνοδοχεῖα, καρπούς πτηνά, ἰχθῦς κλπ.

Γ' καὶ Δ' Τ ά ξ ι ς

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Οἱ μαθηταὶ κατασκευάζουσι διὰ χαρτονίου δισκία τετραγωνικά καὶ ἑξαγωνικά, χαρτοθήκας, ὠρολογιοθήκας, χαρταετούς, οἰκίας, κωδωνοστάσια, πύργους κλπ. Κόπτουσιν ἐκ χαρτονίου σχήματα ζῶων, καρπῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων καὶ κατασκευάζουσιν ἐκ πηλοῦ ἀγγεῖα, ζῶα, καρπούς κλπ.

Ε' καὶ ΣΤ' τ ά ξ ι ς

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Οἱ μαθηταὶ πλέκουσι διὰ σύρματος καλάθια, σπογογθήκας, κλωβία καὶ ἄλλα ἀπλᾶ πλεκτὰ εἶδη, κατασκευάζουσιν ἐκ ξύλου κυτία, δίσκους, πλαίσια, σταυροῦς, κανόνες, ξυλομάχαιρα, διαβήτας, στερεὰ γεωμετρικὰ σώματα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα καὶ ἐκ πηλοῦ ἀγγεῖα ἀρχαῖα διάφορα, στύλους διαφόρων ρυθμῶν, κηροπήγια, στερεὰ γεωμετρικὰ σώματα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, ἰχνογραφηθέντα πρότερον.

Ε' καὶ Στ' Τ ά ξ ι ς

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Οἱ μαθηταὶ κατασκευάζουσιν ἐκ ξύλου λαβὰς διαφόρων ἐργαλείων, χαρτοθήκας, κυτία, στερεὰ γεωμετρικὰ σώματα καὶ ἄλλα, μανθάνουσι νὰ δένωσι βιβλία καὶ νὰ κατασκευάζωσιν ἐκ πηλοῦ χεῖρας, πόδας, πρόσωπα, καρπούς, ζῶα, ἄνθη, κέρατα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, ἰχνογραφηθέντα πρότερον, ὡς καὶ ἀνάγλυφα τούτων.

(Διὰ τὰ θήληα)

Α' Διὰ τάξεις κευωρισμένως διδασκομένης

Α'. τ ά ξ ι ς

Ῥ α π τ ι κ ῆ : Στρίψωμα. Κέν τ η μ α : Σταυροβελονιά ἐπὶ καμβᾶ

μέ χρωματιστήν κλωστήν. Ἄλλαι χειροτεχνικαὶ ἔργασίαι, ὡς καὶ ἐν τῇ α' τάξει τῶν ἀρρένων.

Β' τάξις

Ῥαπτική: Στρίψωμα. Κέντημα: Σταυροβελονιά ἐπὶ καμβᾷ (εὐκόλα σχέδια). Πλεκτική: Δαντέλλα με βελονάκι πρὸς στολισμὸν μαξιλαροθήκης. Ἄλλαι χειροτεχνικαὶ ἔργασίαι, ὡς καὶ ἐν τῇ β' τάξει τῶν ἀρρένων.

Γ' Τάξις

Ῥαπτική: Ἀσπρόρρουχα. Κέντημα: Σταυροβελονιά (δυσκολώτερα σχέδια). Πλεκτική: Δαντέλλα με τὸ βελονάκι πρὸς στολισμὸν ἀσπρορρούχων. Ἄλλαι χειροτεχνικαὶ ἔργασίαι, ὡς καὶ ἐν τῇ γ' τῶν ἀρρένων.

Δ' Τάξις

Ῥαπτική: Ἀσπρόρρουχα. Κέντημα: Λευκὸν πρὸς στολισμὸν ἀσπρορρούχων. Πλεκτική: Πλέξιμον περιποδίων. Ἄλλαι χειροτεχνικαὶ ἔργασίαι ὡς καὶ ἐν τῇ δ' τῶν ἀρρένων.

Ε' Τάξις

Ῥαπτική καὶ ἀρχαὶ κοπτικής. Ἀσπρόρρουχα. Κέντημα λευκὸν εἰς στολισμὸν ἀσπρορρούχων. Κομβότρυπα. Πλεκτική: Πλέξιμον καὶ ἐπιδιόρθωσις περιποδίων.

ΣΤ' τάξις

Ῥαπτική καὶ κοπτική. Ἀσπρόρρουχα. Ἐνδύματα μικρῶν παιδίων. Ἐπιδιορθώσεις ἀσπρορρούχων, παιδικῶν ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων, περιποδίων κλπ. Πλεκτική: Περιπόδια, λωρίδες μάλλιναι, περιώμια, ἐπανωφόρια πλεκτὰ παιδίων κλπ.

Β'. Διὰ τάξεις συνδιδασκομένας

Α' καὶ Β' Τάξεις

(Πρῶτον ἔτος διδασκαλίας)

Ῥαπτική: Στρίψωμα. Κέντημα: Σταυροβελονιά ἐπὶ καμβᾷ με χρωματιστήν κλωστήν (ἀπλὰ σχέδια). Ἄλλαι χειροτεχνικαὶ ἔργασίαι, ὡς καὶ ἐν τῇ α' καὶ β' τάξει τῶν ἀρρένων (πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας).

Α' καὶ Β' Τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Ῥαπτική: Στρίψωμα. Κέντημα: Σταυροβελονιά ἐπὶ καμβᾷ με χρωματιστήν κλωστήν (ἀπλὰ σχέδια), Ἄλλαι χειροτεχνικαὶ ἔργασίαι, ὡς καὶ ἐν τῇ α' καὶ β' τάξει τῶν ἀρρένων (δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας).

Γ' καὶ Δ' Τάξεις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Ῥαπτική: Ἀσπρόρρουχα. Κέντημα: Σταυροβελονιά (δυσκολώτερα σχέδια). Πλεκτική: Δαντέλλα με τὸ βελονάκι πρὸς στολισμὸν ἀσπρορρούχων. Περιπόδια. Ἄλλαι χειροτεχνικαὶ ἔργασίαι, ὡς καὶ ἐν τῇ γ' καὶ δ' τάξει τῶν ἀρρένων (πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας).

Γ' καὶ Δ' Τάξεις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Ῥαπτική: Ἀσπρόρρουχα. Κέντημα: Σταυροβελονιά

(διάφορα σχέδια). Π λ ε κ τ ι κ ή : Δαντέλλα. Περιπόδια. "Άλλαι χειροτεχνικαί ἐργασίαι, ὡς καὶ ἐν τῇ γ' καὶ δ' τάξει τῶν ἀρρένων (δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας).

Ε' καὶ ΣΤ' Τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Κοπτικὴ καὶ ραπτικὴ ἀσπρρορούχων. Κέντημα λευκὸν εἰς στολισμὸν ἀσπρρορούχων. Πλέξιμον περιποδίων, λωρίδων μαλλίνων, περιωμίων, ἐπανωφορίων παιδίων κλπ. Ἐπιδιόρθωσις περιποδίων, ἀσπρρορούχων, ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων κλπ.

Ε' καὶ ΣΤ' Τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

Κοπτικὴ καὶ ραπτικὴ ἀσπρρορούχων, ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων μικρῶν παιδίων κλπ. Κέντημα λευκὸν εἰς στολισμὸν ἀσπρρορούχων. Πλέξιμον περιποδίων, λωρίδων μαλλίνων, περιωμίων, ἐπανωφορίων παιδίων κλπ. Ἐπιδιόρθωσις περιποδίων, ἀσπρρορούχων, ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων κλπ.

Ω Δ Ι Κ Η

Α' καὶ Β' τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Τὸ ἀρνάκι (Μάλτου). 2) Τὰ μικρὰ πουλιά (Κατακουζηνοῦ). 3) Τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς (Χωραφᾶ). 4) Ὁ ἥλιος (Μάλτου). 5) Ὁ μόνος ποιητῆς (*Ἐνιγγ). 6) Ἡ ἀποχώρησις τοῦ χειμῶνος (*Ἐνιγγ). 7) Τὸ πουλάκι (Μάλτου). 8) Ἐσπέρα ἀνοίξεως (Μωραΐτου). 9) Τὸ ρυάκι (Μάλτου). 10) Διάλογος (Μάλτου). 11) Ἄνοιξις καὶ πασχαλιὰ (Κατακουζηνοῦ). 12) Πτηνὸν ἂν ἤμουν (Μάλτου). 13) Χριστὸς Ἀνέστη (ἐκκλησιαστικόν).

Α' καὶ Β' τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς (Χωραφᾶ). 2) Παῖς εὐπειθῆς (*Ἐνιγγ). 3) Στὴ βοσκῆ (Μωραΐτου). 4) Ἡ βοσκοποῦλα (Μάλτου). 5) Ἐωθινὸν (Πολυκράτους). 6) Τὸ σημαντικόν (*Ἐνιγγ). 7) Τὸ κανάρι (Ν. Δελλίου). 8) Ἄνοιξις (Μωραΐτου). 9) Ὁ βίος (Μάλτου). 10) Ἀποχαιρετισμὸς (Μάλτου). 11) Ὁ καλὸς ποιμὴν (*Ἐνιγγ). 12) Τὸ χελιδόνι (Μάλτου). 13) Χριστὸς Ἀνέστη (ἐκκλησιαστικόν).

Γ', Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξις

(Πρῶτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Εἰς τὴν πατρίδα (Χωραφᾶ). 2) Ἡ ἀνοιξις (Μάλτου). 3) Τὸ ἄσμα τοῦ Μαΐου (Μάλτου). 4) Τὸ ὄρφανὸν (Δελίου). 5) Ὁ στρατηλάτης (Σακελλαρίδου). 6) Τὰ πήραμε τὰ Γιάννενα (Σακελλαρίδου). 7) Ἡ ἐξοχὴ (Μάλτου). 8) Ὁ γερο-Δῆμος (δημῶδες). 9) Ἡ ξενιτεὰ (Μάλτου). 10) Ὁ χειμὼν (Χωραφᾶ). 11) Ἡ βαρκούλα (Δελλίου). Μαῦρ' εἶν' ἡ νύχτα κλπ. (ἐθνικόν). 12) Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ (Μάλτου). 13) Ἡ λαφίνα (Σακελλαρίδου). 14) Οἱ πόθοι μου (*Ἀργυροπούλου). 15) Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου (ἐκκλησιαστικόν). 16) Σῶσον ἡμᾶς Υἱέ Θεοῦ (ἐκκλησιαστικόν). 17) Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου (ἐκκλησιαστικόν). 18) Τρισάγιον (ἐκκλησιαστικόν). 19) Εἶδομεν τὸ φῶς (ἐκκλησιαστικόν).

Γ', Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξις

(Δεύτερον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1) Ἡ σημαία (Χωραφᾶ). 2) Ὁ Ζιάκας (κλέφτικον). 3) Προσευχὴ (*Ἀργυροπούλου). 4) Ὁ Μάϊος (ἐλλήν. δημ. χορὸς Μάλτου). 5) Ἐωθινὸν

ἄσμα (Πολυκράτους). 6) Τὸ φθινόπωρον (Μάλτου). 7) Οἱ κλέφτες τοῦ βάλτου (δημῶδες). 8) Ἡ Κρήτη (Σακελλαρίδου). 9) Ὕμνος βασιλικὸς (Μάλτου). 10) Ὁ Ἐθνικὸς ὕμνος. 11) Ὁ χορὸς (Μάλτου). 12) Ἡ γέννησις Σου Χριστέ (ἐκκλησιαστικόν). 13) Ἡ Παρθένος σήμερον (ἐκκλησιαστικόν). 14) Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου Σου (ἐκκλησιαστικόν). 15) Τὴν κοινὴν Ἀνάστασιν (ἐκκλησιαστικόν). 16) Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ (ἐκκλησιαστικόν). 17) Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ. Αἱ γενεαὶ πᾶσαι (ἐκκλησιαστικόν). 18) Τὸ παιδρὸν τῆς Ἀναστάσεως κήρυγμα (ἐκκλησιαστικόν). 19) Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ (ἐκκλησιαστικόν).

Γ', Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τ ἄ ξ ι ς

(Τρίτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1. Τὰ ἀχώριστα λουλούδια (Μάλτου). 2. Τὸ λιβάδι (Μάλτου). 3. Ἡ χαρὰ (Πολυκράτους). 4. Ἡ σημαία (Μπαμιέρου). 5. Τουρκοπατημένη χώρα (Χριστοπούλου). 6. Τὸ ὄρφανὸν (Μάλτου). 7. Μιά δλονυχτιὰ στὴν Κρήτη (Σακελλαρίδου). 8. Δὲν μετροῦνται (Σακελλαρίδου). 9. Ἡ πατρὶς μου (Δελλίου). 10. Ξυπνᾶτε ἐλληνόπουλα (Ξυντα). 11. Ὁ Τυρταῖος (Πολυκράτους). 12. Τὰ ἐλευθερωμένα Γιάννενα (Καίσαρη). 13. Ὁ νεαρὸς στρατιώτης (Μάλτου). 14. Ὁ καπετάνιος (κλέφτικο). 15. Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά (Χωραφᾶ). 16. Ὁ χορὸς τοῦ Ζαλόγγου (δημῶδες). 17. Οἱ Κολοκοτρωναῖοι (δημῶδες). 18. Ὁ ἔθνικὸς ὕμνος. 19. Εὐλογητὸς εἶ, Χριστέ ὁ Θεὸς (ἐκκλησιαστικόν). 20. Οἱ τῶν ἀποστόλων πρωτόθρονοι (ἐκκλησιαστικόν). 21. Μέγαν εὔρατο ἐν τοῖς κινδύνοις (ἐκκλησιαστικόν). 22. Τοῦ σταυροῦ Σου τὸν τύπον (ἐκκλησιαστικόν). 23. Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς (ἐκκλησιαστικόν). 24. Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ κλπ. (ἐκκλησιαστικόν). 25. Σῶσον Κύριε τὸν λαόν Σου (ἐκκλησιαστικόν). 26. Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας (ἐκκλησιαστικόν). 27. Τὰ κυριώτερα τῶν ἀναστασίμων (ἐκκλησιαστικόν).

Γ', Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τ ἄ ξ ι ς

(Τέταρτον ἔτος συνδιδασκαλίας)

1. Ζωσθῆτε τᾶρματα παιδιὰ (Χριστοπούλου). 2. Ἡ καλύβη (Μάλτου). 3. Στὰ σύνορα (Καίσαρη). 4. Ὕμνος τῆς νίκης (Λαμπελέτ). 5. Ἡ νύξ τῆς ἐξόδου (Σακελλαρίδου). 6. Ἄσμα ἀλιέων (Μάλτου). 7. Ἡ τελευταία νύξ (Σακελλαρίδου). 8. Πήρανε κι' ἀνθίζουν (Σακελλαρίδου). 9. Οἱ νικηταὶ (Σαμάρα). 10. Μαύρη νυχτιὰ καὶ ἀνάστερη (Σακελλαρίδου). 11. Ξυπνᾶτε μὲ τ' ἀγέρι τῆς αὐγῆς (Κοκκίνου). 12. Στὰ ξένα τρέχω (Ξανθοπούλου). 13. Εἰς τὸν ἐλληνικὸν στρατὸν (Θ. Σακελλαρίδου). 14. Τὸ ἔαρ τοῦ βίου (Μάλτου). 15. Ἡ φρουρὰ τῶν συνόρων (Πολυκράτους). 16. Ὁ ἀητὸς (δημῶδες). 17. Εἰς τὴν Ἑλλάδα (Μάλτου). 18. Τὸ γεφύρι τῆς Ἄρτας. 19. Ἡ δοξολογία (ἐκκλησιαστικόν). 20. Πολυχρένιον (ἐκκλησιαστικόν). 21. Ἄξιον ἔστί κλπ. (ἐκκλησιαστικόν). 22. Πατέρα Υἱὸν κλπ. (ἐκκλησιαστικόν). 23. Ἐλαιον εἰρήνης (ἐκκλησιαστικόν). 24. Σὲ ὕμνου-μεν (ἐκκλησιαστικόν). 25. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος κλπ. (ἐκκλησιαστικόν).

ΣΗΜ. Ἡ ὕλη τῆς Ὠδικῆς ἀνεγράφη ἀφθονωτέρα πῶς ἵνα ὁ διδάσκαλος δύναται νὰ ἐκλέγῃ τὴν καταλληλοτέραν.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ

Ὄνοματολογία Ἀσκήσεις

Π ρ ο σ α γ ω γ ῆ, Προσέγγισις τῶν πελμάτων τῶν ποδῶν οὕτως ὥστε αἱ ἐσωτερικαὶ αὐτῶν πλευραὶ νὰ ἐφάπτονται ἀλλήλων καθ' ὅλον αὐτῶν τὸ μήκος. Ἄ π α γ ω γ ῆ. Ἡ ἐπαναφορά τῶν ποδῶν ἐκ τῆς προ-αυγῆς εἰς τὴν ἀφειτηρίαν. Ἐ κ β ο λ ῆ. Μετάθεσις τοῦ ποδὸς κατὰ τὴν ἰδίαν ἢ τὴν τοῦ ἐτέρου ποδὸς διεύθυνσιν εἰς δύο ποδῶν ἀπόστα-σιν ἀπὸ πτέρνης εἰς πτέρναν, ἀμφοτέρων τῶν σκελῶν ὄντων τελείως τεταμένων. Δ ι ἄ σ τ α σ ι ς. Μετάθεσις ἐκατέρου τῶν ποδῶν κατὰ ἓνα

πόδα πρὸς τὰ πλάγια. Προεκβολή. Μετάθεσις τοῦ ποδὸς κατ' εὐθείαν ἔμπρὸς εἰς δύο ποδῶν ἀπόστασιν ἀπὸ πτέρνης εἰς πτέρναν. Προβολή. Μετάθεσις τοῦ ποδὸς κατὰ τὴν ἴδιαν ἢ τὴν τοῦ ἐτέρου ποδὸς διεύθυνσιν εἰς τριῶν ποδῶν ἀπόστασιν ἀπὸ πτέρνης εἰς πτέρναν, μετὰ συγχρόνως κάμψως τοῦ ἔμπροσθεν γόνατος. Προβολή ἔμπρὸς. Ὅμοια κίνησις κατ' εὐθείαν ἔμπρὸς. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν ἰσχύων. Θέσις ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἐπὶ τῶν ἰσχύων. Ἀνάκαμψις. Θέσις ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ αὐχένου. Ἐκτασις. Θέσις τῶν χειρῶν τελείως τεταμένων πρὸς τὰ πλάγια ὀριζοντίως. Πρότασις. Ὅμοια θέσις ἔμπρὸς ὀριζοντίως. Ἀνάτασις. Ὅμοια θέσις ἄνω κατακορύφως. Σύμπτυξις. Κάμψις ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν παρὰ τοὺς ὤμους. Πρόπτυξις. Κάμψις ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν πρὸ τοῦ στήθους. Ἀκροστασία. Ἀνόρθωσις ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν. Ὀκλασις. Κάμψις τῶν γονάτων (ἀπὸ τῆς ἀκροστασίας) μέχρις ὀρθῆς γωνίας. Ἐκτίναξις (τῶν χειρῶν). Ὀρμητικὴ τάσις τῶν χειρῶν πρὸς τὰ πλάγια ἀπὸ τῆς προπτύξεως. Ἡμιανάτασις. Ἀνάτασις τῆς μιάς χειρὸς τῆς ἐτέρας τιθεμένης ὅπου ὀρίση ὁ γυμναστής. Ἡμιέκτασις. Ἐκτασις τῆς μιάς χειρὸς. Πρόκυψις. Κάμψις τοῦ κορμοῦ ἔμπρὸς μέχρις ὀριζοντίας τὸ πολὺ θέσεως. Ἀνάκυψις. Ἡ ἐκ τῆς προκύψεως ἐπάνω εἰς τὴν ἀφαιτηρίαν. Ἐπίκυψις. Κάμψις τοῦ κορμοῦ ἔμπρὸς καὶ κάτω. Κάθισμα. Ἡ ἐκ τῆς ἀκροστασίας κάμψις τῶν γονάτων κατὰ γωνίαν μικροτέραν τῆς ὀρθῆς. Ὑπερέκτασις. Μεγάλῃ ἔκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω μετὰ στηρίξεων τῶν χειρῶν ἐπὶ τινος ὄργάνου ἢ συνασκουμένου. Ἐπέρισις. Στήριξις τῆς ὀσφύος ἢ τῆς ράχεως ἐπὶ τινος ὄργάνου ἢ συνασκουμένου. Ἐξάρτησις. Θέσις καθ' ἣν τὸ σωμα φέρεται ἐπὶ τινος ὄργάνου διὰ μόνον τῶν χειρῶν ἢ καὶ διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν ταυτοχρόνως. Ἐλεξις. Κάμψις τῶν χειρῶν ἀπὸ τῆς ἐξαρτήσεως. Χειροβάδισις. Μετατόπισις τοῦ σώματος ἀπὸ τῆς ἐξαρτήσεως. Ἀνακυβίστισις. Ἡ ἀπὸ τῆς ἐξαρτήσεως μεταβάσις εἰς τὴν στήριξιν, ἐπὶ τοῦ ὄργάνου προηγουμένου τῶν ποδῶν. Ὑπτία ἐξάρτησις. Ἐξάρτησις μετὰ στηρίξεως τῶν ποδῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πρὸ τοῦ ὄργάνου. Πρηνήσις. Ἐξάρτησις μετὰ στηρίξεως τῶν ποδῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὀπισθεν τοῦ ὄργάνου. Ἰσοσταθμική βάδισις. Βάδισις ἐπὶ ὄργάνου περιορίζοντος τὴν ἐπιφάνειαν τῆς στηρίξεως τῶν ποδῶν. Ἐδραία θέσις. Κάθισμα ἐπὶ τινος ὄργάνου ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ἢ καὶ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Πτωσις (ὀπίσω). Ἡ ἐκ τῆς ἐδραίας θέσεως ἔκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω. Ἡμιεκάτκλισις. Ἐδραία θέσις με ἀμφοτέρα τὰ σκέλη τεταμένα καὶ παράλληλα πρὸς τὸ ἔδαφος. Γονυπετήσις. Γονυπετις ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν γονάτων. Ἡμιγονυπετήσις. Ὅμοια θέσις ἐπὶ τοῦ ἐνὸς γόνατος. Πρηνήσις. Στήριξις τοῦ σώματος διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ἄκρων τῶν ποδῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πρηνήσις ὀριζοντία θέσις. Ἡ αὐτὴ θέσις τῶν ποδῶν στηριζομένων ἐπὶ ὄργάνου ὑψηλοτέρου τοῦ ἐδάφους. Ὀρθία στήριξις. Στήριξις τοῦ σώματος ἐπὶ ὀριζοντίου ὄργάνου ἐπὶ μόνον τῶν χειρῶν. Ἐφαλισις. Πήδημα ἐπὶ τινος ὄργάνου περατούμενον εἰς ὀρθίαν στάσιν (προσοχήν) ἱππαστῆ θέσιν ἢ ἐδραίαν θέσιν ἐπ' αὐτοῦ. Ἐνδιάμεσον ἄλμα. Πήδημα μεταξὺ δύο δοκῶν τῆς διπλῆς δοκοῦ ἢ διὰ μέσου τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ ἐφαλτηρίου κατὰ πλάτος ἢ κατὰ μήκος εὐρισκομένου. Ὑπερπήδησις. Πήδημα ὑπὲρ τὸ ὄργανον, μετὰ ἢ ἄνευ στηρίξεως τῶν χειρῶν ἐπ' αὐτοῦ.

(Ἐκ τοῦ σχετικοῦ Β.Δ. τῆς 23 Ἰουνίου 1909).

Α' και Β' τάξεις

(πρώτον και δεύτερον έτος συνδιδασκαλίας)

Πίναξ 1ος

1) Σύνταξις, προσοχή, ανάπαυσις, ζύγισις, άριθμησις, άραίωσις, κατά μέτωπον ή κατά παραγωγήν. 2) Προσαγωγή και άπαγωγή τών ποδών (τετράκις). 3) Τάς χείρας επί τών ισχύων. 4) Άκροστασία. 5) Τάς χείρας επί τών ισχύων—έκτασις του κορμου όπισω (δίς). 6) Πρόκυψις. 7) Τάς χείρας επί τών ισχύων. προσαγωγή—στροφή του κορμου. 8) Διάστασις. 9) Έκτασις της κεφαλής όπισω μετά στροφής τών παλαμών (τετράκις). 10) Βήμα έμπρός (όπισω) έν-δύο. 11) Παιδιά (κυνηγητός).

Πίναξ 2ος

1) Έπανάληψις τών έν τω 1ω πίνακι. 2) Τάς χείρας επί τών ισχύων, προσαγωγή. 3) Τάς χείρας επί τών ισχύων, άκροστασία. 4) Σύμπαιξις. 5) Τάς χείρας επί τών ισχύων. 5) Έκτασις του κορμου όπισω και πρόκυψις. 6) Έκβολή τών ποδών έναλλάξ. 7) Τάς χείρας επί τών ισχύων, προσαγωγή, στροφή του κορμου. 8) Τάς χείρας επί τών ισχύων, έκτασις της κεφαλής όπισω. 9) Άρσις τών χειρών πλαγίως. 10) Βήματα, έμπρός, όπισω, άριστερά, δεξιά. 11) Παιδιά (διπλους κυνηγητός).

Πίναξ 3ος

1) Έπανάληψις τών προηγουμένων. 2) Προσαγωγή και άπαγωγή έν συνεχεία (3—5κις). 3) Σύμπαιξις—ανάτασις. 4) Τάς χείρας επί τών σχίων, πρόκυψις—στροφή της κεφαλής. 5) Πρότασις. 6) Πρότασις—ανάτασις. 7) Παιδιά (οί χωροφύλακες). 8) Σύνταξις και βάδισις, άλλ-άκροστασία—όκλασις έκτασις της κεφαλής όπισω μετά στροφής τών παλαμών. 9) Άρσις τών χειρών επί τά πλάγια βραδέως. 10) Άραίωσις, τάς χείρας επί τών ισχύων και διάστασις, στροφή του κορμου. 11) Τάς χείρας επί τών ισχύων, άκροστασία, όκλασις. 12) Έκτασις—άκροστασία (βραδέως).

Πίναξ 4ος

1) Έπανάληψις τών προηγουμένων. 2) Τάς χείρας επί τών ισχύων άκροστασία, όκλασις—στροφή της κεφαλής. 3) Ημιανάτασις—έναλλαγή τών χειρών. 4) Έκτασις της κεφαλής όπισω μετά στροφής τών παλαμών. 5) Ημιανάτασις—έναλλαγή τών χειρών (δι' αιώρησης). 6) Σύμπαιξις—έκτασις του κορμου όπισω. 7) Άρσις τών χειρών πλαγίως μετ' άκροστασίας. 8) Βήματα κατά διαφόρους διευθύνσεις (έμπρός, όπισω, άριστερά, δεξιά). 9) Τάς χείρας επί τών ισχύων, πρόκυψις—στροφή της κεφαλής. 10) Προσαγωγή, κάμψις του κορμου άριστερά (δεξιά). 11) Σύμπαιξις—προσαγωγή—στροφή του κορμου άριστερά—δεξιά. 12) Παιδιά (όστρακίνδα).

Πίναξ 5ος

1. Έπανάληψις τών προηγουμένων, σύνταξις εις δύο ζυγούς, σχηματισμός τετράδων. 2. Τάς χείρας επί τών ισχύων, άκροστασία—στροφή της κεφαλής άριστερά (δεξιά). 3. Τάς χείρας επί τών ισχύων, άκροστασία—όκλασις. 4. Προεισαγωγικόν άλμα (τέσσαρες χρόνοι). 5. Άνάτασις, διάστασις—στροφή του κορμου. 6. Κάμψις και τάσις τών χειρών κατά διαφόρους διευθύνσεις (άνω, πλαγίως, έμπρός και κάτω). 7. Τάς χείρας επί τών ισχύων, άκροστασία, όκλασις—στροφή της κεφαλής. 8. Άνάτασις—έκτασις του κορμου όπισω (έλαφρά). 9) Βάδισις (κατά προαγωγήν). 10) Παιδιά (άντίδρομος). 11. Σύνταξις, άραίωσις. 12) Άκροστασία μετ' άρσεως τών χειρών πλαγίως. 13. Προεισαγωγικόν

ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 14. Στροφή τῶν παλαμῶν μετ' ἐκτάσεως τῆς κεφαλῆ ὀπίσω.

Πίναξ 6ος

1. Σιατισμός τετράδων, μεταβολὴ ἐν κινήσει. 2. Ἄρσις τῶν χειρῶν πῶς μετ' ἀκροστασίας. 3. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν κατὰ διαφορὰς διευθύνσεις (ἄνω, πλαγίως, ἔμπρὸς καὶ κάτω, δις ἐκάστης). 4. Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 5. Ἀνάτασις—ἐκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω. 6. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, προσαγωγὴ—στροφή τοῦ κορμοῦ ἀριστερά, δεξιὰ. 7. Προσαγωγὴ, προεκβολή, ἀκροστασία. 8. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, ἄρσις τῶν σκελῶν κεκαμμένων ἐναλλάξ. 9. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, πρόκυψις στροφή τῆς κεφαλῆς ἀριστερά (δεξιὰ). 10. Ἡμιανάτασις, προσαγωγὴ—κάμψις τοῦ κορμοῦ πλαγίως. 11. Βάδισις συνήθης καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων, δρόμος μικρᾶς διαρκείας. 12. Παιδιά (σχοινοφιλίνδα).

Πίναξ 7ος

1. Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2. Ἐκβολαὶ τῶν ποδῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις μετ' ἀκροστασίας (ἀριστερά, δεξιὰ, ὀπίσω καὶ ἀριστερά, ὀπίσω καὶ δεξιὰ). 3. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις (ἄνω, πλαγίως, ἔμπρὸς καὶ κάτω). 4. Ἀκροστασία, ὄκλασις μετὰ κάμψεως τῶν χειρῶν καὶ τάσεως αὐτῶν ἄνω πλαγίως. 5. Ἀνάτασις, διάστασις, πρόκυψις, ἐκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω ἀκολουθῶς ἀνάτασις, διάστασις, πρόκυψις. 6. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, ἀκροστασία, στροφή τῆς κεφαλῆς. 7. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν—ἄρσις τῶν σκελῶν τεταμένων ἔμπρὸς. 8. Πρηνῆς κατάκλισις (ἐπὶ τῶν ἐδράνων). 9. Πρηνῆς θέσις. 10. Σύμπτυξις, διάστασις—κάμψις τοῦ κορμοῦ πλαγίως. 11. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, προσαγωγὴ, στροφή τοῦ κορμοῦ. 12. Βάδισις. 13. Προεισαγωγικὸν ἄλμα καὶ ἄλμα ἐπὶ τόπου. 14. Παιδιά (τὸ ἵπποδρόμιον).

Γ', Δ', Ε' καὶ ΣΤ' τάξις

(Δι' ἕκαστον τῶν τεσσάρων ἐτῶν συνδιδασκαλίας)

Πίναξ 8ος

1. Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων πινάκων. 2. Σύμπτυξις, ἀνάτασις μετ' ἀκροστασίας. 3. Ἀκροστασία, ὄκλασις, μετὰ κάμψεως τῶν χειρῶν καὶ τάσεως αὐτῶν ἄνω (πλαγίως). 4. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν προεκβολὴ—ἀκροστασία. 5. Ἀνάτασις, ἐπέρεισις—ἐκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω ἀκολουθῶς. 6. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν—πρόκυψις (ἀπλῆ ἢ καὶ μετὰ στροφῆς τῆς κεφαλῆς ἀριστερά—δεξιὰ). 7. Ὑπτία ἐξάρτησις. 8. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν (σύμπτυξις), πρηνῆς κατάκλισις—στροφή τῆς κεφαλῆς ἐναλλασσομένη μετὰ κάμψεως καὶ τάσεως τῶν χειρῶν ἀπὸ τῆς προκύψεως, συμπτύξεως. 10. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν—ἄρσις τῶν σκελῶν κεκαμμένων καὶ τάσις αὐτῶν ἔμπρὸς (ὀπίσω). 11. Διάστασις—ἐκτασις, ἀνάκαμψις—κάμψις πλαγία τοῦ κορμοῦ καὶ ἀκολουθῶς στροφή αὐτοῦ ἀριστερά (δεξιὰ). 12. Βάδισις, δρόμος, προεισαγωγικὰ καὶ ἐπιτόπια ἄλματα. 13. Παιδιά (Αὐγατιστής). 14. Ἐκτασις τῆς κεφαλῆς ὀπίσω.

Πίναξ 9ος

1. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, ἐκβολαὶ τῶν ποδῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις καὶ ἀνορθώσεις ἐπὶ τῶν δακτύλων. 2. Ἡμιανάτασις—ἐναλλαγὴ τῶν χειρῶν (δι' αἰωρήσεως). 3. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν, προσαγωγὴ—στροφή τοῦ κορμοῦ. 4. Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 5. Ἀνάτασις, διάστασις—ἐκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω ἀκολουθουμένη ὑπὸ προκύψεως ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀφετηρίας. 6. Ἐξάρτησις (λαβή

πρώτη), διάστασις τῶν σκελῶν. 7. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων—ἄραις τῶν σκελῶν ἐναλλάξ ἐμπρὸς καὶ τάσις αὐτῶν ὀπίσω. 8. Σύμπτυξις, πρέκυψις—τάσις καὶ κάμψις τῶν χειρῶν ἐναλλασσομένη μετ' ἐκλακτίσεως τῶν σκελῶν ἀπὸ τῆς πρηνοῦς θέσεως. 10. Ἐκτασις, διάστασις—κάμψις τοῦ κορμοῦ πλάγια ἀκολουθουμένη ὑπὸ στροφῆς τοῦ κορμοῦ ἀπὸ τῆς ἀνατάσεως. 11. Βάδισις, δρόμος—ἄλματα ἐπὶ τόπου. 12. Περιφορά τῶν χειρῶν. 13. Παιδιὰ (Κρικηλαοῖα ἢ σφαίρησις ἐν κύκλῳ).

Πίναξ 10ος

1. Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2. Ἀνάτασις, διάστασις—ἀκροσταςία, ὄκλασις. 3. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, πρόκυψις—στροφή τῆς κεφαλῆς. 4. Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 5. Ἀνάτασις, ἐπέρεσις—κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἐπικύψεως ἀπὸ τῆς ἀνατάσεως. 6. Ἐξάρτησις, αἰώρησις τῶν σκελῶν (ἀριστερά—δεξιὰ). 7. Ἴσοσταθμικὴ βάδις ἐπὶ τῆς δοκοῦ. 8. Διάστασις, ἔκτασις, πρόκυψις—ἄραις τῶν χειρῶν ἄνω ἐκ τῶν πλαγίων ἔκτασις, ἀκολουθουμένη ὑπὸ αἰώρησεως ἢ ἐκτινάξεως τῶν χειρῶν. 9. Πρηνῆς θέσις—κάμψις καὶ ἐκλάκτισις τῶν σκελῶν. 10. Ἡμιανάτασις, προβολὴ—ἐναλλαγή τῶν χειρῶν διὰ κάμψεως καὶ τάσεως αὐτῶν. 11. Προσαγωγή, σύμπτυξις—στροφή τοῦ κορμοῦ μετ' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν (ταχέως καὶ ἰσχυρῶς). 12. Βάδισις. 13. Παιδιὰ (Ἐφαιδρισμὸς ἢ ποδοσφαίρησις ἐν κύκλῳ). 14. Σύνταξις, ἀραιώσις. 15. Ἐκτασις τῆς κεφαλῆς μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν, βραδεῖα ἀκροσταςία μετὰ συγχρόνου ἄρσεως τῶν χειρῶν πλαγίως.

Πίναξ 11ος

1. Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2. Σύμπτυξις, ἀκροσταςία—τάσις τῶν χειρῶν (ἄνω ἢ ἐπὶ τὰ πλάγια) μετὰ κάμψεως τῶν γονάτων. 3. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. 4. Ἄραισις τῶν χειρῶν πλαγίως μετ' ἀκροσταςίας. 5. Ἐκτασις, προεκβολή, στροφή τῶν παλαμῶν—ἀνάτασις μετ' ἐκτάσεως τοῦ κορμοῦ ὀπίσω, ἀκολουθουμένη ὑπὸ ἀνατάσεως, προκύψεως—αἰώρησεως τῶν χειρῶν. 6. Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 7. Ἐξάρτησις (λαβὴ πρώτη) χειροβάδισις. 8. Πρηνῆς κατὰκλισις, σύμπτυξις—τάσις τῶν χειρῶν πλαγίως ἄνω. 9. Πρηνῆς θέσις—κάμψις καὶ ἐκλάκτισις τῶν σκελῶν. 10. Ἡμιανάτασις, προσαγωγή—κάμψις τοῦ κορμοῦ ἀριστερά—δεξιὰ. 11. Προβολαὶ ἐναλλάξ ἀριστερά (δεξιὰ). 12. Βάδισις συνήθης (καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων) δρόμος. 13. Ἐλευθέρα ἄλματα (μετὰ δύο ἢ τριῶν βημάτων φοράς). 14. Ἄραισις τῶν χειρῶν πλαγίως μετ' ἀκροσταςίας. 15. Ἐκτασις, ἀκροσταςία—ὄκλασις (βραδέως). 16. Ἐκτασις τῆς κεφαλῆς ὀπίσω μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν. 17. Παιδιὰ (ποδοσφαίρησις ἐν κύκλῳ μετὰ τρίποδος).

Πίναξ 12ος

1. Ἐπανάληψις τῶν προηγουμένων. 2. Διάστασις, ἀνάτασις καὶ ἐκείθεν τάσις τῶν χειρῶν κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις. 3. Σύμπτυξις μετ' ἐκβολῆς τῶν ποδῶν. 4. Σύμπτυξις μετ' ἐκβολῆς τῶν ποδῶν, ἀκροσταςία καὶ ἔκτασις τῶν χειρῶν ἐπὶ τὰ πλάγια. 5. Ἐκτασις, στροφή τοῦ κορμοῦ. 6. Προεισαγωγικὸν ἄλμα (τέσσαρες χρόνοι). 7. Τάσις τῶν χειρῶν ἐπὶ τὰ πλάγια βραδέως. 8. Διάστασις, ἀνάτασις, ἐπέρεσις—ἔκτασις τοῦ κορμοῦ ὀπίσω, ἀκολουθῶν πρόκυψις, ἐπίκυψις. 9. Ἐξάρτησις—χειροβάδισις. 10. Ἴσοσταθμικὴ βάδις ἐπὶ τῆς δοκοῦ. 11. Ἀνάτασις—πρόκυψις—κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν καὶ αἰώρησις αὐτῶν (ὀπίσω ἐμπρὸς). 12. Πρηνῆς θέσις—κάμψις καὶ ἐκλάκτισις τῶν σκελῶν. 13. Ἐκτασις, διάστασις—κάμψις τοῦ κορμοῦ ἀριστερά—δεξιὰ. 14. Διάστασις, ἀνάτασις—στροφή τοῦ κορμοῦ ἀριστερά, ἀκολουθῶν ἀνάκαμψις, ἀκροσταςία, ὄκλασις βραδέως. 15. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, προβολὴ τῶν ποδῶν ἐναλλάξ (ἀριστερά δεξιὰ). 16. Βάδισις

—δρόμος. 17. Προεισαγωγικὸν ἄλμα καὶ ἄλματα ἐλεύθερα. 18. Ἔκτασις τῆς κεφαλῆς μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν. 19. Περιφορὰ τῶν χειρῶν. 20. Παιδιά (Ἐπίσκυρος).

Πίναξ 13ος

1. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις μετ' ἀκροστασίας καὶ ὀκλάσεως. 2. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, προεκβολὴ—ἀκροστασία. 3. Τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχίων, προβολὴ ἐκτός, μετὰ στροφῆς τοῦ κορμοῦ πρὸς προβαλλόμενον πόδα. 4. Περιφορὰ τῶν χειρῶν μετ' ἀκροστασίας. 5. Ἀνάτασις, διάστασις, ἔκτασις τοῦ κορμοῦ—κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν, ἀκολουθῶς ἐπίκυψις, ἀνάκυψις, ἀκολουθῶς ἀνάκαμψις μετ' ἀκροστασίας, ὀκλασις. 6. Ὑπτία ἐξάρτησις—ἐλξις. 7. Σύμπτυξις, προσαγωγή, ἀνάτασις, προεκβολὴ—ἀκροστασία. 8. Ἴσοσταθμικὴ βᾶδισις ἐπὶ τῆς δοκοῦ. 9. Σύμπτυξις, ἀνάτασις, προβολὴ ἔμπρός, πρόκυψις, ἀνάκυψις, ἀκολουθῶς τάσις τῶν σκελῶν ἐπὶ τὰ πλάγια. 10. Πρότασις—ἄρσις τῶν σκελῶν ἐναλλάξ ἔμπρός. 11. Πρηνῆς θέσις—ἐκλάκτισις τῶν ποδῶν. 12. Ἔκτασις τῆς κεφαλῆς μετὰ στροφῆς τῶν παλαμῶν. 13. Προεισαγωγή, ἡμιανάτασις—κάμψις τοῦ κορμοῦ πλαγία (πρὸς τὸ μέρος τῆς μὴ ἀνατεταμένης χειρός). 14. Πρόπτυξις, διάστασις—στροφή τοῦ κορμοῦ μετ' ἐκτινάξεως τῶν χειρῶν. 15. Προεισαγωγικὸν ἄλμα καὶ ἐπὶ τόπου ἄλματα. 16. Παιδιά (σφαίρισις ἐν κύκλῳ).

Σ.Σ. Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3221]15]1930 ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας παρεσχέθησαν ὁδηγίαι πρὸς διδασκαλίαν τῆς γραμματικῆς τῆς Δημοτικῆς γλώσσης εἰς τὰς τέσσαρας κατωτέρας τάξεις τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Τ Ε Λ Ο Σ

